PREFACE.

It was in the course of my study of **Jatakaparijata** five years ago that I became aware of the existence of the standard work on Astrology called **Saravali**. Vaidyanatha Dikshita, the learned compiler of **Jatakaparijata** expressly states that his astrological production is but an epitome of this great work. For he says.—संगृह्य सारावलि-मुख्यतन्त्रं करोम्यहं जातकपारिजातम् ॥

In my attempts to make out the ambiguous portion of certain slokas in **Jatakaparijata**, I had to refer to **Brihat Jataka** and its commentary by Bhattotpala to decide upon the right interpretation of the dubious passages. I found that Bhattotpala who lived in the time of Emperor Jehangir supported his explanations of the passages in Varahamihira's work by largely quoting from **Saravali**, because its authority on astrological points was undisputedly acknowledged in his time. Balabhadra who lived as a Court astrologer of Shah Shuja has embodied nearly one half of **Saravali**, in his work entitled Horaratna, for almost in every page, he says :—यथा च कल्याणवर्मा (the author of Saravali). Mallinatha, the celebrated commentator mentions Kalyanavarman and Varahamihira giving quotations from their works **Saravali and Brihata Jataka** to explain certain astrological references in the Kavya Sisupalavadha of Magha. These facts made me long for a copy of the eminent work in order to improve my knowledge of Astrology. I wrote to several well-known booksellers, but could not get any copy of the work-Manuscript or printed from them. At last, it was my good fortune to get a loan of imperfect manuscripts of this work from the Government Orien-[illegible] ...ashmiengar of the [illegible] ...umba Sastrial of [illegible] from the Palace [illegible] Mysore. And I take this opportunity of expressing my deep indebtedness to them all. From these four manuscripts I was able to piece out nearly the whole work. For in the colophon of [illegible] the last chapter is numbered

the 56th. So the work must be in 56 chapters. But I could collect from these manuscripts only 54 chapters. The missing two chapters should be sought in some manuscripts yet to be found. From my perusal of the work, I am able to say that they should relate to Nashta Jataka.

The author Kalyanavarman appears to have flourished between the ages of Varahamihira and Bhattotpala. The style of the work is chaste and flowing. The information is certainly more copious and valuable than can be found in any of the current astrological works.

To such of us as believe in the doctrine of metempsychosis, astrology is irresistibly attractive. For, by its aid, we can trace our condition in our past births. It reveals to us the forces that help or retard our progress hereafter and enables us to estimate with some precision the amount of exertion to be put forth to attain the summumbonum of life.

Being but a learner in astrology, I am unable to treat of the subject adequately. If the stray remarks that I have made will create an interest in the work now presented to the public and make it widely read, I would feel amply rewarded for my trouble.

[illegible]

V. SUBRAHMANYA SASTRI

सारावलीविषयानुक्रमः ।

अध्यायः	विषयः	पृष्ठं.	श्लोकः
१	शास्त्रावतारः	१	६
२	होराशब्दार्थचिन्ता	२	५
३	होराराशिभेदः	२	४१
४	ग्रहयोनिभेदः	५	३९
५	मिश्रकाध्यायः	१०	५२
६	कारकाध्यायः	१४	६
७	कारकाध्यायः	१५	१५
८	आधानाध्यायः	१६	६२
९	सूतिकाध्यायः	२१	५०
१०	अरिष्टाध्यायः	२५	११७
११	चन्द्रारिष्टभङ्गाध्यायः	३४	१७
१२	अरिष्टभङ्गाध्यायः	३५	१५
१३	चन्द्रविधि (सुनफा, अनफा, दुरुधुरायोगाः) ...	३७	३३
१४	वेशिवाशुभयचरीयोगाः	४०	१२
१५	द्विग्रहयोगाः	४१	३१
१६	त्रिग्रहयोगाः	४३	३८
१७	चतुर्ग्रहयोगाः	४६	३५
१८	पञ्चग्रहयोगाः	४८	२२
१९	षड्ग्रहयोगाः	५०	८
२०	प्रव्रज्याध्यायः	५१	३७
२१	नाभसयोगाः	५४	५२
२२	आदित्यचारदृष्टियोगः	५८	६७
२३	चन्द्रचारदृष्टियोगः	६३	८६
२४	भेरादर्शने चन्द्रचारः...	७१	२४
२५	अङ्गारकचारः	७३	६६
२६	बुधचारः	७८	६६
२७	गुरुचारः	८४	६६
२८	शुक्रचारः...	८९	६६
२९	सौरचारः...	९४	६६
३०	भावाध्यायः	१००	८७
३१	अन्तरयोगाध्यायः	१०७	८७

अध्यायः	विषयः	पृष्ठं	श्लोक
३२	भाग्यचिन्ता	११३	११
३३	कर्मचिन्ता	१२१	८
३४	लोकयात्रा...	१२८	७
३५	राजयोगाध्यायः	१३४	१८
३६	रश्मिचिन्ता	१५४	२
३७	पञ्चमहापुरुषयोगाः	१५६	४
३८	राजयोगभङ्गाध्यायः	१६१	२
३९	आयुर्दायाध्यायः	१६३	२
४०	मूलदशाफलम्	१६५	७
४१	अन्तर्दशाफलम्	१७१	६
४२	दशारिष्टफलम्	१७६	१
४३	दशारिष्टभङ्गाध्यायः	१७६	१
४४	उच्चादिचिन्तनम्	१७७	४
४५	स्त्रीजातकफलम्	१८०	३
४६	निर्याणफलम्	१८३	४
४७	नष्टजातके लग्नगुणाः	१८७	४
४८	,, होरागुणाः	१९०	३५
४९	,, द्रेष्काणगुणाः	१९३	३५
५०	,, नववर्गगुणचिन्ता	१९६	११०
५१	नष्टजातकाध्यायः	२०४	२०
५२	अष्टकवर्गाध्यायः	२०६	१०
५३	वियोनिजन्माध्यायः	२०७	५६
५४	उपसंहाराध्यायः	२१२	१२
			१५२९

श्रीः ।

सारावली ।

श्रीमत्कल्याणवर्मसूरिविरचिता ।

प्रथमोऽध्यायः ।

श्रीगणेशाय नमः ।

यस्योदये जगदिदं प्रतिबोधमेति
मध्यस्थिते प्रसरति प्रकृतिक्रियासु ।
अस्तं गते स्वपिति चोच्छ्वसितैकमात्रं
भावत्रये स जयति प्रकटप्रभावः ॥ १ ॥
विस्तरकृतानि मुनिभिः परिहृत्य पुरातनानि शास्त्राणि ।
होरातन्त्रं रचितं वराहमिहिरेण संक्षेपात् ॥ २ ॥
राशिदशवर्गभूपतियोगायुर्दायतो दशादीनाम् ।
विषयविभागं स्पष्टं कर्तुं न तु शक्यते यतस्तेन ॥ ३ ॥
अत एव विस्तरेभ्यो यवननरेन्द्रादिरचितशास्त्रेभ्यः ।
सकलमसारं त्यक्त्वा तेभ्यः सारं समुद्ध्रियते ॥ ४ ॥
देवग्रामपुरप्रपोपणबलाद्ब्रह्माण्डसत्पञ्जरे
कीर्तिर्हंसविलासिनीव सहसा यस्येह भ्रात्याततता ।
श्रीमद्व्याघ्रपदीश्वरो रचयति स्पष्टां स सारावलीं
होराशास्त्रविनिर्मलीकृतमनाः कल्याणवर्मा कृती ॥ ५ ॥
होरातृष्णार्तानां शिष्याणां स्फुटतरार्थशिशिरजला ।
कल्याणवर्मशैलाद्नदीव सारावली प्रसृता ॥ ६ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां शास्त्रावतारो नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

---

१ मात्रं. २ भानु स एव जयति. ३ परिहृत्य. ४ गोचरदशानाम्. ५ वस्त्वे सारं समुद्धृत्य. ६ सिंहविलासिनीव. ७ भ्रंमत्या.

अजादितः क्रूरशुभौ पुमांस्त्री चरः स्थिरो मिश्रतनुश्च द्यग्रः।
कुलीरमीनालिगृहान्तसन्धिं वदन्ति गण्डान्तमिति प्रसिद्धम् २०
जातो न जीवति नरो मातुरपथ्यो भवेत्स्वकुलहन्ता।
यदि जीवति गण्डान्ते बहुगजतुरगो भवेद्भूपः॥ २१॥
ऐन्द्राद्यं परिवर्तैस्त्रितयं त्रितयं त्रिभिस्तु मेषाद्यैः।
एभिर्दिक्षु निबद्धैर्यात्रादि विकल्पयेत्कार्यं॥ २२॥
नरपशुवृश्चिकजलजा यथाक्रमं प्राग्दिगादिगा बलिनः।
निशि दिवसे सन्ध्यायां पशवः पुरुषो मृगालिकर्किझषाः॥२३॥
नक्तंबला मिथुनकर्किमृगाजगोश्वा
द्युःश्रेष्ठका हरितुलालिघटान्त्यकन्याः।
पृष्ठोदयाः समिथुना मिथुनं विहाय
शेषाः शिरोभिरुदयन्त्युभयेन मीनः॥ २४॥
आत्मीयनाथदृष्टः सहितस्तेनैव तत्प्रियैर्वापि।
शशिसुतजीवाभ्यामपि राशिर्बलवान्नचेच्छेषैः॥ २५॥
तन्वर्थसहजबान्धवपुत्रारिस्त्रीविनाशपुण्यानि।
कर्मायव्ययभावा लग्नाद्या भावतश्चिन्त्याः॥ २६॥
शक्तिधनपौरुषगृहप्रतिमाव्रणकामदेहविवराणि।
गुरुमानभवव्ययमिति कथितान्यपराणि नामानि॥ २७॥
संज्ञा वेश्माष्टमयोश्चतुरस्रं वै तपश्च नवमस्य।
होरास्तदशजलानां चतुष्टयं कण्टकं केन्द्रम्॥ २८॥
नामानि चतुर्थस्य तु सुखजलपातालबन्धुहिबुकानि।
कर्माज्ञामेपूरणगगनाख्यं कीर्त्यते दशमम्॥ २९॥
धर्मसुतयोस्त्रिकोणं सुतस्य धीस्त्रित्रिकोणमिति[3] तपसः।
द्यूनं जायास्तमयं जामित्रं सप्तमस्याख्या॥ ३०॥
षट्कोणं रिपुभवनं तृतीयमथ कीर्तयन्ति दुश्चिक्यम्।
रिःफं द्वादशभवनं द्वितीयसंज्ञं कुटुम्बं च॥ ३१॥

---

१ स्वार्थम्. २ पञ्चास्तविक्रम. ३ मथ. ४ कुटुम्बसंज्ञं द्वितीयमथ परतः.

केन्द्रात्परं पणफरमापोक्लिमसंज्ञितं तयोः परतः ।
बालसुवस्थविरत्वे क्रमेण फलदा ग्रहास्तेषु ॥ ३२ ॥
षट्दशभवदुश्चिक्यान्युपचयसंज्ञानि कीर्त्यन्ते ।
स्वतनुसुखसुतास्ततपरिछद्रव्ययसंज्ञितानि चान्यानि ॥ ३३ ॥
सिंहवृषमेषकन्या कार्मुकभृत्तौलिकुम्भधराः ।
सूर्यादीनामेते त्रिकोणभवनानि कथ्यन्ते ॥ ३४ ॥
सूर्यादीनामुच्चाः क्रियवृषमृगयुवतिकर्किमीनतुलाः ।
स्वोच्चगृहकथितभागा यथाक्रमेणैव परमोच्चाः ॥ ३५ ॥
दिग्वह्निमनुयमाविंशतिनिधियमाणत्रिघनविंशतयः ।
स्वोच्चात्ससमराशिर्नीचः स्यादंशकात्परमम् ॥ ३६ ॥
ह्रस्वास्तिमिगोजघटा मिथुनधनुःकर्किमृगसुलाश्च समाः ।
वृश्चिककन्यामृगपतिवणिजो दीर्घाः समाख्याताः ॥ ३७ ॥
एभिर्लग्नाधिगतैः शीर्षप्रभृतीनि वै शरीराणि ।
सद्मानि विजायन्ते सुतगगनचरैश्च तुल्यानि ॥ ३८ ॥
भवनाधिपदिङ्नाम प्लव इति यवनैः प्रयत्नतः कथितः ।
तत्प्लवगो विनिहन्यादचिरेण महीपतिः शत्रून् ॥ ३९ ॥
लोहितसितशुकहरिताःपाटलपरिधूम्रपाण्डुचित्राश्च ।
कृष्णकनकाभपिङ्गाः कर्बुरबभ्रुत्वआदिवर्णाः स्युः ॥ ४० ॥
जन्मोदयगृहवर्णा तदधिपतेः पूजिता प्रतिमा ।
हन्ति हरेरिह शत्रूनिन्द्रध्वजिनीव देवरिपून् ॥ ४१ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां होराराशिभेदो
नाम तृतीयोऽध्यायः ॥

चतुर्थोऽध्यायः ।

आत्मा रविः शीतकरस्तु चेतः सत्वं धराजः शशिजोऽथ वाणी ।
ज्ञानं सुखं शुक्रगुरू मदश्च राहुः शनिः कालनरस्य दुःखम् ॥ १ ॥
आत्मादयो गगनगैर्बलिभिर्बलवत्तराः ।
दुर्बलैर्दुर्बलास्ते तु विपरीतं शनेः फलम् ॥ २ ॥

१ भवनानि. २ देवगुरुर्मदश्च शुक्रः. ३ स्मृतम्.

यथायथा लग्नगृहाश्रयाणां समुद्भवो भूरिविकल्पनानाम् ।
तथातथा शैलनवाष्टसंख्याः क्रमेण कालावयवाः प्रसूताः ॥ ३ ॥

लग्नात्तक्षणमुदितं वामाङ्गमयानलम् ।
सव्यार्धादितरैस्तस्य नोद्गतं सैचलं च तत् ॥ ४ ॥

मूर्धालोचनकर्णगन्धवहनं गण्डौ हनुश्चाननं
ग्रीवास्कन्धभुजं तु पार्श्वहृदयक्रोडाश्च नाभिः पुनः ।
बस्तिर्लिङ्गगुदे च मुष्कयुगलं चोरुद्वयं जानुनी
जङ्घे पादयुगं विलग्नभवनात्पार्श्वद्वये कल्पिताः ॥ ५ ॥

पापा व्रणं लाञ्छनमेषु सौम्याः स्वांशे स्वराशावयवा स्थितेषु ।
कुर्वन्ति जन्मोत्थितमेषु चिह्नमेषु ग्रहास्तद्विपरीतसंस्थाः ॥ ६ ॥

राजा रविः शशधरस्तु बुधः कुमारः
सेनापतिः क्षितिसुतः सचिवौ सितेज्यौ ।
भृत्यस्तयोश्च रविजः सबला नराणां
कुर्वन्ति जन्मसमये निजमेव सत्वम् ॥ ७ ॥

भानुः शुक्रः क्षमापुत्रः सैंहिकेयः शनिः शशी ।
सौम्यस्त्रिदशमन्त्री च प्राच्यादिदिगधीश्वराः ॥ ८ ॥

गुरुबुधशुक्राः सौम्याः सौरिकुजार्कास्तु निगदिताः पापाः ।
शशिजोऽशुभसंयुक्तः क्षीणश्च निशाकरः पापः ॥ ९ ॥

हेलिर्भानुः शशी चन्द्रः क्रूराक्षः क्षितिनन्दनः ।
आरो रक्तस्तथा वक्रो हेम्नो विद् ज्ञोऽथ बोधनः ॥ १० ॥
ईड्येज्यावङ्गिरा जीवो ह्यास्फुजिच्च सितो भृगुः ।
मन्दः कोणो यमः कृष्णो विद्यादन्यानि लोकतः ॥ ११ ॥

ताम्रसितारुणहरितकपीतविचित्रासिता इनादीनाम् ।
पावकजलगुहकेशवशक्रशचीवेधसः पतयः ॥ १२ ॥

अर्कादिग्रहदैवतमन्त्रैः संपूज्य तामाशाम् ।
कनकगजवाहनादीन्प्राप्नोति गतोऽरितः शीघ्रम् ॥ १३ ॥

---

१ ममहम. २ रैतम्य. ३ सबल. ४ गण्ड. ५ मेत्र. ६ मेष्य. ७ रथ. ८ रूपम्. ९ निसर्गतः. १० कूरदृक्.

स्त्रीणां चन्द्रसितौ नपुंसकपती सोमात्मजार्कात्मजौ
पुंसां जीवदिवाकरक्षितिसुता विप्रस्य शुक्रोऽङ्गिराः ।
राज्ञां सूर्यकुजौ विशां शशधरो मिश्रस्य मन्दो बुधः
शूद्राणां शिखिभूस्ततोयमरुतां भौमादयः कीर्तिताः ॥ १४ ॥
कटुलवणतिक्तमिश्रितमधुराम्लकषायरसविशेषाणाम् ।
सुरतोयाग्निविहारार्थशयनपांशूत्कराणां च ॥ १५ ॥
यमाणां स्थूलाहतशिखिजलहृतमप्यरदृढजीर्णानाम् ।
ताम्रमणिहेममिश्रितरूप्यकमुक्तायसां वाऽपि ॥ १६ ॥
अयनक्षणदिवसर्तुकमासतदर्धशरदां दिनेशाद्याः ।
शिशिरादीनामीशाः शनिसितभौमेन्दुबुधजीवाः ॥ १७ ॥
लग्नाधिपतेस्तुल्यः कालो लग्नोदितांशकसमाख्यः ।
वक्तव्यो रिपुविजयो गर्भेषु च कार्यसंयोगे ॥ १८ ॥
ऋग्वेदाधिपतिर्जीवो यजुर्वेदपतिः सितः ।
सामवेदाधिपो वक्रः शशिजोऽथर्ववेदराट् ॥ १९ ॥
सुरपूज्यः शशिशुक्रौ दिनकरभौमौ बुधार्कजौ नाथाः ।
विबुधमनुष्यपितॄणां तिर्यङ्नरकाधिवासानाम् ॥ २० ॥
स्वल्पाकुञ्चितमूर्धजः पटुमतिर्गुर्वस्यस्वरूपस्तनो
नात्युच्चो मधुपिङ्गचारुनयनः शूरः प्रचण्डः स्थिरः ।
रक्तश्यामतनुर्निगूढचरणः पित्तास्थिसारो महान्
गम्भीरश्चतुरश्रकः पृथुकरः कौसुम्भवासा रविः ॥ २१ ॥
सौम्यः कान्तविलोचनो मधुरवाग्गौरः कृशाङ्गो युवा
प्रांशुः सूक्ष्मनिकुञ्चितासितकचः प्राज्ञो मृदुः सात्विकः ।
चार्वातकफात्मकः प्रियसखो रक्तैकसारो घृणी
वृद्धस्त्रीषु रतश्चलोऽतिसुभगः शुभ्राम्बरश्चन्द्रमाः ॥ २२ ॥
ह्रस्वः पिङ्गललोचनो दृढवपुर्दीप्ताग्निकान्तिश्चलो
मज्जावानरुणाम्बरः पटुतरः शूरश्च निष्पन्नवाक् ।

१ सुरमद्दवाग्नि. २ चन्द्रसुत°.

ह्रस्वः कुञ्चितदीप्तकेशतरुणः तिक्तात्मकस्तामस-
श्चण्डः साहसिको विघातकुशलः संरक्तगौरः कुजः ॥२३॥
रक्तान्तायतलोचनो मधुरवाग्दूर्वादलश्यामल-
स्त्वक्सारोऽजनिरजोऽधिकः स्फुटवचाः स्फीतस्त्रिदोषात्मकः ।
हृष्टो मध्यमरूपवान्सुनिपुणो वृत्तः शिराभिस्ततः
सर्वाननुकरोति वेषवचनैः पालाशवासा बुधः ॥ २४ ॥
ईषत्पिङ्गललोचनश्रुतिपरः सिंहाम्बुनादः स्थिरः
सत्त्वाढ्यः शुचिशुद्धकाञ्चनतनुः पीनोन्नतोरःस्थलः ।
ह्रस्वो धर्मरतो विनीतनिपुणो [illegible] क्षमी
[illegible]ताम्बरधरः कफात्मकतनुर्मेदःप्रधानो गुरुः ॥ २५ ॥
[illegible] शुक्राधिकः कान्तिमान्
[illegible] दूर्वादलश्यामलः ।
कामी वातकफात्मकोऽतिसुभगश्चित्राम्बरो राजसो
[illegible] स्थूलांसदेशः सितः ॥ २६॥
[illegible] पिङ्गलोऽलसः
[illegible] निर्घृणः ।
[illegible]
[illegible] भास्करिः ॥ २७॥
[illegible] ।
[illegible] गुरुपुत्री क्रमेण॥२८॥
[illegible]
[illegible] ॥२९॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३० ॥
[illegible]
[illegible] ।

[illegible]

रिपुसमसुहृदाख्याः सूतिकाले ग्रहेन्द्रा
अधिरिपुरिपुमध्याः शत्रुभिश्चिन्तनीयाः ॥ ३१ ॥
संपश्यन्ति स्थानात्सदा ग्रहाश्चरणवृद्धितः सर्वे ।
त्रिदशत्रिकोणचतुरश्रसप्तमानां फलं क्रमेणैव ॥ ३२ ॥
पूर्णं पश्यति रविजस्तृतीयदशमं त्रिकोणमपि जीवः ।
चतुरस्रं भूमिसुतो पूर्णं च सितार्कशशिबुधाः क्रमशः ॥ ३३ ॥
दिक्स्थानकालचेष्टाकृतं बलं सर्वनिर्णयविधाने ।
वक्ष्ये चतुः प्रकारं ग्रहस्तु रिक्तो भवेद्बलः ॥ ३४ ॥
लग्ने जीवबुधौ दिवाकरकुजौ व्योम्नि स्मरे भास्करि-
र्बन्धाविन्दुसितौ दिशाकृतमिदं स्वोच्चे स्वकोणे स्वभे ।
मित्रस्वांशकमंस्थितः शुभफलैर्दृष्टो बलीयान्ग्रहः
स्त्रीक्षेत्रे शशिभार्गवौ नरगृहे शेषा बले स्थानजे ॥ ३५ ॥
जीवार्कास्फुजितोऽह्नि विश्व सततं मन्देन्दुभौमा निशि
होरामासदिनाब्दपाश्च बलिनः सौम्याः सितेऽन्येऽसिते ।
सङ्ग्रामे जयिनो विलोमगतयः संपूर्णगावो ग्रहाः
सूर्येन्दू पुनरुत्तरेण बलिनौ सत्योक्तचेष्टाबले ॥ ३६ ॥
उत्तरमयनं प्राप्ताः शुक्रकुजार्केन्द्रमन्त्रिणो बलिनः ।
याम्यं शशिरविपुत्रौ द्वयेऽपि शशिजः स्ववर्गस्थः ॥ ३७ ॥
स्त्रीपुंनपुंसकाख्याः क्षेत्रेष्वाद्यन्तमध्यसंप्राप्ताः ।
सूर्यान्निर्गत्य सदा नवोदिता यवनराजमतम् ॥ ३८ ॥
प्राग्राशिभागेऽतिबलः शशाङ्कः शुक्रो निशार्धेऽवनिजो निशान्ते ।
प्रातर्बुधो मध्यदिने च सूर्यः सर्वत्र जीवोऽर्कसुतो दिनान्ते ॥ ३९ ॥
कृष्णारबुधगुरुसिताः शशिसूर्यावुत्तरोत्तरं बलिनः ।
साधारणबलमेतद्बलसाम्ये चिन्तयेत्प्राज्ञः ॥ ४० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां ग्रहयोनिभेदो
नाम चतुर्थोऽध्यायः

---

१ राश्यं संपश्यन्ति. २ पुंसौ. ३ स्वाभाविक.

पञ्चमोऽध्यायः ।

राशिप्रभेदसंज्ञः कथितो ग्रहयोनिभिन्निर्भागः ।
सर्वव्यापकमधुना कथयिष्ये मिश्रकं नाम ॥ १ ॥
दीप्तः स्वस्थो मुदितः शान्तः शक्तो निपीडितो भीतः ।
विकलः खलश्च कथितो नवप्रकारो ग्रहो हरिणा ॥ २ ॥
स्वोच्चे भवति च दीप्तः स्वस्थः स्वगृहे सुहृद्गृहे मुदितः ।
शान्तः शुभवर्गस्थः शक्तः स्फुटकिरणजालश्च ॥ ३ ॥
विकलो रविलुप्तकरो ग्रहाभिभूतो[1] निपीडितश्चैवम् ।
पापगणस्थश्च खलो नीचे भीतः समाख्यातः ॥ ४ ॥
दीप्ते विचरति पुरुषः प्रतापविषमाग्निदग्धरिपुवर्गः ।
लक्ष्म्यालिङ्गितदेहो गजमदसंसिक्तभूपृष्ठः ॥ ५ ॥
स्वस्थः करोति जन्मनि रत्नानि सुखानि कनकवरदारान् ।
नृपतेर्दण्डपतित्वं गृहधान्यकुटुम्बपरिवृद्धिम् ॥ ६ ॥
मुदिते विलसति मुदितो विलासिनीकनकवस्त्रपरिपूर्णः ।
विजितसकलारिपक्षः समस्तसुखभाङ् नरो भवति ॥ ७ ॥
शान्ते प्रशान्तचित्तः सुखधनभागी महीपतेः सचिवः ।
विद्वान्परोपकारी धर्मपरो जायते पुरुषः ॥ ८ ॥
स्त्रीवस्त्रमाल्यगन्धैर्विलसति पुरुषः सदा विततकीर्तिः ।
दयितः सर्वजनस्य च शक्ताख्ये भवति विख्यातः ॥ ९ ॥
दुःखैर्व्याधिभिररिभिः प्रपीड्यते पीडिताख्ये तु ।
देशाद्देशं विचरति बन्धुवियोगाभिसंतप्तः ॥ १० ॥
बहुसाधनोऽपि राजा प्रध्वस्तबलः प्रपीडितो रिपुणा ।
नाशमुपयाति विजितो भीते दैन्यं परं प्राप्तः ॥ ११ ॥
स्वस्थानपरिभ्रष्टः क्लिष्टो मलिनः प्रयाति परदेशम् ।
विध्वस्तबलो विकले रिपुबलसंचकितचित्तश्च ॥ १२ ॥

---

१ तिपीडितो. २ तः प्रपी. ३ निचयः. ४ जन. ख्यातः. ५ सुभगः. ६ पीडिते सदा पुरुषः. ७ धनो.

स्त्रीभरणदुःखतप्तः समस्तधननाशकलुषितमनस्कः।
न जहाति शोकभारं कथमपि खलमंज्ञिते पुरुषः ॥ १३ ॥
उच्चराशौ विलोमे च चेतं नान्यैरिहेष्यते।
कालस्वानिषद्दुत्वाच तस्मात्स्वोच्चेऽतिवक्रिते ॥ १४ ॥
स्वोच्चाश्रिताः श्रेष्ठफला भवन्ति मूलत्रिकोणे स्वगृहे च मध्याः।
इष्टेक्षिता मित्रगृहाश्रिता वा वीर्यं कनीयः समुपोद्वहन्ति ॥१५॥
शुक्रशनिपदशके मध्यफलः कीर्त्यते यवनवृद्धैः।
श्रेष्ठो द्वितीयदशके स्वल्पफलश्चन्द्रमास्तृतीये च ॥ १६ ॥
आहितकलासमूहः प्रसन्ननिजमण्डलः सुपरिपूर्णः।
अप्रतिहतमिह कुरुते भूपतिफलमुडुगणाधिपतिः ॥ १७ ॥
चन्द्राध्यासितराशेर्नाथो लग्नाधिपोऽपि वा यस्य।
केन्द्रे सुरगुरुमन्त्री वयसो मध्ये सुखं तस्य ॥ १८ ॥
राशेस्तदीश्वरस्य च फलेन परिकल्प्यमृक्षभेदफलम्।
युगपत्फलोपलब्धेरव्यतिरेकस्य कर्तव्या ॥ १९ ॥
होराग्रहफलसाम्ये निसर्गजं चिन्तनीयमाचार्यैः।
लग्नाधिपतेस्तुल्यं फलमिह चूडामणिर्वदति ॥ २० ॥
उच्चफलं कन्यायां बुधस्य तुङ्गांशकैः सदा चिन्त्यम्।
परतस्त्रिकोणजातं पञ्चभिरंशैः स्वराशिजं परतः ॥ २१ ॥
उच्चं भागत्रितयं वृष इन्दोश्च त्रिकोणमपरेऽंशाः।
द्वादशभागा मेषे त्रिकोणमपरे स्वभं तु भौमस्य ॥ २२ ॥
दशभागा ईज्यस्य च त्रिकोणमपरे स्वभं चापे।
शुक्रस्य तु त्रिकोणं पञ्चभिरपरे स्वभं जूके ॥ २३ ॥
विंशतिरंशाः सिंहे त्रिकोणमपरे स्वभवनमर्कस्य।
कुम्भे त्रिकोणनिजभे रविजस्य यथा रवेः सिंहे ॥ २४ ॥

स्वोच्चस्थितः शुभफलं प्रकरोति पूर्णं
नीचर्क्षगस्तु विफलं रिपुमन्दिरेऽल्पम्।

---

१ हरण. २ फलं. ३ हरिष्यते. ४ यथा. ५ गुरुमन्त्री वा. ६ चेत् तु.

पादं शुभस्य हिबुके स्वगृहे तदर्धं
पादत्रयं गगनगः सितवाग्गिरिकोणे ॥ २५ ॥
नीचर्क्षगः सकलमेव करोति पापं
न्यूनं च किंचिदपि विफलं स्वतुङ्गे ।
पादत्रयं हिबुके हितगोऽशुभस्य
स्वर्क्षे दलं च चरणं सितवाग्गिरिकोणे ॥ २६ ॥
ऑस्तानिकाः सवितृलुप्तकरा विरूक्षा
नीचं गता रिपुगृहं च नभश्चरेन्द्राः ।
युद्धे जिताः शुभफलानि विनाशयन्ति
पापानि यानि सुतरां परिवर्धयन्ति ॥ २७ ॥

उच्चबलेन समेतः परां विभूतिं ग्रहः प्रसाधयति ।
पुंसामथ साचिव्यं त्रिकोणबलवान् बलपतित्वम् ॥ २८ ॥
स्वर्क्षे बलेन सहितः प्रमुदितधनधान्यसंपदाकान्तम् ।
मित्रबलेन च युक्तो जनयति कीर्त्यान्वितं पुरुषम् ॥ २९ ॥
तेजस्विनमतिसुभगं सुस्थिरविभवं नृपाश्च लब्धधनम् ।
निजहोराबलयुक्तो जनयति विक्रान्तमतिचिन्त्यम् ॥ ३० ॥
स्वद्रेष्काणबलेनाहीनो गुणभाजनं ग्रहः कुरुते ।
स्वनवांशकबलयुक्तः करोति पुरुषं प्रसिद्धं च ॥ ३१ ॥
सप्तांशकबलसहितः साहसिकं वित्तकीर्त्याढ्यम् ।
द्विरसांशबलसमेतः कर्मरतपरोपकारकं चैव ॥ ३२ ॥
त्रिंशांशबलेन तथा विकसत्सौख्यं गुणान्वितं कुर्यात् ।
शुभदर्शनबलसहितः पुरुषं कुर्याद्धनान्वितं ख्यातम् ।
सुभगं प्रधानमखिलं सुरूपदेहं सुसौख्यं च ॥ ३३ ॥
पुंस्त्रीभवनबलेन च करोति जनपूजितं कलाकुशलम् ।
पुरुषं प्रसन्नचित्तं कल्यं परलोकभीरुं च ॥ ३४ ॥
स्थानबलेन समेतः स्थितिसौख्यं सुहृच्च भोगाढ्यः ।
धीरो निश्चलवित्तः स्वतन्त्रकर्मा भवेन्मनुजः ॥ ३५ ॥

---

१ मित्रभवनबलयुक्तो. २ सुखिनं. ३ बल. ४ ममलं.

आयाधम्मगुपेतो नयति ग्वदिशं नयस्यरः पुरुषम् ।
नीत्वा परविभूषणवादनसौम्यान्वितं कुरुते ॥ ३६ ॥
(आयनवलगणुपेतो दशादिविपार्थनकमं स्वदिशि) ॥ ३७ ॥
क्वचित्राज्यं क्वचित्पूजां क्वचिद्द्रव्यं क्वचिपशः ।
ददाति विहगश्रेष्ठः पेशोवीर्यसमन्वितः ॥ ३८ ॥
पश्चिमस्तु महावीर्याः शुभा राज्यप्रदा ग्रहाः ।
पारा व्यसनिनां पुंसां कुर्वन्ति च पर्यटनम् ॥ ३९ ॥
स्वगृहनीरसमागमसुकोद्भवजयफलेन विद्धानि ।
शुभमनिलं विहगेन्द्रो राज्यं च विनिर्जितारातिम् ॥ ४० ॥
रात्रिदिवाफलपूर्णैर्भूगजलाभेन शौर्यपरिपूद्धा ।
मलिनयति शत्रुपक्षं भजति च लक्ष्मीं नभश्चरैः पुरुषः ॥४१॥
द्विगुणा द्विगुणं दद्युर्वर्षोपिपमासदिवमहोरेशाः ।
श्रमपरिपूद्धया सौख्यं स्वदशासु धनं च कीर्तिं च ॥ ४२ ॥
पक्षफलाद्विगुणानां स्थाम्बरहस्तिसंपदं दद्युः ।
गोकुलकुभूमिलाभान्कीर्तिं च शशाङ्कपवलाम् ॥ ४३ ॥
मयपल्वैरभारभास्तिनिर्मलकरजालभासुराः सततम् ।
राज्यं ग्रहाः प्रदद्युः सौख्यं च मनोरथातीतम् ॥ ४४ ॥

आचारसत्यशुभशौचयुताः सुरूपा-
स्तेजस्विनः कृतविदो द्विजदेवभक्ताः ।
स्रग्वस्त्रगन्धजलभूषणसंप्रियाश्च
सौम्यग्रहैर्बलयुतैः पुरुषा भवन्ति ॥ ४५ ॥
लुब्धाः कुकर्मनिरता निजकार्यनिष्ठाः
साधुद्विषः सकलहाश्च तमोभिभूताः ।
शूराः सदा वधरता मलिनाः कृतघ्नाः
पापग्रहैर्बलयुतैः पिशुनाः कुरूपाः ॥ ४६ ॥
स्वमित्रक्षेत्रसंस्थानां ग्रहाणां बालसंज्ञिका ।
स्वत्रिकोणगतानां च कुमारा नाम संज्ञिता ॥ ४७ ॥

१ स्पष्टवीर्य. २ व्यसनदा. ३ पदाटनम् ४ द्विगुणं. ५ बलभारसहिता. ६ मनोरथादधिकम्. ७ बघकरा.

ग्रहाणां स्वोच्चसंस्थानां युवराजाभिधा भवेत् ।
शत्रुक्षेत्रगतानां च वृद्धा नाम तथेरिता ॥ ४८ ॥
नीचगानां ग्रहाणां च दशा मरणसंज्ञिता ।
तत्तत्फलसमायुक्ता ग्रहाणां तु दशा भवेत् ॥ ४९ ॥
बालैः सुखी सुशीलश्च यौवनैरवनीश्वरः ।
वृद्धैर्व्याधिर्क्षये वृद्धिर्मरणे मरणं व्ययम् ॥ ५० ॥
पुंराशिगैः शुभखगैर्धीराः सङ्ग्रामरक्षिणो बलिनः ।
निश्चेष्टैः सुकठोराः क्रूरा मूर्खाश्च जायन्ते ॥ ५१ ॥
युवतिभवनस्थितेषु च मृदवः सङ्ग्रामभीरुकाः पुरुषाः ।
जलकुसुमवस्त्रनिरताः सौम्याः कल्याः स्वजनहृद्याः ॥ ५२ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां मिश्रकाध्यायः पञ्चमः ॥

षष्ठोऽध्यायः ।

स्वर्क्षत्रिकोणतुङ्गस्था यदि केन्द्रेषु संस्थिताः ।
अन्योन्यं कारकास्ते स्युः केन्द्रेष्वेव हरेर्मतम् ॥ १ ॥
रवितनयो जूकस्थः कुलीरलग्ने बृहस्पतिर्हिमांशुः ।
मेषे कुजो रविरपि मिथः परस्परं कारका एते ॥ २ ॥
तुङ्गसुहृत्स्वगृहांशे स्थिता ग्रहाः कारकाः समाख्याताः ।
मेषूरणे च रविरिति विशेषतो वक्ति चाणक्यः ॥ ३ ॥
लग्नस्थाः सुखसंस्था दशमस्थाश्चापि कारकाः सर्वे ।
एकादशेऽपि केचिद्वाञ्छन्ति न तन्मतं मुनीन्द्राणाम् ॥ ४ ॥
नीचकुले संभूतः कारकविहगैः प्रधानतां याति ।
क्षितिपतिवंशसमुत्थो भवति नरेन्द्रो न सन्देहः ॥ ५ ॥
कारकयोगो यस्मान्मूलं योगेषु कीर्तितो हरिणा ।
तस्मात्फलनिर्देशः कारकयोगादिभिर्भाव्यः ॥ ६ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां कारकाध्यायः षष्ठः ॥

---

१ स्वर्क्षे. २ कास्ते. ३ [illegible]. ४ [illegible] ५ पुंराशिषु ग्रहेन्द्रैः. ६ [illegible] [illegible] ७ विशेषतः. ८ [illegible]. ९ रविपुत्रः. [illegible] मेषोरविः.

सप्तमोऽध्यायः ।

रविचन्द्रभौमबुधजीवशुक्रसौरा दिनादिपतयश्च ।
मासे चाश्वयुजादौ दिनेश्वरोऽब्दे दिनपतेश्च ॥ १ ॥
अब्दाधिपाश्चतुर्थाः क्रमेण षष्ठास्तु कालहोरेशाः ।
द्विद्वादशहोराः स्युर्दिवसास्त्वेकाधिकास्त्रिंशत् ॥ २ ॥
मासास्त्रिंशद्गुणिता गतैर्दिनैः सप्तभाजिता दिवसाः ।
अब्दाधिपाग्रगण्या गते दिनाधः प्रयत्नस्तु (?) ॥ ३ ॥
एकत्रिंशद्भागैर्युक्तधैर्यादीनां ग्रहादीनाम् ।
क्रमशो विज्ञातव्या शुक्लप्रतिपत्प्रसंख्यायाम् ॥ ४ ॥
यस्य ग्रहस्य भावो यस्तस्य गृहे प्रशस्यते कर्म ।
तस्मिंश्चोपचयस्थे तस्मिंल्लग्ने गृहे चास्य ॥ ५ ॥
तत्कर्मग्रहदिवसे तदेव होराब्दमासकालेषु ।
पादविवृद्ध्या वा स्यात्तेषां कालस्य संपाकः ॥ ६ ॥
सभ्यालोर्णकशैलस्वर्णशस्त्रविषदहनभेषजनृपाश्च ।
म्लेच्छाभ्धितारकान्तारकाष्ठमग्रप्रभुः सूर्यः ॥ ७ ॥
कविकुसुमभोज्यमणिरजतशंखलवणोदकेषु वस्त्राणाम् ।
भूषणनारीघृतकुजमुतैलनिद्राप्रभुश्चन्द्रः ॥ ८ ॥
रक्तोत्पलताम्रसुवर्णरुधिरपारदमनःशिलाद्यानाम् ।
क्षितिनृपतिपतनमूर्च्छापैत्तिकचोरप्रभुर्भौमः ॥ ९ ॥
श्रुतलिखितशिल्पचैत्य(क)नैपुणमभित्वदूतहास्यानाम् ।
खगयुग्मस्यातिवनस्पतिस्वर्णमयप्रभुः सौम्यः ॥ १० ॥
माङ्गल्यधर्मपौष्टिकमहत्त्वशिक्षानियोगपुरराष्ट्रम् ।
यानासनशयनसुवर्णधान्यवेश्मपुत्रप्रभुर्जीवः ॥ ११ ॥
वज्रमणिरसभूषणविवादगन्धेष्टमाल्ययुवतीनाम् ।
गोमयनिधानविपाधनशुक्तिरजतप्रभुः शुक्रः ॥ १२ ॥
त्रपुसीसकाललोहककुधान्यमृतबन्धभृतकानाम् ।
नीचस्त्रीपैण्यकदासवृद्धजैनदीक्षाप्रभुः सौरिः ॥ १३ ॥

१ दिनान्यपतबहु. २ भ्यालोत्कर्णकशैल. ३ पण्ड. ४ जनता.

अर्कः कलिङ्गविषये यवनेषु च चन्द्रमाः ।
शुक्रः समतटे जातः सैन्धवेषु बृहस्पतिः ॥ १४ ॥
मगधेषु बुधो जातः सौराष्ट्रेषु शनैश्वरः ।
अङ्गारकस्तूज्जयिन्यां राहुः केतुश्च द्राविडे ॥ १५ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां
कारकाध्यायः सप्तमः ।

अष्टमोऽध्यायः ।

राश्यादिफलविभागः कस्य विधेयो विना समुत्पत्तेः ।
आधानमतो वक्ष्ये कारणभूतं समस्तजन्तूनाम् ॥ १ ॥
अनुपचयराशिसंस्थे कुमुदाकरबान्धवे रुधिरदृष्टे ।
प्रतिमासं युवतीनां भवतीह रजो भुवन्स्तेके ॥ २ ॥
इन्दुर्जलं कुजोऽग्निर्जलमसृगग्नियतारिव पित्तं स्यात् ।
एवं रक्ते हीने पित्तेन रजः प्रवर्तते स्त्रीषु ॥ ३ ॥
एवं यद्भवति रजो गर्भस्य निमित्तमेव कथितं तत् ।
उपचयसंस्थे विपुलं प्रतिमासं दर्शनं तस्य ॥ ४ ॥
उपचयभवने शशभृदृष्टो गुरुणा सुहृद्भिरथवासौ ।
पुंसा करोति योगं विशेषतः शुक्रसंदृष्टः ॥ ५ ॥
चन्द्रे कुजेन दृष्टे पुष्पवती सह विटेन संयोगम् ।
राजपुरुषेण रविणा रविजेनाप्नोति भृत्येन ॥ ६ ॥
एकैकेन फलं स्याद्दृष्टे नान्यैः कुजादिभिः पापैः ।
मर्त्यैः स्वगृहं त्यक्त्वा गच्छति वेश्यापदं युवतिः ॥ ७ ॥
द्विपदादयो विलग्नात्सुरतं कुर्वन्ति सप्तमे यद्वत् ।
तद्वत्स्त्रीपुरुषाणां गर्भाधाने समादेश्यम् ॥ ८ ॥
अस्तेऽशुभयुतदृष्टे सरोषकलहं भवेद्ग्राम्यम् ।
सौम्यं सौम्यैः सुरतं वात्स्यायनसंप्रयोगिकास्थानम् ॥ ९ ॥
तत्र शुभाशुभमिश्रैः कर्मभिरविवासिना विपयच्युचिः ।
गर्भावासे निपतति संयोगे शुक्रशोणितयोः ॥ १० ॥

१ समुत्पत्तिम्. २ मतो. ३ क्षुभिते. ४ भिद्दिनं. ५ विरुद्धं. ६ द्दरिगुर्वं.

उपचयगौ रविशुक्रौ बलिनौ पुंसः समांशसंप्राप्तौ ।
युवतेर्यो कुजचन्द्रौ यदा तदा गर्भसंभवो भवति ॥ ११ ॥
गुनार्कभौमशशिभिः स्वांशोपचयस्थितैः गुरोर्द्धे वा ।
धर्मोदयात्मजस्थे बलवति गर्भस्य संभवो भवति ॥ १२ ॥
मिथुनस्य मनोभावो यावन्मदलालसं भवति ।
श्लेष्मादिभिः स्वदोषैस्तत्तुल्यगुणो निषिक्तः स्यात् ॥ १३ ॥
विषमे विषमांशगता होराशशिजीवभास्करा बलिनः ।
कुर्वन्ति जन्म पुंसां समांसमांशे युवतिनिरजन्म ॥ १४ ॥
ओजर्क्षे गुरुसूर्यौ बलिनौ पुंसः समे सितेन्दुकुजाः ।
कन्यानां जन्मकरा गर्भाधाने स्थिता बलिनः ॥ १५ ॥
मिथुने चापेऽर्कगुरू बुधदृष्टौ दारकद्वयं कुरुतः ।
स्त्रीयुग्मं कन्यायां सितशशिभौमा झषे च बुधदृष्टाः ॥ १६ ॥
लग्नं मुक्त्वा विषमे शनैश्चरः पुंप्रजन्मदो भवति ।
योगे विहगस्य बलं संवीक्ष्य वदेन्नरं स्त्रियं वाऽपि ॥ १७ ॥
अन्योन्यं रविचन्द्रौ विषमर्क्षगतौ निरीक्षेते ।
इन्दुजरविपुत्रौ वा दृष्टौ बलिनौ नपुंसकं कुरुतः ॥ १८ ॥
पश्यति यमः समभे सूर्यं चन्द्रोदयौ च विषमर्क्षे ।
यद्येवं गर्भस्थः क्लीबो मुनिभिः समादिष्टः ॥ १९ ॥
ओजसमराशिसंस्थौ ज्ञेन्दू षण्ढं कुजेक्षितौ कुरुतः ।
नरभे विषमनवांशे होरेन्दुबुधाः सितार्किदृष्टा वा ॥ २० ॥
लग्ने समराशिगते चन्द्रे च निरीक्षिते बलयुतेन ।
गगनसदा वक्तव्यं मिथुनं गर्भस्थितं नित्यम् ॥ २१ ॥
समराशौ शशिसितयोर्विषमे गुरुवक्रसौम्यलग्नेषु ।
द्विशरीरे वा बलिषु प्रवदेत् स्त्रीपुरुषमत्रैव ॥ २२ ॥
द्विशरीरांशकयुक्तान् ग्रहान् विलग्नं च पश्यतीन्दुसुते ।
मिथुनांशे कन्यैका द्वौ पुरुषौ त्रितयमेवं स्यात् ॥ २३ ॥

१ धर्मेऽथवात्मजे वा. २ समे. ३ गु युवतीनाम्. ४ पुत्र. ५ दये. ६ लग्ना दर. ७ नूनम्. ८ नियत.

तात्कालिकदिवसनिशासंज्ञः समुदेति राशिभागो यः ।
यावानुदयस्तावान् वाच्यो दिवसस्य रात्रेर्वा ॥ ५० ॥
मुनिभागे दिवसनिशोर्जन्मनि लग्नं वदेद्युक्त्या ।
उदयगणात् प्रसवः स्यादिनपक्षमुहूर्तमाससंज्ञर्क्षात् ॥ ५१ ॥
इत्याधाने प्रथमं प्रसूतिकालं सुनिश्चितं कृत्वा ।
जातकविहितं च विधिं विचिन्तयेत्तत्र गणितज्ञः ॥ ५२ ॥
स्यातां यथाधाने रविशशिनौ सिंहराशिगौ लग्ने ।
दृष्टौ कुजसौरिभ्यां जात्यन्धः संभवति तत्र ॥ ५३ ॥
आग्नेयसौम्यदृष्टौ रविशशिनौ बुद्बुदेक्षणं कुरुतः ।
नयनविनाशोऽपि यथा तथाधुना संप्रवक्ष्यामि ॥ ५४ ॥
व्ययभवनगतश्चन्द्रो वामं चक्षुर्विनाशयति हीनः ।
सूर्यस्तथैव वान्यं शुभदृष्टौ याप्यतां नयतः ॥ ५५ ॥
कर्कटवृश्चिकमीनगैः शशिनि वृषे भौमसौरसंदृष्टे ।
मूकः सौम्यैर्दृष्टे वाचं कालान्तरे वदति ॥ ५६ ॥
क्रूरेषु राशिसन्धिषु शशी न सौम्यैर्निरीक्ष्यते च जडः ।
पुनरामभागसंस्थौ शनिभौमौ यदि गदन्तः स्यात् ॥ ५७ ॥
सौम्ये त्रिकोणसंस्थे लग्नाच्छेषग्रहैर्बलविहीनैः ।
द्विगुणास्यपाददस्तो योगेऽस्मिन्नाहितो भवति गर्भः ॥ ५८ ॥
वामनको मकरान्ते लग्ने रविचन्द्रसौरिनिर्दृष्टे ।
शशिनि त्रिंशे कर्किणि कुजार्कदृष्टेऽथवा कुब्जः ॥ ५९ ॥
मीनोदये च दृष्टे कुजार्किशशिभिः पुमान् भवति पङ्गुः ।
साध्या भवन्ति योगाः सौम्यग्रहवीक्षिताः सर्वे ॥ ६० ॥
क्रूरग्रहैर्विहीने त्रिकोणलग्ने शुभेषु षष्ठस्थे ।
दिविजैश्चाहुत्रुपमः श्रीमान् संभवति गर्भः ॥ ६१ ॥
इत्याधानविधाने प्रसूतिसमयेऽपि योजयेद्योग्यम् ।
आधाने सर्वाण्यपि तद्विहितं भवति निन्द्यम् ॥ ६२ ॥
इति श्रीकल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यामाधानाध्यायः ॥

१ [illegible] २ [illegible] ३ [illegible] ४ तथा. ५ [illegible]

नवमोऽध्यायः ।

आधानं हि मयोक्तं प्रसूतिकालस्य निर्णयार्थपरम् ।
तस्मिन् सुपरिज्ञाने जन्माध्यायं प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥
शीर्षोदये विलग्ने मूर्ध्ना प्रसवोऽन्यथोदये चरणैः ।
उभयोदये च हस्तैः शुभदृष्टे शोभनोऽन्यथा कष्टः ॥ २ ॥
भवनांशसदृशदेशे प्रसवो ज्ञेयः सदात्र युवतीनाम् ।
मिश्रगृहांशे वर्त्मनि स्थिरराश्यंशे तथा स्वगृहे ॥ ३ ॥
स्वगृहलवांशे लग्ने स्वगृहेऽन्यस्मिन्परे प्रथमहर्म्ये ।
पितृमातृसहृदवलतेमनतन्ययजनगृहेषु बलयोगात् ॥ ४ ॥
प्राकारतल्पदेशेषु च सुनिर्नीचाश्रितैः सौम्यैः ।
नैधनस्थे लग्नेन्दू पथेकस्मात् सदा महाटव्याम् ॥ ५ ॥
सलिलभवने च चन्द्रो जलराशौ वीक्षते तथा पूर्णः ।
प्रसवं सलिले विद्यात् चन्द्रस्तदवमगश्च यदा ॥ ६ ॥
सौम्यैर्लग्ने पूर्णे स्वगृहगते शशिनि सलिलसंपाते ।
पातालस्थैश्च शुभैर्जलजे लग्नेऽम्बुगृहगे शशिनि ॥ ७ ॥
वृश्चिककुलीरलग्ने सौरे चन्द्रेक्षिते त्ववटे ।
भवति प्रसवः स्त्रीणां वदन्ति यवनाः सह मणित्थैः ॥ ८ ॥
रविजे जलजविलग्ने क्रीडोद्याने बुधेक्षिते प्रसवः ।
रविणा देवागारे तथोपरे चैव चन्द्रेण ॥ ९ ॥
आरण्यभवनलग्ने गिरिवनदुर्गे तथा रवौ लग्ने ।
रुधिरेक्षिते श्मशाने शिल्पकनिलयेषु सौम्येन ॥ १० ॥
सूर्येक्षिते गोनृपदेवावासे शुक्रेन्दुजाभ्यां रमणीयदेशे ।
शशीज्यदृष्टे द्विजवह्निहोत्रे नरोदये सम्प्रवदन्ति सुनिम् ॥ ११ ॥
स्वोच्चे दशमे जीवे द्वित्रिचतुर्भूमिके गृहे प्रसवः ।
मन्दर्क्षादि साले चतुर्थदशमस्थितैः सौम्यैः ॥ १२ ॥
द्वौ द्वौ राशी मेषात् पूर्वादिषु संस्थितौ गृहविभागे ।
कोणेषु द्विशरीरा लग्नं तु भवेद्धि तत्प्रमुखैः ॥ १३ ॥

---

१ आधाने. २ करम्. ३ तथान्यगृहे. ४ स्वगृहेऽन्यस्मिन् प्रतिद्वन्द्वे. ५ वर्गे. ६ चाधिते. ७ लग्ने. ८ शयस. ९ प्रसुते.

दिग्भागराशिमण्डलकेन्द्रेषु खगेषु तच्छाला ।
अर्थे मृगद्वयबलवत्त्वे गृहं द्विशालं त्रिशालं च ॥ १४ ॥

चित्रं नवं भृगुसुते च दृढं गुरौ च
दग्धं कुजे दिनकरे परिपूर्णकाष्ठम् ।
चन्द्रे नवं च बहुशिल्पिकृतं बुधे च
जीर्णं भवेद्गृहमिहोष्णकरात्मजे च ॥ १५ ॥

वासगृहे द्यूनगतात् द्वारो दिक्पालकात् बलोपेतात् ।
भवनग्रहसंयोगैः प्रतिवेश्माश्चिन्तनीयाः स्युः ॥ १६ ॥
देवालयाम्बुपावककोशविहारास्तथोत्करो भूमेः ।
निद्रागृहं च भास्करशशिकुजगुरुभार्गवार्किबुधयोगात् ॥ १७ ॥
खट्वास्थिनिर्भवनवद्युतविहगसमानि तत्र चिह्नानि ।
आस्तरणानि च विद्यात् शुभदृष्टिकृतानि दैवज्ञः ॥ १८ ॥
प्राच्यादिगृहद्वितयं भद्वितयं राशयश्च गात्राणि ।
आजानुशिरःशयनं ग्रहतुल्यं लक्षणं तत्र ॥ १९ ॥
ग्रहयुक्तं वा नियतं विनतत्वं च द्विमूर्तिराशिषु च ।
षड्त्रिनवान्त्याः पादाः पर्यङ्केऽङ्गानि राशयः शेषाः ॥ २० ॥
नीचस्थे भूशयनं चन्द्रेऽप्यथवा सुखे विलग्ने वा ।
शशिलग्नविवरयुक्तग्रहतुल्याः सूतिका ज्ञेयाः ॥ २१ ॥
अनुदितचक्रार्धयुतैरन्तर्बहिरन्यथा वदन्त्येके ।
लक्षणरूपविभूषणयोगस्त्वासां शुभैर्योगात् ॥ २२ ॥
क्रूरैर्विरूपदेहा लक्षणहीनाः कुवेषमलिनाश्च ।
मिश्रैर्मध्यमरूपा बलसहितैः सर्वमेवमवधार्यम् ॥ २३ ॥
द्वादशभागस्त्वेवं वामगृहेऽवस्थिते सहस्रांशौ ।
दीपश्चरस्थिरादिषु तथैव वाच्यः प्रसवकाले ॥ २४ ॥
यावल्लग्नादुदितं वर्तिर्दग्धा तु तावती भवति ।
दीपः पूर्णे पूर्णः शशिनि क्षीणे क्षयस्तु तैलस्य ॥ २५ ॥
बलवति सूर्ये [illegible] बहून् प्रदीपान् वदेत् कुयुगेन ।
अन्यैररि गतवीर्यैः सूती ज्योतिस्तृणैर्भवति ॥ २६ ॥

१ इत. २ मीनै. ३ दाम्बरस्थानम्. ४ पर्यन्ते. ५ मार्गदृशं. ६ स्तन.

भौमांशेऽपि लग्नांशे चन्द्रेऽर्कभगंयुतेऽथवा द्विगुणे ।
नष्टे वा शुक्रांशसमपि प्रसवे न सन्देहः ॥ २७ ॥
होरामनीक्षमाणे शशिनि परोक्षस्थिते पितरि जातः ।
मेषूरणागते वा चरभे भानौ विदेशगते ॥ २८ ॥
द्युनिशोरस्तंगितयोः कुजेन मन्दाख्ययोः पिताप्यभवत् ।
चरराशौ परदेशे शुक्रेक्षितयोस्तु तत्र मृतः ॥ २९ ॥
पञ्चमनवमस्थाने पापैरर्कात्तु पापसंदृष्टैः ।
बद्धः पिताऽन्यदेशे राशिवशात् स्वेऽथवा मार्गे ॥ ३० ॥
आयत्रिकोणसंस्थैः क्रूरैरानन्दवर्जितः प्रसवः ।
दशमचतुर्थोपगतैः सौम्यैः संपत्तयो विपुलाः ॥ ३१ ॥
पश्यति न गुरुः शशिनं लग्नं च दिवाकरं सेन्दुम् ।
पापयुतं वा सार्कश्चन्द्रं यदि जारजातः स्यात् ॥ ३२ ॥
गुरुशशिरवयो नीचे सूनौ लग्नेऽथवार्कसुतश्च ।
लग्नोडुपभृगुपुत्राः शुभैरदृष्टास्तथान्यजातश्च ॥ ३३ ॥
क्लेशो मातुः क्रूरैर्पश्चमस्तगतैः शशाङ्कयुक्तैर्वा ।
चन्द्रात् सप्तमराशौ पापा मरणाय पक्षसन्दृष्टाः ॥ ३४ ॥
चन्द्राद्दशमे मातुर्मातुर्मरणं करोति पापयुतः ।
शुक्रात् पञ्चमनवमे सौरियुतैर्म्नेन वा दृष्टः ॥ ३५ ॥
चन्द्रात्त्रिकोणराशौ रविजो मातुर्वधं दिशति रात्रौ ।
शुक्रात्तथैव दिवसे भौमः पापेन सन्दृष्टः ॥ ३६ ॥
कुजसौरयोस्त्रिकोणे चन्द्रेऽस्तगते वियुज्यते मात्रा ।
दृष्टे सुरेन्द्रगुरुणा सुखान्वितो दीर्घजीवी च ॥ ३७ ॥
म्रियते पापैर्दृष्टे शशिनि विलग्ने कुजेऽस्तगे त्यक्तः ।
लग्नात्सप्तमगतयोर्वसुधासुतमन्दयोरेवम् ॥ ३८ ॥
पश्यति सौम्यो बलवान् यादृग्गृह्णाति तादृशो जातः ।
शुभपापमदृष्टे परैर्गृहीतोऽथवा म्रियते ॥ ३९ ॥

---

१ जातः स्यात्. २ मरणाय निर्दिश्य.. ३ भवने. ४ सौरियुतोऽन्योऽप्य.
५ गृहीतोऽपि [illegible] म्रियते.

एकांशस्थितयोर्वा यमारयोस्त्यज्यतेऽथवा माता ।
द्यस्तसप्तमभवने भौमे शनिवीक्षिते नियतम् ॥ ४० ॥
यादृक्पश्यति सौम्यस्तत्तुल्यगुणं सुतः समाधत्ते ।
पितृजननीसादृश्यं रवेः शशाङ्कस्य बलयोगात् ॥ ४१ ॥
सिंहाजगोभिरुदये जातो नालेन वेष्टितो जन्तुः ।
लग्ने कुजेऽथ सौरे राश्यंसमानगात्रश्च ॥ ४२ ॥
भौमशनिद्रेक्काणे पापे लग्ने स्थिते शशियुते वा ।
व्येकादशगैः सौम्यैरभिवेष्टितको भुजङ्गेन ॥ ४३ ॥
सूर्यश्चतुष्पदस्थः शेषा द्विशरीरसंस्थिता बलिनः ।
कोशैर्वेष्टितदेहौ यमलौ खलु संप्रजायेते ॥ ४४ ॥
लग्ननवभागतुल्या मूर्तिर्बलसंयुताद्ग्रहाद्वापि ।
नवभागाद्वर्णोक्तिः शशियोगात्तत्र सूतस्य ॥ ४५ ॥
बहवो यदि बलयुक्ता मिश्रा मूर्तिस्तदा वाच्या ।
कुलजातिदेशपुरुषान् बुद्ध्वाऽऽदेशं समादिशेत्तज्ज्ञः ॥ ४६ ॥
त्रिंशद्भागे भानुर्ग्रहस्य यस्य स्थितो भवति ।
तत्तुल्या प्रकृतिः स्यादेवं मुनयोऽप्यवसन्ति ॥ ४७ ॥
तत्कालसुहृदरित्वं बलं च नीचोच्चसंभूतं ज्ञात्वा ।
ज्ञात्वा ग्रहस्वभावांस्तेभ्यः संचिन्त्यमन्यदपि ॥ ४८ ॥
क्षीणे शशिनि सपापे माता म्रियते पिता रवौ तद्वत् ।
बलिभिर्दृष्टे मिश्रैर्व्याधिः सौम्यैः शुभं भवति ॥ ४९ ॥
विपुलविमलमूर्तिः स्वोच्चगो वा स्वराशौ
गुरुसितयुत इन्दुर्बोधनेनानुदृष्टः ।
अतिशयशुभदाता पञ्चमे वाऽपि मातुः
पितुरपि खलु तद्वत् भास्करः सर्वदैव ॥ ५० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां
सूतिकाध्यायो नवमः ॥

---

१ एकांशावस्थितयोर्यमारयोस्त्यज्यते माता. २ सुतम्. ३ सुते. ४ प्रसूयेते. ५ वर्णं. ६ दर्शह सौस्थितो.

दशमोऽध्यायः ।

आयुर्ज्ञानाभावे सर्वं विफलं प्रकीर्तितं यस्मात् ।
तस्मात्तज्ज्ञानार्थं रिष्टाध्यायं प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥
भौमे स्थिताः पुमांसः शुक्रेऽहनि सूरिभिः समाख्याताः ।
शुभभवनेषु सर्वे कृष्णे निशि योषितो बलिनः ॥ २ ॥
त्रिविधमिदं शास्त्रकारा नियममनियमं च योगजं प्राहुः ।
योगसमुत्थं तावद्वक्ष्ये पश्चात् परिशेषौ ॥ ३ ॥
बृहस्पतिर्भौमगृहेऽष्टमस्थः सूर्येन्दुभौमार्कजदृष्टमूर्तिः ।
वर्षैस्त्रिभिर्भार्गवदृष्टिहीनो लोकान्तरं प्रापयति प्रसूतम् ॥ ४ ॥
वक्री शनिर्भौमगृहे प्रपन्नश्चन्द्रेऽष्टषष्ठेऽथ चतुष्टये वा ।
कुजेन सम्प्राप्तबलेन दृष्टो वर्षद्वयं जीवयति प्रजातम् ॥ ५ ॥
भास्करहिमकरसहितः शनैश्चरो मृत्युदः प्रसवकाले ।
वर्षैर्नवभिर्यातैरित्याह ममशौण्डाख्यः ॥ ६ ॥
भौमदिवाकरसौराश्छिद्रे जातस्य भौमगृहे ।
म्रियतेऽवश्यं स नरो यमकृतरक्षोऽपि मासेन ॥ ७ ॥
एकः पापोऽष्टमगः शुक्रगृहे पापवीक्षितो वर्षात् ।
मारयति नरं जातं सुधारसो येन पीतोऽपि ॥ ८ ॥
रविशशिभवने शुक्रो द्वादशरिपुरन्ध्रगैः शुभैः सर्वैः ।
दृष्टः करोति षड्भिर्वर्षैर्मरणं किमत्र चित्रं हि ॥ ९ ॥
कर्कटधामनि सौम्यः षष्ठाष्टमसंस्थितो विलग्नर्क्षात् ।
चन्द्रेण दृष्टमूर्तिर्वर्षचतुष्केण मारयति ॥ १० ॥
तीव्रफलराजयोगा यवनाद्यैर्ये विनिर्मितास्तेषु ।
जायन्ते खलु कुलजा रिष्टं तेषु प्रसूतानाम् ॥ ११ ॥
केतुर्यस्मिन्नृक्षेऽभ्युदितस्तस्मिन्प्रसूयते यो हि ।
मासद्वयेन मरणं विनिर्दिशेत्तस्य जातस्य ॥ १२ ॥
गगनस्थो दिवसकरः पापैर्बहुभिर्निरीक्षितः सद्यः ।
मारयति भौमधामनि शनिभे च न संशयो भवति ॥ १३ ॥

---

१ नियतमनियतं च. २ यस्य शुक्रगृहे. ३ रन्ध्रग. ४ षष्ठाष्टव्ययगतो.

लग्ने यद्रेक्काणा निगडाहिविहङ्गपाशधरसंज्ञाः ।
मरणाय सप्तवर्षैः क्रूरयुता न स्वपतिदृष्टाः ॥ १४ ॥
राहुश्चतुष्टयस्थो मरणाय निरीक्षितो भवति पापैः ।
वर्षैर्वदन्ति दशभिः षोडशभिः केचिदाचार्याः ॥ १५ ॥
पापास्त्रिकोणकेन्द्रे सौम्याः षष्ठाष्टमव्ययगताश्च ।
सूर्योदये प्रसूतः सद्यः प्राणांस्त्यजति जन्तुः ॥ १६ ॥
अंशाधिपजन्मपती लग्नपतिश्चास्तमुपगता यस्य ।
संवत्सरैस्तु मरणं निर्व्याजं कतिपयैरेव ॥ १७ ॥
राशिप्रमितैर्वर्षैर्मारयति विलग्नपो रिपुस्थाने ।
मासैर्द्रेक्काणपतिर्दिवसैरंशाधिपो हन्ति ॥ १८ ॥
मारयति षोडशाहाच्छनैश्वरः पापवीक्षितो लग्ने ।
संयुक्तो मासेन तु वर्षाञ्जीवस्तु मारयति ॥ १९ ॥
क्षीणशरीरश्चन्द्रो लग्नस्थः क्रूरवीक्षितः कुरुते ।
स्वर्गगमनं हि पुंसां कुलीरगोऽजान्परित्यज्य ॥ २० ॥
वर्षान्मारयति शशी षष्ठाष्टमराशिसंस्थितो लग्नात् ।
सद्यः क्रूरैर्दृष्टः सौम्यैरब्दाष्टकाच्चैव ॥ २१ ॥
अशुभैःशुभैः मन्दृष्टे वर्षचतुष्केण निर्दिशेदन्तम् ।
अनुपातः कर्तव्यः प्रोक्तादूनैर्ग्रहैर्दृष्टे ॥ २२ ॥
सौम्याः षष्ठाष्टमगाः पापैर्वक्रोपसङ्गतैर्दृष्टाः ।
मासेन मृत्युदास्ते यदि नै शुभैस्तत्र सन्दृष्टाः ॥ २३ ॥
लग्नाद्द्वादशधनगैः क्रूरैर्म्रियते च रन्ध्ररिपुयुक्तैः ।
शुभसम्पर्कमयानैर्मासे षष्ठेऽष्टमे वाऽपि ॥ २४ ॥
लग्नाधिपजन्मपती षष्ठाष्टमरिःफगौ प्रसवकाले ।
अस्तमितौ मरणकरौ राशिप्रमितैर्वदेद्वर्षैः ॥ २५ ॥
होराधिपनिर्धूने पापजितो मरणमेव विदधाति ।
मासेन जन्मनायमन्दश्चन्द्रो न यदि शुभदृष्टः ॥ २६ ॥
चन्द्रः कुजरविर्युक्तः स्वसुतस्थाने न चापि शुभदृष्टः ।

---

१ अशुभैः शुभैश्च दृष्टे. २ न्यूनमहैर्दृष्टः. ३ येन शुभेषु. ४ रविदृ०.

मरणं शिशोः प्रयच्छति वर्षे नवमे न सन्देहः ॥ २७ ॥
होरेश्वरस्तु लग्नी पापैः सकलैश्च दृश्यते बलिभिः ।
मासि चतुर्थे मरणं जातस्य करोति मुनिवाक्यम् ॥ २८ ॥
जन्माधिपतिः सूर्यः स्वपुत्रसहितोऽष्टमे भवति राशौ ।
वर्षे राशिप्रमितैर्मरणाय मितेन सन्देहः ॥ २९ ॥
याष्टषष्ठोदयगे शशाङ्के पापेन युक्ते शुभदृष्टिहीने ।
न्द्रेषु सौम्यग्रहवर्जितेषु प्राणैर्वियोगं व्रजति प्रजातः ॥ ३० ॥
चक्रस्य पूर्वभागे पापाः सौम्यास्तथेतरे चैव ।
वृश्चिकलग्ने जाता गतासुषो वज्रमुष्टियोगेऽस्मिन् ॥ ३१ ॥
क्षीणे शशिनि विलग्ने पापैः केन्द्रेषु मृत्युसंस्पर्शः ।
भवति विपत्तिरवश्यं यवनाधिपतेर्मतं चैतत् ॥ ३२ ॥
राश्यन्तगतैः पापैः सन्ध्यायां तुहिनरश्मिहोरायाम् ।
मृत्युः प्रत्येकस्थैः केन्द्रेषु शशाङ्कपापैश्च ॥ ३३ ॥
द्यूनचतुरश्रसंस्थे पापद्वयमध्यगे शशिनि जातः ।
विलयं प्रयाति नियतं देवैरपि रक्षितो बालः ॥ ३४ ॥
पापद्वयमध्यगते होरासप्ताष्टमस्थिते चन्द्रे ।
सौम्यैरबलैर्दृष्टे जातो म्रियते ध्रुवं क्षिप्रं ॥ ३५ ॥
द्यूनाष्टमगैः पापैः क्रूरग्रहवीक्षितैः सह जनन्या ।
म्रियते शुभसंदृष्टैः सत्यस्य मताद्वदेद्व्याधिम् ॥ ३६ ॥
ग्रहणोपगते चन्द्रे सक्रूरे लग्नगे कुजेऽष्टमगे ।
मात्रा सार्धं म्रियते चन्द्रवदर्के च शस्त्रेण ॥ ३७ ॥
क्षीणे शशिनि विलग्ने कण्टकनिधनाश्रितैस्तथा पापैः ।
सौम्यादृष्टे मृत्युः सद्यः सत्यस्य निर्देशः ॥ ३८ ॥
द्यूनगतेऽर्के लग्ने यमे कुजे वा विपर्यये वाऽपि ।
अन्यतरयुते चेन्दावशुभैर्दृष्टेऽचिरान्मृत्युः ॥ ३९ ॥
होरानिधनास्तगतैः पापैः क्षीणे व्ययस्थिते चन्द्रे ।
जातस्य भवेन्मरणं सद्यः केन्द्रेषु चेदशुभाः ॥ ४० ॥

---

१ मूर्तौ. २ वर्षेर्न सन्देहः ३ वेलायां. ४ संस्थे. ५ बाल. ६ निर्देशात्.
७ व्ययस्थिते. ८ चेत्र.

लग्नान्त्यनवमनैधनसंयुक्ताश्चन्द्रसूर्यसौम्यगाः ।
जातस्य पापक्षेत्राः स्युः सद्यो गुरुणा न चेद्दृष्टाः ॥ ४१ ॥
लग्ने चन्द्रेऽर्के वा पापा वलिनस्त्रिकोणनिधनेषु ।
सौम्यैरदृष्टयुक्ताः सद्यो मरणाय कीर्तिता यवनैः ॥ ४२ ॥
शुक्रो रविशनिसहितो मारयति नरं सदा प्रसवकाले ।
दृष्टोऽपि देवगुरुणा सप्तभिर्वर्षैर्न सन्देहः ॥ ४३ ॥
षष्ठस्थाष्टमस्थो रुधिरार्कशनैश्चरेक्षितश्चन्द्रः ।
जननीमृत्युं कुर्यान्नतु सौम्यनिरीक्षितः सद्यः ॥ ४४ ॥
रुधिरशनैश्चरदृष्टो दिवसकरो दिवसजन्मनि तु यस्य ।
पापयुतो वा हन्यात् पितरं निःसंशयं जातः ॥ ४५ ॥
रहितो बुधगुरुशुक्रैर्जन्मनि रुधिराज्ञसौरसहितोऽर्कः ।
कथयति पितरमतीतं पितुरपि च शरीरकर्तारम् ॥ ४६ ॥
पापग्रहमध्यगतो दिवसकरो दिवसजन्मनिरतस्य ।
पापयुतो वा हन्यात् पितरं निःसंशयं जातः ॥ ४७ ॥
सूर्यादष्टमराशौ यदि युक्तौ सौरलोहितौ प्रसवे ।
सौम्यादृष्टौ निधनं कुर्यातां सद्य एव पितुः ॥ ४८ ॥
पापग्रहसंयुक्तश्चरराशिगतो दिवाकरः प्रसवे ।
विपदशस्त्रजलान्मृत्युं कथयत्यल्पायुषं पितरम् ॥ ४९ ॥
चन्द्रादष्टमराशौ नवमे वा सप्तमेऽपि वा पापाः ।
सर्वे तत्रान्यतमे हन्युर्जातं सह जनन्या ॥ ५० ॥
चरराशिगते सूर्ये दिनजन्मनि वीक्षिते कुंपुत्रेण ।
कथयति विदेशयातं जातस्य शरीरकर्तारम् ॥ ५१ ॥
चरराशिगतं सौरं यद्यर्को रात्रिजन्म वी (नी?)क्षेत ।
अत्रापि विदेशस्थं कथयति पितरं प्रसूतस्य ॥ ५२ ॥
रुधिरसहितस्तु सौरश्चरभवने रात्रिजन्मनिरतस्य ।
कथयति पितरमतीतं परदेशे नात्र सन्देहः ॥ ५३ ॥
यत्रस्थस्तत्रस्थस्त्वपुत्ररुधिराज्ञसङ्गतः सूर्यः ।

---

१ सद्यं कुर्युः. २ सौम्यैरनिरीक्ष्याः. ३ सूर्यात्सप्तम. ४ तु पुत्रेण.

प्रागजन्मनो निवृत्तं कथयति पितरं प्रसूतस्य ॥ ५४ ॥
जन्माष्टसप्तषष्ठद्वादशसंस्थेषु चैव पापेषु ।
माता सुतेन सार्धं म्रियते नास्त्यत्र सन्देहः ॥ ५५ ॥
जीवति माता म्रियते सूनुः षष्ठाष्टमेषु पापेषु ।
जन्माष्टसप्तमेषु च जीवति सूनुर्म्रियेत तन्माता ॥ ५६ ॥
वक्रो वा सौरो वा द्वादशसंस्थो नयनहन्ता ।
दक्षिणनयनं सौरो वाममयाङ्गारको हन्यात् ॥ ५७ ॥
युगपच्चन्द्रादित्यौ द्वादशभे विष्ठितौ अहो स्याताम् ।
कुरुतः प्रसूतमन्धं पापः षष्ठेऽथवा निधने ॥ ५८ ॥
अथवाप्यन्यतरयुते द्वादशभे जायमानस्य ।
अत्रापि हरेन्नयनं दक्षिणमर्कः शशी सव्यम् ॥ ५९ ॥
स्वर्भानुनोपसृष्टा यदि होरा दिनकरश्च जामित्रे ।
जातस्तत्र मनुष्यो निःसन्दिग्धं भवेत्यन्धः ॥ ६० ॥
धनराशौ द्वादशभे चन्द्रः सूर्यश्च विष्ठितौ यत्र ।
तत्रापि भवत्यन्धो यद्यष्टमषष्ठयोः पापौ ॥ ६१ ॥
रजनिकरः षष्ठगतो निधने सूर्यो रवेः सुतस्तु शुभे ।
यमः कुटुम्बराशावत्राप्यन्धो भवेज्जातः ॥ ६२ ॥
रुधिराङ्गसौरयुक्तश्चन्द्रो निधनेऽथवाऽपि षष्ठे वा ।
पित्तश्लेष्मविकारैर्दृष्टिं हन्याद्यमयुक्तः ॥ ६३ ॥
दक्षिणमष्टमसंस्थः सव्यं तु हरेत्समाश्रितः षष्ठम् ।
सौम्यैर्न वीक्षिततनुः सद्यो नेहरेत्तु पश्चाद्वा ॥ ६४ ॥
दिनकरसुतेन सहितो निधने चान्त्ये समाश्रितश्चन्द्रः ।
वातश्लेष्मविकारैर्दृष्टिं हन्याद्यमदृष्टः ॥ ६५ ॥
निधने दक्षिणनयनं त्यागे सव्यं हरेत्तु नियमेन ।
सौम्यैस्तु दृश्यमाने न हरेदथवा हरेत्पश्चात् ॥ ६६ ॥
एतेनैव तु विधिना सौरारदिवाकराश्रितश्चन्द्रः ।

---

१ षष्ठान्त्यगेषु. २ निष्ठितौ. ३ भवेदन्ध.. ४ निष्ठितो ५ सुतो धनभे.
६ निरीक्षित. ७ नयनं हरेद्धरेत्पश्चात् ८ न्यतरमाश्रितश्चन्द्र . ९ मानो.

कुर्याद्दृष्टिविकारं नानारोगैर्ध्रुवं जन्तोः ॥ ६७ ॥
एकादशे तृतीये होरायां पापसंयुते शशिनि ।
कर्णविकलो नरः स्यात्पापग्रहवीक्षितः सद्यः ॥ ६८ ॥
नवमे पञ्चमराशौ पापग्रहवीक्षितौ ग्रहौ स्याताम् ।
श्रोत्रोपघातमतुलं कुर्यातां जातमात्रस्य ॥ ६९ ॥
नवमे दक्षिणकर्णं वामं वै पञ्चमे ग्रहो हन्यात् ।
अत्रैव सौम्यभे वा शुभदृष्टे वा शुभं वाच्यम् ॥ ७० ॥
राशौ होरान्तरं प्राप्य यो यस्मिन् व्याधिमाप्नुयात् ।
तत्रास्य होराप्रसवे चन्द्रस्थानं च यद्भवेत् ॥ ७१ ॥
सव्यापसव्यभागे योगमथैव ग्रहास्तु संप्राप्ताः ।
कुर्युर्नृणां च चिह्नं व्यङ्गमयं पापवीक्षिताः सौम्याः ॥ ७२ ॥
विदित्वा त्रितयं ह्येतत् कृत्स्नस्य तु विशेषतः ।
शुभाशुभौ तु विज्ञेयौ ग्रहसंयोगकारणौ ॥ ७३ ॥
चन्द्रादित्यौ तृतीयस्थौ मीनक्षेत्रं स यस्य तु ।
व्याधिं तत्र विजानीयात् त्रिरात्रं तस्य जीवितम् ॥ ७४ ॥
अतस्तृतीये नक्षत्रे समस्ते व्यस्तगेऽपि वा ।
रवौ रात्रिं परां जीवेचन्द्रे दशममाश्रिते ॥ ७५ ॥
सहितौ चन्द्रजामित्रे यस्याङ्गारकभास्करौ ।
जातस्य तस्य हि तदा भवेत्सप्ताहजीवितम् ॥ ७६ ॥
चतुरश्रस्थिताः पापा वामदक्षिणगा यदा ।
तदा यो व्याधिमाप्नोति दशरात्रं स जीवति ॥ ७७ ॥
त्रिकोणे दक्षिणे सूर्यश्चन्द्रो वामे यदा भवेत् ।
यस्तदा लभते व्याधिं द्वादशाहं स जीवति ॥ ७८ ॥
त्रिकोणस्थो यदा चन्द्रश्चतुरश्रेऽथ भास्करः ।
तदा दुर्व्याधिना पुत्रस्त्रिरात्रं नातिवर्तते ॥ ७९ ॥
यदा होरा चतुर्थस्थश्चन्द्रः षष्ठस्थितो रविः ।
अष्टादशाहं च नरस्तदा व्याधिसमन्वितः ॥ ८० ॥

१ तस्मात्. २ क्षेत्रस्य.

रविर्यदा चन्द्रमसस्त्रिकोणस्थानमाश्रितः ।
त्रिंशतिं दिवसान् जीवेत्तदा व्याधिभयार्दितः ॥ ८१ ॥
होराष्टमस्थितः सूर्यः सौरभौमनिरीक्षितः ।
यः पुमान् प्राप्नुयाद्व्याधिं न स जीवेद्विपद्यते ॥ ८२ ॥
होरायां कण्टके भौमो भवेद्यस्य प्रजायतः ।
न च केन्द्रगतो जीवो जायते मृत एव सः ॥ ८३ ॥
अथ होरागतः सूर्यो न च केन्द्रे बृहस्पतिः ।
निधने वा परः कश्चित् जातमात्रो विनश्यति ॥ ८४ ॥
होरायां कण्टके चन्द्रो न च केन्द्रे बृहस्पतिः ।
निधने वा परः कश्चित् जातमात्रो विनश्यति ॥ ८५ ॥
द्रेष्काणजामित्रगतो यस्य स्यादारुणग्रहः ।
होरागतः शशाङ्कश्च सद्यो हरति जीवितम् ॥ ८६ ॥
ग्रहाः समेयुर्यद्वयो निधने यस्य जन्मनि ।
मासं वा सप्तरात्रं वा तस्यायुः समुदाहृतम् ॥ ८७ ॥
शनैश्चरश्च होरायां निधने च महीसुतः ।
न च देवगुरुः केन्द्रे मृतगर्भः प्रसूयते ॥ ८८ ॥
यः प्राग्विलग्ने द्रेष्काणस्तत्समानो यदा ग्रहः ।
भवेत्त्रिकोणगः पापास्तत्समानफलो भवेत् ॥ ८९ ॥
सौरे व्याधिमवाप्नोति मरणं धरणीसुते ।
सूर्ये स्याद्व्याधिवैकल्यं मरणं नात्र संशयः ॥ ९० ॥
अथ होरागतो भौमः केन्द्रस्थश्च भृगोः सुतः ।
स वै मरणमाप्नोति होरायां पुनरागते ॥ ९१ ॥
गुरुस्त्रिकोणे होरायां होरेशश्च महीसुतः ।
तस्मान्यतरकेन्द्रस्थः सद्यो जीवितनाशनः ॥ ९२ ॥
न नैधने ग्रहः कश्चित् पापो होरागतोऽथवा ।
केन्द्रे वान्यतरे जीवो जीवत्यष्टशतोत्तरम् ॥ ९३ ॥
न केन्द्रे कश्चिदाग्नेयो न त्रिकोणे न नैधने ।
गुरुशुक्रौ च केन्द्रस्थौ जीवेदष्टशताधिकम् ॥ ९४ ॥

१ विपद्यते. २ पापकः. ३ गुरु. ४ केन्द्रेष्वन्यतमे.

यदि होरागतः शुक्रः केन्द्रे वान्यतमे गुरुः ।
नैधने न च पापः स्यात् सर्विंशं जीवते शतम् ॥ ९५
राशौ कर्कटहोरायां गुरुशुक्रौ समन्वितौ ।
गुरुश्चन्द्रयुतो वाऽपि निधने न च कश्चन ॥ ९६ ॥
न च केन्द्रगताः पापा न त्रिकोणे च जायते ।
तस्यायुरमरप्रख्यं निश्चयो(ये)न तु कीर्तितं ॥ ९७ ॥
निधनास्तव्ययलग्नत्रिकोणगाः क्षीणचन्द्रसंयुक्ताः ।
पापा बलिनः शुभैरदृश्यमाना गतायुर्षः प्रायः ॥ ९८
योगे बलिनः स्थानं स्वं वा लग्नं गतेऽपि वा चन्द्रे ।
बलवति पापैर्दृष्टे वर्षान्ते मृत्युकालः स्यात् ॥ ९९ ॥
रविचन्द्रभौमगुरुभिः कुजगुरुसौरेन्दुभिस्तथैकस्थैः ।
रविशनिभौमशशाङ्कैर्मरणं खलु पञ्चभिर्वर्षैः ॥ १०० ॥
रविणा युक्तः शशिजः सौम्यैर्दृष्टो विनाशयति नूनम् ।
एकादशभिर्वर्षैर्द्वादशेऽपि सितं जातम् ॥ १०१ ॥
लग्ने रविमन्दकुजैः शुक्रगृहे सप्तमे शशी क्षीणः ।
दृष्टो न देवगुरुणा सप्तभिरब्दैर्विनाशयति ॥ १०२ ॥
केन्द्रे रविसुपितनुः क्षितिसुतमन्दावलोकितोऽथ युतः ।
वर्षचतुष्के चन्द्रो मारयति किमत्र गणितेन ॥ १०३ ।
लग्नाधिपतेश्चन्द्रो मरणपदस्थोऽनिकृष्यतां यातः ।
क्रूरैः सकलैर्दृष्टो न शुभैः सर्वैस्त्रिभिस्तु मारयति ॥ १
लग्नाधिपतिः पापः शशिनोंशे रिःफगो यदि च चन्द्रात्
क्रूरैर्विलोक्यमानो मारयति शिशुं नवभिरब्दैः ॥ १०५
दर्शनभागे सौम्याः क्रूराश्चादृश्यके प्रसवकाले ।
राहुर्लग्नोपगतो यमक्षयं नयति पञ्चभिर्वर्षैः ॥ १०६ ॥
राहुः सप्तमभवने शशिसूर्यनिरीक्षितो न शुभदृष्टः ।
दशभिर्द्वाभ्यां सद्भिरब्दैर्जातं विनाशयति ॥ १०७ ॥

---

१ गुरुशुक्रसमन्विते. २ पुर्नं प्रथ. ३ स्थाने ४ रविशनियुक्त. ५ सद्भुते.

पदमिदंपृथिवेकोदयकृतस्थितिर्जीरितं हरति राहुः ।
पापैर्निरीक्ष्यमाणः सप्तमितेर्निश्चितं वर्षैः ॥ १०८ ॥
केतोरुदयं पूर्वं पश्चादुल्कादिपवननिर्घाताः ।
रौद्रे सोर्पमुहूर्ते प्राणैः सन्त्यज्यते जन्तुः ॥ १०९ ॥
क्षीणं यदा शशाङ्कं पश्येद्राहुः समागतं पापैः ।
मारयति तदा दिवसैर्निर्व्याजं कतिपयैरेव ॥ ११० ॥
कुम्भे दिशति शशाङ्को भागे मृत्युं तथैकविंशाख्ये ।
सिंहे च पञ्चमेंशे वृषे च नवमे तथैवोक्तः ॥ १११ ॥
अलिनि त्रिविंशयुक्ते मेषे च तथाष्टमे दिशति मृत्युम् ।
कर्कटके द्वाविंशे तुलिनि चतुर्थे मृगे विंशे ॥ ११२ ॥
कन्यायां प्रथमेंशे धनुर्धरेऽष्टादशे झषे दशमे ।
मिथुने च द्वाविंशे शशी प्रसूतस्य मरणकरः ॥ ११३ ॥
ये भुक्ताः शशिनोंशा जन्मनि वर्षैर्गतैस्तु तावद्भिः ।
मरणं हि जन्मभाजामप्यन्तकपद्धरक्षाणाम् ॥ ११४ ॥
एवं सर्वप्रयत्नेन जायमानस्य देहिनः ।
होरास्थानानि केन्द्राणि चिन्तनीयानि तद्यथा ॥ ११५ ॥
चिन्तयेज्जायमानस्य स्थानराशिषु नित्यशः ।
बृहस्पतिर्नृणां जीवस्तस्य नित्य बृहस्पतेः ॥ ११६ ॥
पञ्चदशपदसमेतश्चत्वारिंशत्तथैकविंशश्च ।
शतमर्धं चत्वारिंशत् षट्त्रिंशत् क्रमायु होरायाः ॥ ११७ ॥
तीयचतुर्थपञ्चमसप्तमनवमदशमैकादशगृहेषु जीवस्थितौ वर्षाः ।

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अरिष्टाध्यायो दशमः ॥

---

१ सति च मुहूर्ते. २ तथैकविंशेंशे. ३ क्रूरेण युते मृतिर्मरणभागे. ४ ये भुक्ता . . स्थानेषु ६ तस्मान्मृत्युं. ७ तथैव त्रिंशश्च ८ त्रिंशच्चत्वारिंशत्. ९ पञ्चादेव योक्तहोरायाः. १० बोद्धव्या. ११ प्रोक्ताः सहजे तुर्ये पञ्चमके सप्तमे च नवमे । । दशमे चैकादशके गृहेषु जीवस्थितौ वर्षाः ॥ ११८ ॥

विक्रमवित्तप्रायो निष्ठुरवचनश्च भूपतिश्चण्डः ।
हिंस्रो दम्भविरोधी सुनफायां भौमसंयोगे ॥ १० ॥
श्रुतिशास्त्रगेयकुशलो धर्मपरः काव्यकृन्मनस्वी च ।
सर्वहितो रुचिरतनुः सुनफायां सोमजे भवति ॥ ११ ॥
विद्याचार्यं ख्यातं नृपतिं नृपतिप्रियं वाऽपि ।
सुकुटुम्बधनसमृद्धं सुनफायां सुरगुरुः कुरुते ॥ १२ ॥
स्त्रीक्षेत्रवित्तविभवश्चतुष्पदाढ्यः सुविक्रमो भवति ।
नृपसत्कृतः सुधीरो दक्षः शुक्रेण सुनफायाम् ॥ १३ ॥
निपुणमतिर्ग्रामपुरैर्नित्यं संपूजितो धनसमृद्धः ।
सुनफायां रविपुत्रे क्रियासु गुप्तो भवेद्धीरः ॥ १४ ॥

इति सुनफाप्रकारः ।

चोरस्वामी धृष्टः स्ववंशो मानी रणोत्कटः क्रोधी ।
श्रेष्ठः श्लाघ्यः सुतनुः कुजेऽनफायां सुलाभश्च ॥ १५ ॥
गन्धर्वलेख्यपटुः कविः प्रवक्ता नृपाप्तसत्कारः ।
रुचिरतनुस्त्वनफायां प्रसिद्धकर्मा बुधेन भवेत् ॥ १६ ॥
गाम्भीर्यसत्त्वमेधास्थानरतो बुद्धिमान् नृपाप्तयशाः ।
अनफायां त्रिदशगुरौ संजातः सत्कविर्भवति ॥ १७ ॥
युवतीनामतिसुभगः प्रणयी क्षितिपस्य गोपतिः ख्यातः ।
कान्तः कनकसमृद्धस्त्वनफायां भार्गवे भवति ॥ १८ ॥
विस्तीर्णभुजो नेता गृहीतवाक्यश्चतुष्पदसमृद्धः ।
दुर्वनितायां भोक्ता गुणमदितश्चार्कपुत्रेण ॥ १९ ॥

इत्यनफायोगफलम् ।

धातूनिको बहुवित्तो निपुणोऽतिमतोऽधिपो लुब्धः ।
वृद्धाभर्तप्रसक्तः कुन्यायर्णाः शशिनि भौमबुधमध्ये ॥२०॥
ख्यातः कर्मसु विभवी बहुजनधीरस्त्वमर्षणो हृष्टः ।
कुलार्थी कुरुगुर्वोः मद्भदर्शीतः शशिनि मध्ये ॥ २१ ॥

---

१ स्त्र. २ भिन्नदृशो. ३ उदारम्. ४ वंश. ५ हिंस्र. ६ प्रतापवान्. ७ [illegible]
८ दुर्नी. ९ सम्यक्प्रीतोऽपि १० सुधीरवक्ता. ११ सेवावान् [illegible]. १२ [illegible]
[illegible]. १३ सर्वे. १४ दुर्नामिको.

उत्तमरामः सुभगो विवादशीलः शुचिर्भवेद्दक्षः ।
व्यायामी रणशूरः सितारयोर्मध्यगे चन्द्रे ॥ २२ ॥
कुत्सितयोषिद्रमणो बहुसंचयकारको व्यसनतप्तः ।
क्रोधी पिशुनो रिपुमान् यमारयोः स्याद्गुरुधरायाम् ॥ २३ ॥
धर्मपरः शास्त्रज्ञो वाचालः सत्कविर्धनोपेतः ।
त्यागयुतो विख्यातो बुधगुरुमध्ये स्थिते चन्द्रे ॥ २४ ॥
प्रियवाक् सुभगः कान्तः प्रनृत्तगेयादिषु प्रियो भवति ।
सेव्यः शूरो मन्त्री बुधसितयोर्दुरुधुरायोगे ॥ २५ ॥
देशाद्देशं गच्छति शिल्पपरो नातिविद्यया सहितः ।
चन्द्रेऽन्येषां पूज्यः स्वजनविरोधी ज्ञमन्दयोर्मध्ये ॥ २६ ॥
धृतिमेधाशौर्ययुतो नीतिज्ञः कनकरत्नपरिपूर्णः ।
ख्यातो नृपकृत्यकरो गुरुसितयोर्दुरुधुरायोगे ॥ २७ ॥
सुस्वनयविज्ञानयुतः प्रियवाग्विद्वान् धुरंधरोऽप्यार्यः ।
शान्तो धनी सुरूपश्चन्द्रे गुरुभानुजान्तस्थे ॥ २८ ॥
वृद्धचरितं कुलाढ्यं निपुणं स्त्रीवल्लभं धनसमृद्धम् ।
नृपसत्कृतं बहुधनं कुरुते चन्द्रः सितासितयोः ॥ २९ ॥

इति दुरुधुराप्रकरणम् ।

सूर्यात् केन्द्रादिगतो निशाकरः स्वल्पमध्यभूयिष्ठान् ।
कुर्यात्क्रमेण धनधीनैपुणविज्ञानविनयांश्च ॥ ३० ॥
औत्पातिकैः कृततनुर्निशि चाप्यदृश्यो
दृश्यो दिवा शिशिरगुर्भयशोकदः स्यात् ।
एवं स्थितः समफलं पृथिवीपतित्वं
यातोऽन्यथा प्रकुरुते परिपूर्णमूर्तिः ॥ ३१ ॥
लग्नादुपचयसंस्थैः शुभैः समस्तैर्महाधनो द्वाभ्याम् ।
मध्यं चैकेनाधममेवं चन्द्रादपि तद्गुणः ॥ ३२ ॥

१ उत्तमरामा, उत्तमकामः. २ द्विपितो. ३ पिशुना यमारयोः. ४ कलादिकः. ५ ...मजः. ५ कृष्णे तु शीतकिरणो.

अधियोगादयोऽन्येऽपि मयात्रैव न कीर्तिताः ।
नृपयोगा यतस्ते हि वक्ष्ये तत्रैव तानहम् ॥ २३ ॥
इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां चन्द्रयोगाधिकारो नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥

चतुर्दशोऽध्यायः ।

सूर्याद्व्ययगैर्वाशिर्द्वितीयगैश्चन्द्रवर्जितैर्वेशिः ।
उभयस्थितैर्ग्रहेन्द्रैरुभयचरी नामतः प्रोक्ता ॥ १ ॥
मन्ददृशं स्थिरवचनं परिभूतपरिश्रमं नतोर्ध्वतनुम् ।
कथयति यवनाधिपतिर्वेशिसमुत्थं तथा पुरुषम् ॥ २ ॥
पटुमंचयति स्मृतिसुहृत्त्वाद्वेशौ सुरगुरौ भवति जातः ।
भीरुः कार्योद्विग्नो लघुचेष्टो भृगुसुते पराधीनः ॥ ३ ॥
परिकर्मको दरिद्रो मृदुर्विनीतो बुधे सलज्जश्च ।
मार्गलघुः क्षितिपुत्रे परोपकारी नरो वेशौ ॥ ४ ॥
परदाररतः षण्ढो वृद्धाकारः शठो घृणी ।
भवेन्मनुष्यः सधनो याते वेशिं शनैश्चरे ॥ ५ ॥

इति वेशिप्रकरणम् ।

उत्पन्नवाचः स्मृतिमानुद्योगयुतो निरीक्षणे तिर्यक् ।
स्थूलशरीरः प्रभुत्वो नृपतिसमः सात्त्विको वाशौ ॥ ६ ॥
धृतिसत्यबुद्धियुक्तो भवति गुणी वाशिके [illegible] ।
शूरः ख्यातो गुणवान् [illegible] वाशिके पुत्रः ॥ ७ ॥
प्रियभाषी मतिमाननुवर्त्ती स्याद्वेशौ परग्राहक् ।
[illegible] स्निग्धाङ्गो बुधसुते नान्यवाक्यश्च ॥ ८ ॥
बलिष्ठः कुञ्जरभावः [illegible] ।
[illegible] गुणनिधिशो गते वाशिं शनैश्चरे ॥ ९ ॥
[illegible] वाशि [illegible] ।
[illegible] सूर्यादिषु भवाः ॥ १० ॥

१ [illegible]. २ [illegible]. ३ [illegible]. ४ [illegible]. ५ [illegible].
६ [illegible]. ७ [illegible], ८ [illegible], ९ [illegible].

[illegible] ।
[illegible] ॥ १० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ११ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १४ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १५ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १६ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १८ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १९ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ॥

[illegible]

अतितप्तो वाचाटो भ्रमणरुचिः प्रोषितो गुरुभिः ।
स्त्रीहेतोः सन्तप्तः शशिसुतरविभार्गवैः सहितैः ॥ ११ ॥
क्लीवाचारो द्वेष्यः सर्वजितो बन्धुभिः परित्यक्तः ।
सौरादित्येन्दुसुतैरेकस्थैर्जायते पुरुषः ॥ १२ ॥
दुर्बलचक्षुः शूरः प्राज्ञो निःस्वश्च भूपतेः सचिवः ।
परकार्यरतो नित्यं भार्गवगुरुभास्करैः सहितैः ॥ १३ ॥
असदृशकायः पूज्यः स्वजनद्वेष्यः सुदारसुतमित्रः ।
नृपतीष्टो विगतभयो जीवार्कजदिनकरैः सहितैः ॥ १४ ॥
शत्रुभयात्सोद्वेगो मानकलाकाव्यवर्जितो मनुजः ।
कुत्सितचरितः कुष्ठी सितार्किरविसंयुतैर्भवति ॥ १५ ॥
पापकरा जायन्ते नीचाचाराः सुहृत्स्वजनहीनाः ।
आजीविनश्च पुरुषाः शशाङ्कबुधभूमिजैः सहितैः ॥ १६ ॥
विनताङ्गः स्त्रीलोलश्चोरः कान्तश्च संमतः स्त्रीणाम् ।
भौमशशाङ्कसुरेज्यैरेकस्थैश्चण्डरोषश्च ॥ १७ ॥
दुःशीलायाः पुत्रः पतिश्च तस्याः सदैव निर्दिष्टः ।
कुजभृगुशशिभिः सहितैर्भ्रमणरुचिः शीतभीतश्च ॥ १८ ॥
बाल्ये मृतजननीकः क्षुद्रो विषमश्च लोकविद्विष्टः ।
जायेत नरो योगे भूसुतशशिभास्करसुतानाम् ॥ १९ ॥
धनवान्कल्यो वाग्मी तेजस्वी ख्यातिमान्विपुलकीर्तिः ।
बहुपुत्रभ्रातृयुतो बुधेन्दुसुरपूजितैर्युक्तैः ॥ २० ॥
विद्यासंस्कृतमतिरपि नीचाचारः पुमान्भवेज्जातः ।
सौम्यो धनप्रलुब्धो बुधभार्गवचन्द्रसंयोगे ॥ २१ ॥
अस्वस्थो विकलाङ्गः प्राज्ञो वाग्मी सुपूजितः क्षितिपः ।
भवति नरः संयोगे सौरेन्दुशशाङ्कपुत्राणाम् ॥ २२ ॥
साध्वीतनयः प्राज्ञः कलास्वभिज्ञो बहुश्रुतः साधुः ।
भार्गवगुरुशशियोगे जातः सुभगो भवेत्पुरुषः ॥ २३ ॥
शास्त्रार्थतत्त्वबुद्धिर्वृद्धस्त्रीसङ्गतो विगतरोगः ।
शशिवाचस्पतिसौरैरेकस्थैर्ग्रामवृन्दपतिः ॥ २४ ॥

१ अभिरक्तो. २ मलिनाङ्गः. ३ भीरुश्च. ४ सेर्ष्यो. ५ असाततयो विकलः. ६ रोषः.

लिपिकरपुस्तकवाचकपुरोधसां भवति जन्मयुक्तैश्च ।
दैवविदां पुरुषाणां शशिभार्गवसौरिसंयोगे ॥ २५ ॥
सुकविः क्षोणीनाथः सद्युवतिपतिः परार्थ उद्युक्तः ।
गान्धर्ववेदकुशलः स्याद्बुधगुरुभूसुतैः सहितैः ॥ २६ ॥
अकुलीनो विकलाङ्गश्चपलो दुष्टश्च जायते मनुजः ।
मुखरो नित्योत्साही कुजबुधभृगुनन्दनैः सहितैः ॥ २७ ॥
प्रेष्यः श्यामलनेत्रः प्रवासशीलो भवेद्वदनरोगी ।
रमते प्रदसनशीलैर्बुधार्किरुधिरैः सहैकस्थैः ॥ २८ ॥
नृपतीष्टः सत्सुतवान्विलासिनीभ्यः सदाप्तबहुसौख्यः ।
सकलजनानन्दकरो भार्गवगुरुभूमिजैः सहितैः ॥ २९ ॥
नृपसंमतः क्षताङ्गो नीचाचारो विगर्हितो मिश्रैः ।
भवति नरो विगतघृणः सुरेज्यकुजसौरिसंयोगे ॥ ३० ॥
चारित्रविहीनायाः पुत्रो भर्ता भवेत्सुखविहीनः ।
नित्यं प्रवासशीलः संयुक्तैः सौरिकुजशुक्रैः ॥ ३१ ॥
सुतनुः क्षपितारिगणो नृपतिः सुभगस्तथा [1]पृथुलकीर्तिः ।
बुधगुरुशुक्रैः सहितैर्भवति नरः सत्यवचनश्च ॥ ३२ ॥
[2]स्थानधनैश्वर्ययुतं प्राज्ञं बहुभोगिनं स्वदाररतम् ।
धृतिसौख्यरतं सुभगं जनयन्ति बुधार्कजीवाख्याः ॥ ३३ ॥
मुखरो धूर्तोऽनृतवाक् परयुवतिरतो भवेद्विषमशीलः ।
बुधशुक्रसूर्यतनयैः कलासभिज्ञः स्वदेशरतः ॥ ३४ ॥
न्यूने कुलेऽपि जातो भवति नरो भूपतिर्विपुलकीर्तिः ।
गुरुभार्गवदिनकरजैरेकस्थैः शीलसम्पन्नः ॥ ३५ ॥
पापैर्युक्ते चन्द्रे मातुरभावः प्रकीर्तितप्रायः ।
सूर्ये पितुस्तथान्यैः शुभं वदेन्मिश्रितैर्मिश्रम् ॥ ३६ ॥
प्रायः शुभाः समेता धनभूतियशोन्वितं नृपतिचेष्टम् ।
उत्पादयन्ति मनुजं भूमण्डलमण्डनं श्रेष्ठम् ॥ ३७ ॥

---

1 विपुलकीर्ति. 2 मान. 3 युतं.

पापास्त्रयोऽपि मिलिताः कुर्वन्ति नरं सुदुर्भगं लोके ।
दारिद्र्यदुःखतप्तं गर्हितरूपं विनयहीनम् ॥ ३८ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां त्रिग्रहयोगो नाम षोडशोऽध्यायः ॥

सप्तदशोऽध्यायः ।

लिपिकरतस्करमुखरो रोगी मायाप्रपञ्चकुशलश्च ।
बुधरविभौमशशाङ्कैरेकर्क्षगतैः पुमान्भवति ॥ १ ॥
धनवान्वनितानिष्टस्तेजस्वी नीतिमान्विगतशोकः ।
कर्मसमर्थो निपुणः शशिकुजगुरुभास्करैः सहितैः ॥ २ ॥
आर्योचितवाग्वृत्तिः सुरूपाङ्ग् निपुणोऽर्थसंग्रहणशीलः ।
विद्यासुतदारयुतः शशिकुजभृगुभास्करैः सहितैः ॥ ३ ॥
विषमशरीरो ह्रस्वो धनरहितो याचिताशनो मूर्खः ।
गम्यः सर्वस्य तथा रविशशिकुजसौरिसंयोगे ॥ ४ ॥
सौवर्णिकः सुनासः शिल्पकरो वा महाधनो धीरः ।
जातः स्यान्निरुजतनुः शशिज्ञगुरुभास्करैः सहितैः ॥ ५ ॥
विकलः सुभगो वाग्मी हंस्रो नृपसंमतो मनुजः ।
जातः स्यादेकस्थै रविशशिबुधभार्गवैः सहितैः ॥ ६ ॥
मातृपितृवियुक्तो धनसौख्यविवर्जितो भ्रमणशीलः ।
भिक्षाशनोऽप्यनृतवाक् रवीन्दुसौम्यार्किभिर्नियतम् ॥ ७ ॥
सलिलमृगारण्यानां स्वामी स्यात्सौम्यसाङ्क् सदसि पूज्यः ।
शुक्रार्कगुरुशशाङ्कैरेकर्क्षगतैः पुमान् निपुणः ॥ ८ ॥
तामसनेत्रस्त्वाढ्यो बहुसुतशीलो धनज्ञानसुभगः ।
सूर्येज्यचन्द्रसौरैरेकर्क्षगतैर्जायते पुत्रः ॥ ९ ॥
वनितामदशालावारः पृष्टगोऽप्यनदुर्बलशरीरः ।
भीरुः सर्वत्र मन्दार्केन्दुसितादिभिः सहितैः ॥ १० ॥
[illegible] सुचरमार्गभक्षणे वा [illegible] ।
दुःस्थाङ्गोऽटनशीलः [illegible] ॥ ११ ॥

१ [illegible]. २ [illegible]. ३ [illegible]. ४ [illegible]. ५ [illegible]. ६ [illegible]. ७ [illegible].

परदाररतश्चोरो विषमाङ्गो दुर्जनो विगतसत्त्वः ।
भवति प्रसवे पुरुषो रविसितभौमेन्दुजैः सहितैः ॥ १२ ॥
योद्धा प्राज्ञस्तीक्ष्णो नीचाचारः कविप्रधानश्च ।
मन्त्री च भूपतिर्वा बुधार्ककुजसौरिसंयोगे ॥ १३ ॥
सुभगः पूज्यो लोके धनवान् नृपसंमतो भुवि ख्यातः ।
रविभौमजीवशुक्रैरेकस्थैर्नीतिमान्पुरुषः ॥ १४ ॥
सोन्मादो गणमान्यः सिद्धार्थो बन्धुमित्रसंपृक्तः ।
भानुकुजजीवसौरैः संयुक्तैर्वा नृपाभिमतः ॥ १५ ॥
विकलो नीचाचारो विषमाक्षो बन्धुविद्विष्टः ।
सूर्यकुजशुक्रसौरैः पराभवं सर्वतो याति ॥ १६ ॥
धनवान्सुखप्रधानः सिद्धार्थो बन्धुमान् प्रकृष्टश्च ।
भानुबुधजीवशुक्रैर्भवति पुमानेकराशिगतैः ॥ १७ ॥
क्लीबाचारो मानी कलहरुचिः सहजवाङ् निरुत्साहः ।
अर्कार्किबुधसुरेज्यैरेकस्थैर्जायते पुरुषः ॥ १८ ॥
मुखरः सुभगः प्राज्ञो मृदुसौख्यः सत्वशौचसंपन्नः ।
धीरो मित्रसहायो रविबुधसितसौरिसंयोगे ॥ १९ ॥
लुब्धः कविः प्रधानः कारुकनाथोऽधिपश्च नीचानाम् ।
आदित्यार्किसितार्यैं राज्ञां जातो भवेदिष्टः ॥ २० ॥
शास्त्रकुशलो नरेन्द्रः सुमहामन्त्रोऽथवा महाबुद्धिः ।
शशिकुजसौमजजीवैरेकस्थैर्यः पुमाञ्जातः ॥ २१ ॥
कलहरुचिर्निद्रालुर्नीचः स्याद्धनकीर्तिः सुभगः ।
बन्धुद्वेष्टा न सुखी शशिकुजबुधभार्गवैः सहितैः ॥ २२ ॥
शूरो विमातृपितृको दुष्कुलजो बहुकलत्रमित्रसुतः ।
भवति सुकर्माभिरतः शशिकुजबुधसौरिसंयोगे ॥ २३ ॥
विकलाङ्गः सुकलत्रः सकलसहोऽतीव मानसंयुक्तः ।
प्राज्ञो बहुमित्रसुखः शशिकुजगुरुभार्गवैः सहितैः ॥ २४ ॥
बधिरो धनवाञ्शूरः सोन्मादो वाक्पटुः स्थिरप्रकृतिः ।
मतिमानुदारचित्तो भौमेन्दुशनैश्चरसुरेज्यैः ॥ २५ ॥

१ बोध.

कुलटापतिः प्रगल्भः सर्पाक्षो नित्यमेव सोद्वेगः ।
जातः पुरुषोऽवश्यं कुजेन्दुयमभार्गवैर्भवति ॥ २६ ॥
विद्वान्विमातृपितृकः सद्रूपो धनयुतोऽतिसुभगश्च ।
भवति नरो विगतारिर्बुधगुरुशशिभार्गवैः सहितैः ॥ २७ ॥
कृतधर्मकीर्तिराढ्यस्तेजस्वी बन्धुवल्लभो मतिमान् ।
नृपसचिवः प्रवरकविः शशिबुधजीवार्किभिः सहितैः ॥ २८ ॥
परदारगमनशीलो विशीलभार्यो विपन्नबन्धुश्च ।
प्राज्ञो लोकद्विष्टः स्यादिन्दुबुधार्किभृगुपुत्रैः ॥ २९ ॥
मात्रा रहितः सुभगस्त्वग्दोषी दुःखितो भ्रमणशीलः ।
बहुभाषी सत्यरतः शशिगुरुभृगुसौरिभिः सहितैः ॥ ३० ॥
स्त्रीकलहरुचिर्धनमान्पूज्यो लोके च शीलसंपन्नः ।
भवति पुमान्निरुजतनुर्बुधारगुरुभार्गवैः सहितैः ॥ ३१ ॥
शूरो विद्वान्वाग्मी धनरहितः सत्यशौचसंपन्नः ।
वादी द्वन्द्वसहिष्णुर्मतिमान्सहितैर्बुधारगुरुसौरैः ॥ ३२ ॥
स्यान्मल्लः परपुष्टः कठिनाङ्गो युद्धदुर्मदः ख्यातः ।
रमते च सारमेयैर्बुधारयमभार्गवैः सहितैः ॥ ३३ ॥
तेजस्वी वित्तयुतः स्त्रीलोलः साहसप्रियश्चपलः ।
भौमगुरुशुक्रसौरैरेकस्थैर्जायते कितवः ॥ ३४ ॥
मेधावी श्राद्धरतो रामासक्तो विधेयभृत्यश्च ।
बुधजीवशुक्रसौरैरेकस्थैस्त्रिसंयोगे ॥ ३५ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां चतुर्ग्रहयोगाध्यायः सप्तदशः ॥

अष्टादशोऽध्यायः ।

दुःखी बहुव्ययो जायाविरहेण तापितशरीरः ।
भवति पुमानेकस्थै रवीन्दुकुजजीवचन्द्रसुतैः ॥ १ ॥
परकर्मरतो नित्यं बन्धुसुहृद्भिः कृतो विगतसत्वः ।
क्लीबैर्यांति च मध्यं रवीन्दुकुजशुक्रसौम्यैश्च ॥ २ ॥

१ द्वेष्य. २ धीवर. ३ यम, याम. ४ कामासक्तो ५ बन्धुसुहृद्धिकृतो, बन्धुसुहृद्विहीनो.

अल्पायुर्धन्धनभाग्दीनो भवतीह सर्वसुखहीनः ।
अकलत्रोऽसुतवित्तः सौरदिवाकरबुधेन्दुकुजैः ॥ ३ ॥
जात्यन्धो बहुदुःखी मातृपितृभ्यां सदैव सन्त्यक्तः ।
भवति नरो गेयरुचिः कुजेन्दुगुरुभार्गवार्कैश्च ॥ ४ ॥
युद्धकुशलः समर्थः परवित्तहरः परोपतापी च ।
पिशुनश्चलश्च पुरुषः शनिशशिकुजजीवदिवसेशैः ॥ ५ ॥
मानार्थविभवहीनो मलिनाचारः पराङ्गनानिरतः ।
पञ्चभिरेकस्थैः स्याद्दिनेशशशिशुक्रशनिभौमैः ॥ ६ ॥
यज्ञो बहुविभवो नृपसचिवो दण्डनायको वा स्यात् ।
ख्यातः शुभकीर्तिसुतो बुधेन्दुरविजीवशुक्रैश्च ॥ ७ ॥
भीरुः प्रियसन्त्यक्तः सोन्मादो वञ्चनासु निपुणश्च ।
उग्रः परान्नभोजी बुधेन्दुगुरुसूर्यरविपुत्रैः ॥ ८ ॥
दीर्घो रोमशगात्रो मरणोत्साही सुखार्थसुतहीनः ।
स्यात्पञ्चभिरेकस्थै रविचन्द्रबुधार्किभृगुपुत्रैः ॥ ९ ॥
वाग्मीन्द्रजालनिरतश्चलचित्तः स्त्रीषु वल्लभो मतिमान् ।
बहुचतुर्विगनभयो रवीन्दुगुरुशुक्रभानुसुतैः ॥ १० ॥
कामी बहुतुरगनरः स्वीकृतसेनापतिर्विगतशोकः ।
राजप्रियोऽतिसुभगो बुधाररविजीवशुक्रैः स्यात् ॥ ११ ॥
नित्योद्विग्नो रोगी भिक्षां भुङ्क्ते गृहाद्गृहं गत्वा ।
जीर्णमलीमसवासा रविकुजबुधजीवरविपुत्रैः ॥ १२ ॥
वधबन्धनरोगार्तो विद्वाँल्लोके सुपूजितो भवति ।
निःस्वो विकलशरीरः कुजशशिबुधशुक्रमन्दैः स्यात् ॥१३॥
व्याधिभिररिभिर्ग्रस्तः स्थानभ्रष्टोऽतिदुःखसन्तप्तः ।
भ्रमति क्षुधितः पुरुषः कुजार्किरविशुक्रशशितनयैः ॥ १४ ॥
प्रेष्यो मूर्खः क्षीणो मलिनाचारोऽतिदुर्भगो विकलः ।
भवति नरो धनरहितः शशिकुजगुरुशुक्ररवितनयैः ॥ १५ ॥
...लयधातुपारदरसायनेष्वतिपटुः पुमान् भवति ।
...भिः प्रसिद्धकर्मा शशिसुतरविजीवसितसौरैः ॥ १६ ॥

... सेनापति ।

बहुशास्त्रज्ञानपटुर्मित्रहितः संमतो गुरूणां च ।
धर्मपरः कारुणिकः सूर्यासितशुक्रगुरुजीवैः ॥ १७ ॥
साधुः कल्पशरीरो विद्याधनमान्यसौम्यसम्पन्नः ।
सन्तुदितो बहुमित्रो बुधेन्दुकुजजीवभृगुपुत्रैः ॥ १८ ॥
तिमिरामयी दरिद्रः परान्नमभियाचते सदा दीनः ।
मलिनयति बन्धुवर्गं कुजार्किबुधजीवहिमकिरणैः ॥ १९ ॥
बहुशत्रुमित्रपक्षः परार्थहितकृद्विषमशीलः ।
एकस्थैरतिमानी बुधेन्दुकुजशुक्ररविपुत्रैः ॥ २० ॥
नृपमन्त्री नृपतिसमो गणनाथः सर्वलोकपूज्यश्च ।
एकर्क्षे भवति नरश्चन्द्रेन्दुजजीवशनिशुक्रैः ॥ २१ ॥
सुमनस्कः सोन्मादो राज्ञामतिवल्लभो विगतशोकः ।
निद्रातुरो दरिद्रः कुजगुरुबुधशुक्ररविपुत्रैः ॥ २२ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां पञ्चग्रहयोगो नामाष्टादशोऽध्यायः ॥

एकोनविंशोऽध्यायः ।

विद्याधनधर्मरतः क्षामो बहुभाषको विकृष्टमतिः ।
एकभवनोपयातैर्बुधेन्दुरव्यारगुरुशुक्रैः ॥ १ ॥
दाता परकार्यकरश्चलस्वभावो विशुद्धसत्त्वश्च ।
रमते विजनोद्देशे रवीन्दुवक्रज्ञगुरुरविजैः ॥ २ ॥
चोरः परदाररतः कुष्ठी स्वजनैर्निराकृतो मूर्खः ।
स्थानभ्रष्टो विसुतो बुधेन्दुरव्यारशनिशुक्रैः ॥ ३ ॥
नीचः परकर्मरतः क्षयरोगी श्वासकासपरिभूतः ।
निन्द्यः स्याद्बन्धूनां सितेन्दुरव्यारगुरुरविजैः ॥ ४ ॥
मन्त्री नृपस्य सुभगः क्षान्तियुतो भवति शोकपरितप्तः ।
अकलत्रो धनरहितो रवीन्दुबुधजीवसितसौरैः ॥ ५ ॥
तीर्थेषु सदा रमते पुत्रैर्नित्यं धनेन रहितश्च ।
वनपर्वतोपसेवी बुधाररविजीवशनिशुक्रैः ॥ ६ ॥

---

१ विशिष्ट. २ कर्मकरः. ३ श्वास.

नित्यं शुचिः प्रतापी पटुयुवतिरतो नृपप्रियो मन्त्री ।
धनसुतसौभाग्ययुतः कुजार्किसितचन्द्रबुधजीवैः ॥ ७ ॥
प्रायो दरिद्रदुःखी मूर्खः षट्पञ्चसंयुतैर्विहगैः ।
अन्योन्यदर्शनादपि फलमेतत्कन्दलाः प्राहुः ॥ ८ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां प्रव्रज्यायोगो नामैकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥

त्रिंशोऽध्यायः ।

योगा विभक्ता धनुरादिसंख्याप्रासादहैः कैरपि तापसानाम् ।
जन्मोदितं तेषामपरैर्मुनीन्द्रैः संवेदितं तत्कथयाम्यशेषात् ॥ १ ॥
सूर्येन्दुशुक्रार्यमहीसुतेषु सूर्येन्दुसोमात्मजभूमिजेषु ।
एकस्थितेषु प्रभवेत्तपस्वी भान्वारमन्दज्ञसितेषु चैव ॥ २ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] ।
[illegible]
सितार्कभौमार्कसुता महाबलाः सुरेज्यभूपुत्रकवीरसूरयः ।
[illegible]
चन्द्रेन्दुपुत्रारसुरेज्यभास्करैः शशाङ्कसूर्येन्दुजशुक्रभूमिजैः ।
स्थितैरर्क्षभिः सहितैर्नृसम्भवा भवन्ति धन्या मुनयोऽत्र दूषकाः ८
रवीन्दुभौमेन्दुजजीवभार्गवैः शशाङ्कभौमार्किबुधेज्यभास्करैः ।
कुजेन्दुसूर्यार्किसितेन्दुसम्भवैर्भवेद्भीभिः सहितैर्नरो यती ॥९॥
सितेन्दुजीवार्कजसूर्यलोहितैः सितार्कभौमार्किशशाङ्कसोमजैः ।
एकत्रयातैर्गगनेचरैः सदा भवन्ति जाता मुनयो यशस्विनः॥१०॥

---

१ जन्मादितेषा. २ कोरवम.

कुजज्ञवागीशसितार्किभास्करैः सितार्किजीवेन्दुजचन्द्रभूमिजैः ।
बलप्रधानैः सहितैर्विहङ्गमैर्भवेत्प्रजातः पुरुषस्तपस्विताम् ॥ ११ ॥
रवीन्दुवागीशशनैश्वरैरथ शनैश्वरेन्द्वर्कसितैरथत्रयम् ।
रवीन्दुपुत्रक्षितिजेन्द्रपूज्यैस्तपस्विनः स्युः फलमूलभक्षिणः ॥ १२॥
वक्रार्कसोमात्मजदानवेज्या भौमेन्दुवागीशशशाङ्कपुत्राः ।
एकर्क्षगा जन्मनि यस्य जन्तोर्भवेद्व्रती वल्कलचीरधारी ॥ १३ ॥
शशीन्दुपुत्रक्षितिजार्कपुत्रा बुधक्षमापुत्रसुरेज्यसौराः ।
एकर्क्षगा जन्मनि यस्य सूतौ कुर्वन्ति तं तापसमेव शान्तम् ॥ १४॥

चन्द्रार्कभार्गवशशाङ्कसुता बलस्था
भौमेन्दुपुत्रसितभास्करनन्दनाश्च ।
मन्देन्दुवाक्पतिसिता नियतं यतीनां
कुर्वन्ति जन्म फलपाककृताशनानाम् ॥ १५ ॥

रविकुजशशिशुक्रैश्चन्द्रभौमज्ञसूर्य-
र्गुरुसितरविमन्दैः शुक्रजीवेन्दुवर्क्रैः ।
कुजबुधसितचन्द्रैरेभिरेकर्क्षयातै-
र्भवति गिरिवनौकास्तापसः सर्ववन्द्यः ॥ १६ ॥

सितशशिकुजगुरुमन्दैश्चन्द्रेन्दुजभौमदेवगुरुशुक्रैः ।
रविशशिकुजबुधजीवैर्भवति यतिर्दुःखितो दीनः ॥ १७ ॥
कुजार्किदेवेज्यसितेन्दुपुत्रैः शनीनसोमात्मजचन्द्रभौमैः ।
समं गतैः स्युः सबलैर्यथोक्तैर्जटाधरा वल्कलधारिणश्च ॥ १८॥

भास्वित्दुजेन्दुकुजजीवसुरारिपूज्यैः
सूर्येन्दुभौमगुरुशुक्रशनैश्चरैश्च ।
प्राप्नोत्यवश्यमिह तापसरूपमेभि-
रेकर्क्षगैर्गगनवासिभिरेव जातः ॥ १९ ॥

प्रव्रज्येन्दे दिनकरगते भुक्तिमन्तोऽतिशक्ताः
प्रव्रज्यायाः मुपलमहितैः स्वयमाहुर्महेन्द्रैः ।
सम्पूर्णानां वशमनुगतैः प्रच्युतैर्न्नर्यदुल्ते
वीर्योपेतैर्भवति षड्भिः सद्गलम्यानुपूर्व्यात् ॥ २०॥

१ दिनकरगतैर्भोक्तिमन्तो न शक्ताः. २ बधमुपगतैः. ३ प्रच्युतिरो.

प्रव्रज्यायाः स्वामी रविसुखिनतनुर्निरीक्षितो यान्यैः ।
प्राप्तिनदीक्षा भवति च यवनाधिपनैर्यथा वास्यम् ॥ २१ ॥
शनी द्रकाणे रविजस्य संस्थितः कुजार्किदृष्टः प्रकरोति तापसम् ।
कुजांशके वा रविजेन दृष्टो नवांशतुल्यं कथयन्ति तन्तुनः ॥२२॥
जन्माधिपः सूर्यसुतेन दृष्टः शेषैरदृष्टः पुरुषस्य सूर्तौ ।
धार्मिकदीक्षां कुरुते यवनं पूर्वोक्तमत्रापि विचारणीयम् ॥२३॥
जन्मपतिर्विकलात्मा पश्यति सौरिं चतुष्टये प्रबलम् ।
यस्य स भाग्यविहीनः प्रव्रज्यां प्राप्नुयात् पुरुषः ॥ २४ ॥
गुरुहिमगुरवीणामेक एवोदयस्थो
गगननलगतो वा निःफलश्चाल्पमूर्तिः ।
अविकलफलभाजा सूर्यपुत्रेण दृष्टो
जनयति खलु जातं तापसं दुःखभाजम् ॥ २५ ॥
कुमुदवनसुबन्धुं सौम्यभागे चलस्थं
नियति गमनशीलान् स्तोमभस्यांश शेषान् ।
यदि दिनकरपुत्रः पश्यति प्रास्त्वीयो
भवति भुवननाथो दीक्षितश्च स्वतश्चः ॥ २६ ॥
अतिशयफलयुक्तः शीतगुः शुक्लपक्षे
फलविरहितरिक्तं प्रेक्षते लग्ननाथम् ।
यदि भवति तपस्वी दुःखितः शोकतप्तो
धनजनपरिहीनः कृच्छ्रलब्धान्नपानः ॥ २७ ॥
सौरिः शुभभागस्थः पश्यति चन्द्रं ग्रहांस्तथैवान्यान् ।
कुम्भांशेषु मासान् जनयति दीक्षान्वितं पुरुषम् ॥ २८ ॥
एकर्क्षगतैः सर्वैर्जन्माधिपतिर्निरीक्षितो यस्य ।
दीक्षा तस्यावश्यं भवतीति पुरातनैः कथितम् ॥ २९ ॥
अर्मीनां परिचारका गिरिनदीतीराश्रमे तापसाः
सूर्याराधनतत्परा गणपतेर्भक्ता उमायाश्च ये ।
गायत्रीं जपतां वने नियमिनां गङ्गाभिषेकार्थिनां
कौमारव्रतमिच्छतामधिपतिस्तेषां सदा भास्करः ॥३०॥

१ कुजांशे. ३ स पुनः. ४ विपुलाङ्गः. ५ कुजांशेषु

वृद्धश्रावकमस्मधूलिधवलाः शैवव्रते ये स्थिता
याद्याः पातकितां गता भगवतीभक्ताश्च निःसङ्गिनः ।
सिद्धान्ते खलु सोमनाम्नि निरताः कापालिका निष्ठुरा-
स्तेषां नायकतां गतः शशधरः खड्गाङ्गपाणिर्मुनिः ॥ ३१ ॥

उपासका वृद्धसमाश्रयं गताः शिखां गताः पाण्डरभिक्षवश्च ये ।
सुवाससो रक्तपटा जितेन्द्रियाः प्रभुः सदैषां क्षितिजः प्रकीर्तितः॥३२

आजीविनां कुहकिनां समयाधिका ये
ये दीक्षितास्तनुभृतः खलु गारुडे च ।
तन्त्रे मयूरपिशिताशनयोश्च युक्ता-
स्तेषां शशाङ्कतनयोऽधिपतिर्निरुक्तः ॥ ३३ ॥

एकं त्रीनथवा वहन्ति मुनयो दण्डान् कषायाम्बरा
वानप्रस्थमुपागताः फलपयोभक्षाश्च ये भिक्षवः ।
गार्हस्थ्येन तु संस्थिता नियमिनः सद्ब्रह्मचर्यं गता-
स्तेषां दण्डपतिः सुरेन्द्रसचिवस्तीर्थेषु ये स्नातकाः ॥३४॥

पाशुपतयज्ञदीक्षाव्रतेषु ये नित्यमेव संयुक्ताः ।
वैष्णवचरकाणामपि तेषां नेता प्रकीर्तितः शुक्रः ॥ ३५ ॥

पाषण्डव्रतनिरता दिगम्बरा भिक्षवो ये च ।
तेषामधिपतिरार्किः श्रावकतरुमूलिनश्च दुस्तपसः ॥ ३६ ॥

प्रकथितमुनियोगे राजयोगो यदि स्या-
दशुभफलविपाकं सर्वमुन्मूल्य पश्चात् ।
जनयति पृथिवीशं दीक्षितं साधुशीलं
प्रणतनृपशिरोभिः स्पृष्टपादाब्जयुग्मम् ॥ ३७ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां प्रव्रज्यायोगो नाम त्रिंशोऽध्यायः ॥

एकत्रिंशोऽध्यायः ।

यवनाद्यैर्विस्तरतः कथिता योगास्तु नाभसा नाम्ना ।
अष्टादशशतगुणितास्तेषां द्वात्रिंशदिह वक्ष्ये ॥ १ ॥

---

१ शिखां विना. २ गमयाधिधरे. ३ सद्विप्रवरः. ४ गमये. ५ वृद्ध.

नौच्छत्रकूटकार्मुकशृङ्गाटकवज्रदामनीपाशाः ।
वीणासरोजमुसला यार्धहलशरसमुद्रचक्राणि ॥ २ ॥
माला सर्पार्धेन्दू यवकेदारौ गदाविहगयूपाः ।
युगशकटशूलदण्डा रज्जुः शक्तिस्तथा नलो गोलः ॥ ३ ॥
सचराचरस्य जगतो योगैरेभिः प्रकीर्त्यते प्रसवः ।
आश्रयजातान् प्राहुर्माणित्था मुसलरज्जुनलयोगान् ॥ ४ ॥
गोलयुगशूलपाशा वीणाकेदारदामनीसंज्ञाः ।
सप्तैते संख्याख्याः पूर्वाचार्यैः समुद्दिष्टाः ॥ ५ ॥
द्वे यार्धयोगसंज्ञे भुजङ्गमाले पराशरेणोक्ते ।
आकृतिजाता विंशतिरपरैः कथिताश्च सान्निध्ये[1] ॥ ६ ॥
आश्रययोगे जाता अमिश्रिते सौख्यलाभगुणयुक्ताः ।
अन्योन्यमिश्रिताश्चेद्विगतफलाः स्युस्तदा योगाः ॥ ७ ॥
नन्दन्ति सौभाग्यैर्नृपलब्धधना नृपप्रियाः ख्याताः ।
प्रायेण सौख्ययुक्ताश्चाकृतियोगेषु ये जाताः ॥ ८ ॥
परभाग्यलब्धसौख्या धनभाग्यैरेव जीवितास्तेषाम् ।
संख्यासंज्ञे जाता ये पुरुषाः सर्वतो विकलाः ॥ ९ ॥
क्वचित् स्वभाग्यैः क्वचिदेवमेवं क्वचित्पराद्भपनितः फलं च ।
क्वचित्सुखं दुःखमतीव कष्टं समार्धयोगे पुरुषो लभेत ॥१०॥
होरादिकण्टकेभ्यः सप्तर्क्षगतैः क्रमेण योगाः स्युः ।
नौच्छत्रकूटकार्मुकनिर्देशाः पूर्वयवनेन्द्रैः ॥ ११ ॥
लग्नादिकण्टकेभ्यश्चतुर्दशायस्थितैर्ग्रहैर्योगाः ।
यूपशरशक्तिदण्डाः सत्याचार्यप्रिया नित्यम् ॥ १२ ॥
सर्वैर्गग्रहेन्द्रैः केन्द्राद्दन्यत्र कीर्तितोऽर्धचन्द्री ।
क्रमत्यासन्नैर्भयगद्रपगर्गदा नाम ॥ १३ ॥
[illegible]गतैः सौम्यैः पापैः शुभकर्मगैर्भवति वज्रम् ।
[illegible]रीतैर्यवयोगो मिश्रैः पद्मं षडिःस्थितैर्वाऽपि ॥ १४ ॥
[illegible]गतैः शकटं चतुर्थदशमाश्रितैर्भवेद्विहगः ।
[illegible]न्त्यगैस्त्रिकोणे हल इति शृङ्गाटकं सप्तमे तत् ॥१५॥

१ यद्भाग्यैरेव जीवितं तेषाम्.

गदयन्त्रिर्लिखान् पद्मनवनगतैर्मैवचक्रम् ।
अर्थान्तथैव यानैश्चकाकाशे मत्रैजलधिः ॥ १६ ॥
इत्याकृतिजा एते विंशतिसंख्या मया समुद्दिष्टाः ।
आश्रयजातान् वक्ष्ये यथामतं वृद्धगार्ग्यस्य ॥ १७ ॥
उभयस्थिरचरसंस्थैः सर्वैर्नलमुसलरज्जवः क्रमशः ।
केन्द्रेषु सौम्यपापैर्माला सर्पश्च दलयोगौ ॥ १८ ॥
एकसप्तनादिसंस्थैः संख्याख्याः स्युर्यथाक्रमं योगाः ।
गोलयुगशूलसंज्ञाः केदारः पाशदामनीवीणाः ॥ १९ ॥
एतेषां फलयोगं कथयामि यथाक्रमं मुनिभिरुक्तम् ।
सर्वदशास्वपि फलदाः सकला एते बुधैश्चिन्त्याः ॥ २० ॥
सलिलोपजीवविभवा यज्ञायाम्यानर्कनियो दुष्टाः ।
कृपणा धनिनो लुब्धा नौसम्भूताश्चलाः पुरुषाः ॥ २१ ॥
आनृतिककितवबन्धनपाला निष्किञ्चनाः शठाः क्रूराः ।
कूटसमुत्था नित्यं भवन्ति गिरिदुर्गवासिनो मनुजाः ॥२२॥
स्वजनाश्रयो दयावान् दाता नृपवल्लभः प्रकृष्टमतिः ।
प्रथमेऽन्त्ये वयसि नरः सुखभाग्ययुतः सितातपत्रः स्यात् २३
आनृतिकगुप्तिपालाश्चोराः कितवाश्च कानने निरताः ।
कार्मुकयोगे जाता भाग्यविहीना वयोमध्ये ॥ २४ ॥
सुभगाः सेनापतयः कान्तशरीरा नृपप्रिया बलिनः ।
मणिकनकभूषणयुता भवन्ति योगेऽर्धचन्द्राख्ये ॥ २५ ॥
आद्यन्तवयसि सुखिताः शूराः सुभगा विरोगदेहाश्च ।
भाग्यविहीना वज्रे जाताः स्वजनैर्विरुद्धाश्च ॥ २६ ॥
व्रतनियममङ्गलपरा वयसो मध्ये सुखार्थसंयुक्ताः ।
दातारः स्थिरचित्ता यवयोगभवाः सदा पुरुषाः ॥ २७ ॥
स्फीतयशसो गुणाढ्याः स्थिरायुषो विपुलकीर्तयः कान्ताः ।
शुभयशसः पृथिवीशाः कमलभवा मानवा नित्यम् ॥ २८ ॥
निधिकरणे निपुणधियः स्थिरार्थसुखसंयुताः सुरूपाश्च ।
नयनसुखसम्प्रहृष्टा वापीयोगे नरा जाताः ॥ २९ ॥

१ आद्यन्तवयःसुखिन॰. २ सुरूपाश्च.

अटनप्रियाः सुरूपाः परदेशेष्वर्थभागिनो मनुजाः ।
क्रूराः खलस्वभावा रज्जुप्रभवाः सदा कथिताः ॥ ४३ ॥
मानधनज्ञानयुताः कर्मोद्युक्ता नृपप्रियाः ख्याताः ।
स्थिरचित्ता मुसलोत्था भवन्ति शूराः सदा पुरुषाः ॥४४॥
ऊनातिरिक्तदेहा धनसंचयभागिनोऽतिनिपुणाश्च ।
बन्धुहिताश्च सुरूपा नलयोगे सम्प्रसूयन्ते ॥ ४५ ॥
दारिद्र्यालस्ययुता विद्याज्ञानवर्जिता मलिनाः ।
नित्यं दुःखितदीना गोले योगे भवन्ति नराः ॥ ४६ ॥
पाषण्डभागिनो वा धनरहिता वा बहिष्कृता लोके ।
सुतमानधर्मरहिता युगयोगे मानवा जाताः ॥ ४७ ॥
तीक्ष्णालसधनरहिता हिंस्राः सुबहिष्कृता महाशूराः ।
सङ्ग्रामलब्धशब्दाः शूले रौद्राः प्रजायन्ते ॥ ४८ ॥
सुबहूनामुपयोज्याः कृषीवलाः सत्यवादिनः सुखिताः ।
केदारे सम्भूताश्चलस्वभावा धनैर्युक्ताः ॥ ४९ ॥
पाशे बन्धनभाजः कार्योद्युक्ताः प्रपञ्चकाराश्च ।
बहुभाषिणो विशीला बहुभृत्याः सम्प्रसूताः स्युः ॥ ५० ॥
दामिन्यामुपकारी पशुगणयुक्तो धनेश्वरो मूढः ।
बहुसुतरत्नसमृद्धो धीरो विद्वान् प्रजातः स्यात् ॥ ५१ ॥
मित्रान्विताः सुवचसः शास्त्रपरा गेयवाद्यनिरताश्च ।
सुखभाजो बहुभृत्या वीणायां कीर्तिता मनुजाः ॥ ५२ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नाभसयोगो नामैकविंशोऽध्यायः ॥

द्वाविंशोऽध्यायः ।

सर्वस्य सर्वकालं ग्रहराशिसमुद्भवं फलं यस्मात्[1] ।
कथयाम्यतः प्रयत्नात् शास्त्राचार्यान् समाश्रित्य ॥ १ ॥
शौर्यार्थकृतिकलाभिः ख्यातो युद्धप्रियः प्रचण्डश्च ।
उपयुक्तो भ्रमणपरश्चिरकाम्यधनः स्त्रियः श्रेष्ठः ॥ २ ॥

---

१ वस्मात्.

कन्यायां दिवसकरे जातो मृदुदीनवाक्यश्च ॥ ४३ ॥
भेङ्गक्षयव्ययार्तो त्रिदेशमार्गादिलम्पटो द्विष्टः ।
नीचोपहतप्रीतिर्हिरण्यलोहादिपण्यजीवी च ॥ ४४ ॥
द्वेष्यः परकर्मरतः परदाररतिः पुमान् भवेन्मलिनः ।
सूर्ये तुलाधरस्थे नृपपरिभूतः प्रगल्भश्च ॥ ४५ ॥
अनिवारितरणवेगः श्रुतिधर्मरतो न सत्यवाङ्मूर्खः ।
प्रविनष्टदुष्टयुवतिः क्रूरः कुक्षीविधेयश्च ॥ ४६ ॥
क्रोधपरोऽसद्वृत्तो लोभिष्ठः कलहवल्लभोऽनृतवाक् ।
शस्त्राग्निविषग्रस्तः पितुर्जनन्याश्च दुर्भगः कीटे ॥ ४७ ॥
द्रव्यान्वितो नृपेष्टो जातः प्राज्ञः सुरद्विजानुरतः ।
शस्त्रास्त्रहस्तिशिक्षानिपुणो व्यवहारयोग्यश्च ॥ ४८ ॥
पूज्यः सतां प्रशान्तो धनवान् विस्तीर्णपीनचारुतनुः ।
बन्धूनां हितकारी सत्वयुतः कार्मुके सूर्ये ॥ ४९ ॥
वाग्बुद्धिविभवपुत्रैः समन्वितो नृपसमो विगतशोकः ।
वाक्पतिराशौ तपने दृष्टे चन्द्रेण सुशरीरः ॥ ५० ॥
संग्रामे लब्धयशाः स्फुटवचनो वित्तसौख्यसम्पन्नः ।
सूर्ये वाक्पतिराशौ भौमेन निरीक्षिते चण्डः ॥ ५१ ॥
मधुरवचनो लिपिज्ञः काव्यकलागोष्ठियानपातुज्ञः ।
गुरुभे सवितरि दृष्टे बुधेन जनसंमतो भवति ॥ ५२ ॥
विचरति नरेन्द्रभवने नृपतियां वारणाश्वधनयुक्तः ।
गुरुगृहगे विवस्वति गुरुणा दृष्टे सदा विद्वान् ॥ ५३ ॥
दिव्यर्धाभोगयुतः सुगन्धमाल्यादिभिः मण्डितः ।
गुरुगृहभवने मानी शुक्रेण निरीक्षिते शान्तः ॥ ५४ ॥
अशुचिः परान्नकाङ्क्षी नीचानुगतश्चतुष्पदक्रीडः ।
देवेज्यगृहे सूर्ये मन्देन निरीक्षिते भवति ॥ ५५ ॥
लुब्धः कुर्यासक्तः कुकर्मसंवर्धितः सुगृध्नश्च ।
मृदुकार्यरतो मीर्षाहीनबन्धुश्चलप्रकृतिः ॥ ५६ ॥

१ रुग्ग.

पद्माभैः पाणिपादैर्मृदुतनुर्नो ... स्त्री ॥ १ ॥
अनुपगो नृपतिः रत्नानां भाण्डे मेषगे जातः ।
धीरः सङ्ग्रामरुची गणितज्ञो दृष्टे शशिनि मेषे ॥ २ ॥
दन्तार्तिरोगतप्तः [1]शिखिनाशादिप्रतापितः ।
माण्डलिकः सामन्तो कुजदृष्टे शशिनि मूत्रार्तः ॥ ३ ॥
नानाविद्याचार्यः सुखागमः काव्यतोऽर्थयुतः ।
बुधदृष्टे मेषगे निशाकरे सत्कविर्विपुलकीर्तिः ॥ ४ ॥
बहुभृत्यधनसमृद्धो नृपतेः सचिवप्रभूतकीर्तिः ।
मेषस्थे हिमरश्मौ दृष्टे गुरुणा पुमान् जातः ॥ ५ ॥
सुभगः सुतधनयुक्तो वस्त्रयुतिभिर्भूषणोऽन्नभोक्ता च ।
मेषे शिशिरमयूखे भृगुतनयनिरीक्षिते भवति ॥ ६ ॥
विद्विष्टो बहुदुःखो दारिद्र्यतनुर्मलीमसोऽनृतवाक् ।
मेषे शिशिरमयूखे रवितनयनिरीक्षिते भवति ॥ ७ ॥
व्यूढोरस्कोऽतिदाता घनकुटिलकचः कामुकः कीर्तिशाली
कान्तः कन्याप्रजावान् वृषभमनयनो हंसलीलाप्रचारः ।
मध्यान्ते सौख्यभागी पृथुकटिचरणस्कन्धजान्वास्यजङ्घः
सांकः पार्श्वास्यपृष्ठे ककुदि शुभगतिः क्षान्तियुक्तो गवीन्दौ ८
कर्षकमतिकर्मकरं द्विपदचतुष्पदसमृद्धमन्याढ्यम् ।
प्रायोगिकं प्रकुरुते वृषभे रविवीक्षितश्चन्द्रः ॥ ९ ॥
अतिकामं कुजदृष्टो युवतिकृते नष्टसारमित्रजनम् ।
हृदयहरं नारीणां मातुर्न शुभं शशी वृषे कुरुते ॥ १० ॥
प्राज्ञं वाक्यविधिज्ञं प्रमुदितमिष्टं समस्तभूतानाम् ।
जनयति बुधेन दृष्टः शशी वृषेऽनुपमगुणैर्युक्तम् ॥ ११ ॥
स्थिरपुत्रदारसुहृदं मातापितृभक्तिमन्तमतिनिपुणम् ।
धार्मिकमतिविख्यातं गवि गुरुदृष्टः शशी कुरुते ॥ १२ ॥

---

१ वहति. २ विषशिखिनाशास्त्रवैकृतशरीरः. ३ मूत्रकृच्छ्रार्तः. ४ वामा विद्याचार्यः. ५ भोक्ता. ६ कर. ७ ककुद. ८ चतुष्पदैः समृद्धं च. ९ मातुरपथ्यं.

कुरुते स्वगृहे चन्द्रो गरिष्ठं दुर्गवासं च ॥ २४ ॥
शूरं विकलाङ्गं मानुषनयविदं प्रियं दक्षम् ।
क्षितितनयवीक्षिततनुर्जनयति चन्द्रो नरं स्वगृहे ॥ २५ ॥
अविकलमतिं नयज्ञं जनयति बुधवीक्षितः शशी स्वगृहे ।
धनदारपुत्रवन्तं नृपसचिवं सौम्यवन्तं च ॥ २६ ॥
नृपतिं नृपगुणयुक्तं जनयति चन्द्रः सुरेज्यसंदृष्टः ।
स्वगृहे सुस्थितसुभार्यं नयविनयपराक्रमाक्रान्तम् ॥ २७ ॥
धनकनकवस्त्रयोषिद्रत्नानां भाजनं शशी कुरुते ।
कर्कटके सितदृष्टो वेश्याजननायकं कान्तम् ॥ २८ ॥
अटनमसुखं दरिद्रं मातृगतिं प्रियानृतं पापम् ।
शनिना दृष्टः स्वगृहे करोति चन्द्रो नरं नीचम् ॥ २९ ॥
स्थूलास्थिर्मन्दरोमा पृथुवदनगलो ह्रस्वपिङ्गाक्षियुग्मः
स्त्रीद्वेषी क्षुत्पिपासाजठरदरुजा पीडितो मांसभक्षः ।
दाता तीक्ष्णो धपुत्रो विपिननगरतिर्मातृवश्यः सुवक्षा
विक्रान्तः कार्यलापी वनभूमि रविभे सर्वगम्भीरदृष्टिः ॥३०॥
नृपतिसमपत्नं कुरुते प्रोत्कृष्टगुणं महास्वेदं वीरम् ।
रविणा दृष्टः सिंहे पापरतं विधनं चन्द्रः ॥ ३१ ॥
सेनापतिं प्रचण्डं नरसुवनिसुतार्थवाहनोपेतम् ।
जनयत्युत्तमपुरुषं कुजेक्षितश्चन्द्रमाः सिंहे ॥ ३२ ॥
स्त्रीसक्तं स्त्रीलठितं स्त्रीवश्यं युवतिसेवकं सिंहे ।
कुरुते बुधेन दृष्टो धनसुखभोगान्वितं चन्द्रः ॥ ३३ ॥
अभिजातं कुलपुत्रं बहुश्रुतं गुणसमृद्धं च ।
कुरुते नरेन्द्रतुल्यं गुरुदृष्टश्चन्द्रमाः सिंहे ॥ ३४ ॥
प्रमदाविमर्दैर्युक्तं रोगिणमपि युवतिसेवकं कुरुते ।
सुरतविधिज्ञं प्राज्ञं शशी हरौ शुक्रसन्दृष्टः ॥ ३५ ॥
कर्षकमधनं कुरुतेऽनृतवाचं दुर्गपालकं सिंहे ।
रविजेन तथा दृष्टो युवतिसुखैर्हीनमल्पकं च शशी ॥ ३६ ॥

---

१ स्थूलास्यो मन्द. २ ऽन्यपुत्रो. ३ महासनं घोरं.

जीवेक्षितस्तुलायां जनयति सर्वत्र पूजितं हिमगुः।
क्रयविक्रयेषु कुशलं रत्नादिषु भाण्डजातेषु ॥ ४८ ॥
ललितमरोगं सुभगं समुपचिताङ्गं धनान्वितं प्राज्ञम्।
विविधोपायविधिज्ञं कुरुते भृगुवीक्षितः शशी तुलके ॥४९॥
कुरुते शशी धनाढ्यं प्रियवाक्यं वाहनैर्युतं जूके।
विषयरतिं सुखरहितं भास्करदृष्टो हितं मातुः ॥५०॥
लुब्धो वृत्तोरुजङ्घः कठिनतरतनुर्नास्तिकः क्रूरचेष्टः
घोरो बाल्ये रुगार्तो हृतचिबुकनखश्चारुनेत्रः समृद्धः।
कर्मोद्युक्तः प्रदक्षः परयुवतिरतो बन्धुहीनः प्रमत्तः
चण्डो राज्ञा हृतस्वः पृथुजठरशिराः कीटभे शीतरश्मौ॥५१॥
कुरुते लोकद्वेष्यं शुभमटनं चैव वित्तवन्तं च।
दिनकरदृष्टोऽलिगतश्चन्द्रः सुखवर्जितं पुरुषम् ॥ ५२ ॥
अनुपमधैर्यं कुरुते नृपतिसमं वृश्चिके विभूतियुतम्।
शूरमजय्यं समरे प्रभक्षणं भूमिजेन संदृष्टः ॥ ५३ ॥
अचतुरमसृष्टवाक्यं यमलापत्यं च युक्तिमन्तं च।
जनयति बुधेन दृष्टः कूटकरं वृश्चिके च गीतज्ञम् ॥ ५४ ॥
कर्मासक्तं कुरुते लोकद्वेष्यं च वित्तवन्तं च।
गुरुणा दृष्टोऽलिगतो निशाकरो रूपवन्तं च ॥ ५५ ॥
अनिभृदमतीव सुभगं धनवाहनभोगलैललितमिह कीटे।
सुतनिविनाशितभारं जनयति भृगुवीक्षितश्चन्द्रः ॥ ५६ ॥
नीचापत्यं कृपणं व्याधितमधनं च सत्यहीनं च।
जनयत्यन्तकदृष्टो नरमधनं चन्द्रमाः कीटे ॥ ५७ ॥
कुब्जाङ्गो वृत्तनेत्रः पृथुहृदयकटिः पीनबाहुः प्रगल्भो
दीर्घास्यो दीर्घकण्ठो जलतटमनिः शिल्पविद् गूढगुह्यः।
शूरो दृष्टोऽग्निभागे विनैनयद्युपलः स्थूलकण्ठोष्ठघोणो
बन्धुद्वेषी कृतज्ञो धनुषि शशधरे मंदनाग्निः प्रगल्भः ॥५८॥

---

१ अनिभृति. २ मा. ३ कान्तिर्मे कीटे. ४ शिशिर.

अलसं मलिनं सधनं मदनार्तं पारदारिकमसत्यम् ।
दिवसकरपुत्रदृष्टः करोति चन्द्रो नरं मकरे ॥ ७१ ॥

उद्घोणो रूक्षदेहः पृथुकरचरणो मद्यपानप्रसक्तः
सद्द्वेष्यो धर्महीनः परसुतजनकः स्थूलमूर्धा कुनेत्रः ।
शाठ्यालस्याभिभूतो विपुलमुखकटिः शिल्पविद्यासमेतो
दुःशीलो दुःखतप्तो घटमुपगते रात्रिनाथे दरिद्रः ॥ ७२

अतिमलिनमति च शूरं नृपरूपं धार्मिकं कृपिकरं च ।
कुरुते दिनकरदृष्टो घटधरसंस्थः क्षपानाथः ॥ ७३ ॥
कुम्भेऽतिसत्यवाक्यं मातृगुरुधनैर्वियुक्तमलसं च ।
विषमं परकार्यरतं करोति भौमेक्षितश्चन्द्रः ॥ ७४ ॥
शयनोपचारकुशलं गीतविधिज्ञं प्रियं च युवतीनाम् ।
तनुविभवसुखं पुरुषं करोति बुधवीक्षितः शशी कुम्भे ॥ ७५
ग्रामक्षेत्रतरूणां वरभवनानां वराङ्गनानां च ।
कुरुते भोगिनमार्यं साधुं गुरुवीक्षितः शशी कुम्भे ॥ ७६
नीचमपुत्रममित्रं कातरमाचार्यनिन्दितं पापम् ।
कुरुते शशी कुयुवतिं सितेक्षितो घटधरेऽल्पसुखम् ॥ ७७
नखरोमधरं मलिनं परदाररतं शठं विधर्माणम् ।
स्थावरभागिनमाढ्यं शशी घटे सौरसंदृष्टः ॥ ७८ ॥

शिल्पोत्पन्नाधिकारो हितजयनिपुणः शास्त्रविद्यारूदेहो
गेयज्ञो धर्मनिष्ठो बहुयुवतिरतः सौख्यभाक् भूपसेवी ।
ईषत्कोपो महत्कः सुखनिधिधनभाक् स्त्रीजितः सत्स्वभावो
यानासक्तः समुद्रे तिमियुगलगते शीतगौ दानशीलः ॥ ७९

तीव्रमदनं प्रकाशं सुखिनं सेनापतिं धनसमृद्धम् ।
जनयति दिनकरदृष्टः मुमुदितभार्यं शशी मीने ॥ ८० ॥
परिभूतं सुखरहितं कुलटापुत्रं च पापनिरतं च ।
जनयति नक्षत्रपतिः क्षितिसुतदृष्टो झषे शूरम् ॥ ८१ ॥

१ घटमुपगते. २ मद्यनो. ३ सौम्यवाक्. ४ ज्ञानेमक्तः. ५ सुत. ६ पाप-रहितं.

बुधभागे बुधदृष्टः शिल्पाचार्यं कविं शशी जनयेत्।
शुक्रेक्षितो विशाठं गेयज्ञं वचनसाराढ्यम् ॥ ७॥
नृपमन्त्रिणं गुणाढ्यं गुरुणा दृष्टः प्रतिष्ठितं कान्तम्।
भौमेक्षितोऽतिचोरं विवादकुशलं नरं रौद्रम् ॥ ८॥
शास्त्रार्थकाव्यबुद्धिं प्राज्ञं शिल्पिनमवेक्षितः शशिना।
रक्तचरं विख्यातं जनयति सूर्येक्षितश्चन्द्रः ॥ ९॥
स्वांशे दिनकरदृष्टः शशी कृशतनुमविक्षतशरीरम्।
परधनरक्षणनिपुणं लुब्धं नितरां कुजेनापि ॥ १०॥
सौरेणाकृत्यकरं वधबन्धविवादसन्तप्तम्।
शुक्रेण स्त्रीद्वेष्यं जनयेदथवा नपुंसकाकारम् ॥ ११॥
नृपमन्त्रिणं नृपं वा जनयति गुरुणावलोकितश्चन्द्रः।
सौम्येनाधर्मरतं निद्राबहुलं च सततमध्वरतम् ॥ १२
रविभागे रविदृष्टे सुरोषणः समुपलब्धकीर्तिधनः।
पापो निर्दय इन्दौ सौरेण प्राणिनां हन्ता ॥ १३॥
भौमेन सुवर्णधनं स्यात्तं नृपसत्कृतं प्रचण्डतरम्।
गुरुणा दृष्टो जनयति चमूपतिं वानरेन्द्रं वा ॥ १४॥
शुक्रेण दृष्टमूर्तिः सुतार्थिनं स्त्रैणसुतं वाऽपि।
सौम्येन दैवचिन्तकमितिहासरतं च निधिभाजम् ॥
गुरुभागे गुरुदृष्टो विशदं नृपवल्लभं विपुलकीर्तिम्।
जनयति शशी सितेन स्त्रीणां भोगैः सुसंयुक्तम् ॥
बुधदृष्टो हास्यकरं नृपप्रियं नायकं वरूथिन्याः।
धर्माचार्यं कुम्भे कुजेक्षितः सर्वतः ख्यातम् ॥ १७॥
दीर्घविविधैः ख्यातं दिनकरदृष्टो नरं प्रमाणज्ञम्।
सौरेण वृद्धशीलं मलिनशिरा निगहृतं नीचम् ॥ १८॥
सौरेऽपि शनिदृष्टः कृशं रोगान्वितं मृतसुतं मा।
मूर्खमानाप्यत्यन्तं व्याधितम्नं विरूपतनुम् ॥ १९॥

---

१ दर्शे. २ धृतं परिलतचरीत्र, ३ दृष्टे. ४ वरनम्दन, ५
६ प्रत्यन्तं वा.

सलिलाश्रयतो धनवान् पुनः पुनर्वृद्धिवेदनार्तश्च ।
कर्कटके क्षितितनये भवति मृदुः सर्वतो दीनः ॥ ८ ॥
असहः प्रचण्डशूरः परस्वसन्तानसङ्ग्रहणशीलः ।
अटवीनिवासगोकुलमांसरुचिः स्यान्मृतप्रथमदारः ॥ ९
व्यालमृगोरगहन्ता न पुत्रवान् धर्मफलहीनः ।
भौमे हरौ सुसत्वः क्रियोद्यतः स्याद्पुष्पांश्च ॥ १० ॥
पूज्यः सतामतिघनो रतिगीतवनो मृदुप्रियाभाषी ।
विविधव्ययोऽल्पशौर्यो विद्वान् भवति प्रणीतपार्श्वश्च ॥११
अहितेभ्योऽर्जनभीरुर्वेदस्मृतिधर्मवान् सुबहुशिल्पः ।
कन्यायां भूतनये स्नानविलेपनरतः कान्तः ॥ १२ ॥
अध्वनिरतः सुपुण्यप्रसक्तवाक्यो विकत्थनः सुभगः ।
हीनाङ्गः स्वल्पजनः सङ्ग्रामेप्सुः परोपभोगी च ॥ १३ ॥
योषिद्गुरुमित्राणां मनोरमो नष्टपूर्वदारश्च ।
शौण्डिकवेश्यानिकटे सम्प्राप्तधनक्षयस्तुलिनि भौमे ॥१४
व्यापारश्रुतिसत्वश्चोरसमूहाधिपः क्रियानिपुणः ।
युद्धोत्सुकोऽतिपापो बह्वपराधी च वैरशठः ॥ १५ ॥
द्रोहवधाहितबुद्धिः प्रवञ्चको भूमिपुत्रयुवतीशः ।
वृश्चिकगे भूपुत्रे विषाग्निशस्त्रव्रणैस्त्वसः ॥ १६ ॥
बहुभिः क्षतैः कृशाङ्गो निष्ठुरवाक्यः शठः पराधीनः ।
रथगजपदातियोधी रथेन शरधारकोऽथ परसैन्ये ॥ १७
विपुलश्रमैश्च सुखितः परस्परं क्रोधनष्टसुखवित्तः ।
कार्मुकसंस्थे वक्रे गुरुष्वभक्तः पुमान् भवति ॥ १८ ॥
धन्यो वित्ताहर्ता सुखभोगसमन्वितो भवति सुस्थः ।
श्रेष्ठमतिः प्रख्यातः सेनानायो नरेन्द्रो वा ॥ १९ ॥
संघःप्रतिरणविजयी स्वबन्धुविषयस्थितः स्वतग्रश्च ।
आरक्षकः सुशीलः कुजे स्वतुङ्गे बहुप्रचाररतः ॥ २० ॥

---

१ वह्नि. २ अनिष्कभीरुः. ३ कृशाङ्ग. ४ पुत्राणां. ५ खलः. ६ सदुपरि रणविजयी.

प्रश्रयशौचविहीनो वृद्धाकारः सुदुर्गनिर्मरणे ।
गात्मयशोऽप्यनृतवाग्दोषैरपहृतार्थश्च ॥ २१ ॥
रोगभगार्थो विकृतो द्यूतापाहृतधनः सुवेषपरः ।
दुःखगममाहनवृत्तिः पानरुचिर्दुर्भगः कुजे कुंभे ॥ २२ ॥
रोगार्तो मन्दसुतः प्रवासशीलः स्वबन्धुपरिभूतः ।
मायारम्भनदोषैर्हृतसर्वस्वो विषादी च ॥ २३ ॥
विकोऽनितीक्ष्णशोको गुरुद्विजावज्ञकः सदा दीनः ।
ईप्सितवेत्ता ज्ञाता स्तुतिप्रियोऽन्त्ये कुजे स्यात्तः ॥ २४ ॥
धनदारपुत्रवन्तं नृपसचिवं दण्डनायकं ख्यातम् ।
नृपतिगुदारं कुरुते दिनेश्वरनिरीक्षितः कुजः स्वर्क्षे ॥ २५ ॥
मातृरहितं क्षताङ्गं स्वजनद्वेष्यं च मित्ररहितं च ।
स्वगृहेऽथवा शशिदृष्टः मेर्ष्यं कन्याप्रियं कुरुते ॥ २६ ॥
परधनहरणे निपुणं चानृतकं कामदेवभक्तं च ।
कुरुते स्वभे ज्ञदृष्टो द्वेष्यं वेश्यापतिं भौमः ॥ २७ ॥
प्राज्ञं मधुरं सुभगं मातृपितृवल्लभं धनसमृद्धम् ।
अनुपममीश्वरमाढ्यं त्रिदशगुरुनिरीक्षितोऽवनेः पुत्रः ॥२८॥
स्वगृहेऽसकृत् सितदृष्टः स्त्रीहेतोर्बन्धभागिनं कुरुते ।
असकृत् सकृच्च विभवं स्त्रीहेतोरार्जितं चापि ॥ २९ ॥
घोरविघाते शूरं निर्वीर्यं स्वजनपरिहीनम् ।
अन्यस्त्रीभर्तारं जनयति सौरेक्षितः स्वभे भौमः ॥ ३० ॥

॥ स्वक्षेत्रगतभौमस्य दर्शनफलम् ॥

धनपर्वतेषु रमते रामाद्विष्टो भवेद्बहुविपक्षः ।
सितभे रविणा दृष्टे प्रचण्डवेषः कुजे धीरः ॥ ३१ ॥
मातुरपथ्यो विषमो बहुयुवतीनां पतिः प्रियस्तासाम् ।
शुक्रगृहे शशिदृष्टे रणभीरुर्जायते भौमे ॥ ३२ ॥
कलहप्रियो मृदुवचा मृदुकायो मन्दपुत्रधनः ।
सितभे भवति च भौमे बुधदृष्टे शास्त्रवित्पुरुषः ॥ ३३ ॥

---

१ स्त्रीहेतोरार्जितं चापि. २ चोपः ३ मातुरपथ्यो. ४ बैपधभूता. ५ बहु.

वादितगीतविधिज्ञः सौभाग्ययुतः सबन्धुदयितश्च ।
शुक्रभवने क्षितिसुते दृष्टे गुरुणा भवेत् स्फीतः ॥ ३४
नृपमन्त्री नृपदयितः सेनानाथः प्रसिद्धनामा च ।
शुक्रगृहे भवति कुजे शुक्रेण निरीक्षिते सुखितः ॥ ३५
सुखभाक् स्यातो धनवान् मित्रस्वजनैर्युतः कुजे विद्या
श्रेणिपुरग्रामाणामधिपः सितभे च शनिदृष्टे ॥ ३६ ॥

॥ इति भृगुभे दृष्टिः ॥

विद्याधनशौर्ययुतं गिरिवनदुर्गप्रियं महासत्त्वम् ।
बुधभवने रक्ताङ्गो जनयति दृष्टः सदा रविणा ॥ ३७
कन्यापुररक्षकरं युवतिपतिं सद्विनीतमतिसुभगम् ।
ज्ञगृहे नृपगृहपालं जनयति चन्द्रेक्षितो भौमः ॥ ३८
लिपिगणितकाव्यकुशलं बहुभाषिणमनृतमधुरवाक्यं च
दूतं बहुदुःखसहं जनयति वक्रो बुधेक्षितो ज्ञर्क्षे ॥ ३९
राजपुरुषं प्रकाशं दौत्येन विदेशगं नरं कुरुते ।
सर्वक्रियासु कुशलं बुधराशौ नायकं च गुरुदृष्टः ॥ ४०
शुक्रेण दृश्यमानः स्त्रीकृत्यकरं समृद्धसुभगं च ।
बुधभवने रक्ताङ्गः कुरुते वस्त्रान्नभोक्तारम् ॥ ४१ ॥
आकरगिरिदुर्गरतं कर्षकमतिदुःखभागिनं कुरुते ।
अतिशूरमति च मलिनं यमेक्षितो बुधगृहे विभवहीनम् ॥ ४

॥ इति बुधभवने दृष्टिः ॥

पित्तरुगर्दितदेहस्तेजस्वी दण्डनायको धीरः ।
चन्द्रगृहस्थे भौमे दिनकरदृष्टे भवेत्पुरुषः ॥ ४३ ॥
बहुभिर्व्याधिभिरार्तो नीचाचारो विरूपदेहश्च ।
शशिराशौ भूतनये शशिना दृष्टे सशोकश्च ॥ ४४ ॥
मलिनः पापाचारः क्षुद्रकुटुम्बो बहिष्कृतः स्वजनैः ।
कर्कटके बुधदृष्टे क्षितितनये भवति निर्लज्जः ॥ ४५ ॥

---

१ सुखभाग्ययुतो. २ सुखितं धनिनं कान्तं कन्यापुररक्षकं युवतिसुखु
३ दैन्येन विदेशगं. ४ अतिशूरमति मलिनं.

[illegible] सुतर्मा [illegible] दशौ [illegible] ।
[illegible] ॥ ४६ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ४७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ४८ ॥

॥ इति [illegible] ॥

[illegible] ।
[illegible] ॥ ४९ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५४ ॥

॥ इति [illegible] ॥

लोकनाथं सुखं [illegible] ।
गुरुगृहभवने भौमः करोति [illegible] पुरम् ॥ ५५ ॥
विधनं [illegible] प्राज्ञं [illegible] करोति [illegible] ।
विद्यांशं गुरुभवने नृपतिरिदं सदा पुण्यम् ॥ ५६ ॥
मेधाविनं सुनिपुणं शिल्पाचार्यं सुखेन संयुक्तः ।
गुरुभवने [illegible] करोति विद्यांशमत्यन्तम् ॥ ५७ ॥

१ [illegible] . २ [illegible] . ३ [illegible] . ४ [illegible] . ५ [illegible] . ६ [illegible].

अकलत्रं गुणरहितं रिपुनिरतृप्यं च विनार्त्तं च ।
गुरुभवने गुरुदृष्टो व्यायामपरं कुजः कुरुते ॥ ५८ ॥
कन्यानामनिदयितं विनालङ्कारभागिनमुदारम् ।
विषयपरमति च सुभगं गुरुभे कार्येक्षितः कुजः कुरुते ५९
गुरुभेऽसृक् शनिदृष्टः कुदारगमुदारमाहवे पापम् ।
अटनं सुखलवरहितं परधर्मरतं कुजः कुरुते ॥ ६० ॥

॥ इति गुरुभे दृष्टिः ॥

अतिकृष्णतनुं शूरं योषित्पत्यार्थनिर्म्लेगुकम् ।
सूर्येक्षितोऽवनिनन्दनः सौरगृहे भूमिजः कुरुते ॥ ६१ ॥
चपलमहितं जनन्या यमभेऽलङ्कारभागिनमुदारम् ।
अस्थिरसौहृदमाढ्यं जनयति चन्द्रेक्षितो वक्रः ॥ ६२ ॥
अतिमधुरगमनमधनं रवितनयगृहे न निर्गुनममन्त्वम् ।
कापटिकमधर्मपरं जनयति बुधवीक्षितो भौमः ॥ ६३ ॥
अतिरूपं मन्दगृहे नृपतिगुणसमन्वितं स्थिरारम्भम् ।
दीर्घायुषं क्षमाजो गुरुसंदृष्टः करोति यत्र्यासम् ॥ ६४ ॥
विविधोपभोगमाढ्यं शनिभे स्त्रीपोषणातुरतमेव ।
शुक्रेण दृश्यमानो जनयति कलहप्रियं वक्रः ॥ ६५ ॥
नृपतिमतिवित्तवन्तं युवतिद्वेष्यं बहुप्रजं प्राज्ञम् ।
सुखरहितं रणशौण्डं करोति शनिभे शनीक्षितो भौमः ॥६६॥

॥ इति शनिभे दृष्टि ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अङ्गारकचारो नाम पञ्चविंशोऽध्यायः ॥

षड्विंशोऽध्यायः ।

प्रियविग्रहस्तु वेत्ताचार्यो विटमूर्तचेष्टकृशगात्रः ।
सङ्गीतनृत्तनिरतो न सत्यवचनो रतिप्रियो लिपिवित् ॥१॥
कूटकरो बह्वाशी बहुश्रमोत्पन्ननष्टधनः ।
बहूणबन्धनभागी चलस्थिरः स्यात् क्रिये बुधे कितवः ॥२॥

१ सुखधनरहितं. २ अतिमधुरमदन. ३ अतिरूपम्.

दक्षः प्रगल्भदारो न्यायी विद्यावेदशास्त्रार्थः ।
स्नानाम्बरभूषणमाल्याभिरतः स्निग्धमूर्तिः ॥ ३ ॥
स्त्रीजनबहुमतिः प्रियवन्धुकथो गृहीतवाक्यश्च ।
गान्धर्वनाट्यशीलो रतिलोलो वै शुभे भवने ॥ ४ ॥
हृष्टवेषः प्रियभाषी मन्त्रालपनो विकल्पनो मानी ।
प्रोज्झितगुप्तकोषस्तिरिङ्गितज्ञो विवादरतः ॥ ५ ॥
श्रुतिवन्धकलाभिज्ञः कविः सुनयः प्रियः प्रदानरतः ।
कन्दर्पगुणविदो नरमिथुनस्थे शुभे भवति ॥ ६ ॥
प्राज्ञो विदेशनिरतः शीरनियोगादिसक्तचित्तश्च ।
चपलो बहुप्रलापी स्वपक्षसुविद्वेषवादरतः ॥ ७ ॥
स्त्रीवैरात्तधनः कुलिमनशीलो बहुक्रियाभिरतः ।
शुक्तिः कर्कटगृहे स्वयंकृतकीर्त्या प्रसिद्धश्च ॥ ८ ॥
ज्ञानकलापरिहीनो लोकख्यातो नमत्यवाक्यश्च ।
अल्पस्मृतिश्च धनवान् सत्त्वविहीनः सहजहन्ता ॥ ९ ॥
गोद्विर्भगः स्ततपो जघन्यकर्मा शुभे भवति पुरुषः ।
सिंहोऽप्रजस्तु सिंहे स्वकुलविरुद्धो जनाभिरामश्च ॥ १० ॥
धर्मप्रियोऽतिवाग्मी चतुरः स्वालेख्यकाव्यज्ञः ।
विज्ञानशिल्पनिरतो मधुरः स्त्रीप्यल्पवीर्यश्च ॥ ११ ॥
ज्येष्ठः पूज्यः सुहृदां नैनानिनयोपचारवादरतः ।
ख्यातो गुणैरुदारः कन्यायां सोमजे बलवान् ॥ १२ ॥
शिल्पविवादाभिरतो वाक्चतुरोऽर्थधर्मीप्सितव्ययकृत् ।
नानादिक्पण्यरतिर्विज्ञातिविद्देवगुरुभक्तः ॥ १३ ॥
जनकोपचारकुशलः सुसम्मतो देवभक्तश्च ।
समभवने शशिजे शठभरक्षिप्रकोपपरितोषः ॥ १४ ॥
मशोकानर्थपरः सद्वेष्योऽत्यन्तधर्मलेशश्च ।
यों न साधुशीलो लुब्धो दुष्टाङ्गनारमणः ॥ १५ ॥
ध्यदण्डनिरतस्छलस्पृद्धिप्रकर्मसु निरुद्धः ।
यात्रीचातुररुचिः परवस्त्वादानवान् कीटे ॥ १६ ॥

२ प्रुवनिरप: ३ मानी. ४ वार. ५ सर्वेध.

विख्यातोदारगुणः शास्त्रश्रुतिशौर्यशीलसमन्वितः ।
मन्त्री पुरोहितो वा कुलप्रधानो महापुरुषः ॥ १७ ॥
यज्ञाध्यापननिरतो मेधावी वाक्पटुर्व्रती दाता ।
लिपिलेख्यदानकुशलः कार्मुकसंस्थे बुधे जातः ॥ १८ ॥
नीचो मूर्खः षण्ढः परकर्मकरः कुलादिगुणहीनः ।
नानादुःखपरीतः स्वप्नविहारादिशीलश्च ॥ १९ ॥
पिशुनस्त्वसत्यचेष्टो बन्धुविमुक्तोऽल्पसंस्थितात्मा च ।
मलिनो भयसञ्चलितो दिष्टो मकरे बुधे पुरुषः ॥ २० ॥
वास्तुशुद्धिकर्मनिरतः प्रकीर्णधर्मार्थवर्जविहितार्थः ।
परपरिभूतो न शुचिः शीलविहीनस्तथाऽज्ञश्च ॥ २१ ॥
अतिदुष्टदारशत्रुर्भोगैस्त्यक्तो घटे विवाग्भवति ।
अतिदुर्भगोऽतिभीरुः क्लीबो मलिनो विधेयश्च ॥ २२ ॥
आचारशौचनिरतो देशान्तरगोऽप्रजो दरिद्रश्च ।
शुभयुवतिः कृतिसाधुः सतां च सुभगो विधर्मरतः ॥२३॥
सूच्यादिकर्मकुशलो विज्ञानश्रुतिकलाविमुक्तश्च ।
परधनसंचयदक्षो मीने शशिजेऽधनः प्रकीर्णश्च ॥ २४ ॥
सत्यवचनं सुखाढ्यं भूपतिसत्कारसत्कृतं मनुजम् ।
कुरुते बुधोऽर्कदृष्टो बन्धुजने सुक्षमं कुजभे ॥ २५ ॥
रजनीकरेण दृष्टो युवतिजनमनोहरं क्षितिजराशौ ।
अतिसेवकमतिमलिनं चन्द्रसुतो हीनशीलं च ॥ २६ ॥
अनृतप्रियं सुवाक्यं कलहसमेतं च पण्डितं कुजभे ।
जनयति कुजेन दृष्टः प्रचुरधनं क्षितिपवल्लभं शूरम् ॥२७॥
सुखिनं कुजभे शशिजः स्निग्धाङ्गं रोमशं सुकेशं च ।
जीवेक्षितोऽतिधनिनं जनयत्याज्ञार्पकं पापम् ॥ २८ ॥
नृपकृत्यकरं सुभगं गणनगरपुरोगमं चतुरवाक्यम् ।
प्रत्ययिकं सितदृष्टः कुजभे स्त्रीसंयुतं शशिजः ॥ २९ ॥

---

१ शिल्प. २ विभव. ३ शब्द, शास्त्र. ४ निद्रो. ५ रहित. ६ सत्य. ७ विहितात्मा. ८ कलाज्ञश्च. ९ मिज्ञानः. १० रतं. ११ प्रत्ययिनं. १२ युतं.

रविगृहे शशिनोऽरि हिमकिरणसुतोऽतिदुःखितं जनयेत् ।
उग्र हिंसाभिरतं कुलजनहीनं नरं नित्यम् ॥ ३० ॥

॥ इति कुजस्य दृष्टिः ॥

दारिद्र्यदुःखतप्तं व्याधितदेहं परोपघातरतम् ।
दिनकरगृहे सौम्य कुरुते जनपिशुनं सितभे ॥ ३१ ॥
मन्दविन धनपन्नं दक्षमतिमरोगिणं स्वकुटुम्बम् ।
स्थान नरेन्द्रमिव प्रचन्द्रनिरीक्षितः सितभे ॥ ३२ ॥
व्याधिभिरभिनिर्मग्नं क्लिष्टं भूपालमानसन्नासम् ।
जनयति विदेशगस्थो बलिष्पृतं सर्वरिपवेभ्यः ॥ ३३ ॥
प्राज्ञं शठनिचयानयं देवगुरुक्षेत्रिनायकं ख्यातम् ।
त्रिदशगुरुगृहस्थमूर्तिर्जनयति सौम्यः सितदृष्टः ॥ ३४ ॥
सुभगं ललितं सुशिलं पण्यालङ्कारभोगिनं सितभे ।
हृदयहरं कन्यानां कुरुते शुक्रेक्षितः सौम्यः ॥ ३५ ॥
शुक्रगृहेऽर्कजदृष्टः सुखरहितं बन्धुशोकसंतप्तम् ।
व्याधितमनर्थबहुलं सौम्यः कुरुते नरं मलिनम् ॥ ३६ ॥

॥ इति स्वगृहे बुधस्य दृष्टिः ॥

अवितथकथनं मधुरं नृपसभमभीश्वरं ललितवेषम् ।
दयितं करोति लोके रविणा दृष्टो बुधः स्वगृहे ॥ ३७ ॥
सुमधुरमनिवाचाटं कलहरतं शौर्यवत्सलं सुहृदम् ।
जनयति शशिना दृष्टो बुधः शुभं सर्वकार्येषु ॥ ३८ ॥
निक्षेपगार्थं मन्त्रिणं प्रतिभायुक्तं नरेन्द्रभृत्यं च ।
धनमसनीव कुरुते स्वगृहे रुधिरेण सन्दृष्टः ॥ ३९ ॥
पार्थिवमन्त्रिणमध्यं प्रतिरूपमुदारविभवपरिवारम् ।
सुरपूज्येन दृष्टो जनयति शूरं स्वभे सौम्यः ॥ ४० ॥
प्राज्ञं नरेन्द्रभृत्यं दूतं वा सन्धिपाठकं शशिजः ।
स्वगृहे सितेन दृष्टो जनयति नीचाङ्गनासक्तम् ॥ ४१ ॥

…ोऽधुरत., २ धनवत्सलं, ३ अविहतगात्रं.

[illegible] ।
[illegible] ॥ १७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १८ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १९ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ २० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ २१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ २२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥२३॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ २४ ॥
मणरचन गुणाढ्य [illegible] ।
कुम्भे कुम्भटोऽसौ [illegible] मुख्य कुम्भे ॥ २५ ॥
रजनीकेन दृष्टो [illegible] ।
अभिधेयकर्मनिर्मासिन चन्द्रमुनौ दीनलीनं च ॥ २६ ॥
अनृतानियं सुभाग्यं कलहमपो च वरिष्ठं कुम्भे ।
जनयति कुजेन दृष्टः समुपचनं शिशिरांशुः [illegible] ॥२७॥
सुभिनं कुजमे शशिनः स्निग्धाङ्गं गेमनं सुरेशं च ।
जीवेक्षितोऽनिधनिनं जनपदपाशोऽकं धाम् ॥ २८ ॥
नृपकृत्यकरं सुभगं गणनगप्युंगवं चतुरवाक्यम् ।
सत्येपिके सितदृष्टः कुजमे [illegible] शशिनः ॥ २९ ॥

---

१ शिष्य. २ विमत:. ३ [illegible]. ४ निशो. ५ [illegible]. ६ [illegible]. ७ विद्विनाम्ना. ८ [illegible]. ९ सिशत. १० रां. ११ स्वपिनं. १२ [illegible].

कान्तः शुभाभिनिरतो मद्यपः सार्थवाहवणिजां हि ।
धनिनीन्द्रमपि गते गुणनिधीन्यारतः प्राज्ञः ॥ १४ ॥
पुत्राणां शुभान्तो नृपतिर्बहुभाग्यकारको निपुणः ।
देवान्यपुत्रकर्ता मदगुदाभोऽन्यपुत्रश्च ॥ १५ ॥
ख्यातो धमप्रहुन्नः प्रमत्तदोषो गुरौ मदन्यतिनि ।
दम्भेन धर्मनिरतो जुगुप्सिताचारनिरतश्च ॥ १६ ॥
आचार्यो मतदीक्षायज्ञादीनां स्थिरार्थश्च ।
दाता गुरुत्वपक्षः निक्षेपकारगुणाभिरतः ॥ १७ ॥
माण्डलिको मन्त्री वा धनुर्धरस्थे भवेन्मदा जीवे ।
नानादेशनिवासी त्रिविक्रमीर्थायननबुद्धिः ॥ १८ ॥
लघुवीर्यो मकरस्थे बहुश्रमक्लेशधारको जीवे ।
नैनाचारो मूर्खो दुर्गतिनिःस्वः परप्रेष्यः ॥ १९ ॥
मात्सर्यदयाशौचमयबन्धुवान्सत्यधर्मपरिहीनः ।
दुर्बलदेहो भीरुः प्रवासशीलो विषादी च ॥ २० ॥
पिशुनो न साधुशीलः कुशिल्पनोयाश्रमेषु कर्मरतः ।
मुख्यो गणस्य सुनरां नीचाभिरतो नृशंसश्च ॥ २१ ॥
लुब्धो व्याधिग्रस्तः स्ववाक्यदोषेण नाशितार्थश्च ।
प्रज्ञादिगुणैर्हीनो घटे गुरौ स्याद्धृतश्रीकः ॥ २२ ॥
वेदार्थशास्त्रवेत्ता सुहृदां पूज्यः सतां च नृपनेता ।
श्लाघ्यः सधनोऽधृष्यो बहीनदर्पश्चिरारम्भः ॥ २३ ॥
राज्ञः सुनीतिशिक्षाव्यवहारणप्रयोगवेत्ता च ।
ख्यातः प्रशान्तचेष्टो स्थिरसत्त्वगुणश्च मीनगे जीवे ॥२४॥
धर्मिष्ठमनृतभीरुं विख्यातसुतं महाभाग्यम् ।
भौमगृहे रविदृष्टो शनिरोमचित गुरुः कुरुते ॥ २५ ॥
इतिहासकाव्यकुशलं बहुरत्नं स्त्रीषु भाजनं कुरुते ।
कुजगेहे शशिदृष्टसितदृग्गुरुः पार्थिवं प्राज्ञम् ॥ २६ ॥

ं. २ रोषो. ३ समः स्थिरार्थश्च. ४ हार. ५ वीणा. ६ बाल.
८ ८ मीनयुगे भवति ना.

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ।

वाग्मिगुणैः सम्पन्नः प्रवररत्नाभरणसंसर्गः ।
सत्यात्मजार्थबलयुक् प्रगल्भविख्यातकर्मा च ॥ १ ॥
ओजस्वी बहुशत्रुर्बहुव्ययार्थः क्षताङ्कितशरीरः ।
चण्डोऽप्रचण्डनाशो जीवे क्रियगे भवेत्सुभगः ॥ २ ॥
पीनो विशालदेहः सुरद्विजगवां च भक्तिमान् कान्तः ।
सुभगः स्वदारनिरतः सुवेषकृषिगोधनाढ्यश्च ॥ ३ ॥
सद्वस्त्रभूषणयुतो विशिष्टवाङ्मनिगुणो नयज्ञश्च ।
वृषभे गुरौ विनीतो भिषक् प्रयोगाप्तकौशलकः ॥ ४ ॥
आहितधनः सुमेधा विज्ञानविशारदः सुनयनश्च ।
वाग्मी दाक्षिण्ययुतो निपुणः स्याद्धर्मशीलश्च ॥ ५ ॥
मान्यो गुरुबन्धूनां मण्डनमाल्यलब्धवरशब्दः ।
मिथुनस्थे देवगुरौ क्रियारतिः सत्कविश्चैव ॥ ६ ॥
विद्वान् सुरूपदेहः प्राज्ञः प्रियधर्मसत्स्वभावश्च ।
सुमहद्बलो यशस्वी प्रभूतधान्याकरधनेशः ॥ ७ ॥
सत्यसमाधिसुयुक्तः स्थिरात्मजो लोकसत्कृतः ख्यातः ।
नृपतिर्जीवे शशिभे विशिष्टकर्मा सुहृज्जनानुरतः ॥ ८ ॥
दृढवैरसत्त्वधीरः सुबहुस्नेहः सुहृज्जने विद्वान् ।
आढ्यः शिष्टाभिजनो नृपो नृपतिपौरुषः समालक्ष्यः ॥ ९ ॥
त्रिदशगुरौ सिंहस्थे समस्तरोपोद्धृतारिपक्षश्च ।
सुदृढव्यस्तशरीरो गिरिदुर्गवनालये ज्ञातः ॥ १० ॥
मेधावी धर्मपरः क्रियापटुर्धर्मवान्युवतिराशौ ।
प्रियगन्धपुष्पवस्त्रः कृत्येषु विनिश्चितार्थश्च ॥ ११ ॥
शास्त्रार्थशिल्पकार्यैर्धनवान् दाता विशुद्धशीलश्च ।
स्याद्देवगुरौ निपुणश्चित्राक्षरविद्धनसमृद्धः ॥ १२ ॥
मेधावी बहुपुत्रो विदेशचर्यागतः प्रभूतधनः ।
भाषाप्रियो[3] विनीतो नटनर्तकसंगृहीतधनः ॥ १३ ॥

१ सभासक्तः. २ समेतः. ३ भूषाप्रियो.

धन्यः गुणाभिजातो मतिमान् मार्दवादवनिजांशे हि ।
धनिकीर्तिकर्मवित् भवे गुणवित्कीर्त्यान्वितः प्राज्ञः ॥ १४ ॥
बहुभाषाणां कुशलो नृपाधिकृतोऽर्थकाव्ये निपुणः ।
देवान्वयुक्तो मङ्गुदागेऽव्ययुतश्च ॥ १५ ॥
ध्याननाशे समस्तुतः प्रमत्तदोषो गुणी भवन्त्विति ।
दम्भेन धर्मनिरतो जुगुप्सिताचारनिरतश्च ॥ १६ ॥
आचार्यो मन्त्रीशावदशादीनां निरतश्च ।
दाता गुरुजनभक्तः पितोपवैरगुणाभिन्नः ॥ १७ ॥
मान्दनिरो मनी वा धनुर्धरो भवेन्मता जीवे ।
नानांशनिरासी शिथिलीर्यागवनबुद्धि ॥ १८ ॥
लघुवीर्यो मकरस्थे बहुधनतोऽधारको जीवे ।
नैनाचारो कृपणो दुर्जननिरतः परमेष्यः ॥ १९ ॥
माहात्म्यदपालीपजनपञ्जुवान्मान्यधर्मपरिहीनः ।
दुर्बलदेहो भीरुः प्रवासशीलो विपाकी च ॥ २० ॥
निपुणो न साधुशीलः कुशिल्पनोपाश्रमेषु कर्मरतः ।
कुन्यो गतश्च सुखदां भोगाभिरतो नृशंसश्च ॥ २१ ॥
लुब्धो व्याधिग्रस्तः स्वचारपदोषेण नासितार्थश्च ।
प्रज्ञादिगुणैर्हीनो घटे गुरौ स्याद्दुष्कर्मी ॥ २२ ॥
वेदार्थशास्त्रवेत्ता सुहृदां पूज्यः सतां च नृपनेता ।
श्लाघ्यः शपनोऽभूष्यो महीनदर्पविशारम्भः ॥ २३ ॥
राज्ञः सुनीतिशिक्षान्यवहारणप्रयोगवेत्ता च ।
स्थानः प्रशान्तचेष्टो विरमत्स्ययुतश्च मीनगे जीवे ॥२४॥
धर्मिष्ठमनृतभीरुं विख्यातसुतं महाभाग्यम् ।
भौमगृहे रविदृष्टो घनिरोमचितं गुरुः कुरुते ॥ २५ ॥
इतिहासकाव्यकुशलं चतुरसं स्त्रीषु भाजनं कुरुते ।
कुजगेहे शशिदृष्टजिद्गुरुः पार्थिवं प्राज्ञम् ॥ २६ ॥

---

१ दम्भे. २ दोषो. ३ समः स्थिरार्थेश्च. ४ हार. ५ मीना. ६ वास, ७ दीक्षः. ८ मीनयुगे भवति ना.

नृपपुरुषशूरमुग्रं नयविनयसमन्वितं च विधनं च ।
अविधेयभृत्यदारं जनयति चक्रेक्षितो जीवः ॥ २७ ॥
अनृतं वञ्चनपापं परविवरान्वेषणेषु निपुणं च ।
सेनाविनयकृतज्ञं कापटिकं सौम्यसंदृष्टः ॥ २८ ॥
गृहशयनवसनगन्धैर्माल्यालङ्कारयुवतिभिर्विभवैः ।
समुचितमतीव भीरुं कुरुते शुक्रेक्षितो जीवः ॥ २९ ॥
मलिनं लुब्धं तीक्ष्णं साहसिकं संमतं च सिद्धं च ।
अस्थिरमित्रापत्यं त्रिदशगुरुः सौरसंदृष्टः ॥ ३० ॥

॥ इति जीवस्य कुजभे दृष्टिः ॥

द्विपदचतुष्पदभागिनमत्यटनं व्यायताङ्गमिह पुरुषम् ।
प्राज्ञं नरेन्द्रसचिवं करोति सूर्येक्षितो जीवः ॥ ३१ ॥
अतिधनमतीव मधुरं जननीदयितं प्रियं च युवतीनाम् ।
अत्युपभोगं कुरुते चन्द्रेण निरीक्षितो जीवः ॥ ३२ ॥
दयितं बालस्त्रीणां प्राज्ञं शूरं च धनसमृद्धं च ।
सुखिनं नरेन्द्रपुरुषं भृगुभे जीवो रुधिरदृष्टः ॥ ३३ ॥
प्राज्ञं चतुरं मधुरं सुधनं विभवान्वितं गुणसमृद्धम् ।
सुरुचिरशीलं कान्तं जनयति बुधवीक्षितो जीवः ॥ ३४ ॥
अतिललितमति च धनिनं परभूषणधारिणं मृजाशीलम् ।
वरशयनं वरवसनं भृगुभे भृगुवीक्षितो जीवः ॥ ३५ ॥
प्राज्ञं बहुधनधान्यं महत्तरं ग्रामनगरपुरुषाणाम् ।
मलिनमरूपमभार्यं कुरुते सौरेक्षितो जीवः ॥ ३६ ॥

॥ इति जीवस्य भृगुभे दृष्टिः ॥

धार्यं ग्रामश्रेष्ठं कुटुम्बिनं दारपुत्रधनयुक्तम् ।
बुधभे दिनकरदृष्टस्त्रिदशगुरुर्मानवं कुरुते ॥ ३७ ॥
चन्द्रेक्षितस्तु कुरुते वसुमन्तं मातृवत्सलं धन्यम् ।
सुखयुवतिपुत्रवन्तं सुरगुरुरनिरूपमनुपमं बुधभे ॥ ३८ ॥

---

१ धनिनं. २ स्तब्धं. ३ व्रिनं पुरुषम्. ४ शुभगं. ५ दारपुत्रधनयुक्तम्. ६ मातृवत्सलं.

शास्त्रसुलब्धविषयं चित्रितगात्रं धनान्वितं कुरुते ।
धरणिसुतेक्षितदेहस्त्रिदशगुरुः संमतं लोके ॥ ३९ ॥
कुरुते ज्योतिषकुशलं बहुसुतदारं च सूत्रकारं च ।
अतिशयविरूपवाक्यं बुधभे सौम्येक्षितो जीवः ॥ ४० ॥
देवागारादीनां कृत्यकरं वेश्यादारभोक्तारम् ।
हृदयहरं नारीणां कुरुते शुक्रेक्षितो जीवः ॥ ४१ ॥
श्रेणीगणराष्ट्राणां पुरोगमं ग्रामपत्तनानां च ।
जनयति शनिना दृष्टः सुतनुं जीवो नरं बुधभे ॥ ४२ ॥

॥ इति जीवस्य बुधभे दृष्टिः ॥

रविदृष्टः शशिभवने विख्यातं सुभगं समृद्धनाम् ।
सुखधनदारविहीनं पश्चादाढ्यं गुरुः कुरुते ॥ ४३ ॥
अत्यर्थं द्युतिमन्तं नृपतिं बहुकोशवाहनसमृद्धम् ।
उत्तमयुवतीपुत्रं जनयेच्छशिभे गुरुर्हिमगुदृष्टः ॥ ४४ ॥
कौमारदारमाढ्यं हेमालङ्कारभागिनं प्राज्ञम् ।
शूरं सव्रणगात्रं रुधिराङ्गनिरीक्षितो गुरुः कुरुते ॥ ४५ ॥
बान्धवमाननिमित्तं धनिनं कलहान्वितं विगतपापम् ।
जनयति बुधेन दृष्टः प्रत्ययिनं मन्त्रिणं जीवः ॥ ४६ ॥
बहुदारं बहुविभवं नानालङ्कारभागिनं सुखिनम् ।
भृगुतनयदृष्टमूर्तिः सुभग सुरूप गुरुः कुरुते ॥ ४७ ॥
सौरेण दृष्टमूर्तिर्महत्तरं ग्रामसैन्यनगराणाम् ।
पापाढ्यं बहुविभवं वार्धक्ये भोगभागिनं जीवः ॥ ४८ ॥

॥ इति कर्कटके जीवदृष्टिः ॥

सिंहे दयितं स्थानं सतां च नृपतिं महाधनसमृद्धम् ।
जनयति दिनकरदृष्टस्त्रिदशगुरुर्नरमतीव हि सुशीलम् ॥४९॥
अतिसुभगमति च मलिनं स्त्रीभाग्यैरतिसुभगमत्याढ्यम् ।
लेये चन्द्रसुदृष्टो जितेन्द्रियं जनयति सुरेज्यः ॥ ५० ॥

---

१ विजयं. २ विहृत. ३ प्रमादसुमुखं. ४ प्रत्ययकसमंत्रिणं. ५ स्त्रीभाग्यै-रुपचितार्थमत्याढ्यम्.

सत्यं सतां गुरूणां विशिष्टकर्मागमप्रमतिनिपुणम् ।
शुद्धं शूरं क्रूरं गुरुरिह सौमेक्षितः सिंहे ॥ ५१ ॥
गृहवास्तुज्ञानरतं विज्ञानगुणान्वितं रुचिरवाक्यम् ।
सिंहे सचिवमग्र्यं बुधेक्षितो विशुनं जीवः ॥ ५२ ॥
दयितं स्त्रीणां सुभगं नृपतिसत्कारसत्कृतं पुरुषम् ।
सितदृष्टः सुरपूज्यो जनयति सिंहे महामलम् ॥ ५३ ॥
बहुकथनमधुरवचनं सुखरहितं चित्रमाणिनं तीक्ष्णम् ।
अमरस्त्रीतुल्यसुखं सिंहगुरुः सौरसन्दृष्टः ॥ ५४ ॥

॥ इति सिंहस्थजीवदृष्टिः ॥

नृपतिविरुद्धं जनयति विबुधगुरुः संस्थितः स्वगृहे ।
रविदृष्टः परितप्तं धनबंधुजनेन परिमुक्तम् ॥ ५५ ॥
नानाविधसौख्ययुतं स्वगृहे चन्द्रेक्षितो जीवः ।
अतिसुभगं युवतीनां मानधनैश्वर्यगर्वितं कुरुते ॥ ५६ ॥
सङ्ग्रामे विकृताङ्गं क्रूरं वचकं परोपतापकरम्[2] ।
जनयति कुजेन दृष्टो देवगुरुर्नष्टपरिवारम् ॥ ५७ ॥
सचिवमथ नृपतिं वा सुतधनसौभाग्यसौख्यसम्पन्नम् ।
स्वगृहे बुधेन दृष्टः सकलानन्दं गुरुः कुरुते ॥ ५८ ॥
सुखिनं धनिनं प्राज्ञं व्यपगतदोषं चिरायुषं सुभगम् ।
स्वगृहे सितेन दृष्टो लक्ष्मीपरिवेष्टितं गुरुः पुरुषम् ॥ ५९ ॥
मलिनमतीव च सुभगं ग्रामपुरश्रेणिधिकृतं दीनम् ।
स्वगृहगुरुः शनिदृष्टो जनयति सुखभोगधर्मपरिहीनम्॥६०॥

॥ इति स्वगृहे दृष्टिः ॥

प्राज्ञं पृथिवीपालं सौरगृहे भानुना च संदृष्टः ।
प्रकृतिसमृद्धं जनयति बहुभोगसमन्वितं सुविक्रान्तम्॥६१॥
पितृमातृभक्तमार्यं कुलोद्भवं प्राज्ञमाढ्यमादेयम् ।
चन्द्रेक्षितस्तु जीवः सुशीलमतिधार्मिकं शनिभे ॥ ६२ ॥

---

१ मन्द. २ परोपकारपरम् ३ दृष्टः स्वगृहगुरुः. ४ समय. ५ प्रकृतिसमुत्थं. ६ सुदृ.

शूरं नरेन्द्रयोधं गणितमोजस्विनं सुवेषं च ।
विख्यातमार्यमान्यं शनिभे चन्द्रेक्षितो जीवः ॥ ६३ ॥
कामेरतिं गणमुख्यं मानवमथ सार्थवाहमाढ्यं वा ।
ग्रामनिधिप्रचलं बुधसंदृष्टो गुरुः शनिभे ॥ ६४ ॥
भोज्यान्नपानविभवं वरगृहशयनासनोत्तमस्त्रीकम् ।
आभरणवसनमन्तं शनिभे शुक्रेक्षितो जीवः ॥ ६५ ॥
अनुपमविपाकवृत्तं महत्तरं देशपार्थिवं शनिभे ।
द्विपदचतुष्पदमाढ्यं भोगिनमथ सौरवीक्षितो जीवः ॥६६॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां
दृष्टिफलो नाम सप्तविंशोऽध्यायः ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ।

नैशान्धो बहुदोषो विशेषशीलः पराक्रमाचोरः ।
वेश्यावनाद्रिचारी स्त्रीहेतोर्बन्धनं प्राप्त ॥ १ ॥
क्षुद्रः कठोरचोरश्चमूपुरश्रेणिवृन्दनाथश्च ।
मेषे स्याद्भृगुतनये नो विश्वासी प्रगल्भश्च ॥ २ ॥
बहुसुधनिरक्तमहितः कृषीबलो गन्धमाल्यवस्त्रयुतः ।
गोकुलजीवी दाता स्वबन्धुभर्ता सुमूर्तिश्च ॥ ३ ॥
आढ्यस्त्वनेकविधो बहुप्रदः सत्त्वहितकारी ।
वृषभे गुणैः प्रधानः परोपकारी सिते भवति जातः ॥ ४ ॥
विज्ञानकलाशास्त्रः प्रथितः सततं सुमूर्तिगः कामी ।
आलेख्यलेख्यनिरतः काव्यकरः स्यात् प्रियः साधुः ॥ ५ ॥
धृतगीतनृत्तविभवः सुहृज्जनाढ्यः सुरद्विजानुरतः ।
संरूढस्नेहो वै मिथुनस्थे भार्गवे भवति ॥ ६ ॥
रतिधर्मरतः प्राज्ञो बली मृदुर्गुणवतां प्रधानश्च ।
आकाङ्क्षितैः सुखार्थैर्युक्तः प्रियदर्शनः सुनीतिश्च ॥ ७ ॥
योषित्स्थानप्रभवैर्व्याधिभिरधिकं प्रपीडितो मनुजः ।
शुक्रे कर्कटसंस्थे स्ववंशभवदोषसन्तप्तः ॥ ८ ॥

---

१ मति. २ विज्ञानकलाकलाप्रतीतसत्त्वस्थिनो कामी. ३ स्मृति.

युवतिजनोपासनको लब्धसुखद्रविणमम्प्रमोदश्च ।
लघुसत्वः प्रियवन्धुर्विचित्रसौख्यश्च दुःखी च ॥ ९ ॥
उपकारी च परेषां गुरुद्विजाचार्यसंमतो निरतः ।
सिंहस्थे भृगुतनये वहुचिन्ताम्रनमियोगः स्यात् ॥ १०
लघुचिन्तो मृदुनिपुणः परोपसेवी कलाविधिज्ञश्च ।
स्त्रीसम्भाषणमधुरः प्रणयनगणनार्थकृतयत्नः ॥ ११ ॥
नारीषु दुष्टरतिषु प्रणयी दीनो न सौख्यभोगयुतः ।
कन्यायां भृगुतनये तीर्थसभापण्डितो जातः ॥ १२ ॥
श्रमलब्धधनः शूरो विचित्रमाल्याम्वरो विदेशरतः ।
नैपुणरक्षणकुशलः कर्मसु चपलः सुदुष्करेषु तथा ॥ १३
आढ्यो रुचिरसुपुण्यो द्विजदेवार्चनविलब्धकीर्तिश्च ।
शुक्रे तुलाधरगते भवति पुमान् पण्डितः सुभगः ॥ १४
विद्वेषरतिर्नृशंसो विमुक्तधर्मो विकत्थनोऽतिशठः ।
सहजविरक्तो धन्यो विपक्षशत्रुस्तथा पापः ॥ १५ ॥
आर्यः कुलटाद्वेषी वधनिपुणो यकृणो दरिद्रश्च ।
अलिनि स्थिते भवति पुमान् गर्हितशीलः सुगुह्यगदः ॥१६
सद्धर्मकर्मधनजैः फलैरुपेतो जगत्प्रियः कान्तः ।
आर्यः कुलब्धशब्दो विद्वान् गोमानलंकरिष्णुश्च ॥ १७
सद्वित्तसारसुभगो नरेन्द्रमन्त्री सुचतुरोऽपि ।
पीनोन्नततनुः पूज्यः सतां समूहस्य धनुषि कवी ॥ १८ ।
व्ययभयपरिसन्तप्तो दुर्बलदेहो जराङ्गनासक्तः ।
हृद्रोगी धनलुब्धो लोमानृतवञ्चनो निपुणः ॥ १९ ॥
क्लीबो विपन्नचेष्टः परार्थचेष्टः सुदुःखितो मूढः ।
मकरे दानवपूज्ये क्लेशमहो जायते पुरुषः ॥ २० ॥
उद्वेगरोगतप्तः कर्मसु विफलेषु सर्वदाभिरतः ।
परयुवतिगो विधर्मा गुरुभिः पुत्रैश्च कृतवैरः ॥ २१ ॥

१ स्नोपासनवा. २ कृमार्थं. ३ दार.

स्नानोपभोगभूषणवस्त्रादिनिराकृतो मलिनः।
कुम्भधरे भृगुपुत्रे भवति पुमानत्र सन्देहः ॥ २२ ॥
दाक्षिण्यदानगुणवान् महाधनोऽपकृतारिपक्षश्च।
लोके ख्यातः श्रेष्ठो विशिष्टचेष्टो नृपतिदयितः ॥ २३ ॥
वाग्बुद्धियुतोदारः सज्जनपरिलब्धविभवमानश्च।
स्वादेयवचा मीने वंशधरो ज्ञानवान् शुक्रे ॥ २४ ॥
स्त्रीहेतोर्दुःखार्तं युवतिनिमित्ताद्विनष्टधनसौख्यम्।
कुजभवने रविदृष्टो जनयति शुक्रो नृपं प्राज्ञम् ॥ २५ ॥
उद्बन्धनमतिचपलं कामातुरमधमयुवतिभर्तारम्।
जनयति भृगोरपत्यं रजनीकरवीक्षितं कुजभे ॥ २६ ॥
धनसौख्यमानरहितं परकर्मकरं मलिनचेष्टम्।
जनयति रुधिरक्षेत्रे रुधिरेण निरीक्षितः शुक्रः ॥ २७ ॥
मूर्खं धृष्टमनार्यं स्वयन्धुपरिवादकं विनयहीनम्।
चोरं क्षुद्रं क्रूरं बुधदृष्टो भार्गवः कुरुते ॥ २८ ॥
सुनयनमुदारदानं सुशरीरं ख्यातं बहुसुतं च।
त्रिदशगुरुदृष्टमूर्तिर्जनयति रुधिरालये शुक्रः ॥ २९ ॥
अतिमलिनमलसमटनस्वभिमतजनसेवकं कुरुते।
भृगुतनयो रुधिरगृहे दिनकरपुत्रेण वीक्षितश्चोरम् ॥ ३० ॥

॥ इति कुजभे दृष्टिः ॥

दिनकरदृष्टः शुक्रो वरजायाभोगिनं धनसमृद्धम्।
जनयत्युत्तमपुरुषं स्त्रीहेतोर्निर्जितं स्वगृहे ॥ ३१ ॥
परमकुलीनाधिपं सुराधनदानैः सुखैरुपेतं च।
अत्यार्यमतिं कान्तं स्वगृहे चन्द्रेक्षितः शुक्रः ॥ ३२ ॥
दुःशीलाभर्तारं प्रमदाहेतोश्च नष्टगृहदारम्।
जनयति भृगुनन्दको मदनवशं चक्रसन्दृष्टः ॥ ३३ ॥
कान्तं मधुरं सुभगं सुरधृतिमतिसंयुतं विपुलसत्त्वम्।
जनयति गुरुणा दृष्टः सर्वगुणसमन्वितं ख्यातम् ॥ ३४ ॥

१ मधन. २ भति च कान्ते.

प्रमदापुत्रगृहाणां भागिनमथ यानवाहनानां च ।
स्वर्क्षे गुरुसन्दृष्टः कुरुते भृगुरिष्टचेष्टानाम् ॥ ३५ ॥
स्वल्पसुखं स्वल्पधनं दुःशीलं वर्धकीपतिं चैव ।
सौरेक्षितस्तु जनयेत् व्याधिनिदेहं नरं शुक्रः ॥ ३६ ॥
॥ इति स्वगृहे दृष्टिः ॥
नृपजननीपत्नीनां कृत्यकरं पण्डितं धनिनम् ।
दिनकरदृष्टः शुक्रो जनयति सुतभागिनं बुधभे ॥ ३७ ॥
कृष्णनयनं सुकेशं शयनासनयानभागिनं कान्तम् ।
सुकुमारमिन्दुदृष्टो जनयति शुक्रो नरं सुभगम् ॥ ३८ ॥
कामपरमतिं च सुभगं युवतिकृते चार्थनाशनं कुरुते ।
वक्रेक्षितस्तु शुक्रो बुधभवनमुपाश्रितः प्रसवे ॥ ३९ ॥
प्राज्ञं मधुरं धनिनं वाहनपरिवारभागिनं सुभगम् ।
गणपतिमर्थेशं वा बुधदृष्टो भार्गवो बुधभे ॥ ४० ॥
बुधभवनगतः शुक्रस्त्रिदशगुरुनिरीक्षितः कुरुते ।
अतिसुखमतीव दीनं प्रतिरूपकरं क्षमाचार्यम् ॥ ४१ ॥
दिनकरसुतेन दृष्टो बुधभवनगतोऽतिदुःखिनं शुक्रः ।
जनयति खलु परिभूतं चपलं द्वेष्यं च मूर्खं च ॥ ४२ ॥
॥ इति बुधभवने दृष्टिः ॥
कर्मपरां शुद्धाङ्गीं नृपतिसुतां रोषणां धनोपेताम् ।
भार्यां ददाति शुक्रश्चन्द्रगृहे भानुसन्दृष्टः ॥ ४३ ॥
मातृसपत्नीजननं कन्यापूर्वप्रजं बहुसुतं च ।
सुखिनं सुभगं ललितं कुरुते चन्द्रेक्षितः शुक्रः ॥ ४४ ॥
सुकलाविद्मत्याढ्यं स्त्रीहेतोर्दुःखितं सुभगम् ।
भौमेक्षितस्तु जनयेद्वृद्धिकरं बन्धुवर्गस्य ॥ ४५ ॥
पण्डितभार्यापतिकं बन्धुनिमित्तं च दुःखितं नित्यम् ।
अतिसुखधनिनं प्राज्ञं करोति शशिभे बुधेक्षितः शुक्रः ॥ ४६ ॥
भृत्यैर्धनैश्च पुत्रैर्वाहनभोगैश्च बान्धवैर्मित्रैः ।
कुरुते नरमिह युक्तं नरपतिदयितं च गुरुदृष्टः ॥ ४७ ॥

---

१ परिभोग. २ गणपतिमथेश्वरं वा. ३ अतिरुचिरां शुद्धाङ्गीं. ४ असुखिनमटनं.

वीतिविरितं दर्पदं पतिव्रतार्थं सर्वैव सततं च ।
जनयति युवतिजनं दर्शितं दर्शितस्थितः शुक्रः ॥ ४८ ॥

। इति कर्कटे शुक्रः ॥

योषित्प्रसादविनं कामार्तं युवतिजनस्य धनिकम् ।
अतिमत्सरं सुखकामं जनयति सिंहे व्यवस्थितः शुक्रः ॥ ४९ ॥
मातृपक्षीजनतः सुखरहितं दुःखितं विमदमनसम् ।
सिंहे मानाधिकं करोति पञ्चेन्द्रियः शुक्रः ॥ ५० ॥
सुतसुखं विरलं सुखरहितं सार्धं धनमदम् ।
सुभगं परदारकं सिंहे च स्थितः शुक्रः ॥ ५१ ॥
संपदभिरतं दुःखं स्त्रीतोऽपि परदारिकं सुखम् ।
मातृभूमिकं धनिनं सिंहे सुपदस्थितः शुक्रः ॥ ५२ ॥
वाहनधनभूषणयुक्तं बहुदानपुण्यविनोदं वरिष्ठं च ।
कुरुते सौन्दर्यपरिपूर्णमतिरिक्तं शुक्रः ॥ ५३ ॥
नृपति नृपमित्रीरचितं विख्यातं गोवाहनसमृद्धम् ।
स्वदारपि शुक्रं दुःखदुर्नं सिंहस्थः ॥ ५४ ॥

॥ इति सिंहे शु. ॥

अतिरोगवति च दुःख शुक्रे श्राद्ध च धनिकमतिहर्षितम् ।
रचिना दृष्टो जनयति स्त्रियोगमनं नर शुक्रः ॥ ५५ ॥
स्वजन नरेन्द्रपूज्यं भोगैश्वर्यैः समन्वितं विपुलैः ।
कुरुते वसुसम्पन्नं शुक्रे कन्यास्थितः शुक्रः ॥ ५६ ॥
अतिबहुद्रव्यं स्त्रीणां निधिवसुसम्पन्नसमर्थवन्तं च ।
कुरुते गोधनमन्यं शुक्रे भौमिक्षेत्रे शुक्रः ॥ ५७ ॥
आभरणभूषणानां भाजनमपि चान्नपानानाम् ।
तुषदो भृगुतनयः कुरुते शुक्रेऽर्थवाहनसमृद्धम् ॥ ५८ ॥
गजतुरगगोधनाढ्यं बहुपुत्रकलत्रमतिसुखिनम् ।
गुरुणा दृष्टो गुरुभे जनयति शुक्रो महाविभवम् ॥ ५९ ॥

---

१ कर्क..

नित्यं च धनप्रायं सुखिनं भोगान्वितं धनसमृद्धम् ।
गुरुभवने शनिदृष्टः कुरुते शुक्रो नरं सुभगम् ॥ ६० ॥

॥ इति गुरुभे दृष्टिः ॥

स्तिमितं वृषभं स्त्रीणां महाधनं सत्यसौख्यसंपन्नम् ।
सौरगृहे रविदृष्टः कुरुते शुक्रो नरं शूरम् ॥ ६१ ॥
ओजस्विनमतिशूरं स्वाढ्यं वपुषान्वितं सुभगम् ।
कुरुते शशिना दृष्टो रविजगृहे भार्गवः कान्तम् ॥ ६२ ॥
जायाविनाशकारणमनर्थबहुलं च रोगिणं शुक्रः ।
कुरुते श्रमाभितप्तं पश्चात्सुखिनं च कुजदृष्टः ॥ ६३ ॥
प्राज्ञं धनचयनिरतं निधानरुचिमतिशयेन विद्वांसम् ।
जनयति बुधेन दृष्टो भृगुतनयः सत्यसौख्यसम्पन्नम् ॥६४॥
प्रियवस्त्रमाल्यगन्धं सुकुमारं गीतवादितविधिज्ञम् ।
जनयति गुरुणा दृष्टो भृगुपुत्रः सत्कलत्रयुतम् ॥ ६५ ॥
सौरगृहे शनिदृष्टः शुक्रो नरवाहनार्थभोगयुतम् ।
मलिनं श्यामशरीरं सुरुचिरगात्रं महादेहम् ॥ ६६ ॥

॥ इति सौरगृहे दृष्टि ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां शुक्रचारो नामाष्टाविंशोऽध्यायः

एकोनत्रिंशोऽध्यायः ।

व्यसनपरिश्रमतप्तः प्रचण्डशीलः स्वबन्धुपक्षघ्नः ।
निष्ठुरधृष्टातिवचा विगर्हितो निर्धनः कुवेषश्च ॥ १ ॥
मेषेऽर्कजे सुरोषो जघन्यकर्मा च लब्धदोषोऽपि ।
प्रियवैरो नैकृतिको नृशंसकोऽसूयकः पापः ॥ २ ॥
अर्थविहीनः प्रेष्यो न युक्तवाक्यो न सत्यकर्मा च ।
वृद्धस्त्रीहृदयहरः कुसुहृत् स्त्रीव्यसनसंसक्तः ॥ ३ ॥
सौरे वृषभं याते भवति च जातः पराङ्गनाप्रेष्यः ।
नैकृतिकः स्फुटदृष्टो बहुक्रियासक्ततो मूढः ॥ ४ ॥

१ अतिरूपं. २ प्रपञ्चशीलः.

बहुपत्न्यश्वनाथः सम्मानितो दाम्भिकोऽनुमपी च ।
मान्यगुणैः मन्दगः भवेच्च गुरुश्च कामशीलश्च ॥ ५ ॥
स्वल्पस्व स्वल्पसुतः क्रियाविवादी शठः कुशीलश्च ।
बन्धनरिदानमशो पापमतीडानुगो मिथुने ॥ ६ ॥
गुणवान्निम्नो दरिद्रो बाल्ये रोगादिपीडितः प्राज्ञः ।
जननीविरहितोऽरिपुर्विशिष्टनिम्नः मदातुरश्चापि ॥ ७ ॥
पश्चापवादी विशिष्टो पश्चुसिद्धो विलोमशीलश्च ।
मध्ये भृतिनिरुद्धः परिमोदविरचितः शशिभे ॥ ८ ॥
निर्विवादपरोऽभिज्ञो विमर्दनो विमलशीलश्च ।
स्त्रीरिपुरो भृत्यजीवी स्वल्पसङ्गतो गुरुः दीनः ॥ ९ ॥
नीचक्रियासु निरतो विपुलरोगो मनोरथैर्हीनः ।
भारादिश्रमदुःखी म्लानदेहो यमे सिंहे ॥ १० ॥
पण्डाकारोऽनिष्ठः परान्नवृत्त्यान्नोऽल्पसधनश्च ।
शिल्पकथाश्रयाभिज्ञो निकृष्टयशो लग्नगुणार्थश्च ॥ ११ ॥
श्रेयनः परोपकारी कन्याजनदूषकः क्रियानुरतः ।
कन्यायां रविजनये प्रवेत्यकारी पुमान् ज्ञातः ॥ १२ ॥
अर्थपरश्चागरषा नगे विदेशाटनासमानधनः ।
नृपतिः गुणेधनो वा स्वपक्षगुणविस्तारार्थे स्यात् ॥ १३ ॥
वृन्दसभानां ज्येष्ठो पयःप्रकर्णास्कृतास्पदः साधुः ।
कुल्टागतीर्मिष्टश्रीमणो रविजे तुलायाने ॥ १४ ॥
द्वेषपरो विपमो वा निपतश्चश्च प्रचण्डकोपश्च ।
लुब्धो दृशोर्ध्वधुत परस्वहरणे समर्थश्च ॥ १५ ॥
याद्यो मङ्गलवादिनृशंसकर्मा ह्यनेकदुःखः स्यात् ।
अष्टमगाशो रविजे क्षयव्ययव्याधिभिस्त्रस्तः ॥ १६ ॥
व्यवहारयोग्यशिक्षाश्रुतार्थविद्याभिधानुकूलमतिः ।
पुत्रगुणैर्विख्यातः स्वधर्मवृत्तैश्च शीलैश्च ॥ १७ ॥

---

१ पुंश्च. २ कुशिल्पश्च. ३ भ्रान्त. ४ साहस. ५ भयदः. ६ स्थिरार्ने.

अन्त्ये वयसि च लक्ष्मीं भुनक्ति परमां प्रलब्धमानस्तु ।
अल्पवचा बहुसंज्ञो मृदुर्यमे कार्मुकस्थे स्यात् ॥ १८ ॥
परयोषित्क्षेत्राणां प्रभुः श्रुतिगुणैर्युतश्च बहुशिल्पः ।
श्रेष्ठश्च वंशजातैः पूज्यः परवृन्दसत्कृतः ख्यातः ॥ १९ ॥
स्नानविभूषणनिरतः क्रियाकलाज्ञः प्रवासशीलश्च ।
कोणे मृगभे जातः प्रजातशौर्योपचारः स्यात् ॥ २० ॥
बह्वनृतः सुमहान्स्यान्मधस्त्रीव्यसनसम्प्रसक्तश्च ।
धूर्तो वञ्चनशीलः कुसौहृदो ह्यतिदृढश्चण्डः ॥ २१ ॥
ज्ञानकथास्मृतिबाह्यः पराङ्गनार्थः सुकर्कशाभाषी ।
रवितनये कुम्भस्थे बहुक्रियारम्भकृतयत्नः ॥ २२ ॥
प्रिययज्ञशिल्पविद्यः स्वबन्धुसुहृदां प्रधानशान्तश्च ।
संवर्धितार्थसुनयो रत्नपरीक्षासु कृतयत्नः ॥ २३ ॥
धर्मव्यवहाररतो विनीतशीलो गुणैः समायुक्तः ।
मीने भास्करतनये पश्चाद्भावास्पदं पुरुषः ॥ २४ ॥
कर्षणनिरतमथाढ्यं गोमहिषाजाविसंयुतं धन्यम् ।
सूर्येण दृश्यमानो जनयति कर्मोद्यतं सौरिः ॥ २५ ॥
चपलं नीचप्रकृतिं नीचविरूपाङ्गनासु संसक्तम् ।
शनिरिन्दुदृष्टमूर्तिः सुखधनरहितं नरं कुरुते ॥ २६ ॥
प्राणिवधपरं क्षुद्रं कुरुते चोरादिषु सुनिन्द्यातम् ।
प्रिययुद्धनिर्मांसपानं सौरो वक्रेक्षितः कुजभे ॥ २७ ॥
आनृतिकमधर्मपरं बहाशं तस्करं प्रकाशं च ।
कौजे शनिर्बुधदृष्टः सुखविभवविनाकृतं पुरुषम् ॥ २८ ॥
सुखधनसौभाग्ययुतं नृपमप्रिणमग्रगं च सचिवानाम् ।
गुरुदृष्टो रवितनयः कुजगेहे मानवं कुरुते ॥ २९ ॥
अतिचपलमतिविरूपं पराङ्गनापण्ययुवतिसंसक्तम् ।
कुजभवने भृगुदृष्टो जनयति रविजो विधर्जितं भोगैः ॥३०॥

॥ इति कुजभवने रविः ॥

---

१ पूर्वेऽदृश्यमानु..

स्फुटवाक्यं विगतधनं विद्वांसं परगृहेषु भोक्तारम्।
रविणा दृष्टः सौरिः सितभे परिपेलवं पुरुषम्॥ ३१॥
युवतिजनजनितसारं नृपमथिपुरस्कृतं युवतिकान्तम्।
शशिना दृष्टः सौरिः कुरुते सितभे कुटुम्बपरिवारम्॥३२॥
संग्रामकथाभिज्ञं संग्रामपलायिनं सुबहुवाक्यम्।
भृगुभे कुजसन्दृष्टो जनधनपरिवेष्टितं सौरः॥ ३३॥
नित्यं विहसनशीलं क्लीवतरं युवतिसेवकं नीचम्।
बुधदृष्टो रवितनयः शुक्रगृहे मानवं कुरुते॥ ३४॥
परविषयदुःखसुखिनं परकार्यकरं प्रियं च लोकस्य।
कुरुते गुरुणा दृष्टो दातारं नोद्यम सौरि॥ ३५॥
मदलीकृतसौख्यं रत्नानां भाजनं महासत्त्वम्।
शुक्रगृहे सितदृष्टो जनयति सौरो नृपतिदयितम्॥ ३६॥

॥ इति शुक्रगृहे दृष्टिः॥

सुखरहितमथात्यन्तं धनरहितं धार्मिकं जितक्रोधम्।
क्लेशसहिष्णुं धीर बुधभे रविवीक्षितः सौरिः॥ ३७॥
नृपतुल्यं स्निग्धतनु नारीभ्यः प्राप्तविभवसत्कारम्।
स्त्रीणां वा कृत्यकर सौरश्चन्द्रेक्षितो बुधभे॥ ३८॥
विख्यातमल्लमोहितमनिभाग्यवद्द तथा विकृतगात्रम्।
रुधिराङ्गवीक्षिततनुर्जनयति सौरो नर बुधभे॥ ३९॥
धनिनं नियुद्धकुशलं नृत्ताचार्यं च गीतकुशलं च।
शिल्पकर्मतीव निपुण बुधभे बुधवीक्षितः सौरः॥ ४०॥
प्रात्ययिक राजकुले सर्वगुणसमन्वितं सतामिष्टम्।
गुणगुह्यधनं कुरुते गुरुणा दृष्टः शनैश्चारी॥ ४१॥
स्त्रीमण्डलेषु कुशलं योगाचार्यमथ योगिनं वाऽपि।
शुक्रेक्षितोऽर्कपुत्रः स्त्रीणामिष्टं नरं बुधभे॥ ४२॥

॥ इति बुधभवने दृष्टिः॥

१ सितभे बलवान्कुटुम्बपरिवारं. २ क्लीवतरं. ३ विरूपमतिम्. ४ मण्डलेषु. चापि.

९

पित्रा रहितं बाल्ये दिनपतिदृष्टः शनैश्वरः शशिभे ।
धनसुखदारविहीनं कदशनतुष्टं नरं पापम् ॥ ४३ ॥
जन्मनि मातुरनिष्टं धनवन्तं सहजपीडितं चैव ।
शशिदृष्टः शशिभवने दिनकरपुत्रो नरं कुरुते ॥ ४४ ॥
नृपनिसमर्पितविभवं विकलाङ्गं कनकरत्नपरिवारम् ।
कुजदृष्टः शशिभवने कुबन्धुपत्नीरतं सौरिः ॥ ४५ ॥
निष्ठुरमतिप्रवाचं शमितारातिं च दाम्भिकं चापि ।
जनयत्युत्तमचेष्टं बुधदृष्टो भास्करिः शशिभे ॥ ४६ ॥
क्षेत्रगृहाणां सुहृदां पुत्राणां भागिनं नरं कुरुते ।
धनरत्नदारवन्तं शशिभे गुरुवीक्षितः सौरः ॥ ४७ ॥
आयतकुलजातानां रूपविलासैः सुखैश्च रहितानाम् ।
कुरुते जन्म नराणां भृगुदृष्टः कर्कटे सौरिः ॥ ४८ ॥

॥ इति कर्कटदृष्टिः ॥

सुखधनहीनमनार्यं प्रियानृतं पानसक्तकुतत्रं च ।
भृतकं दुःखिनमेकं सिंहे सूर्येक्षितः सौरः ॥ ४९ ॥
नानारत्नधनानां युवतीनां भाजनं विपुलकीर्तिम् ।
शिशिरगुदृष्टः सिंहे सौरो नृपवल्लभं पुरुषम् ॥ ५० ॥
प्रतिदिनमटनमधन्यं चोरं गिरिदुर्गवासिनं क्षुद्रम् ।
भार्यापुत्रविहीनं सिंहे सौरो रुधिरदृष्टः ॥ ५१ ॥
नैकृतिकमलसमधनं स्त्रीकर्मकरं मलीमसं दीनम् ।
जनयति बुधेन दृष्टो दिनकरभवनाश्रितः सौरिः ॥ ५२ ॥
ग्रामपुरश्रेणीनां पुरोगमाढ्यं च पुत्रवन्तं च ।
गुरुदृष्टः प्रात्ययिकं सिंहे सौरः सुशीलं च ॥ ५३ ॥
युवतिद्वेष्यं कान्तं मन्यरसुखभागिनं धनसमृद्धम् ।
शुक्रेक्षितस्तु कुरुते भानुगृहे रविसुतः स्वन्तम् ॥ ५४ ॥

॥ इति सिंहे दृष्टिः ॥

१ पक्षोध्वरं.

पशुमाणां पितरं गुरुभे सूर्येक्षितः सौरः।
नेष्टो धनं च लभते नाम ख्यातिं च पूजां च ॥ ५५ ॥
मातृरहितं सुशीलं ग्रामद्वयमसुतं रवेस्तनयः।
कुम्भे शशिना दृष्टो भार्यासुतरहितमप्यन्नम् ॥ ५६ ॥
कान्त्याधिपरिहीनं लोकद्वेष्यं च पापशीलं च।
सुप्तं निर्लज्जशीलं गुरुभे भौमेक्षितः सौरः ॥ ५७ ॥
जनयति गुरुभवनस्थो नृपतिसमं सौम्यवन्तमाचार्यम्।
मान्यं धनिनं सौम्यं सुभगं सौम्येक्षितः सौरः ॥ ५८ ॥
नृपतिं नृपतुल्यं वा मन्त्रिणमथ नायकं च सेनायाः।
जनयति गुरुणा दृष्टः सर्वापदवर्जितं सौरः ॥ ५९ ॥
कुम्भे द्विमातृपितृकं त्रिपिताद्रिषु जीविनं विविधशीलम्।
जनयति सितेन दृष्टो रवितनयः कर्मसम्पन्नम् ॥ ६० ॥

॥ इति कुम्भे दृष्टिः ॥

रोगिणमरूपभार्यं परान्नभोगिनमतीव दुःखसहम्।
अटनरतं भारसहं सौरः सूर्येक्षितः स्वगृहे ॥ ६१ ॥
चपलमसत्यं पापं मातृरनिष्टं प्रियानृतं स्वाल्पम्।
उन्मादाटनदुःखं स्वगृहे चन्द्रेक्षितः सौरः ॥ ६२ ॥
अतिशूरं विक्रान्तं विख्यातगुणं महाजनपुरोगम्।
तीक्ष्णं साहसनिरतं स्वगृहे वक्रेक्षितः सौरः ॥ ६३ ॥
भारसहं तामसिकं शोभनमटनक्षमल्पवित्तं च।
धन्यं जनयति शनिभे बुधेन संवीक्षितः सौरः ॥ ६४ ॥
समुदितगुणं नरेन्द्रं नृपवंशकरं चिरायुषमरोगम्।
त्रिदशगुरुदृष्टमूर्तिर्जनयति सौरः स्वगृहसंस्थः ॥ ६५ ॥
धनिनं परदाररतं सुभगं सुखिनं च वित्तवन्तं च।
उत्पन्नपानभक्ष्यं स्वगृहे शुक्रेक्षितः सौरः ॥ ६६ ॥

॥ इति स्वगृहे दृष्टिः ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां सौरचारो नाम एकोनत्रिंशोऽध्यायः।

---

१ प्रवासशील. २ कवि. सचिवमर्थवर्जितं गुरुभे.

त्रिंशोऽध्यायः ।

मूर्त्यादयः पदार्था जायन्ते येन सर्वजन्तूनाम् ।
तस्मादधुना वक्ष्ये भावाध्यायं विशेषेण ॥ १ ॥
लग्नेऽर्केऽल्पकचः क्रियालसमतिः क्रोधी प्रचण्डोन्नतो
मानी लोचनरूक्षः कर्कशतनुः शूरोऽक्षमो निर्घृणः ।
स्फोटाक्षः शशिभे क्रिये सतिमिरः सिंहे निशान्धः पुमान्
दारिद्र्योपहतो विनष्टनयनो जातस्तुलायां नरः ॥ २ ॥
द्विपदचतुष्पदभागी मुखरोगी नष्टविभवसौख्यश्च ।
नृपचौरमुषितसारः कुटुम्बगे स्याद्रवौ पुरुषः ॥ ३ ॥
विक्रान्तो बलयुक्तो विनष्टसहजस्तृतीयके सूर्ये ।
लोके मतोऽभिरामः प्राज्ञो जितदुष्टपक्षश्च ॥ ४ ॥
वाहनबन्धुविहीनः पीडितहृदयश्चतुर्थके सूर्ये ।
पितृगृहधननाशकरो भवति नरः कुनृपसेवी च ॥ ५ ॥
सुखसुतवित्तविहीनः कर्षणगिरिदुर्गसेवकश्चपलः ।
मेधावी धनरहितः स्वल्पायुः पञ्चमे तपने ॥ ६ ॥
प्रबलमदनोदराग्निर्बलवान् षष्ठं समाश्रिते भानौ[1] ।
श्रीमान् विख्यातगुणो नृपतिर्वा दण्डनेता वा ॥ ७ ॥
निःश्रीकः परिभूतः कुशरीरो व्याधितः पुमान् द्यूने ।
नृपबन्धनसन्तप्तोऽमार्गरतो युवतिविद्वेषी ॥ ८ ॥
विकलनयनोऽष्टमस्थे धनसुखहीनोऽल्पजीवितः पुरुषः ।
भवति सहस्रमयूखे स्वभिमतजनविरहसन्तप्तः ॥ ९ ॥
धनपुत्रमित्रभागी द्विजदैवतपूजनेऽतिरक्तश्च ।
पितृयोषिद्विद्वेषी नवमे तपने सुतपः स्यात् ॥ १० ॥
अतिमतिरतिविभवबलो धनवाहनबन्धुपुत्रवान् सूर्ये ।
सिद्धारम्भः शूरो दशमेऽधृष्यः प्रशस्तश्च ॥ ११ ॥
सञ्चयनिरतो बलवान् द्वेष्यः प्रेष्यो विधेयभृत्यश्च ।
एकादशे विधेयः प्रियरहितः सिद्धकर्मा च ॥ १२ ॥

---

१ भक्तश्च. २ विमृतश्च.

विकलशरीरः काणः पतितो वन्ध्यापतिः पितुरमित्रः ।
द्वादशसंस्थे सूर्ये घलरहितो जायते क्षुद्रः ॥ १३ ॥

॥ इति रविः ॥

दाक्षिण्यरूपधनभोगगुणैः प्रधान-
श्चन्द्रे कुलीरवृषभाजगते विलग्ने ।
उन्मत्तनीचबधिरो विकलश्च मूकः
शेषे नरो भवति कृष्णतनुर्विशेषात् ॥ १४ ॥

अललितसुखमित्रयुतो धनैश्च चन्द्रे द्वितीयराशिगते ।
सम्पूर्णेऽतिधनेशो भवति नरोऽल्पप्रलापकरः ॥ १५ ॥

भ्रातृजनाश्रयणीयो मुदान्वितः सहजगे पलिनि ।
चन्द्रे भवति च शूरो विद्यावस्त्रान्नसङ्ग्रहणशीलः ॥ १६ ॥

बन्धुपरिच्छदवाहनसहितो दाता चतुर्थगे चन्द्रे ।
जलसंचारानुरतः सुखासुखोत्कर्षपरिमुक्तः ॥ १७ ॥

चन्द्रे भवति न शूरो विद्यावस्त्रान्नसङ्ग्रहणशीलः ।
बहुतनयसौम्यमित्रो मेधावी पञ्चमे तीक्ष्णः ॥ १८ ॥

प्रचुरामित्रस्तीव्रो मृदुकायाग्निर्मदालसश्चन्द्रे ।
षष्ठे वृकोदरभवै रोगैः सम्पीडितो भवति ।
रजनिकरे स्वल्पायुः षष्ठगते भवति संक्षीणे ॥ १९ ॥

सौम्यो धृष्यः सुखितः सुशरीरः कामसंयुतो द्यूने ।
दैन्यरुगर्दितदेहः कृष्णे संजायते शशिनि ॥ २० ॥

अतिमतिरतितेजस्वी व्याधिविवन्धक्षपितदेहः ।
निधनस्थे रजनिकरे स्वल्पायुर्भवति संक्षीणे ॥ २१ ॥

दैवतपितृकार्यपरः सुखधनमतिपुत्रसंपन्नः ।
युवतिजननयनकान्तो नवमे शशिनि प्रियतमोद्योतः ॥२२॥

अविषादी कर्मपरः सिद्धारम्भश्च धनसमृद्धश्च ।
शुचिरतिबलोऽथ दशमे शूरो दाता भवेच्छशिनि ॥ २३ ॥

धनवान् बहुसुतभागी बह्वायुः स्निग्धभृत्यवर्गश्च ।
इन्दौ भवेन्मनस्वी तीक्ष्णः शूरः प्रकाशश्च ॥ २४ ॥

---

१ वाताशयानुरक्तः. २ षष्ठे नर उदरभवैः. ३ प्रियधर्माद्य.

द्वेष्यः पतितः क्षुद्रो नयनरुगार्तोऽल्पगो भवेद्विकलः ।
चन्द्रे तथान्यजातो द्वादशगे नित्यपरिभूतः ॥ २५ ॥

॥ इति चन्द्रः ॥

क्रूरः साहसनिरतः स्तब्धोऽल्पायुः स्वमानशौर्ययुतः ।
क्षतगात्रः सुशरीरो वक्रे लग्नाश्रिते चपलः ॥ २६ ॥
अधनः कदशनतुष्टः पुरुषो विकृताननो धनस्थाने ।
कुजनाश्रयश्च रुधिरे भवति नगे विद्यया रहितः ॥ २७ ॥
शूरो भवत्यधृष्यो भ्रातृवियुक्तो मुदान्वितः पुरुषः ।
भूपुत्रे सहजस्थे समस्तगुणभाजनं ख्यातः ॥ २८ ॥
बन्धुपरिच्छदरहितो भवति चतुर्थेऽथ वाहनविहीनः ।
अतिदुःखैः संतप्तः परगृहवासी कुजे पुरुषः ॥ २९ ॥
सौख्यार्थपुत्रमित्रश्चलमतिरपि पञ्चमे कुजे भवति ।
पिशुनोऽनर्थप्रायः खलश्च विकलो नगे नीचः ॥ ३० ॥
[1]प्रबलमदनोदराग्निः सुशरीरो व्यायतो बली षष्ठे ।
रुधिरे सम्भवति नरः स्वबन्धुविजयी प्रधानश्च ॥ ३१ ॥
मृतदारो रोगार्तोऽमार्गरतो भवति दुःखितः पापः ।
[2]श्रीरहितः सन्तप्तः शुष्कतनुर्भवति सप्तमे भौमे ॥ ३२ ॥
व्याधिप्रायोऽल्पायुः कुशरीरो नीचकर्मकर्ता च ।
निधनस्थे क्षितितनये भवति पुमान् शोकसन्तप्तः ॥ ३३ ॥
अकुशलकर्मा द्वेष्यः प्राणिवधपरो भवेन्नवमसंस्थे ।
धर्मरहितोऽतिपापो नरेन्द्रकृतगौरवो रुधिरे ॥ ३४ ॥
कर्मोद्युक्तो दशमे शूरो धृष्यः प्रधानजनसेवी ।
सुतसौख्ययुतो रुधिरे प्रतापबहुलः पुमान् भवति ॥ ३५ ॥
एकादशगे धनवान् प्रियसुखभागी तथा भवेच्छूरः ।
धनधान्यसुतैः सहितः क्षितितनये विगतशोकश्च ॥ ३६ ॥
नयनविकारी पतितो जायाघ्नः सूचकश्च रौद्रश्च ।
द्वादशगे परिभूतो बन्धनभाक् भवति भूपुत्रे ॥ ३७ ॥

इति कुजः ।

---

१ प्रबलोदराग्निपुंस्त्वः. २ श्रीरहितो विगततनुः सप्तमभवनस्थिते भौमे.

अनुपहतदेहबुद्धिर्देशकुलाचारज्ञानकाव्यगणितज्ञः ।
अतिमधुरचतुरवाक्यो दीर्घायुः स्याद्बुधे लग्ने ॥ ३८ ॥
बुद्ध्योपार्जितविभवो धनभवनगतेऽन्नपानभोगी च ।
शोभनवाक्यः सुनयः शशितनये मानवो भवति ॥ ३९ ॥
श्रमनिरतः परिदीनस्तृतीयराशौ बुधे भवति जातः ।
निपुणः सहजसमेतो मायाबहुलो नरश्चलितः ॥ ४० ॥
पण्डितमाहुः सुभगो वाहनयुक्तो बुधे हिबुकसंस्थे ।
सुपरिच्छदः सुबन्धुर्भवति नरः पण्डितो नित्यम् ॥ ४१ ॥
मन्त्राभिचारकुशलो बहुतनयः पञ्चमे सौम्ये ।
विद्यासुखप्रभावैः समन्वितो हर्षसंयुक्तः ॥ ४२ ॥
वादविवादे कलहे नित्यजितो व्याधितो बुधे षष्ठे ।
अलसो विनष्टकोपो निष्ठुरवाक्योऽतिपरिभूतः ॥ ४३ ॥
प्राज्ञां सुचारुवेषां नातिकुलीनां च कलहशीलां च ।
भार्यामनेकवित्तां द्यूने लभते महत्त्वं च ॥ ४४ ॥
विख्यातनामसारश्चिरजीवी कुलधरो निधनसंस्थे ।
शशितनये भवति नरो नृपतिसमो दण्डनायको वाऽपि ॥४५॥
नवमगते भवति पुमानतिधनविद्यायुतः शुभाचारः ।
वागीश्वरोऽतिनिपुणो धर्मिष्ठः सोमपुत्रे हि ॥ ४६ ॥
प्रवरमतिकर्मचेष्टः सकलारम्भो विशारदो दशमे ।
धीरः सत्वसमेतो त्रिविधालङ्कारसत्वभाक् सौम्ये ॥ ४७ ॥
धनवान् विधेयभृत्यः प्राज्ञः सौख्यान्वितो विपुलभोगी ।
एकादशे बुधे स्याद्दीर्घायुः ख्यातिमान् पुरुषः ॥ ४८ ॥
सुगृहीतवाक्यमलसं परिभूतं वाग्मिन तथा प्राज्ञम् ।
व्ययगः करोति सौम्यः पुरुष दीन नृशंसं च ॥ ४९ ॥

इति बुधः ।

होरासंस्थे जीवे सुशरीरः प्राणवान् सुदीर्घायुः ।
सुसमीक्षितकार्यकरः प्राज्ञो धीरस्तथार्यश्च ॥ ५० ॥

---

१ श्रुतिनिरतः परिभूतः. २ नरश्चपलः. ३ विद्यासुखप्रभावैः. ४ सकलारम्भो. ५ सत्त्व.

धनवान् भोजनसारो वाग्मी सुवपुः सुवाक् सुवक्त्रश्च ।
कल्याणवपुस्त्यागी सुमुखो जीवे भवेद्लग्ने ॥ ५१ ॥
अतिपरिभूतः कृपणः सदाजितो मानवो भवति जीवे ।
मन्दाग्निस्त्रीविजितो दुश्चिक्ये पापकर्मा च ॥ ५२ ॥
स्वजनपरिच्छदवाहनसुखमतिभोगार्थसंयुतो भवति ।
श्रेष्ठः शत्रुविषादी चतुर्थसंस्थे सदा जीवे ॥ ५३ ॥
सुखसुतमित्रसमृद्धः प्राज्ञो धृतिमांस्तथा विभवसारः ।
पञ्चमभवने जीवे सर्वत्र सुखी भवति जातः ॥ ५४ ॥
सन्नोदराग्निपुंस्त्वः परिभूतो दुर्बलोऽलसः षष्ठे ।
स्त्रीविदितो रिपुहन्ता जीवे पुरुषोऽतिविख्यातः ॥ ५५ ॥
सुभगः सुरुचिरदारः पितुरधिकः सप्तमे भवति जातः ।
वक्ता कविः प्रधानः प्राज्ञो जीवे सुविख्यातः ॥ ५६ ॥
परिभूतो दीर्घायुर्भृतको दासोऽयवा निधनसंस्थे ।
स्वजनप्रेष्यो दीनो मलिनस्त्रीभोगवान् जीवे ॥ ५७ ॥
दैवतपितृकार्यरतो विद्वान् सुभगो भवेत्तथा नवमे ।
नृपमन्त्री नेता वा जीवे जातः प्रधानश्च ॥ ५८ ॥
सिद्धारम्भो मान्यः सर्वोपायः कुशलसमृद्धश्च ।
दशमस्थे त्रिदशगुरौ सुखधनजनवाहनयशोभाक् ॥ ५९ ॥
अपरिमितायद्वारो बहुवाहनभृत्यसंयुतः साधुः ।
एकादशमे जीवे न चातिविद्यो न चातिसुतः ॥ ६० ॥
अलसो लोकद्वेष्यो ह्यपगतवाग्दैवपक्षभग्नो वा ।
परितः सेवानिरतो द्वादशसंस्थे गुरौ भवति ॥ ६१ ॥

॥ इति गुरुः ॥

सुनयनवदनशरीरं सुखितं दीर्घायुषं तथा भीरुम् ।
युवतिजननयनकान्तं जनयति होरागतः शुक्रः ॥ ६२ ॥
प्रचुरान्नपानविभवं श्रेष्ठविरामं तथा सुवाक्यं च ।
कुरुते द्वितीयराशौ बहुधनसहितं सितः पुरुषम् ॥ ६३ ॥

---

१ सद्लग्ने. २ सुजनप्रेष्यो. ३ सित.

सुखधनसहितं शुक्रो दुश्चिक्ये स्त्रीजितं तथा कृपणम् ।
जनयति मन्दोत्साहं सौभाग्यपरिच्छदातीतम् ॥ ६४ ॥
बन्धुसुहृत्सुखसहितं कान्तं वाहनपरिच्छदसमृद्धम् ।
ललितमदीनं सुभग जनयति हिबुके नरं शुक्रः ॥ ६५ ॥
सुखसुतमित्रोपचितं रतिपरमतिधनमखण्डितं शुक्रः ।
सुतभे पञ्चमराशौ सचिवमथ दण्डनेतारम् ॥ ६६ ॥
अधिकमनिष्टं स्त्रीणां प्रचुरामित्रं [1]निराकृतं विभवैः ।
निरुवमतीव नीचं कुरुते षष्ठे भृगोस्तनयः ॥ ६७ ॥
अनिरूपदारसौख्यं बहुरूपं कलङ्कवर्जितं पुरुषम् ।
जनयति सप्तमधामनि सौभाग्यसमन्वित शुक्रः ॥ ६८ ॥
दीर्घायुरनुपमसुखः शुक्रे निधनाश्रिते धनसमृद्धः ।
भवति पुमान् नृपतिसमः क्षणे क्षणे लब्धपरितोषः ॥६९॥
सममायततनुवित्तो दारसुवनिसुखसुहृज्जनोपेतः ।
भृगुतनये नवमस्थे सुरातिथिगुरुप्रसक्तः स्यात् ॥ ७० ॥
[3]उत्थाननिनादर्जिताः सुखरतिभावार्थकीर्तयो यस्य ।
दशमस्थे भृगुतनये भवति पुमान् [2]बहुमतिख्यातः ॥७१॥
अनिरूपदासभृत्यं बह्वायं सर्वशोकसन्त्यक्तम् ।
जनयति भवभवनगतो भृगुतनयः सर्वदा पुरुषम् ॥ ७२ ॥
अलसं सुखिनं स्थूलं पतितं मृष्टाशिनं भृगोस्तनयः ।
शयनोपचारकुशलं द्वादशगः स्त्रीजित जनयेत् ॥ ७३ ॥

इति शुक्रः ।

स्त्रोयस्वकीयभवने क्षितिपालतुल्यो
लग्नेऽर्कजे भवति देशपुराधिनाथः ।
शेषेषु दुःखगदपीडित एव बाल्ये
दारिद्र्य[4]कर्मवशगो मलिनोऽलसश्च ॥ ७४ ॥
विकृतवदनोऽर्थभोक्ता जनरहितो न्यायकृत्कुटुम्बगते ।
पश्चात्परदेशगतो जनवाहनभोगवान् सौरे ॥ ७५ ॥

---

1 विनाकृतं. 2 बहुविभवं. 3 उत्थानविवादार्जितसुखरतिमानार्थकीर्तयो.
4 कामवशगो.

धनवान् भोजनभागी वाग्मी सुमुखः सुवाक् सुवपुश्च ।
कल्याणपुण्यभागी सुभगो जीवे धनोपगते ॥ ५१ ॥
अतिपरिभूतः कृपणः सदाजिनो मलिनो भवति जीवे ।
मन्दाग्निर्विजितो दुश्चिक्ये पापकर्मा च ॥ ५२ ॥
स्वजनपरिच्छदवाहनसुखमतिभोगार्थसंयुतो भवति ।
श्रेष्ठः शत्रुविषादी चतुर्थसंस्थे सदा जीवे ॥ ५३ ॥
सुखसुतमित्रसमृद्धः प्राज्ञो धृतिमांस्तथा विभवसारः ।
पञ्चमभवने जीवे सर्वत्र सुखी भवति जातः ॥ ५४ ॥
सन्नोदराग्निपुंस्त्वः परिभूतो दुर्बलोऽलसः षष्ठे ।
स्त्रीनिर्जितो रिपुहन्ता जीवे पुरुषोऽतिविख्यातः ॥ ५५ ॥
सुभगः सुरुचिरदारः पितुरधिकः सप्तमे भवति जातः ।
वक्ता कविः प्रधानः प्राज्ञो जीवे सुविख्यातः ॥ ५६ ॥
परिभूतो दीर्घायुर्भृतकों दासोऽथवा निधनसंस्थे ।
स्वजनप्रेष्यो दीनो मलिनस्त्रीभोगवान् जीवे ॥ ५७ ॥
दैवतपितृकार्यरतो विद्वान् सुभगो भवेत्तथा नवमे ।
नृपमन्त्री नेता वा जीवे जातः प्रधानश्च ॥ ५८ ॥
सिद्धारम्भो मान्यः सर्वोपायः कुशलसमृद्धश्च ।
दशमस्थे त्रिदशगुरौ सुखधनजनवाहनयशोभाक् ॥ ५९ ॥
अपरिमितायद्वारो बहुवाहनभृत्यसंयुतः साधुः ।
एकादशभे जीवे न चातिविद्यो न चातिसुतः ॥ ६० ॥
अलसो लोकद्वेष्यो ह्यपगतवाग्देवपक्षमथो वा ।
पतितः सेवानिरतो द्वादशसंस्थे गुरौ भवति ॥ ६१ ॥

॥ इति गुरुः ॥

सुनयनवदनशरीरं सुखितं दीर्घायुषं तथा भीरुम् ।
युवतिजननयनकान्तं जनयति होरागतः शुक्रः ॥ ६२ ॥
प्रचुरान्नपानविभवं श्रेष्ठविलासं तथा सुवाक्यं च ।
कुरुते द्वितीयराशौ बहुधनसहितं सितः पुरुषम् ॥ ६३ ॥

१ सहजातो. २ सुजनप्रेष्यो. ३ शिष्ट.

एकत्रिंशोऽध्यायः

होराचतुर्थसप्तमदशमेषु यथा द्वयोर्द्वयो
भवति फलसम्प्रयोगो जातस्य तथायु
मातृपितृदुःखतप्तः सूर्येन्द्वोरुदयसंस्थयो
मानसुतविभवहीनः परिभूतो जायते दुः
बान्धवसुतसुखहीनो दारिद्र्ययुतो महाज
चन्द्रे रसातलस्थे भास्करसहिते पुमान् ज
मित्रैः सुतैश्च हीनः परिभूतो युवतिभिः स
चन्द्रे सप्तमभवने दिनकरसहिते भवेद्दीन.
सुशरीर बलनाथ राजमिक निर्दय विषमशी
सूर्येन्दू गगनस्थौ कुरुतः क्षपितारिपक्षं च ॥
रविभौमयोर्विलग्ने पित्तप्रकृतिर्महाहवे शूरः ।
क्रोधी निक्षतगात्रः शूरश्च शठ. कठोरः स्यात्
बन्धुजनवित्तहीनः समस्तसुखवर्जितः क्षुभितः
कुजसूर्ययोश्चतुर्थे भवति पुमान् सर्वतो द्वेष्यः ॥
स्त्रीविरहदुःखरितप्तः स्त्रीहेतोः परिभवं सदा प्राप्तः
रविरुधिरयोर्युवत्यां विदेशगमने रतो भवति ॥ ८
विफलारम्भो भृतको नित्योद्विग्नः प्रधाननृपसेवी ।
भूतनयदिवाकरयोः कर्मणि गतयोर्भवेद्विकल. ॥ ९
प्रांज्ञो बहुप्रलापी कठिनांगः शूरवल्लभो मतिमान् ।
लग्ने बुधदिनकरयोर्दीर्घायुः संभवेत्पुरुषः ॥ १० ॥
नृपतिसमो विख्यातो गृहीतकार्यः कुबेरसमविभवः
रविशशितनयौ हिबुके स्थूलतनुर्वचनासक्त ॥ ११ ॥
बधबन्धनकृच्छ्रसुर्गृहीतवाक्यो न पानिधनलुब्धः ।
स्त्रीरतिहीनश्चोरो द्यूने बुधसूर्ययोर्भवति ॥ १२ ॥
त्रिषु लोकेषु ख्यातो गजाश्वनाथो भवेन्महीपालः ।
दिनकरबुधयोर्दशमे न नीचराशिस्थयोरेव ॥ १३ ॥

---

१ निर्दीन, निमर्दीन १ क्रमे.

[illegible] ।
[illegible] ॥ ७६ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ७७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ७८ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ७९ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ८० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ८१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ८२ ॥
धनवान् [illegible] ।
[illegible] ॥ ८३ ॥
षष्ठायुः स्थिरविभवः शूरः शिल्पाश्रयो विलग्नेशः ।
भाग्ये भानुसुते धनजनसम्पूर्णो भवति ॥ ८४ ॥
[illegible] विषमाक्षो निर्गुणो [illegible] ।
[illegible] सौरे [illegible] स्यात् [illegible] ॥ ८५ ॥

इति [illegible] ।

पापा निघ्नन्ति मूर्त्यादीन् भावान् पुष्णन्ति शोभनाः ।
विपरीतं रिपुरन्ध्रव्ययेषु सदसत्फलम् ॥ ८६ ॥
योगा ये खलयोगाः सौम्यसुहृद्रिपुनिरीक्षणाच्चैव ।
उच्चादिभवनसंस्थैर्ग्रहैश्च फलमन्यथा भवति ॥ ८७ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां भावाध्यायः [illegible] ॥

---

१ विचेतसं. २ उभयरतः. ३ शिल्पाश्रितो. ४ योगाश्रय. ५ योगान्सौम्य.

क्षुद्रः परधनलुब्धो बहुप्रलापो न सत्यवचनश्च ।
ईर्ष्यायुक्तो मनुजः कुजशशिनोः सप्तमस्थाने ॥ २८ ॥
तुरगगजपत्तिसम्पत्समाकुलं तुहिनगुर्नरं कुरुते ।
रुधिरेण समायातो गगनतले विक्रमैर्युक्तम् ॥ २९ ॥
सुरबुद्धिसत्त्वयुक्तः सुभगः कान्तो विलग्नगे शशिनि ।
बुधसहिते भवति नरो वाचालश्चातिनिपुणश्च ॥ ३० ॥
बन्धुसुहृत्तनयसुखप्रतापकनकाश्वरत्नसंयुक्तम् ।
बान्धवराशाविन्दुर्जनयति बुधसंयुतः सुभगम् ॥ ३१ ॥
द्यूने बुधसंयुक्तो जनयति चन्द्रः प्रतापिनं पुरुषम् ।
नृपसंमतं नृपं वा विख्यातं सत्कविं ललितम् ॥ ३२ ॥
दशमे बुधहिमकरयोर्मानी धनवानतिख्यातः ।
नृपसचिवो वयसोऽन्ते दुःखी स्याद्बन्धुपरिहीनः ॥ ३३ ॥
लग्ने सुरेज्यशशिनोः क्षितिपः पृथुपीनवक्षाः स्यात् ।
बहुतनयमित्रभार्यः सुशरीरो बन्धुभिर्जुष्टः ॥ ३४ ॥
मन्त्री राजप्रतिमः सुखबन्धुगणान्वितो महाविभवः ।
बहुशास्त्राक्षतबुद्धिर्हिबुके स्याज्जीवशशिनोश्च ॥ ३५ ॥
जायाभवने कुरुतः सुप्राज्ञं पार्थिवं कलाकुशलम् ।
वाणिजकं जीवेन्दू नृपवल्लभमर्थवस्त्रपीनम् ॥ ३६ ॥
कर्मणि सुरेज्यशशिनोर्विद्यादानार्थमानकीर्तियुतः ।
सौम्यः प्रलम्बबाहुः सर्वजनसम्मतो नरो भवति ॥ ३७ ॥
वेदशास्त्रीकुलशौल्यः कान्ततनुः संमतो गुरूणां च ।
माल्याम्बरगन्धयुतो लग्ने शशिशुक्रयोर्भवति ॥ २८ ॥
पाताले शशिशुक्रौ स्त्रीजनसुरभागिनं नरं कुरुतः ।
जलसंयानासधनं जनप्रियं भोगसम्पन्नम् ॥ २९ ॥
जामित्रे सितशशिनोर्बहुसुखनिरतो न चातिधनयुक्तः ।
स्त्रीजननो मेधावी भूपनिषेवितो भवेत्पुरुषः ॥ ४० ॥
नानाशास्त्रविभवयुतः कर्मणि शुभे शशाङ्कयुते ।
राज्ञो मन्त्री स्यात् क्षमान्वितः स्याद्बहुजनश्च ॥ ४१ ॥

१ वल्लभ. २ भृगुशशिनो.

जीवार्कयोर्युक्तो मन्त्री सन्नायकोऽथवा नाथः ।
लग्नगयोः प्रसूतो विगतनिभोगवान्मानः ॥ १४ ॥
श्रुतिनीतिकाव्यनिपुणं मान्यं जनयन्ति विख्यातम् ।
हिबुके गुरुचन्द्रसुतौ विभूतानां नरं कुरुतः ॥ १५ ॥
जीवार्कयोर्युतयोर्मन्दवशात्क्षितिजेनः निर्दृष्टौ ।
कनकमणिधनमौक्तिकसमन्विताः सुभगाः स्युः ॥ १६ ॥
कीर्तिगुणमानभोगैः समन्विताः पार्थिवो मन्त्रिणि ।
रविसितयुगे हिमगौ निर्धनोऽपि कुले नरो जातः ॥ १७ ॥
प्रियकलहस्वार्थिनीनो मलिनाचारः गुरुद्विष्टो नीचः ।
लग्ने रविभृगुसुतयोर्व्यर्थकलहसम्परिष्वक्तः ॥ १८ ॥
आदित्ये हिबुकस्थे भार्गवसहिते मदगे जातः ।
परभृत्यः शोकार्तो लोकद्वेष्यो दरिद्रश्च ॥ १९ ॥
स्त्रीभिः सम्परिभूतो द्रविणविहीनो गृहस्तनुर्द्वेष्यः ।
शैलवनेषु च विचरति रविसितयोः सप्तमस्थाने ॥ २० ॥
कर्मणि दिनकरसितयोर्धनागमो नरेन्द्रसचिवः स्यात् ।
शास्त्रकलानिपुणमतिर्धनवाहनसौख्यसम्पन्नः ॥ २१ ॥
निन्दितजननीपुत्रः कुत्सितवृत्तिः सदा मलिनबुद्धिः ।
लग्ने सूर्यार्कजयोः पापाचारो भवेत्पुरुषः ॥ २२ ॥
सौरिश्चतुर्थराशौ भास्करसहिते पुमान् भवति नीचः ।
दारिद्यविहितमूर्तिः स्वबन्धुभिश्चापि परिभूतः ॥ २३ ॥
भान्वर्कजयोर्मदने मन्दालसदुर्भगाश्च जायन्ते ।
युवतिधनैः सन्त्यक्ता मृगयामिरता महामूर्खाः ॥ २४ ॥
भानुः सपुत्रसहितो गगने भृतकं विदेशगं जनयेत् ।
नृपतेः कचिदासवनैश्चौरैर्मुषितं सदश्वधनम् ॥ २५ ॥
रक्ताग्निपित्तदोषैरभिभूतो जायते नरो राजा ।
क्षोणीसुतहिमकरयोर्लग्ने तीक्ष्णस्वभावश्च ॥ २६ ॥
सक्लेशो निर्द्रव्यः सुखसुतधनबन्धुहीनश्च ।
पाताले कुजशशिनोर्विकलश्च भवेत्तया जातः ॥ २७ ॥

१ पित्तरोगैः.

यौवनसितयोः कर्मणि नीतिज्ञो भवति मूर्तिः साधुः
नीचाश्रयो न चाढ्यः सफलारम्भः समर्थश्च ॥ ७०
मलिनशरीरः पापी विवादनवादनैः पल्लिकः ।
सौम्यार्कजयोर्लग्ने ह्रस्वायुः क्षीणभाग्यश्च ॥ ७१ ॥
पानान्नवस्त्ररहितः स्वजनेषु निरस्तो भवति मूढः ।
सौम्यार्कजयोर्हिबुके मित्रैश्च विवर्जितः पापः ॥ ७२ ।
ईश्वरभृतको मूर्खः परोपकारी न साधुरतिमलिनः ।
सौम्यार्कजयोरस्ते न मलवचनो नरो भवति ॥ ७३
प्रशमितसमस्तशत्रुः स्वजनसुहृद्वाहनार्थसम्पन्नः ।
सौम्यार्कजयोर्दशमे द्विजगुरुसुरपूजितो भवति ॥ ७४
जीवसितयोर्विलग्ने गुरूपदेशो भवेत्क्षमानाथः ।
ब्राह्मणकुलसंभूतोऽप्यनुकूलो भवति नृपतुल्यः ॥ ७५
प्रशमितसमस्तशत्रुः स्वजनसुहृद्वाहनार्थसम्पन्नः ।
जीवसितयोश्चतुर्थे द्विजगुरुसुरपूजितो भवति ॥ ७६ ॥
सुस्त्रीरत्नार्थयुतः स्त्रीजननो लब्धसौख्यकीर्तिश्च ।
गुरुशुक्रयोर्युवत्यां वरवाहनभोगवान्भवति ॥ ७७ ॥
गगनस्थौ गुरुशुक्रौ मानाज्ञाविभवविस्तरैः सहितम् ।
जनयेतां पृथिवीशं बहुभृत्यधनं सुशीलं च ॥ ७८ ॥
लग्ने जीवार्कजयोर्मदालसा निष्ठुराः समभिजाताः ।
विद्वांसो धनसाराः किञ्चित्सुखिता भवन्ति खलाः ॥ ७९
नृपसचिवो निरुजतनुर्जयोदयी बान्धवैः सुहृद्भिश्च ।
पातालेऽर्कजगुर्वोः प्रीतिधनः सौख्यवान्भवति ॥ ८० ।
स्त्रीवैराग्रष्टधनः शूरो व्यसनी शठो न शुभमूर्तिः ।
द्यूने सुरेज्ययमयोः पितृधनलुब्धश्च जायते मूर्खः ॥ ८१
दशमे भास्करिजीवौ नरेन्द्रदयितं च भूपतिं कुरुतः ।
अल्पापत्यं नचलं गोकुलबहुवाहनार्थं च ॥ ८२ ॥
रमते सर्ववधूभिः कान्तशरीरः सुखार्थभोगयुतः ।
लग्ने भृगुसुतयमयोर्बहुभृत्यः शोकसन्तप्तः ॥ ८३ ॥

[illegible]

सत्यधिपेन च दृष्टे जीवे भाग्याश्रिते नृणां श्रेयम् ।
एभिः कथितैर्दृष्टे फलमिदमन्यैरसन्दृष्टे ॥ २३ ॥
उग्ररूपो गुणवान् तेजस्वी पार्थिवो महाविभवः ।
देवगुरौ भाग्यस्थे सर्वग्रहवीक्षिते भवति ॥ २४ ॥
भाग्ये शुभखगनगदो बलिनो राज्यप्रदास्तु विज्ञेयाः ।
स्थानधनधान्यकरा धर्मायुर्वर्धनाश्चैव ॥ २५ ॥
नीचारिराशिसंस्थाः पापा भाग्ये न सौम्यसंदृष्टाः ।
दुर्बलमधनं कुर्युर्विगतस्त्यानि नरं मलिनम् ॥ २६ ॥
स्वे स्वे भवने पुंसां क्रूरा भाग्यर्क्षसम्स्थिता ये स्युः ।
ज्ञेयास्त उत्तमशुभा बहुतरगुणसंयुताः शुभैर्दृष्टाः ॥ २७ ॥
पूर्णेन्दुयुते भाग्ये शुक्रार्किबुधाः प्रधानवीर्याश्च ।
स्वस्था यद्यथ समस्ताः प्रधाननृपसंभवो ज्ञेयः ॥ २८ ॥
सकलगगनगेहाः व्योमगा भाग्यराशौ
धनकनकसमृद्धं श्रेष्ठमुत्पादयन्ति ।
अथ शुभविहगेन्द्रैस्तत्र दृष्टे नरेन्द्रं
निनिहतरिपुपक्षं दिव्यकान्तिं सुकीर्तिम् ॥ २९ ॥
सूर्यश्चन्द्रसहायो भाग्ये स्वल्पायुषं नर कुरुते ।
नयनव्याधितमाढ्यं सुभगं कलहप्रियं चापि ॥ ३० ॥
भानुर्वक्रसमेतो नानादुःखान्वितं नर कुरुते ।
कलहप्रियं प्रचण्डं शूरं नृपवल्लभं निपुणम् ॥ ३१ ॥
रविसहितः शशितनयो निपुणं दुःखान्वितं बहुविपक्षम् ।
जनयति भाग्ये पुरुषं नानारोगैः परिगृहीतम् ॥ ३२ ॥
सुरगुरुसहितः सूर्यो भाग्ये कुर्याद्धनान्वितं पुरुषम् ।
पितरं च धनसमृद्धं दीर्घायुषमार्यमनिशूरम् ॥ ३३ ॥
शुक्रसहायः सूर्यो व्याधितदेहं नरं कुरुते ।
प्रियगन्धमाल्यभूषणवस्त्रालङ्कारसंयुतं भाग्ये ॥ ३४ ॥
सूर्यः सौरसहायो धनिनं नेत्रातुरं कलहनिष्ठम् ।
व्याधितपितरं कुरुते भाग्ये स्वल्पायुषं पुरुषम् ॥ ३५ ॥

चन्द्रो [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
कुर्वीत [illegible] [illegible] [illegible] च ॥ ३६ ॥
चन्द्रः [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ३७ ॥
भृगुसुतसहिते चन्द्रे [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ३८ ॥
चन्द्रो [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ३९ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ।
जनयति [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ४० ॥
[illegible] [illegible] [illegible] जनयति [illegible] च ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] च ॥ ४१ ॥
सौम्यः गुरुभृगुयुक्तो भानौ [illegible] पुत्रम् ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ४२ ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुत्रम् ।
[illegible] [illegible] जनयति [illegible] च ॥ ४३ ॥
पापे [illegible] [illegible] [illegible] ।
कुलगिरिशो [illegible] सुजनविहीनं नर कुरुते ॥ ४४ ॥
सौम्यः गुरुभृगुसहितः भास्वति पण्डितं धनसमुद्धम् ।
प्रियवादिनं कलाज्ञं श्रमसहिष्णुमदन्तं भानौ ॥ ४५ ॥
भृगुसुतसहितः सौम्यः स्थानं च सुपण्डितं धीरम् ।
सुभगं वचनममर्यं जनयति नीतिप्रियं मान्ये ॥ ४६ ॥
सूर्यजसहितः सौम्यो व्याधिनमाढ्यं प्रियान्वितं निपुणम् ।
जनयति भाग्ये पुरुषं सद्वेष्यं बहुकयं चैव ॥ ४७ ॥
शुक्रः सुरगुरुसहितो भाग्यगृहस्थो नराधिपं कुरुते ।
चिरजीविनं सुवाक्यं नानाविधसौख्यसम्पन्नम् ॥ ४८ ॥
जीवः सौरसहायो भाग्ये धनरत्नभागिनं कुरुते ।
पूज्यं व्याधितदेहं सजनविहीनं सदा पुरुषम् ॥ ४९ ॥

धीरमुदारः शुक्रो व्याधितदेहं नरं कुरुते ।
बहुपुत्रं नृपतीष्टं धनान्वितं शीलसम्पन्नम् ॥ ५० ॥
एवं स्थानविशेषैर्दृष्टिविशेषैश्च निपुणमधिगम्य ।
ब्रूयात्फलनिर्देशं शास्त्रादनुरूपतः प्राज्ञः ॥ ५१ ॥
समदनगात्रं रूक्षं मृतपितरं मातृवर्जितं कुर्युः ।
धान्ये क्षुद्रं द्वेष्यं हिंस्रं शशिरुधिरभानवो भाग्ये ॥ ५२ ॥
रविचन्द्रबुधा भाग्ये स्त्रीयाकारं सुदुःखितं कुर्युः ।
सर्वजनानां द्वेष्यं विक्रान्तं सत्यवचनं च ॥ ५३ ॥
चन्द्रदिवाकरगुरवो नवमे पुरुषस्य सम्भवे यस्य ।
स भवत्सुलभगुरुको वाहनधनसौख्यसम्पन्नः ॥ ५४ ॥
रविचन्द्रसिता नवमे स्त्रीकलहैर्नष्टसर्वधनसौख्यम् ।
नृपसंमतं नयज्ञं जनयन्ति नरं प्रियालापम् ॥ ५५ ॥
सूर्यनिशाकरसौरा नवमे राशौ नरं सदा कुर्युः ।
चपलं चण्डाचारं परभृत्यं लोकविद्विष्टम् ॥ ५६ ॥
रविभौमबुधा नवमे कुर्वन्ति नरं प्रियालापम् ।
भुजगप्रियानिकुञ्जं समरपरं निपुणं प्रवासरतम् ॥ ५७ ॥
रविगुरुयमा नवमे जनयन्ति नरं सदोद्युक्तम् ।
देवपितृपूजनरतं समृद्धदारं गुणोपेतम् ॥ ५८ ॥
कलहप्रियं कुलीनं कन्यानां दूषकं च चपलं च ।
दिवसकरयमशुक्रा नवमे द्वेष्यं नरं कुर्युः ॥ ५९ ॥
साहसिकमतिक्षुद्रं लोकद्वेष्यं प्रियानृतं क्रूरम् ।
पित्रा रहितं धान्ये कुर्युर्वक्रार्किभानवो नवमे ॥ ६० ॥
रविबुधगुरवो नवमे भाग्यसमेतं धनान्वितं सुभगम् ।
नृपतिप्रियं सुवेषं जनयन्ति नरं सुधीरं च ॥ ६१ ॥
रविबुधशुक्रा भाग्ये जनयन्ति नरं प्रकाशिनं कान्तम् ।
रिपुपक्षपरिक्षीणं नृपतिसमं सारवन्तं च ॥ ६२ ॥
परदाररतं पापं प्रवासशीलं च निपुणमतिधृष्टम् ।
आनृतिकमदेवपरं रविबुधसौरा नरं भाग्ये ॥ ६३ ॥

१ बहुवित्तं. २ शुभगमथा. ३ प्रवासरतम्.

भाग्यपदे शशिपुत्रो जीवश्च यदि सुखिते रविरस्य ।
बहुवित्ताढ्यं धीरं जनयन्ति सुधर्मयुक्तं गाथज्ञम् ॥ ६४ ॥
शिरगुरुभौमसूर्या नवमे यदि स्युः स्वराशिस्थाः ।
स योद्धुमनसिनो नरः स्वकुलात्सुखी भवति सत्त्वः ॥ ६५ ॥
कान्तिविहीनं धनिनं भार्यासहितं स्त्रियाविहीनम् ।
जनयन्ति ते भाग्ये शशिकुजजीवाः सवीर्यम् ॥ ६६ ॥
धनकनकरत्नयानैर्जनयन्ति सरित्समुद्रस्य पुरुषम् ।
सततं नवमे च नरं भाग्यपदे सर्वलोकेन ॥ ६७ ॥
सौम्यसितार्कजीवाः कुर्वन्ति नरं हितैषिणं पाक्षम् ।
गुरुदेवभक्तियुक्तं विनयसमन्वितं सुभगम् ॥ ६८ ॥
शशिपोतमथवा या देवर्षि शीलितं दुष्टचित्तम् ।
सुरर्षिरतमतिमतं भृगुसुतमिश्रा नरं नवमे ॥ ६९ ॥
धर्माश्रमानुरक्तं गुरुं पाल्ये शिवकृतां माता ।
सौरे सोमसुतो जनयन्ति नवमे नवमे ॥ ७० ॥
गुरुभृगुचन्द्रा नवमे कुलांगनाभिर्विनं कुर्युः ।
आचार्यं बहुमितं नृपाणां बहुगणनीतिम् ॥ ७१ ॥
मातृपरायीनतरं[१] प्रमुदितमानान्वितं प्रचुरमित्रम् ।
कुर्वन्ति भामनीलं भृगुगुरुचन्द्रा नरं भाग्ये ॥ ७२ ॥
शशिगुरुसौरा नवमे क्रूरापारं मुदितमं मतिनम् ।
जनयन्ति कुलितनयिं संग्रामपराङ्मुखं दीनम् ॥ ७३ ॥
चन्द्रसुतसितगुरुका नवमे यस्येह जायमानस्य ।
स भवति महीशतुल्यो नृपतिकुले नृपतिर्वीरः ॥ ७४ ॥
शशिगुरुसौरा नवमे कुर्वन्ति नरं प्रियालापम्[२] ।
सत्यव्रतं सुशीलं विख्यातं सर्वशास्त्रकुशलं च ॥ ७५ ॥
शुक्रेन्दुयमा नवमे कृषिवृत्ति योनिपोषणातुरतम् ।
कुर्युर्मनुजमपापं नृपकृत्य लोकविख्यातम् ॥ ७६ ॥
तेजस्विनं विशोकं विद्वांसं वाक्पिरं[३] विशिष्टं वा ।
कुजबुधजीवा नवमे कुर्वन्ति च मण्डलाधिपतिम् ॥ ७७ ॥

---

१ भावेन. २ प्रमभूर्णं. ३ मधुर वाचम्.

पतुरिपतर्यौ एषां नरेन्द्रगन्मारगतृनं चण्डम् ।
गुरुबुधसुता भाग्ये कुर्वन्ति नरं शनां सततम् ॥ ७८ ॥
परपमनागु निपुणं तमोधिकं गर्वनागमनिपातम् ।
बुधभौमयमा नवमे कुर्युः परतर्कमंमूदम् ॥ ७९ ॥
बुधगुरुमुता भाग्ये जनयन्ति नरं सुरोपमं विज्ञम् ।
रिन्यातं नरनाथं विद्वांसं धर्मशीलं च ॥ ८० ॥
गुरुमानैभरतनिजा नवमस्था जातकं प्रकुर्वन्ति ।
मेधाविनं प्रसन्नं सुरुचिरवाक्यं गुरुोपेतम् ॥ ८१ ॥
शनिगुधामरगुरवो भाग्यगृहस्था नरं प्रकुर्वन्ति ।
प्रगुरासपालविभवं सुभगं सुखिनं सुरूपं च ॥ ८२ ॥

The following combinations of planets taken four at a time are treated of in Slokas 83–108 to be found only, in the Ol. MS

रविचन्द्रभौमशशिजा जन्मनि भाग्यर्क्षगा नरं कुर्युः ।
धनिनं विद्याकुशलं सुभगं नृपसंमतं चैव ॥ ८३ ॥
शुक्रेन्दुभौमरवयो मायाचतुरं सदारसन्तुष्टम् ।
जनयन्ति सदा भाग्ये पुरुषं बहुनीचकर्माणम् ॥ ८४ ॥
शशिसुरगुरुबुधरवयो जन्मनि भाग्यर्क्षमाश्रिताः कुर्युः ।
पुरुषं प्रधानमचलं नरेन्द्रपूज्य तथा दृष्टम् ॥ ८५ ॥
चन्द्रबुधशुक्ररवयो धनेश्वर धार्मिकं समृद्धं च ।
जनयन्ति नवमसंस्थाः पुरुषं प्रियवादिनं शान्तम् ॥ ८६ ॥
तरणिबुधचन्द्रसौरा जन्मनि नवमाश्रिता नरं कुर्युः ।
....— ॥ ८७ ॥
रविगुरुबुधभूतनया जन्मनि नवमे नरं प्रकुर्वन्ति ।
देवपितृपूजनपरं समृद्धदारं गुणोपेतम् ॥ ८८ ॥
शुक्रभौमसूर्या नवमे जनयन्ति निष्ठुरं सुभगम् ।
साहसनिरतं विधनं रिपुपक्षक्षपितविभवं च ॥ ८९ ॥
रविसौरिचान्द्रिभौमा नवमे यस्येह जायमानस्य ।
स भवति परदाररतो विनष्टकोशः सदा दीनः ॥ ९० ॥

शुक्रगुरुभौमभग्वयो लोके द्वेष्यं पिपासार्तम् ।
जनयन्ति नवमसंस्थाः कन्यानां दूषकं चापलनिरतम् ॥९१॥
गुरुभौमसौरभृग्वो नवमे सुभवर्जितं सदोद्युक्तम् ।
जनयन्ति नरं चण्डं विक्रमयुक्तं महामल्लम् ॥ ९२ ॥*
रविबुधजीवभिनाः स्युर्नवमे यस्येह जायमानस्य ।
स भवत्युत्तमपुण्यो धनकनकैश्वर्यसम्पन्नः ॥ ९३ ॥
भानुजगविबुधगुरवो नवमे जनयन्ति मानवं निधनम् ।
पापं परदाररतं विद्विष्टं नीचकर्माणम् ॥९४ ॥
बुधरविजरविसिताः स्युर्भाग्यस्थाने नरं सुभगम् ।
जनयन्ति धनसमेतं सत्यरतं लोकविख्यातम् ॥ ९५ ॥
रविगुरुसितभानुसुता जन्मनि नवमर्क्षगा नरं कुर्युः ।
सत्यरतं सुवाक्यं गुरुद्विजातिथिषु भक्तम् ॥ ९६ ॥
चन्द्रज्ञकुजसुरेज्या जनयन्ति नरं परिच्छदसमृद्धम् ।
बाल्ये मातृवियुक्तं धनान्वितं संस्थिता भाग्ये ॥ ९७ ॥
भौमसितशशिजचन्द्रा भाग्ये जनयन्ति तापसं ख्यातम् ।
वाग्मिनमन्नदातारं परलोकपरं महाप्राज्ञम् ॥ ९८ ॥
रविबुधचन्द्रभौमा जनयन्ति नरं पराङ्मुखं दीनम् ।
क्षुद्रं मायाचतुरं परदाररतं स्थिता भाग्ये ॥ ९९ ॥
भौमेन्दुशुक्रजीवा नृपवंशकरं प्रधानमतिशूरम् ।
विद्याधनसुसमृद्धं विख्यातं लोकसंमतं चैव ॥ १०० ॥†
शशिवक्रार्किसुरेज्या जनयन्ति नरं पिपासार्तम् ।
कलहप्रियं च नवमे सौभाग्यपरिच्छदातीतम् ॥ १०१ ॥
चन्द्रारभानुजसिता नवमे जनयन्ति निष्ठुरं पापम् ।
मायाविनं च पुरुषं शौचाचारैर्विहीनं च ॥ १०२ ॥
सितगुरुशशिजशशाङ्का जन्मनि भाग्यर्क्षमाश्रिता धनिनम् ।
जनयन्ति धर्मसक्तं नरं कलासु प्रसिद्धं च ॥ १०३ ॥

---

* Sloka 92 is found in P. L and K. N. MSS.

† Sloka 100 is found in the P. L. M. S.

प्राज्ञं नृपतिं कुलजं प्रधानमनिवितमैथुनं कान्तम् ।
सौम्येन्दुगुरुजीवा जनयन्ति नरं तु विख्यातम् ॥*
K. N. M. S reads the same Sloka thus.
गुरुसौम्यगुरुचन्द्रा भाग्ये गुरुाः प्रजायमानस्य ।
यस्य स भाग्ये गुरुो लोके पुरुषोत्तमो ज्ञेयः ॥
भानुजबुधगुरुचन्द्रा जनयन्ति नरं परं गुनयम् ।
भाग्यस्थिताः समृद्धं नीतिज्ञं चारुवेषं च ॥ १०४ ॥
शनिशुक्रबुधशशाङ्का जन्मनि भाग्यस्थिता नरं कुर्युः ।
मेधाविनं प्रचण्डं जननीनिरिशारदं धन्यम् ॥ १०५ ॥
चन्द्रशनिशुक्रजीवा जन्मनि नवमस्थिताः प्रकुर्वन्ति ।
मायाविनं प्रचण्डं नरेष्वजेयं नरं धीरम् ॥ १०६ ॥
भौमज्ञसूरिशनयो नवमस्थानोपगा नरं कुर्युः ।
रिपुपक्षपरिक्षीणं रणप्रचण्डं सुधीरं च ॥ १०७ ॥
भौमज्ञशुक्रशनयः कुर्वन्ति दयानुगतं सुशीलं च ।
जनयन्ति नवमसंस्था धनयुक्तं भक्तियुक्तं च ॥ १०८ ॥
भौमभृगुजीवरविजा जनयन्ति नरं धनैः परित्यक्तम् ।
क्षुद्रं दयाविरहितं विहीनसत्त्वं स्थिता भाग्ये ॥ १०९ ॥
त्रिचतुःपञ्चखगेन्द्रास्तथा च षट् सप्त संस्थिता भाग्ये ।
प्रात्ययिकं धनवन्तं कुर्युर्नृपतिं च सुखसहिताः ॥ ११० ॥
जनयन्ति भाग्यसंस्था गुरुसौम्यविवर्जिता ग्रहाः पुरुषम् ।
व्याधिप्रायमकान्तं जनहीनं चन्धनार्तमतिदीनम् ॥ १११ ॥
उक्तं बहुप्रकारं भाग्यगृहे बादरायणादिकृतम् ।
ग्रहयोगेक्षणभावैर्विचिन्त्य बुद्ध्या वदेदन्यत् ॥ ११२ ॥
इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां भाग्यचिन्तानाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥

त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ।

लग्नाद्दशमे राशौ कर्मफलं यत्प्रकीर्तितं मुनिभिः ।
राशिग्रहस्थभागैर्ग्रहदृष्ट्या तदहमपि वक्ष्ये ॥ १ ॥

---

* Reading of Sloka 103 in the P. L. M. S. १ भावे

होरेशोरधिपो दशमगतस्वामिनो कर्म ।
तस्मादितिनिपुणा वृत्तिर्नाम्ना [illegible] ॥ २ ॥
जातकमपतानुर्तं नवांशं वा सुहृद्भगे ।
[illegible] वा [illegible] [illegible] वा ॥ ३ ॥
[illegible] नवांशे वा नवांशे चैव ।
[illegible] [illegible] [illegible] च ॥ ४ ॥
[illegible] कर्माणि [illegible] [illegible] ।
तस्माद्दशमे भवनं प्रयं [illegible] ॥ ५ ॥
दशमे [illegible] कर्म [illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] ॥ ६ ॥
[illegible] कथितं कर्म[illegible] ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ७ ॥
चन्द्रादशमे सूर्यः सिद्धारम्भं धनैः समृद्धं च ।
जनयत्युत्तममल्लं नृपतिसुहृदं जनाश्रयं पुरुषम् ॥ ८ ॥
भौमः साहसनिरतं प्रत्यन्तनिवासिनं विषयलुब्धम् ।
क्रूरं निषादचरितं जनयति दशमं स्थितः पुरुषम् ॥ ९ ॥
विद्वांसं धनवन्तं बहुश्रुतं नृपतिनायकं ख्यातम् ।
जनयति सौम्यो दशमे पुरुषं बहुशिल्पिनं प्राज्ञम् ॥ १० ॥
गुरुरपि दशमस्थाने सिद्धार्थं धार्मिकं धनसमृद्धम् ।
जनयत्युत्तमचरितं नरेन्द्रसचिवं नरं ख्यातम् ॥ ११ ॥
शशिनो दशमे शुक्रः सुभगं ललितं च वित्तवन्तं च ।
जनयति सिद्धारम्भं धनिनं नृपपूजितं पुरुषम् ॥ १२ ॥
सौरो व्याधितदेहं निःस्वं दुःखान्वितं प्रजाहीनम् ।
कर्मसु नित्योद्विग्नं जनयति दशमे स्थितः पुरुषम् ॥ १३ ॥
भानुर्भौमसमेतः कर्मकरान्कामशोषमदबहुलान् ।
ज्योतिर्विदः प्रकुर्यात्लाक्षणिकांस्तार्किकांश्चापि ॥ १४ ॥

---

१ तत्समार्थं. २ मत्त. ३ निद्रि. ४ जनाश्रयं. ५ वित्तं. ६ नृपतिसंमतं. ७ कामशोकमदबहुलान्,

सूर्यः सौम्यसमेतो वस्त्रालङ्कारभागिनं वणिजम् ।
जनयति मेषूरणगः पुरुषं जलजीविनं वाऽपि ॥ १५ ॥
जीवसहायः सूर्यः सिद्धारम्भान्नरेन्द्रमान्यांश्च ।
जनयति दशमे पुरुषान् वीरान्शूरान्सुविख्यातान् ॥ १६ ॥
सूर्यसहायः शुक्रो दशमे स्वजनाश्रितं नरं कुरुते ।
स्त्रीसंश्रयात्समृद्धं सुभगं नृपवल्लभं चापि ॥ १७ ॥
सूर्यः स्वपुत्रसहितो दशमे वधबन्धभागिनं भृतकम् ।
जनयति दीनं कृपणं चोरैर्मुषितं प्रलापकरम् ॥ १८ ॥
भौमः सोमजसहितो जनयति दशमे नरं बहुविपक्षम् ।
अस्त्रकलावेत्तारं कौशलमतिजीविनं महाशूरम् ॥ १९ ॥
भौमः सुरगुरुसहितो दशमे कुरुते बलस्य नेतारम् ।
मित्रेभ्यो लब्धधनं तदाश्रयाजीवितं धन्यम् ॥ २० ॥
जनयति विदेशनिरतं काचमुक्तादिभिर्वणिग्वृत्त्या ।
भौमः शुक्रसमेतो दशमे स्त्रीसंश्रयाद्वाऽपि ॥ २१ ॥
भौमः सौरसहायो जनयति दशमे स्थितो नरं प्रसवे ।
साहसशीलं क्षुद्रं कर्मायुक्तं रुजा सहितम् ॥ २२ ॥
सधनं नरेन्द्रपूज्यं धर्मिष्ठं वृन्दनायकं ख्यातम् ।
जीवः सौम्यसहायो जनयति मेषूरणे पुरुषम् ॥ २३ ॥
सौम्यः शुक्रसहायो जनयति दशमे सुहृज्जनोपेतम् ।
विद्याशीधनसौख्यं नृपसचिवं विषयनाथं वा ॥ २४ ॥
सौम्यः सौरसहायो मृद्भाण्डकरं करोति दशमस्थः ।
ख्यातं विद्याचार्यं पुस्तकलिपिलेख्यकारं च ॥ २५ ॥
बधरां पतिः सितयुतः कर्मणि कुरुते नरेन्द्रवरभृत्यम् ।
ब्राह्मणपतिं विशोकं विद्याचार्यं समर्थं च ॥ २६ ॥
सुरराजगुरुः र्मार्किर्दशमे नीचं परोपकाररतम् ।
कुरुते प्रवृद्धपेयं गिरासपदं सुस्थिरारम्भम् ॥ २७ ॥
शुक्रः सौरसहायश्चित्रकरं गन्धजीविनं वैद्यम् ।
जनयति दशमे पुरुषं नीलकरं चूर्णकारं च ॥ २८ ॥

१ धीरान्. २ मूर्धां. ३ प्रज्ञादीनम्. ४ चर्ष्ण. ५ तापकर.

[illegible] ।
[illegible] ॥ २९ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३४ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३५ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३६ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ३८ ॥
[illegible] ।
जनयन्ति दशमगा विख्यातनामिन पुरुषान् ॥ ३९ ॥
[illegible] ।
कुर्युर्भृगुसुता दशमस्थाः मांसोदराग्राथ ॥ ४० ॥
मीनभृगुसूर्यसुता जनयन्ति तथा वै धर्मशील च ।
निरातिरतं प्रमत्त दशमस्थानोपगा नर मलिनम् ॥ ४१ ॥
मार्गरसुजेज्यसौम्या दशमस्थानाश्रिता नगन्तुः ।
धनमंयुक्तान्भृगन्देवद्विजपूजनानुरतान् ॥ ४२ ॥

१ [illegible]. २ सुधने.

विपापनजनहीनान्कापुरुषान्सौख्यवर्जितान्विकलान्।
जीवाङ्गारकसौरा दशमे कुर्युर्नरान्नीचान्॥ ४३॥
सचिवानुत्तमपुरुषान्वनधर्मरतांश्च धनिनश्च।
भौमभृगुसूर्यपुत्राः कुर्वन्ति नराननेककर्मरतान्॥ ४४॥
शुक्रबृहस्पतिसौम्या दशमे पुरुषस्य शुक्रशिरसाः।
बहुविधमिष्टं कुर्युर्व्याधिं चाप्यन्यगृहसंस्थाः॥ ४५॥
लिपिलेख्यकाव्यनिरतं धनवन्तं बहुविधेयभृत्यं च।
अटनप्रियं सुरूपं बुधगुरुसौरा नरं दशमे॥ ४६॥
दशमे विज्ञानयुतान्मल्लान्परदेशनिरतांश्च।
कुर्युर्बुधभृगुरविजाः कर्मोद्युक्तं सदा दान्तम्॥ ४७॥
विद्वांसं धर्मरतं दयान्वितं सत्त्ववन्तं च।
भानुजगुरुभृगुपुत्रा दशमस्थानोपगा नरं कुर्युः॥ ४८॥
एवं भ्यादिषु वाच्यं जन्मनि पुंसां फलं हि कर्मोत्थम्।
भ्यादिग्रहसंयोगेऽत्र विशेषस्तमपि वक्ष्ये॥ ४९॥
रविभौमबुधसुरेड्या दशमस्थानोपगा नरं कुर्युः।
शूरं विक्षतगात्रं दातारं सर्वकर्मरतम्॥ ५०॥
यमार्कशुक्रसौम्याश्चन्द्राद्दशमं समाश्रिताः प्रसवे।
कुर्युर्निर्माल्यकरौँलेख्यकरांश्चापि चित्रकर्मकरान्॥ ५१॥
रविकुजयुधभानुसुता दशमस्थानस्थिताः प्रसवकाले।
उत्पादयन्ति पुरुषं धनवाहनवारणोपेतम्॥ ५२॥
रविजीवशुक्रसौम्या जनयन्ति नभःस्थिता नरान्सौम्यान्।
कुत्सितवृत्तीनामपि सुतान्वरान्कर्षणोपेतान्॥ ५३॥
रविजीवसौम्यसौरा दशमस्थानस्थिताः कुर्युः।
पुरुषं मायानिपुणं क्रूरं परवञ्चनानुरतम्॥ ५४॥
रविसितबुधभानुसुताश्चन्द्राद्दशमस्थिता नरं कठिनम्।
उत्पादयन्ति सुभगं वाग्मिनमथ कर्षणानुरतम्॥ ५५॥
रविगुरुभार्गवशनयो मेषूरणसंस्थिताः प्रसवकाले।
उत्पादयन्ति मनुजं प्रवासशीलं विविधचेष्टम्॥ ५६॥

---

१ कुर्युर्माल्याकारं लेख्यकरं चापि वास्तुकर्मरतम्.

भौमसितबुधसुरेज्या जन्मनि दशमर्क्षगा नरं निपुणम् ।
उत्पादयन्ति चतुरं शूरं समरेष्वधृष्यं च ॥ ५७ ॥
भौमबुधमन्दगुरवो जन्मनि दशमस्थिता नरं मलिनम् ।
जनयन्ति नरोद्युक्तं संग्रामे रिपुविनाशकरम् ॥ ५८ ॥
भौमबुधशुक्रसौरा नभःस्थले संस्थिताः प्रसवकाले ।
विधायबहुलं शूरं जनयन्ति नरं विशालाक्षम् ॥ ५९ ॥
भौमगुरुशुक्रमन्दाश्चन्द्रान्मेपूरणर्क्षगाः प्रसवे ।
जनयन्ति नरं धीरं कुटुम्बयुक्तं धनोपेतम् ॥ ६० ॥
बुधगुरुभार्गवशनयो जन्मनि दशमस्थिताः कुर्युः ।
पुरुषं शान्तमनस्कं सुमेधसं लोकदयितं च ॥ ६१ ॥
पापैर्नभःस्थलस्थैः सौम्यग्रहवीक्षितैः प्रजायन्ते ।
वैद्यपुरोहितगणकाश्चण्डाः परवञ्चनानुरताः ॥ ६२ ॥
एते समस्तयोगाः सौम्यग्रहवीक्षिताः प्रशस्यन्ते ।
पापग्रहदृष्टियुताः प्रायेण न भद्रकाः प्रोक्ताः ॥ ६३ ॥
पापास्तृतीयषष्ठा होरेन्दुस्थानतो नृणामिष्टाः ।
नेष्टा निधनान्त्यगता लग्नोपगता विशेषेण ॥ ६४ ॥
होराशशिनोर्यलवान्यस्तस्मात्कर्मभेन वा कथयेत् ।
यो बलयुक्तो वर्गैस्तदधिपतेर्वाऽऽदिशेद्वृत्तिम् ॥ ६५ ॥
आरामपुत्र (बुद्धि)सेवाकृपिरसवणिगर्कदूतकार्येण ।
जीवन्ति नरा नित्यं मेषगणे दशमराशिस्थे ॥ ६६ ॥
वृषभगणे दशमस्थे शकटचतुष्पदविहङ्गमृगजीवी ।
धान्यादिसङ्ग्रहेण च जाङ्गलदेशे फलं प्रायः ॥ ६७ ॥
जलवणिजः सुसमृद्ध्या मुक्ताशङ्खप्रवालभाण्डैश्च ।
लिपिगणितलेख्यजीवी नृमिथुनवर्गे दशमसंस्थे ॥ ६८ ॥
शस्त्राग्नियोनिपोषणमुक्तासंख्योपजीवनं चैव ।
आखेटकवृत्त्या वा कर्किणि वर्गे च दशमस्थे ॥ ६९ ॥

१ सदोद्युक्तं. २ चन्द्रात्. ३ भाव. ४ जाति. ५ शस्त्रो. ६ आहिण्ड.

संवाहका मणीनां पाषाणस्वर्णरूप्यकूटाश्च ।
कर्षणनिरता स्तेये गोजीवा धान्यवाणिजकाः ॥ ७० ॥
शाकटिका मणिकारा हैरण्या गन्धत्रिकगे निपुणाः ।
गान्धर्वशिल्पलेख्यैः कन्यावर्गे सदा विभवाः ॥ ७१ ॥
प्रायोऽन्यानुपदेशाद्धिरण्यपरिवर्तनाच्च मित्राय ।
जायन्ते च मनुष्या नानाव्यवहारभागिनः सततम् ॥ ७२॥
वाणिज्यविपणिजीवा गोजीवा महिषजीवाश्च ।
नानापण्यसमृद्धाः सलिलोद्भवपण्यवृत्तयः ख्याताः ॥ ७३॥
धनधान्यमूलवणिजः फलमूलकृषीवलाश्चैव ।
जायन्ते घटवर्गे दशमस्थानस्थिते कलावृत्ताः ॥ ७४ ॥
स्त्रीसम्पर्कजविभवा जायन्ते कर्षणार्जुनिरताश्च ।
नित्योद्युक्ताश्चोराः पृथिवीपतिसेवकाः पापाः ॥ ७५ ॥
देहचिकित्सानिरता लोहकरा जीविनोऽलिसंज्ञर्क्षे ।
वर्गे नभस्तलगते धान्यानां चोपजीविनो नित्यम् ॥ ७६ ॥
नृपसचिवदुर्गपालनगोजीवनवाजिकाष्ठशकुनैश्च ।
यष्ट्योपस्करगणितैर्जीवन्ति नराश्चिकित्सया धनुषः ॥ ७७ ॥
दशमे कुरङ्गवर्गे जलपण्यधनो भवेन्महाविभवः ।
स्वदारोमारोपणरसायनैर्वर्तते जातः ॥ ७८ ॥
शरदहनप्रभेदैश्चौर्येण च वर्तते खननवृत्त्या ।
दशमे घटधरवर्गे भारवहस्कन्धबाहुबलात् ॥ ७९ ॥
शरात्सलिलायोनिप्रपोषणादश्वविक्रयाद्वाऽपि ।
वर्गे मीनप्रभवे दशमस्थे जायते वृत्तिः ॥ ८० ॥
दिवसकराद्यैः खस्थैः शशिहोराभ्यां भवन्त्यर्थाः ।
पितृमातृशत्रुदुहितजनसहजस्त्रीभृत्यवर्गेभ्यः ॥ ८१ ॥
होरागतैर्धनगतैरायगृहस्थैश्च चिन्तयेदर्थम् ।
बलसंयुतैर्ग्रहेन्द्रैरनेकधा दृष्टमाचार्यैः ॥ ८२ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां कर्मचिन्ताध्यायस्त्रयस्त्रिंशः ॥

---

१ संव्यूहका. २ कुस्थानाम् स्वर्णकूटकल्पानां. ३ कुश. ४ मित्राय. ५ विपण. ६ भिवज. ७ कृषिबलाद्येन. ८ स्ता:. ९ बामा. १० सौर्येण. ११ दृष्टम्.

भौमो [illegible] सुदृशा [illegible] सुते ।
[illegible] ॥ २४ ॥

॥ इति [illegible] ॥

सुतभवने शुभयुक्ते शुभदृष्टे वा सुतेश्वरे [illegible] ।
[illegible] पूर्णो [illegible] न [illegible] ॥ २५ ॥
एकादशे गुरुवर्गे शुभसंदृष्टोऽथवा [illegible] ।
[illegible] वा [illegible] ॥ २६ ॥
[illegible] शुभदृष्टा [illegible] ।
शुभदृष्टे [illegible] ॥ २७ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ २८ ॥
[illegible] पुत्र ।
[illegible] ॥ २९ ॥
[illegible] पञ्चमे गता [illegible] ।
[illegible] ॥ ३० ॥
[illegible] ।
[illegible] आत्म्य सुतोपमप्रभवः ॥ ३१ ॥
चन्द्रे भौमांशगते भौमे मन्दावलोकिते [illegible] ।
गूढोत्पन्नः पुत्रः [illegible] ॥ ३२ ॥
तस्मिन्नेव च भौमे शनिवर्गस्थे निरीक्षिते रविणा ।
पुत्रस्य भवति पुत्रोपरिद्ध इति करणगुनिरचनात् ॥ ३३ ॥
शनिवर्गस्थे चन्द्रे शनियुक्ते पञ्चमे सदा भवने ।
शुक्ररविभ्यां दृष्टे पुत्रः पौनर्भवो भवति ॥ ३४ ॥
चूडापदार्कसत्ता कला च तस्यैव पञ्चमे गेहे ।
रविदृष्टेऽप्यथ सहिते कानीनः संभवति पुत्रः ॥ ३५ ॥

---

१ आत्तरक्ष. २ सुतभवनमथ शुभयुतं ३ शुभराशौ औरसो भवेत्पुत्रः, चौरसो भवेत्पुत्रः. ४ [illegible]. ५ नगुरुर्भौम. ६ शुभर्क्षे. ७ वा स्वान्वातस्य ८ हि बीजजः पुत्रः, यतोऽधम- पुत्रः, सुतोपमापुत्रः, सुतोपमप्रभवः, दर्शनायाते.

वर्गे रविचन्द्रमसोः सुतगेहे चन्द्रसूर्यसंयुक्ते ।
शुभेन दृष्टिमात्रे पुत्रः कथितः सहोढश्च ॥ ३६ ॥
पापैर्बलिभिर्युक्ते पापर्क्षे पञ्चमे सदा राशौ ।
जातोऽपुत्रः पुरुषः सौम्यग्रहदर्शनातीते ॥ ३७ ॥
शुक्रलवांशे तस्मिञ्छुक्रेण निरीक्षिते त्वपत्यानि ।
दासीप्रभवानि वदेच्चन्द्रादपि केचिदाचार्याः ॥ ३८ ॥
सितशशिवर्गे धीस्थे ताभ्यां दृष्टेऽथवापि संयुक्ते ।
प्रायेण कन्यकाः स्युः समराशिगणेऽपि चान्यथा पुत्राः ३९
लग्नाद्दशमे चन्द्रे सप्तमसंस्थे भृगोः पुत्रे ।
पापैः पातालस्थैर्वंशच्छेत्ता भवेज्जातः ॥ ४० ॥
भौमः पञ्चमभवने जातं जातं विनाशयति पुत्रम् ।
दृष्टे गुरुणा प्रथमं सितेन न च सर्वसंदृष्टः ॥ ४१ ॥

धनजनसुखहीनः पञ्चमस्थैश्च पापै-
र्भवति विकल एव क्ष्मासुते तत्र जातः ।
दिवसकरसुते च व्याधिभिन्नस्वदेहः
सुरगुरुबुधशुक्रैः सौख्यसंपद्धनाढ्यः ॥ ४२ ॥

॥ इति पुत्रचिन्ता ॥

रिपुभावे क्षितिपुत्रैर्मन्देन निरीक्षितो दिशति शत्रून् ।
शुभयुक्तः शुभदृष्टः शत्रुभयं नैव नात्यन्तम् ॥ ४३ ॥
क्षेत्रे ग्रहेन्द्रतुल्यां संख्यां तेषां विनिर्दिशेत्प्राज्ञः ।
भावाध्यायेऽभिहितं निपुणतरश्चिन्तयेच्छेषम् ॥ ४४ ॥

॥ इति शत्रुचिन्ता ॥

शुभेन्दुजीवशशिजैः सबलैस्त्रिभिश्च
दृष्ट्या कलत्रभवने च तथैककेन ।
एषां द्वयेऽपि च गणेऽपि विलोकिते वा
सन्ति स्त्रियो भवनवर्गसमानभावाः ॥ ४५ ॥

---

१ [illegible] २ [illegible] ३ दृष्टे [illegible] ४ [illegible]

गुरुचन्द्रदानवेज्या व्ययभवने वित्तपोषणं कुर्युः ।
भूमितनयेन दृष्टा भावाध्यायोक्तमन्यच्च ॥ ७० ॥

॥ इति व्ययचिन्ता ॥

लग्ने बुधद्रेष्काणे शशिना दृष्टे चतुष्टयस्थाने ।
जातो नृपतिकुलेष्वपि शिल्पी स्यादिति कथितं मुनिभिः ॥७१॥
नीचे सौरनवांशे शुक्रेऽन्त्ये रविशशाङ्कयोर्मदने ।
मन्देन विलोकितयोर्माता दासी महाकुलेऽपि स्यात् ॥७२॥
सूर्याद्द्वितीयराशौ भास्करतनये खमध्यगे चन्द्रे ।
भौमे सप्तमभवने विकलोऽस्मिन्सर्वदा जातः ॥ ७३ ॥
मध्ये पापग्रहयोश्चन्द्रे मदनस्थितेऽर्कजे जन्तोः ।
श्वासक्षयविद्रधिना गुल्मप्लीहाभिपीडितस्तुभगः ॥ ७४ ॥
सूर्यांशे यदि चन्द्रश्चन्द्रांशे भास्करो यदि श्लेष्मी ।
समपैकराशिगतयोर्दुर्बलदेहः सदा पुरुषः ॥ ७५ ॥
निधनधनारिव्ययगा रविचन्द्रकुजार्कजा नियतम् ।
नयनविघातं कुर्युर्बलयुक्तग्रहदोषसंभूतम् ॥ ७६ ॥
धर्मास्तमदनगुणगाः पापाः सौम्यैर्न वीक्षिता जन्तोः ।
श्रवणविनाशं कुर्युः सप्तमसंस्थाश्च दन्तानाम् ॥ ७७ ॥
उदये दिनकरपुत्रे त्रिकोणभागे कुजे च [illegible] ।
क्षीणे शशिनि [illegible] ॥ ७८ ॥

इति [illegible] ॥

पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ।

[illegible] ।
[illegible] ॥ १ ॥
[illegible]
[illegible] ।

[illegible]

पाताले दानवेज्यो गुरुरपि गगने सौरिसौम्यौ तृतीये
मन्त्रस्थाने मनोज्ञः शशिकरधवलं चामरं राजलक्ष्मीम् ॥१०॥
वर्गोत्तमगते चन्द्रे लग्ने वा चन्द्रवर्जिते ।
चतुराद्यैर्ग्रहैर्दृष्टे जातो नरपतिर्भवेत् ॥ ११ ॥
शिशिरकिरणे स्वोच्चे लग्ने पयोम्बुनिधेः सुते
घटगगने भानोः पुत्रे मृगाधिपगो रविः ।
अलिगृहगतो वाचां नाथः स्फुरत्करराजितो
यदि नरपतिः स्फीतश्रीकस्तदा बहुवाहनः ॥१२॥
मृगे मन्दे लग्ने कुमुदवनबन्धुश्च तिमिग-
स्तथा कन्यां त्यक्त्वा बुधभवनसंस्थः क्षितनयः ।
सितो नार्या सौम्यो धनुषि सुरमन्त्री यदि भवेत्
तदा जातो भूपः सुरपतिसमः प्राप्तमहिमा ॥१३॥
उदयति मीने शशिनि नरेन्द्रः सकलकलाढ्यः क्षितिसुत उच्चे ।
मृगपतिसंस्थे दशशतरश्मौ घटधरगे स्याद्दिनकरपुत्रे ॥ १४ ॥
कुजे विलग्ने च शशी यदाऽस्ते स्फुटांशुसम्भारविराजिताङ्गः ।
राजा तदा शत्रुभिरप्रधृष्यो वेदार्थविद्धेतुशतानुवादैः[1] ॥१५॥

करोत्युत्कृष्टेयद्दिनकृदमृतांशुसहितः
स्थितस्ताद्भूपं सकलनयनानन्दजननः ।
अपूर्वोऽयं सृष्ट्या नयनजलसिक्तोऽपि सततं
रिपुस्त्रीशोकाग्निर्ज्वलति हृदयेऽतीव सुतराम् ॥ १६ ॥
शुक्रे घटे कुजो मेषे स्वोच्चे देवपुरोहितः ।
यदि राजा भवेन्नूनं स्वयशोधौतदिङ्मुखः ॥ १७ ॥
उदयति गुरुरुच्चे तप्तहेमप्रभाभो
हरिततुरगनाथो व्योममध्यावगाही ।
गवि शशिबुधशुक्रा यस्य सूतौ नरस्य
स्वभुजविजितभूमिः सर्वतः पार्थिवेन्द्रः ॥ १८ ॥

---

१ सदानुभावैः.

यद्यपि सुरेन्द्रः स्वगृहदृष्टो पुष्यगुरुमध्यः क्षितिपतनयम् ।
स्वदरि गुरे गुरुरिपुवन्द्य शशितनयो वा यदि नृपतिः स्यात्॥१९॥
स्वपाके स्वदशान्यारविलग्नमेव नागाधिपो
गतः स्वनुगुणोऽतिवीर्यवदिते स्वोच्चे च भूनन्दनः ।
यद्वेदं भवति क्षितेश्वरपति गर्भिन्य शौर्यं भयात्
दृष्टेव सवन्ति यस्य रिपवो दृष्टाः प्रतापाग्निना ॥ २० ॥
सर्वे तुनमदास्थे सितसितौः प्रागाः समग्राः शुभाः
भूपाणां यदि योपरे न दृशिता भान्यान्यदानतः ।
भूपालः प्रभवेन्न यत्र जनपदैर्लग्नान्तोऽर्के
सेनाभतरंगितदानगर्जितमुहुर्मुहु दीयते ॥ २१ ॥
न प्राप्नोति जगमासु नो भजन्दरितो भयम् ।
जातः स्यादपि योगेऽस्मिन्भूनिर्मासमायमीत्यमात्र ॥ २२ ॥
बुधः स्वोच्चे लग्ने रविमिथुनगतावीक्ष्यशशिनौ
मृगे मन्दः मासो जनुमगृहगो दानवगुरुन् ।
य एवं कुर्याम्य क्षितिभृदतिनर्थमनिरतो
निरालोकं लोकं चलितगजमहानरजसा ॥ २३ ॥
बलगतो मंदरूमधियो दिनकरस्य दिनेः
कुम्भगतोऽर्कज. शशधर खलु भवति नृपे ।
वृश्चिकभे क्षितेस्तु तनयो मिथुन इन्दुसुतो
मेषलग्नमुदयो यदि तु मनुजपतिः ॥ २४ ॥
कार्मुके त्रिदशनायकमन्त्री भानुजो वणिजि चन्द्रसमेतः ।
मेषगस्तु तपनो यदि लग्ने भूपतिर्भवति सोऽतुलकीर्तिः ॥२५॥
स्वर्क्षान्त्यकेन्द्रेषु यातैर्गुरुबुधभृगुजैर्मन्दभान्वारयुक्तैः
स्वोच्चे चन्द्रोऽधितिष्ठन्जनयति नृपतिं कीर्तिशुद्धीकृताशम् ॥
अत्युच्चे लग्नसंस्थो रविरपि भगवान्पार्थिवं क्रूरचेष्टं
यातायातैः समस्तं चतुरुदधिजलं यस्य सेनाः पिबन्ति ॥२६॥

---

१ सर्वे. २ समस्ताश.

उदकचरनवांशेऽर्कपुत्रे पशुः कमलरिपुः सकलाभिराममूर्तिः।
उदयति विहगे शुभे स्वलग्ने भवति नृपो यदि केन्द्रगा न पापाः२

आपूर्णमण्डलकलाकलितं शशाङ्कं
पश्यन्ति शुक्रसुरपूजितसोमपुत्राः।
क्ष्माधिपोऽतिचलवान्पृथिवीश्वरः स्यात्
वर्गोत्तमश्च नवमः खलु चेद्विलग्ने ॥ २८ ॥

वर्गोत्तमे त्रिप्रभृतिग्रहेन्द्राः केन्द्रस्थिता नो शुभसंयुताश्च।
नो रूक्षधूमो न विवर्णदेहाः कुर्वन्ति राज्ञः प्रसवं प्रसन्नाः॥ २९॥

एक एव खगः स्वोच्चे वर्गोत्तमगतो यदि।
बलवान्मित्रसंदृष्टः करोति पृथिवीपतिम् ॥ ३० ॥

शीर्षोदयर्क्षेषु गताः समस्ता नीचारिवर्गे स्वगृहे शशाङ्कः।
सौम्येक्षितोऽन्यूनकलो विलग्ने दद्यान्महीं रत्नगजाश्वपूर्णाम् ३१

उपचयगृहसंस्थो जन्मपो यस्य चन्द्रात्
शुभगृहमयवांशे केन्द्रयाताश्च सौम्याः।
सकलबलवियुक्ता ये च पापाभिधानाः
स भवति नरनाथः शक्रतुल्यो बलेन ॥ ३२ ॥

अत्युच्चस्था रुचिरवपुषः सर्व एव ग्रहेन्द्रा
मित्रैर्दृष्टा यदि रिपुदृशां गोचरं न प्रयाताः।
कुर्युर्नूनं प्रसभमरिभिर्गर्जितैर्वारणाद्यैः
सेनाश्वीयैश्चलति चलितैर्यस्य भूः पार्थिवेन्द्रम् ॥३३॥

परमोच्चे स्थितश्चन्द्रो यदि शुक्रेण दृश्यते।
कुर्यान्महीपतिं पूर्णं पापैरापोक्लिमोपगैः ॥ ३४ ॥

दृश्येते शुभदैः स्वकेन्द्रभवने मित्रैश्च पापैस्तथा
युद्धे नो रिपुभिर्जितौ बलयुतौ जन्मोदयर्क्षाधिपौ।
भूपः स्याज्जिजराशिनाथनवमे चन्द्रोदये चेद्यशो
यस्येभस्रुतदानलुब्धमधुपैश्चातुर्दिशं गीयते ॥ ३५ ॥

उच्चराशिर्भवेद्धोरा यस्यासौ कुरुते नृपम्।

---

२ ग्रहः. ३ सौम्येक्षितः पूर्णकलो.

स्वांशेऽथ सुहृदुच्चांशे दृष्टः केन्द्रोपगैः शुभैः ॥ ३६ ॥

स्थितो भानोः शुभ्रो विरचितबलः पश्चिमार्धे मृगस्य
रविः सिंहे शुक्रस्तुलिनि रुधिरो मेषगः कर्किणीन्दुः ।
कुमारी सम्प्राप्तो यदि भवति वा शर्वरीनाथसूनुः
प्रजातो भूपालश्छदयति महीमेकशुक्लातपत्राम् ॥ ३७ ॥

वर्गोत्तमस्वभवनेषु गता ग्रहेन्द्राः
सर्वे यदा रुचिररश्मिशिखाकलापाः ।
उत्पद्यते जगति सीममती धरित्रीं
यः पालयेत्क्षितिपतिर्जितशत्रुपक्षः ॥ ३८ ॥

केन्द्रे विलग्ननाथः सुहृद्भिरभिवीक्षितो निर्दग्धः ।
लग्नस्थिते च सौम्ये भूपतिरिह जायते पुरुषः ॥ ३९ ॥

सुरपतिगुरुः सेन्दुर्लग्ने घटे समवस्थितो
यदि बलयुतो लग्नेशश्च त्रिकोणगृहं गतः ।
रविशनिकुजैर्वीर्योपेतैर्न युक्तनिरीक्षितो
भवति स नृपः कीर्त्या युक्तो हताखिलकण्टकः ॥४०॥

न नीचगृहसंस्थिता न च रिपोर्गृहं संगताः
स्वराशिमधयांशकानुदयगोचमंशं यदि ।
कलाभिरतिभूषिते कुमुदषण्डबोधप्रदे
सुहृद्भिरभिवीक्षिताः क्षितिपतिं विदध्युर्ग्रहाः ॥ ४१ ॥

यो यः पूर्णं शिशिरकिरणं प्राप्तवर्गोत्तमांशं
सुरपतिर्गगनगमनः पश्यति स्वोच्चसंस्थम् ।
स क्षोणीशं जनयति दशां प्राप्य सौम्यः स्वकीयां
स्यातं लोके यदि बलयुताः कण्टकस्था न पापाः ॥ ४२ ॥

जन्मोदयभवनपती बलसहितौ केन्द्रभेऽथ हिबुके वा ।
इन्दुर्जलगृहगर्भस्त्रिकोणगो वा महीपालः ॥ ४३ ॥

स्वगृहे मित्रभागेषु स्वांशे वा मित्रराशिषु ।
कुर्वन्ति च नरं सूतौ सार्वभौमं नराधिपम् ॥ ४४ ॥

---

१ चिरमवनिं पालयेत. २ सर्वे. ३ विहगनाथे.. ४ निजगृह. ५ दीप्तः.

परमोच्चगताः सर्वे स्वोच्चांशे यदि सोमजः ।
त्रैलोक्याधिपतिं कुर्युर्देवदानववन्दितम् ॥ ४५ ॥
यस्योत्तरस्यां भगवान्वसिष्ठो बृहस्पतिः प्रागपरे च भार्गवः ।
अगस्त्यनामा खलु दक्षिणस्यां स नष्टशत्रुश्च भवेन्नराधिपः ॥ ४६ ॥

शशी पूर्णः स्वांशं स्वगृहमथवा स्वोच्चभं वा प्रयातो
दिवः पातुर्मन्त्री दितिजगुरुणा वीक्षितः केन्द्रसंस्थः ।
रविर्लग्ने स्वांशं यदि बलयुतः पश्यति स्यात्स भूपः
प्रभग्नं यस्यैभैश्चतुरुदधिभूशलक्ष्मीनामरण्यम् ॥ ४७ ॥

कुमुदगहनबन्धौ वीक्ष्यमाणे समस्तै-
र्गगनगृहनिवासैर्दीर्घजीवी नरः स्यात् ।
फलमशुभसमुत्थं नैव केमद्रुमोत्थं
भवति मनुजनाथः सार्वभौमो जितारिः ॥ ४८ ॥

उच्चाभिलाषी सविता त्रिकोणे स्वर्क्षे शशी जन्मनि यस्य जन्तोः ।
स शास्ति पृथ्वीं बहुरत्नपूर्णां बृहस्पतिः कर्कटके यदि स्यात् ॥४९॥

तुङ्गेषु पञ्चिशुभमार्गचरा उपेताः
स्वांशे मयूखनिकरैः परिपूरिताङ्गाः ।
उत्पादयन्ति कुलिशाङ्कितपाणिपादं
पृथ्वीपतिं सगरवेनययातितुल्यम् ॥ ५० ॥

शुभभवनगमनैः सौम्यमार्गेषु सौम्यैः
स्फुटरुचिरकराद्यैः प्रस्फुरद्भिर्विलग्ने ।
रविगुणितमयूखैर्नीचपापैरमिश्रै-
र्गिरिगहननिवासी तापसः स्यान्मुनीन्द्रः ॥ ५१ ॥

शुभगगनचराः शुभप्रदा उभयगृहे यदि पापमध्यगाः ।
स्वसुहृद्गृहपूर्णदीप्तिभिः सुगुणस्त्वथमतिः स कीर्तितः ॥५२॥

विलग्ननाथः खलु सप्तमांशः गुरुगृहे मित्रदृशो यदि स्यात् ।
करोति नाथं पृथिवीतलस्य दुर्वाहिनीभिस्सहितोदये शुभे ॥ ५३ ॥

सम्पूर्णमूर्तिर्गगनाधिनाथो मेषांशकस्थो गुरुणा च दृष्टः ।
नैकेन कश्चिच्च बलिभिस्तदन्यैः स्याद क्षितीशं धनाधिगतः ५४

१ [illegible], २ [illegible]

लग्नाच्छशी त्रिरिपुलाभनभःस्थलेषु
सुतावखण्डितवपुः पृथिवीश्वरः स्यात् ।
दृष्टः सुरेन्द्रगुरुणा न च वीक्षितोऽन्यै-
र्जन्माधिपो दशमगः स्मरगोऽथवा स्यात् ॥ ५५ ॥

विप्रद्रश्मिकरालपूर्णपरिधिर्नक्षत्रसम्पालक-
स्तुङ्गांशे समवस्थितैश्च सकलैः प्रोद्वीक्षितो व्योमगैः ।
कुर्याद्भूमिपतिं यशस्सचरितं हस्त्यश्वसैन्यं जगत्
योऽव्याच्छेषफणीन्द्रतुल्यमखिलोर्वीभारखिन्नः श्रमन् ॥ ५६ ॥

सुधामृणालोपमबिम्बशोभितः शशी नवांशे नलिनीप्रियस्य ।
यदि क्षितीशो बहुहस्तिपूर्णः शुभाश्च केन्द्रेषु न पापयुक्ताः ॥ ५७ ॥

शशिबुधरुधिराङ्कैः स्वांशकस्थैर्न नीचै-
र्व्ययगृहगृहजस्थैर्नापि सूर्यप्रविष्टैः ।
तनयभवनसंस्थे पापपती चन्द्रयुक्ते
भवति मनुजनाथः कीर्तिशुभ्रीकृताशः ॥ ५८ ॥

नीचारिवर्गरहितैर्विहगैस्त्रिभिस्तु
स्वांशोपगैर्बलयुतैः शुभदृष्टिदृष्टैः ।
गोक्षीरहारधवलो मृगलाञ्छनश्च
स्यात्तस्य जन्मनि स भूमिपतिर्जितारिः ॥ ५९ ॥

कुमुदगहनबन्धुं श्रेष्ठमत्र प्रपन्नं
यदि बलसमुपेतः पश्यति व्योमचारी ।
उदयभवनसंस्थः पापमत्रो न चैवं
भवति मनुजनाथः सार्वभौमः सुदेहः ॥ ६० ॥

जलचरराशिनवांशक इन्दौ तनुभवने शुभदृक्खवर्गे ।
अशुभकरः खलु कण्टकहीनो भवति नृपो बहुवारणनाथः ॥ ६१ ॥

वर्गोत्तमे दिनकरः सकलः स्थितोंऽशे
कुर्यान्महीपतिमपूर्वयशोभिरामम् ।
यस्याश्च कुन्दसुरपानरजोभिभूतो
भानुः प्रभातशशिनोऽनुकगोऽपि रूपम् ॥ ६२ ॥

सर्वग्रहकृते योगे चक्रवर्तीश्वरो भवेत् ।
एकैकेन तथा जाता मण्डलानामधीश्वराः ॥ ६३ ॥
एकोऽपि विहगः कुर्यात्सप्तमांशगतो नृपम् ।
समस्तबलसम्पन्नश्चक्रवर्तिनमेव च ॥ ६४ ॥
यदि पश्यति चन्द्रमसं विबुधगुरुर्वृषभसंस्थितः प्रसवे ।
अवनि पृथिवीमुदग्रां स्फुरन्मणिद्योतितदिगन्ताम् ॥ ६५ ॥
कुर्यात्तुङ्गे त्रिकोणे वा स्वराशिस्थो विलोकयन् ।
ग्रहस्तुषारकिरणं निषादमपि पार्थिवम् ॥ ६६ ॥
स्वगृहे तृतीयभागे शशी स्थितः पार्थिवं यदा कुरुते ।
परिपूर्णफलः शुभदो यदि प्रसूती महाराजम् ॥ ६७ ॥
स्वांशे दिवाकरो यस्य स्वक्षेत्रे च क्षमाकरः ।
स राजा गजदानौघवशीकरोक्षितभूतलः ॥ ६८ ॥
लग्ने रविगुरुसंयुते देवेज्येऽप्यर्षाते नवोदिते ।
दृष्टेऽसुरराजमन्त्रिणा ग्रामीणो नृपतिर्भवेदिह ॥ ६९ ॥
उदयेऽसुरमन्त्रिणो गुरुभे गुरुदृष्टिपथे च गगः ।
कुरुते नियतं मनुजं यदि सुजनगणश्च नृपः ॥ ७० ॥
गुरुमान्यकेन्द्रगो मार्गीकमाश्रिताः ।
[illegible] महीपतिः ॥ ७१ ॥
[illegible] शशिनि [illegible] ।
[illegible] नृपतिः ॥ ७२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ७३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ७४ ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ ७५ ॥

[illegible]

तपोगृहं यस्य भवेत्तदुच्चकं ग्रहेण तेनाथ युतं निरीक्षितम्।
ग्रहद्वयं स्वोच्चगतं यदा भवेत्तदा कुटुम्बी नियतं महीपतिः ७६
सुतभवने शशिदेवनमंत्री भवनपतिप्रसमीक्षितदेहो।
भृगुतनयो यदि मीनसमेतो भवति नृपः खलु कुत्सितवंशः ७७

चन्द्रस्त्रिपुष्करस्थः स्वोचे वचसां पतिः सलक्ष्मीकम्।
उत्पादयति स्वामिनमुत्तमपात्रं समग्रभुवः॥ ७८॥
केन्द्रस्वोच्चमुपेतः सुरमंत्री दशमगो यदा शुक्रः।
नूनं स भवति पुरुषः समस्तपृथ्वीश्वरः ख्यातः॥ ७९॥

स्वर्क्षे शशी विपुलरश्मिशिखाकलापाः
स्वांशे स्थिता बुधबृहस्पतिदानवेज्याः।
पातालगा दिनकरेण निरीक्षिताश्च
संसूचयन्ति नृपतिं द्विजमुख्यजातम्॥ ८०॥

रविर्नभस्थः सत्रिकोणगोऽपि वा स्वराशिसंस्थाः सितजीवचन्द्राः।
तृतीयपष्ठायगताश्च चन्द्रात्कुर्वन्ति गोपालमिह क्षितीशम्॥ ८१॥

सप्तमभवने सौम्या मित्रांशगताः सुहृद्भिरिह दृष्टाः।
उच्चे कुजो यदि नृपः समस्तनृपपालकः श्रेष्ठः॥ ८२॥

रविशशिबुधशुक्रैर्व्योम्नि मित्रांशकस्थै-
र्न च रिपुभवनस्थैर्नाप्यदृश्यैर्न नीचैः।
स तपसि भृगुपुत्रे भूपतिः स्यात्प्रयाणे
गजमदजलसेकैर्लीयते यस्य रेणुः॥ ८३॥

स्वोचे भानुः प्रकटितबलो व्योममध्ये सजीवः
शुक्रो धर्मे यदि बलयुतः स्वं नवांशं प्रपन्नः।
लग्ने वर्गे शुभगगनगो राजपुत्रेण दृष्टः
पृथ्वीपालो धवलितजगत्स्फातिसितैः स्वैर्यशोभिः ८४

वृषे शशी लग्नगतः सुपूर्णः सितेन दृष्टो वणिजि स्थितेन।
बुधोऽपि पातालगतो यदि स्यात्तदान्यजातो भवति क्षितीशः ८५

---

१ यदि देवनमन्त्री. २ देह. ३ मतमन्त्री. ४ शनि., बदा. ५ नृप. ६ बके:. ७ विंध्यते. ८ भुजयुगः.

क्षमासुतः स्वोच्चमुपाश्रितो यदा
रवीन्दुवाचस्पतिभिर्निरीक्षितः ।
भवेन्नरेन्द्रो यदि कुत्सितस्तदा
समस्तपृथ्वीपरिरक्षणे क्षमः ॥ ८६ ॥

जायतेऽभिजिति यः शुभकर्मा
भूपतिर्भवति सोऽतुलवीर्यः ।
नीचवंशकुलजोऽपि नरोऽस्मिन्
राजयोग इति न व्यपदेशः ॥ ८७ ॥

गण्डान्तविष्टिपरिघव्यतिपातजात-
स्ताराधिपः समुदये यदि कृत्तिकायाम् ।
क्रीडेत्कृपाणफलकाहितचण्डवेग-
प्रोत्थापिताहितशिरोगुलिकाभिरीशः ॥ ८८ ॥

बुधोदये सप्तमगे बृहस्पतौ
चन्द्रे कुलीरे सुखराशिगेऽमले ।
वियद्गते भार्गवनन्दने ग्रहे
प्रशास्ति पृथ्वीं मनुजो निराकुलः ॥ ८९ ॥

एकान्तरगैर्विहगैः पक्षिभक्षः क्षितीश्वरं कुर्यात् ।
अत्रैव शुभे लग्ने सकलमहीपालको नृपतिः ॥ ९० ॥

अयमेव समुद्राख्यो द्वौ लग्ने यदि सप्तिनौ ।
करोति भूभुजां नाथं सौम्ये केन्द्रेषु सस्थितैः ॥ ९१ ॥

निरन्तरं यदि भवनेषु षट्सु
ग्रहाः स्थिता उदयगृहात्क्रमस्थाः ।
स्वपक्षिदन्तरपतिमेव कुर्यु-
श्चतुष्टयस्तपतिमन्त्रिणं च ॥ ९२ ॥

सुतसुखदुश्चिक्यगता यदि कर्मणि कीर्तयन्ति यवनाद्याः ।
धन्युसुतार्थगजाढ्यो बहुभृत्यो जायते क्षितिपः ॥ ९३ ॥

कर्माम्बुजन्महोरासु ग्रहाः सर्वे व्यवस्थिताः ।
कुर्वन्ति नगरं नाम यत्र स्यात्पृथिवीपतिः ॥ ९४ ॥

---

१ नदी. २ लग्ने. ३ ममाश्रय. ४ वैश्वयुग. ५ न कृतो मुखे.

सुरतनुमदगाः शुभाः समग्राः
कुजरविरविजास्त्रिधर्मलाभसंस्थाः ।
यदि भवति महीपतिः प्रशान्तो
यवनपतिकृतो ह्ययं महीपयोगः ॥ ९५ ॥
लाभधर्मस्थिताः सौम्याः पापाः कर्मणि संस्थिताः ।
नृपतीनामयं योगो भवेत्कलशसंज्ञितः ॥ ९६ ॥
त्रयो ग्रहा भ्रातृसुतायसंस्थास्तथा शुभौ द्वौ रिपुसङ्गतौ च ।
कलत्रलग्नं च गतौ च शेषौ नृपस्य योगः खलु पूर्णकुम्भः ॥९७
मुनिस्तरं नीचकुलोद्भवा मया
विचित्ररूपाः कथिताः क्षितीश्वराः ।
अतःपरं पार्थिववंशजन्मनां
भवन्ति योगा मुनिभिः प्रकीर्तिताः ॥ ९८ ॥
सिंहोदये दिनकरो मृगलाञ्छनोजे[1]
कुम्भस्थितो रविसुतः स्वगृहे सुरेज्यः ।
स्वोच्चेऽपि भूमितनयः पृथिवीश्वरस्य
जन्मप्रदः सकललोकनमस्कृतस्य ॥ ९९ ॥
शुभे लग्नं याते बलवति तथा धर्मराशिक्रमेण
शुभैः शेषैर्लग्नं धनगृहमथ व्यायपदकर्मगैश्च ।
महीपालः श्रीमान्भवति नियतं यस्य मातङ्गमत्ताः
प्रयाणे मेघानां सुतमदजलैर्भ्रान्तिमुत्पादयन्ति ॥१००॥
सुरपतिगुरुर्बन्धुस्थाने स्ववेश्मगतो यदा
तुहिनकिरणः सम्पूर्णाङ्गस्तपःसमवस्थितः ।
त्रितनुभवनप्राप्ताः शेषा ग्रहा यदि भूपतिः
भवति घृनिमान्स्फीतश्रीकस्तथा पटुवाहनः १०१
स्वोच्चोदये कृतपदः कुमुदस्य बन्धु-
र्जीवोऽर्थगो वणिजि दानवपूजितश्च ।
कन्याजसिंहगृहगा बुधभौमसूर्या-
श्चन्द्रांशुनिर्मलयशा भवति क्षितीशः ॥ १०२ ॥

---

१ भा. २ दनुजपगुरु. ३ शेषाश्च मत्स्ययुगले यदि षेपूले...
११

नक्षत्रनाथसहितः सविता नभस्थः
सौरिर्विलग्नभवने हिबुके सुरेज्यः ।
देवारिपूज्यबुधभूमिसुतैः स्वलाभैः
ख्यातो महीपतिरिह स्वगुणैर्नरः स्यात् ॥ १०३ ॥

मृगराशिं परित्यज्य स्थितो लग्ने बृहस्पतिः ।
करोत्यवश्यं नृपतिं सर्वैर्भाग्यैर्विराजितम् ॥ १०४ ॥

लग्ने सौरो रविजसहितस्तीक्ष्णरश्मिः स्वमध्ये
वाचां स्वामी दशमगृहगो भार्गवः सप्तमस्थः ।
आये हंसः शिशिरकिरणो यस्य राशिं प्रपन्नो
यद्येव स्यादिह पुंस्यजमो जन्म भूपालकस्य ॥ १०५ ॥

न्यूनोऽपि कुमुदबन्धुः स्वोच्चस्थः पार्थिवं करोति नरम् ।
किं पुनरखण्डमण्डलकरनिकरव्याप्तदिगन्तः ॥ १०६ ॥

लग्नं विहाय केन्द्रे सकलकलापूरितो निशानाथः ।
विदधाति महीपालं विक्रमधनवाहनोपेतम् ॥ १०७ ॥

यदि पश्यति दानवार्चित सकलामवनिपस्तदा भवेत् ।
नृपतिर्बहुनागनायको भुजगेन्द्र इव प्रतापवान् ॥ १०८ ॥

त्रिकोणगौ धर्मपती कुर्यान्नरमनुपं नरम् ।
शिरोभिः शासनं तस्य धारयन्ति नृपाः सदा ॥ १०९ ॥

लग्नाधिपतिः स्वोच्चे पश्यन्नुपगतोऽन्नं नृपं कुरुते ।
बहुगजतुरगपदातिभिः क्षपितारिं महाभिमानम् ॥ ११० ॥

इन्दुः स्वोच्चे पश्यन्करोति भूपान्वितं नरं नृपतिम् ।
प्रतापान्वितमुपहितधनं सौभाग्ययुक्तं च ॥ १११ ॥

अतिमित्रांशगतो दृष्टो दानवमन्त्रिणा ।
अचिरं कुरुते लक्ष्मीमालिनं भूपतिं नरम् ॥ ११२ ॥

स्वांशेऽतिमित्रांशे वा गुरुणा यदि दृश्यते ।
तदा महीपतिं कुर्यादिति नात्र संशयः ॥ ११३ ॥

स्वर्क्षे लग्ने केन्द्रे बलपरिपूर्णः करोति पार्थिवम् ।
... नृपं किं पुनरतिबलसम्पन्नः ॥ ११४ ॥

[illegible]

रविरप्यधिमित्रस्थो यदि चन्द्रमसाश्रितः ।
अङ्गदेशाधिपं कुर्यादमार्त्यमहितं नृपम् ॥ ११५ ॥
उदयस्थः शशितनयः कुमुदाकरबन्धुना च संदृश्यते ।
जनयति मगधाधिपतिं गजमदगन्धेन वासितदिगन्तम् ॥ ११६ ॥
प्रधानबलसंयुक्तः सम्पूर्णः शशलाञ्छनः ।
एकोऽपि कुरुते जातं नराधिपमरिंदमम् ॥ ११७ ॥
केन्द्रे त्रिदशनाथः श्रेष्ठबलो मानवाधिपं कुरुते ।
गोपालकुलेऽपि सतं किं पुनरवनीश्वराणां च ॥ ११८ ॥
[illegible] केन्द्रे [illegible] शशिनि ।
[illegible] आत्मः ॥ ११९ ॥
[illegible] सह शशिना [illegible] ।
[illegible] ॥ १२० ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १२१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १२२ ॥
[illegible] पुनः [illegible] ।
[illegible] ॥ १२३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १२४ ॥
[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥ १२५ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ १२६ ॥
[illegible]

[illegible]

तपसि च रविपुत्रे जायते पार्थिवेन्द्रः
प्रथितविमलकीर्तिर्दानधर्मप्रतापैः ॥ १३४ ॥
त्रिदशगुरो रविर्हिमकरस्य भृगोस्तनयो
रवितनयः कुजस्य खलु दृष्टिपथं च गतः ।
भवति विलग्नगो यदि चरोदयराशिगतः
प्रथितयशा भवेत्क्षितिपतिः क्षपितारिगणः ॥ १३५ ॥
बुधः कन्यालग्ने सुरपतिगुरुश्चैव तिमिगः
स्थितः क्षोणीपुत्रः प्रसवसमये वीर्यसहितः ।
शनिः शत्रुस्थाने त्रिदशरिपुपूज्यश्च हिबुके
यदैवं स्यात्सूतौ स्वभुजविजयी भूपतिरिह ॥१३६॥
यमे विलग्ने मकरप्रतिष्ठिते
दिवाकरे चूनगते मितेऽष्टमे ।
कुजेऽलिगे कर्कटगे निशाकरे
भवेत्प्रसिद्धो जगतीश्वरो नृप. ॥ १३७ ॥
भृगोदये भूमिसुते सुनिर्मले शनैश्चरे धर्मगृहे व्यवस्थिते ।
दिवाकरे सप्तमगे सहेन्दुना चलस्वभावो नृपतिः प्रजायते ॥१३८॥
शनैश्चरे लग्नगते सचन्द्रे बृहस्पतौ सप्तमराशिगे च ।
शुक्रेण दृष्टे शशिजे खतुङ्गे जायेत पृथ्वीपतिरप्रधृष्य ॥१३९॥
चापे भवेत्सुरगुरुर्हतदृष्टिशुद्धो
लग्ने सुरारिदयितः शशिनि स्वगर्भी ।
चापीतडागसुरवेश्मकरो नरोऽत्र
जायेत मानधनिर्द्विजदेवभक्तः ॥ १४० ॥
एकः स्वोच्चे शुभगगनगः संस्थितो निर्मलांशुः
केन्द्रे भानुः प्रकटितकरः केवलः पूर्णवीर्यः ।
दृष्टः पूर्णादमरगुरुणा पञ्चमस्थेन जातं
भूमेर्नाथं चतुरगजपतिं सर्ववन्द्यं कृतार्थम् ॥ १४१ ॥
षष्ठे कुजार्कितनयः सहजेऽथवाऽपि
सिंहे सुरारिसचिवोऽथ भवर्क्षसंस्थः ।

१ प्रथमभवने. २ चापगते सुरपुरोहितदृष्टियुक्तः.

दृष्टः शुभैर्दिनकरेन्दुविहीनदृष्टिः
कुर्यान्नृपं स्वभुजनिर्जितशत्रुपक्षम् ॥ १४२ ॥
वहति मृदुसमीरो निर्मलव्योममध्ये
विमलनिरुपमर्गाः खेचरा वृत्तवैराः।
उदयति सुरवन्द्ये मण्डले मातृकाणां
यदि वृषभगृहस्थो भार्गवः स्यात्क्षितीशः ॥ १४३॥
शशिबुधरुधिराख्यैः स्वांशकस्थैर्न नीचै-
र्व्ययगृहसहजस्थैर्नापि सूर्यप्रविष्टैः ।
तनयभवनसंस्थे वाक्पतौ चन्द्रयुक्ते
भवति मनुजनाथः कीर्तिमुक्तोरुनाशः ॥ १४४ ॥
अधिमित्रगते केन्द्रे जन्माधिपतिर्विलग्नपतियुक्तः ।
पश्यति बलपरिपूर्णो लग्नं स्यात्पुष्कलो योगः ॥ १४५ ॥
पुष्कलयोगे पुरुषा जायन्ते भूमिपालका नित्यम् ।
सुचिरं भ्रमन्ति हतरिपुगजमदगन्धेन वासितदिगन्ताः॥१४६॥
राज्यादौ लग्नपतिः करोति जातं नरेन्द्रदण्डपतिम् ।
मध्ये मण्डलनाथं ग्रामपतिं चैव भवनान्ते ॥ १४७ ॥
पौष्णे फाल्गुन्यां वा मूले पुष्ये च भास्करः कुरुते ।
लग्नगतो नरनाथं योजनशतमात्रके देशे ॥ १४८ ॥
कृत्तिकाश्रवणीस्वातीपुष्यस्थायी भृगोः सुतः ।
करोति भूभुजां नाथमभिन्यामपि संस्थितः ॥ १४९ ॥
तिष्ठति सार्वभौमं लग्नांशपतिः स्वतुङ्गगः केन्द्रे ।
नृपतिं [illegible]पतिर्जन्माधिपतिर्धनसमृद्धम् ॥ १५० ॥
मीने निशाकरः पूर्णः सुहृद्दृग्निरीक्षितः ।
सार्वभौमं नरं कुर्यान्मदाज्ञानाशं मनुजः ॥ १५१ ॥
[illegible] भौमे कर्मस्थाने
[illegible]भृगुगुरु[illegible] [illegible] ।
[illegible] भानु
[illegible] ॥ १५२ ॥

[illegible]

क्षोणीभर्ता याने यस्य
प्रविचलिततुरगरजसा दिशः परितो गंतः ।
एवं कर्तुर्भूयो भूयो
धरणितलपरिमलसुखं प्रयान्ति रवेर्हयाः ॥ १५३ ॥
शशिसहिते केन्द्रस्थे शनैश्चरे भवति जारजातस्तु ।
राजा शुचि गजतुरगग्रामधनैर्वर्धितश्रीकः ॥ १५४ ॥
शुक्रवाक्पतिबुधैर्धनसंस्थैर्घूनगैः शशिरविक्षितिपुत्रैः ।
जायते क्षितिपतिः पृथुवक्षाः सर्वतः क्षपितशत्रुसमूहः ॥१५५॥
भानुः प्राणी शशिगृहयुतः शीतरश्मिश्च तस्मि-
न्सेकः स्वोचे यदि गगनगो निर्मलः पूर्णरश्मिः ।
लग्नं प्राप्तः सुरपतिगुरुः पञ्चगः स्यात्क्षितीश-
श्छन्नो यस्य प्रचलितचमूरेणुभिर्व्योममार्गः ॥ १५६ ॥
कुम्भस्याष्टमभागे त्रिकोणसंस्थे (पिच) निशानाथे ।
जातो भवत्यवश्यं राजा शुभदः समस्तलोकस्य ॥ १५७ ॥
मेषस्य सप्तमांशे करोति पृथ्वीसुतः स्थितो नृपतिम् ।
सिंहस्य पञ्चमांशे नरमिथुनांशे भवेन्नृपः ॥ १५८ ॥
कुम्भस्य पञ्चदशके भागे चन्द्रः स्थितो महीपालम् ।
कर्कटकस्य च दशमे करोति पुरुषं सदा प्रभवे ॥ १५९ ॥
धनुषि च विंशे जीवः करोति नृपतिं स्थितो जनस्यात्तम् ।
सिंहस्य पञ्चमांशे तथा च देलिर्बुधो ज्ञेयः ॥ १६० ॥
एकस्मिन्पञ्चमकृतौ पञ्चदशस्यास्थितश्चन्द्रः ।
भागेषु वीरनृपतिं करोति भुजलब्धपृथ्वीकम् ॥ १६१ ॥
मकरस्य पञ्चमांशे करोति पुरुषं नरेश्वरं शुनयेम् ।
योगे भूतलतिलकं धर्मज्ञं शास्त्रनिरतं च ॥ १६२ ॥
कर्कटके शशिजीवौ पञ्चसु भागेषु संस्थितौ कुरुतः ।
भूमिपतिमनधृष्यं रविरिव सर्वग्रहगणस्य ॥ १६३ ॥
चन्द्रः पुष्ये नृपतिं वर्गोत्तमकृत्तिकाश्विनीसंस्थः ।

नौ॰. २ परिभ्रम. ३ जातोन. ४ एकाधिकविंशे. ५ विंशे. ६ रविजो.
नम्.

विदधाति सार्वभौमं त्रिपुष्करे वाऽपि परिपूर्णः ॥ १६४ ॥
अश्विन्यनुराधास्थः स्थितः श्रविष्ठासु पार्थिवं भौमः ।
कुरुते स्वोच्चमुपगतो वर्गोत्तमगश्च नान्यत्र ॥ १६५ ॥
व्योम्नि शंखधवलो निशाकरो भार्गवस्तपसि संस्थितः शुचिः ।
आयगाश्च यदि सर्व एव ते स्यान्महीपतिरतुल्यपौरुषः ॥१६६॥
चन्द्रादुपचयसंस्था गगनसदः सर्व एव यदि सूतौ ।
जायेत माननिलयः समस्तपृथ्वीपतिः पुरुषः ॥ १६७ ॥
जीवनिशाकरसूर्याः पञ्चमनवमतृतीयगा वक्रात् ।
यदि भवति तदा राजा कुबेरतुल्यो धनैर्वाग्मी ॥ १६८ ॥
रविस्तृतीये भृगुनन्दनः सुखे बुधस्य चान्ये यदि पञ्चमे स्थिताः ।
न नीचराशौ न च शत्रुवेश्मगा भवेन्नरेन्द्रश्चिसमुद्रपारगः॥१६९॥
बृहस्पतेर्भौमदिवाकरेन्दवो गता द्वितीयाम्बुनभःस्थलं क्रमात् ।
विपक्षराशौ परिशेषखेचरा यदा तदा भूमिपतिर्नृपात्मजः॥१७०॥
भृगोरपत्याद्बुधभास्करात्मजौ चतुष्टयस्थौ परिशेषखेचराः ।
तृतीयलाभर्क्षगतास्तु ते यदा महीपतिं कुर्युरसंशयं तदा ॥१७१॥
शुक्रबुधौ रवितनयात्केन्द्रे वाचस्पतिर्भवेद्बुधे ।
सिंहासनाधिशायी यदि राजा स्वोच्चगाश्च परिशेषाः ॥१७२॥
सवितुस्तृतीयपञ्चमलाभर्क्षसमाश्रिताः सदा यस्य ।
सर्वे ग्रहाः स नृपतिर्मंत्री सेनापतिर्वाऽपि ॥ १७३ ॥
लग्नपतेः स्फुटरश्मेः पापा लाभे शुभाश्च केन्द्रस्थाः ।
यदि भवति तदा नृपतिः स्वभुजार्जितसर्वभूमितलः॥१७४॥
लाभे तृतीयषष्ठे यदि पापा जन्मपस्य शुभदृष्टाः ।
भवति तदा धरणीशः समस्तनृपवन्दितः साधुः ॥ १७५ ॥
विचरति सुरपूज्यो मेषभेऽथापि सिंहे
दहनकिरणदृष्टे भूमिपुत्रे स्वराशौ ।
न च गगनविचारी कश्चिदेकोऽपि नीचे
यदि नृपतिमुख्यो जायते पार्थिवेन्द्रः ॥ १७६ ॥

---

१ पूर्ण. २ बान्धव. ३ शुभगो.

चन्द्राद्ग्रहैर्निगदिताः सुनफादयश्च
केन्द्रस्थितैर्यदि भवन्ति च तेऽत्र योगाः ।
विश्वम्भराधिपकुलेषु महत्सु जाता
योगेषु तेषु मनुजेश्वरतां लभन्ते ॥ १७७ ॥
केन्द्रगौ यदि तु जीवशशाङ्कौ यस्य जन्मनि च भार्गवदृष्टौ ।
भूपतिर्भवति सोऽतुलकीर्तिर्नीचगो यदि न कश्चिदिह स्यात्१७८
उदयशिखरिसंस्थो भार्गवो यत्र तत्र
बुधरविसुतदृष्टः स्वांशकस्थोऽतिवीर्यः ।
जनयति नरनाथं वाक्पतौ पञ्चमस्थे
भुजबलहतशत्रुं सार्वभौमं गजाढ्यम् ॥ १७९ ॥
सिंहे कमलिनीनाथः कुलीरस्थो निशाकरः ।
दृष्टौ द्वावपि जीवेन पार्थिवं कुरुतस्तदा ॥ १८० ॥
बुधः कर्कटमारूढो वाक्पतिश्च धनुर्धरम् ।
सूर्यभूसुनदृष्टौ च यदि स्फीतो महीपतिः ॥ १८१ ॥
शफरीयुगले चन्द्रः कर्कटे च बृहस्पतिः ।
शुक्रः कुम्भे यदा शक्तस्तदा राजा भवेदिह ॥ १८२ ॥
सितदृष्टः शनिः कुम्भे पद्मिनीदयितो भवे ।
चंद्रे जलचरे राशौ यदि जातो नृपो भवेत् ॥ १८३ ॥
कुजोऽलिगोऽथ मेषे वा रविजीवनिरीक्षितः ।
वृषे ज्ञो जीवसंदृष्टस्तदाऽपि पृथिवीपतिः ॥ १८४ ॥
अमलवपुरवक्रः कैरवाणां विकासी
स्वगृहमथ नवांशं स्वोच्चभांशं गतो वा ।
हितगगननिवासैः पञ्चभिर्दृश्यमानो
जनयति जगतीशं नीचभे नो यदि स्यात् ॥१८५॥
लाभे मन्दो गुरुभृगुसुतावुद्गमे खे शशाङ्को
चन्द्रावर्को बुधकुजनयौ वक्रगौ चेत्स भूपः ।

ीःरवे. १ छ्रू. १ रन—वाचकौ.

विदधाति सार्वभौमं त्रिपुष्करे वाऽपि परिपूर्णः ॥ १६४ ॥
अश्विन्यनुराधास्थः स्थितः श्रविष्ठासु पार्थिवं भौमः ।
कुरुते स्वोच्चमुपगतो वर्गोत्तमगश्च नान्यत्र ॥ १६५ ॥
व्योम्नि शंखधवलो निशाकरो भार्गवस्तपसि संस्थितः शुचिः ।
आयगाश्च यदि सर्व एव ते स्यान्महीपतिरतुल्यपौरुषः ॥१६६॥
चन्द्रादुपचयसंस्था गगनसदः सर्व एव यदि सूतौ ।
जायेत माननिलयः समस्तपृथ्वीपतिः पुरुषः ॥ १६७ ॥
जीवनिशाकरसूर्याः पञ्चमनवमतृतीयगा वक्रात् ।
यदि भवति तदा राजा कुबेरतुल्यो धनैर्वासी ॥ १६८ ॥
रविस्तृतीये भृगुनन्दनः सुखे बुधस्य चान्ये यदि पञ्चमे स्थिताः ।
न नीचराशौ न च शत्रुवेश्मगा भवेन्नरेन्द्रस्त्रिसमुद्रपारगः॥१६९॥
बृहस्पतेर्भौमदिवाकरेन्दवो गता द्वितीयाम्बुनभःस्थलं क्रमात् ।
विपक्षराशौ परिशेषखेचरा यदा तदा भूमिपतिर्नृपात्मजः॥१७०॥
भृगोरपत्याद्बुधभास्करात्मजौ चतुष्टयस्थौ परिशेषखेचराः ।
तृतीयलाभर्क्षगतास्तु ते यदा महीपतिं कुर्युरसंशयं तदा ॥१७१॥
शुक्रबुधौ रवितनयात्केन्द्रे वाचस्पतिर्भवेदुच्चे ।
सिंहासनाधिशायी यदि राजा स्वोच्चगाश्च परिशेषाः ॥१७२॥
सवितुस्तृतीयपञ्चमलाभर्क्षसमाश्रिताः सदा यस्य ।
सर्वे ग्रहाः स नृपतिर्मन्त्री सेनापतिर्वाऽपि ॥ १७३ ॥
लग्नपतेः स्फुटरश्मेः पापा लाभे शुभाश्च केन्द्रस्थाः ।
यदि भवति तदा नृपतिः स्वभुजार्जितसर्वभूमितलः॥१७४॥
लाभे तृतीयषष्ठे यदि पापा जन्मपस्य शुभदृष्टाः ।
भवति तदा धर्णीशः समस्तनृपवन्दितः साधुः ॥ १७५ ॥
विचरति सुरपूज्यो मेषभेऽथापि सिंहे
दहनकिरणदृष्टे भूमिपुत्रे स्वराशौ ।
न च गगनविचारी कश्चिदेकोऽपि नीचे
यदि नृपतिमुख्यो जायते पार्थिवेन्द्रः ॥ १७६ ॥

---

१ मूर्ते. २ चन्द्र. ३ सुखी.

चन्द्राद्यहैर्निगदिताः सुनफादयश्च
केन्द्रस्थितैर्यदि भवन्ति च तेऽत्र योगाः ।
विश्वम्भराधिपकुलेषु महत्सु जाता
योगेषु तेषु मनुजेश्वरतां लभन्ते ॥ १७७ ॥
केन्द्रगौ यदि तु जीवशशाङ्कौ यस्य जन्मनि च भार्गवदृष्टौ ।
भूपतिर्भवति सोऽतुलकीर्तिर्नीचगो यदि न कश्चिदिह स्यात् १७८
उदयशिखरिसंस्थो भार्गवो यत्र तत्र
बुधरविसुतदृष्टः स्वांशकस्थोऽतिवीर्यः ।
जनयति नरनाथं वाक्पतौ पद्मसंस्थे
भुजबलहतशत्रुं सार्वभौमं गजाढ्यम् ॥ १७९ ॥
सिंहे कमलिनीनाथः कुलीरस्थो निशाकरः ।
दृष्टौ द्वावपि जीवेन पार्थिवं कुरुतस्तदा ॥ १८० ॥
बुधः कर्कटमारूढो वाक्पतिश्च धनुर्धरम् ।
सूर्यसूनुदृष्टौ च यदि स्फीतो महीपतिः ॥ १८१ ॥
शफरीयुगले चन्द्रः कर्कटे च बृहस्पतिः ।
शुक्रः कुम्भे यदा शक्रस्तदा राजा भवेदिह ॥ १८२ ॥
सितदृष्टः शनिः कुम्भे पद्मिनीदयितो भवे ।
चंद्रे जलचरे राशौ यदि जातो नृपो भवेत् ॥ १८३ ॥
कुजोऽलिगोऽथ मेषे वा रविजीवनिरीक्षितः ।
वृषे ज्ञो जीवसंदृष्टमदाऽपि पृथिवीपतिः ॥ १८४ ॥
अमलवपुरपक्षः कैरवाणां विकासी
स्वगृहमथ नवांशं स्वोच्चभांशं गतो वा ।
हितगगननिवासैः पश्यभिर्दृश्यमानो
जनयति जगतीशं नीचभे नो यदि स्यात् ॥१८५॥
लाभे मन्दो गुरुभृगुसुतावुद्गमे खे शशाङ्को
चन्द्रार्कौ बुधकुजनवौ वक्रगौ चेत्स भूपः ।

ोदये. २ दृष्ट. ३ तन—चापकौ.

यत्सेनायास्त्वतमदजलक्षोभतो वारणेन्द्रै-
र्भूयः सेतोः स्मरति सहसा क्षोभितान्तोऽम्बुराशिः१८६

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां राजयोगाध्यायो नाम पञ्चत्रिंशः ॥

षट्त्रिंशोऽध्यायः ।

रश्मिप्रधानमेतद्यस्माच्छास्त्रं वदन्ति माणित्थाः ।
तस्मात्प्रयत्नतोऽहं कथयामि यथामतं तेषाम् ॥ १ ॥
स्वोच्चस्थे दश सूर्ये नव चन्द्रे पञ्च भूमितनये च ।
पञ्चेन्दुजे सुरेड्ये सप्ताष्टौ भार्गवे शनौ पञ्च ॥ २ ॥
एवं महेन्द्रशास्त्रे मणित्थमयबादरायणप्रोक्ते ।
सप्त प्रत्येकस्था निर्दिष्टा रश्मयो ग्रहेन्द्राणाम् ॥ ३ ॥
सर्वे प्रमाणमेते मुनिवचनात्किन्तु सप्तसंख्यैव ।
बहुवाक्यादस्माकं नीचगतः स्याद्विगतरश्मिः ॥ ४ ॥
अभिमुखरश्मिर्नीचाद्भ्रष्टः स्वोच्चात्परान्मुखो ज्ञेयः ।
अन्तरगतेऽनुपातो यथा तथा संप्रवक्ष्यामि ॥ ५ ॥
नीचोने मण्डलशोध्यश्चक्रात्षड्भवनतो यदाभ्यधिकः ।
आत्मीयरश्मिगुणितात्षड्भक्ताद्रश्मयस्तस्मात् ॥ ६ ॥
मित्रद्वादशभागे द्विगुणास्त्रिगुणाः स्वके च दीधितयः ।
स्वके पुनर्मयोक्ते स्वराशिगे तद्वदन्येन ॥ ७ ॥
द्विगुणाः स्युर्दीधितयो वक्रस्थेऽप्येवमेव स्युः ।
वैरिद्वादशभागे नीचे च भवन्ति षोडशांशोनाः ॥ ८ ॥
अस्तं गतो निरश्मिः शनिमितरजे ग्रहो ज्ञेयः ।
चक्रान्तस्थे द्विगुणा वक्रत्यागेऽष्टभागहीनाश्च ।
एवं रश्मिविधानं पूर्वाचार्यैः समुद्दिष्टम् ॥ ९ ॥
एकादि पञ्च यावद्रश्मिभिरिन्दु[illegible] [illegible]
धनयक्त दरिद्रा नीचगताः [illegible] ॥ १० ॥
[illegible] यावद्[illegible]कादीनां [illegible] ॥ ।

१ नीचांशेषु २ ढ. पु.

जायन्तेऽत्र मनुष्याः सौभाग्यपरिच्युता मलिनाः ॥ ११ ॥
ऊर्ध्वं पञ्चदशाभिर्यावत्सारद्युयुताः सुजनाः ।
धर्माभिरताः सुभगाः कुलस्य तुल्याः प्रजायन्ते ॥ १२ ॥
आविंशतेर्धनेषुः कुलाधिका धेनयुता जैनरव्याताः ।
कीर्तिकराश्च मनुष्या यथाक्रमं स्वजनसम्पूज्याः ॥ १३ ॥
पूज्याः सुभगा धीराः कृतिनो नृपास्तु शरकृतिर्यावत् ।
पश्चो भवन्ति मनुजाः संभाषितमकलकरणीयाः ॥ १४ ॥
अत उत्तरेण यावद्वा नृपाश्विना नृपतिलब्धधनसौख्याः ।
त्रिंशद्यावन्मन्त्रिवाः पूज्याश्च भवन्ति भूपानाम् ॥ १५ ॥
एकत्रिंशद्भिस्तु भवराः स्थाना महीभुजामिष्टाः ।
द्वात्रिंशद्भिः पुरुषाः पंचाशद्ग्रामपतयः स्युः ॥ १६ ॥
ग्रामम्पदराधिपतिं त्रिंशाभ्यधिका करोति रश्मीनाम् ।
त्रिसहस्रग्रामाणां पुरुषं सुनी चतुस्त्रिंशत् ॥ १७ ॥
पञ्चो मण्डलभाजो षट्कोशपरिग्रहा महासत्त्वाः ।
प्रख्यातकान्तियशसो भवन्ति सुभगाश्च लोकानाम् ॥ १८॥
त्रिंशत्षड्भिः सहिता रश्मीनां यस्य जन्मसमये स्यात् ।
सार्धं भुनक्ति लक्षं स ग्रामाणां पुमान्नियतम् ॥ १९ ॥
त्रिंशन्मण्डलसहिता रश्मीनां सम्भवे भवेद्येषाम् ।
लक्षत्रितयपतित्वं ग्रामाणां जायते तेषाम् ॥ २० ॥
त्रिंशत्सनवा गावो जन्मनि येषां ग्रहोत्थिताः सन्ति ।
ते तोषितसकलजना भवन्ति पृथ्वीश्वराः पुरुषाः ॥ २१ ॥
दशजलधिगुणाया रश्मिसंख्या नराणां
दिशति पृथुलभूमेः पालकत्वं च तेषाम् ।
हतरिपुवनिताभिर्गीयतेऽतीव कीर्तिः
करुणरुदितगर्भैरुच्चहाकोशशब्दैः ॥ २२ ॥
शशिजलनिधिसंख्यै रश्मिभिः सूयते यो
जलनिधिरशनायाः पार्थिवः स्यात्स भूमेः ।

.. २ धन. ३ सप्ताधिप. ४ पञ्चदशभाग.

द्विजलविरशनायाः पञ्चवेदास्यसंस्थै-
स्त्रिजलविरशनाया वह्निवेदैस्तथैव ॥ २३ ॥
वेदाब्धिसंस्थैश्च मयूखजालैर्जाता नरेन्द्राः खलु सार्वभौमाः ।
सौम्याः सुरब्राह्मणभक्तिशीला दीर्घायुषः सत्त्वयुता भवन्ति ॥२४॥
परतः परतः किरणैर्द्वीपान्तरपालका निरुत्सर्गाः ।
सर्वनमस्याः सुभगा महेन्द्रतुल्यप्रतापाश्च ॥ २५ ॥
चत्वारिंशद्युक्ता पञ्चादिभिरत्र यस्य सूती स्यात् ।
ज्ञेयं तस्यारिष्टं सर्वक्षितिपालकं मुक्त्वा ॥ २६ ॥
भुवनभरसहिष्णोः सर्वतः क्षीणशत्रो-
स्त्रिदशपतिमहिम्नः सर्वलोकस्तुतस्य ।
विदधति विहगानां रश्मयोऽतीव दीप्ता-
स्तुरगकृतिसमानाश्चक्रवर्तित्वमेव ॥ २७ ॥
अभिमुखकरप्रवाहाः फलं प्रयच्छन्ति पुष्टतरमाशु ।
तद्विपरीतं पुंसां पराङ्मुखास्तु ग्रहेन्द्राणाम् ॥ २८ ॥
जन्मसमये ग्रहाणां रश्मीनां संक्षये क्षयो भवति ।
वृद्धेर्वर्धिष्णूनामधमोत्तमता क्रमेणैव ॥ २९ ॥
इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां रश्मिचिन्ता नाम षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ।

श्रीदेवकीर्तिराजा पञ्चमहापुरुषलक्षणान्नृपतीन् ।
कथयति यांस्तानहमपि कथयामि निराकुलीकृत्य ॥ १ ॥
स्वक्षेत्रे च चतुष्टये च बलिभिः स्वोच्चस्थितैर्वा ग्रहैः
शुक्राङ्गारकमन्दजीवशशिजैरेतैर्यथानुक्रमम् ।
मालव्यो रुचकः शशोऽथ कथितो हंसश्च भद्रस्तथा
सर्वेषामपि विस्तरं मतिमतां संक्षिप्यते लक्षणम् ॥ २ ॥
महीसुतान्मल्लमुदाहरन्ति गुरुत्वमिन्दोस्तनयाद्धरौ च ।
स्थूरं सितात्स्नेहमिनेश्च वर्णं सत्वाधिकं पूर्णतनूनि चैषाम् ॥३॥

१ चत्वारिंशद्भिर्या. २ सर्वक्षितिपालकानुक्त्वा (?) ३ भवि. ४ शिरस्त्रिदशपतिमहिम्नोऽस्य ते. ५ बलिनः.

मृदुर्दयालुर्बहुदारभृत्यः स्थिरस्वभावः प्रियसत्यवादी ।
सुरद्विजोपास्तिकरः सहिष्णुर्भवेन्नरः सत्त्वगुणप्रधानः ॥ ४ ॥

शूरः कलाकाव्यनिधिः सुबुद्धिः स्त्रीभोगसंसक्तमनाः प्रवीणः ।
बह्वाशी दास्यरतिः प्रगल्भो गेयोक्षविद्राजसिकः प्रदिष्टः ॥ ५ ॥

मूर्खोऽलसो वञ्चयिता परेषां क्रोधी विषण्णः पिशुनः क्षुधार्तः ।
आचारहीनो न शुचिर्मदान्धो लुब्धः प्रमादी तमसाभिभूतः ॥ ६ ॥

भारो भवति नृपाणां भूम्यर्धं भुञ्जतां मनुष्याणाम् ।
येषां भागे स्वर्धं सकलमहीपालकास्ते स्युः ॥ ७ ॥

समाः स्वरैः सिंहमृदङ्गदन्तिनां रथौघभेरीवृषनोपदायिनाम् ।
समस्तभूमण्डलरक्षणक्षमा भवन्ति भूपा जितशत्रवो नराः ॥ ८ ॥

स्निग्धैर्भवन्ति भूपा जिह्वाताल्वग्रदन्तनेत्रनखकेशैः ।
रूक्षैरेभिर्निःस्वाः स्वरैश्च ते जातके कथिताः ॥ ९ ॥

स्निग्धस्तेजोयुक्तः शुद्धो वर्णः प्रकीर्तितो नृपतेः ।
विपरीतः क्लेशभुजां सुखार्थसुखभागिनां मध्यः ॥ १० ॥

व्योमाम्बुवाताग्निमहीस्वभावा जीवासुरेज्यार्किमहीजसौम्यैः ।
छायामरुत्सिचकर्फस्वरूपा मिश्रैस्तु मिश्रा बलिभिर्नरस्य ॥ ११ ॥

शब्दार्थविद्यापटुः प्रगल्भो विज्ञानयुक्तो विवृतास्यभागः ।
चिन्नाङ्गसन्धिः कृशपाणिपादो व्योमप्रकृत्या पुरुषोऽतिदीर्घः ॥१२॥

लावण्यवादी बहुभारवाही प्रियादिभाषी द्रवभोजनश्च ।
चलस्वरूपो बहुमित्रपक्षः क्षोणीपतिर्नातिचिरप्रगल्भः ॥ १३ ॥

सत्त्वेन वायोः पुरुषः कृशाङ्गः क्षिप्रं च कोपस्य वशं प्रयाति ।
कृच्छ्रैकबुद्धिर्भ्रमणे रतश्च दाता सितो भूपतिरप्रधृष्यः ॥ १४ ॥

शूरः क्षुधार्तश्चपलोऽतितीक्ष्णः प्राज्ञः कृशो गौरतनुर्विरोधी ।
विद्वान्सुपाणिर्बहुभक्षणश्च वह्निस्वभावः पुरुषोऽतिकायः ॥ १५ ॥

कर्पूरजात्युत्पलपुष्पगन्धो भुनक्ति भोगान् स्थिरलब्धसौख्यः ।
सिंहाग्रघोषः स्थिरचित्तवृत्तिर्महीस्वभावः पुरुषः ससत्त्वः ॥ १६ ॥

---

१ दास. २ निविष्टबुद्धिः. ३ सकचितः कटुषु. ४ रत. ५ गोपोशविद्र, मेदार्थविद्रा. ६ प्रदिष्ट. ७ वैशानी. ८ भूतार्धं, भूम्यर्धं. ९ भारार्धं. १० रुचान्तु. ११ शुष. १२ शून्यः. १३ सुमानी. १४ सुमतः.

स्फटिकोपलसदृशाभा स्वच्छा गगनोदिता भवेच्छाया ।
निधिरिव पुंसां धन्या त्रिवर्गफलसाधनी सौम्या ॥ १७ ॥
स्निग्धा सिता च हरिता कान्ता मातेव सर्वसुखजननी ।
सौभाग्याभ्युदयशुभान्करोति जलसम्भवा छाया ॥ १८ ॥

असितजलदकान्तिः पापगन्धोऽतिमूढो
मलिनपरुषकायः शोकसन्तापतप्तः ।
स वहति वधदैन्यव्याध्यनर्थार्थनाशान्
विचरति पवनोत्था यस्य कान्तिः शरीरे ॥ १९ ॥

कमनदहनदीप्तिश्चण्डदण्डोऽतिहृष्टः
प्रणतसकलशत्रुर्विक्रमाक्रान्तभूमिः ।
भजति मणिसुवर्ण सर्वकार्यार्थसिद्धिं
प्रशमितगतशोको वह्निजायां प्रभायाम् ॥ २० ॥

आद्याम्बुसिक्तवसुधागरुतुल्यगन्धः
सुस्निग्धदन्तनखरोमशरीरकेशः ।
धर्मार्थतुष्टिसुखभाग्जनसम्प्रियश्च
च्छाया यदा भवति भूमिकृता मनुष्ये ॥ २१ ॥

शीतार्तो बहुभापको द्रुतगतिर्नावस्थितः कुत्रचित्
शूरो मत्सरवान्कृशाकररुचिर्द्रौभाग्ययुक्तोऽनयः ।
दन्तोन्खादति नातिसौहृदमतिर्गान्धर्ववेत्ता कृशो
मित्राणां समुपार्जनेऽतिनिपुणः स्वप्ने च खे गच्छति॥२२॥

अपगतधृतिरूक्षश्मश्रुकेशः कृतघ्नः
स्फुटितचरणहस्तः क्रोधनो नष्टकान्तिः ।
विलपति च निबन्धी वित्तसंक्षारकारी
भवति पुरुष एवं मारुतैकप्रधानः ॥ २३ ॥

दुर्गन्धी लघुनापनो विपुलधीः क्षिप्रप्रसादः पुनः
पीनो रक्तनखाक्षिपाणिचरणो वृद्धाकृतिर्दाहवान् ।

---

१ भवति. २ मदव्योपो. ३ दन्तात्खादति. ४ पटित. ५ न भिन्नं. ६ वित्तसंहारकारी.

मेधावी युधि निर्भयो हिमरुचिर्भूते निगृह्णापरान्
नो भीतः प्रणयं प्रयाति बहुभिः कुर्याद्वतानां प्रियम्॥२४॥
स्वप्नेऽभिपश्यति सुवर्णदिनेशदीपान्
दावाग्निकिंशुकजपामणिकर्णिकारान् ।
रक्ताब्जषण्डरुधिरौघतटित्समूहान्
पित्ताधिको निगदितः खलु लक्षणज्ञैः ॥ २५ ॥
श्रीमान् श्लिष्टाङ्गसन्धिर्धृतिबलसहितः स्निग्धकान्तिः सुदेहो
ग्राही सत्त्वोपपन्नो हतमुरजघनध्वानघोषः सहिष्णुः ।
गौरो रक्तान्तनेत्रो मधुररसरुचिर्बद्धवैरः कृतज्ञः
क्लेशे च स्यादखिन्नः सकलजनसुहृत्पूजको वा गुरूणाम् ॥२६॥
सुप्तस्तु पश्यति समुद्रनदीसरांसि
मुक्ताफलप्रकरहंससिताब्जशङ्खान् ।
नक्षत्रकुन्दकुमुदेन्दुतुषारपातान्
श्लेष्माधिको मुनिवरैः कथितः क्रमेण ॥ २७ ॥
बलरहितेन्दुरविभ्यां युक्तैर्भौमादिभिर्ग्रहैर्मिश्राः ।
न भवन्ति महीपाला दशासु तेषां सुतार्थयुताः ॥ २८ ॥
न स्थूलोष्ठो न विषमवपुर्नातिरक्ताङ्गसन्धि-
र्मध्ये क्षामः शशधररुचिर्हस्तिनादः सुगन्धः ।
सन्दीप्ताक्षः समसितरदो जानुदेशाप्तपाणि-
र्मालव्योऽयं विलसति नृपः सप्ततिर्वत्सराणाम् ॥२९॥
वक्त्रं त्रयोदशमितानि दशाङ्गुलानि
दैर्घ्येण कर्णविवरं दशविस्तरेण ।
मालव्यसंज्ञमनुजः स भुनक्ति नूनं
लाटान्समालवससिन्धुसपारियात्रान् ॥ ३० ॥

॥ इति मालव्ययोगलक्षणम् ॥

दीर्घास्यः स्वच्छकान्तिर्बहुरुचिरबलः साहसोत्साहकार्य-
श्चारुभ्रूर्नीलकेशश्चरणरणरतो मध्यविस्तारनाभः ।

---

१ मो. २ हस्तिनाद. ३ वक्त्र. ४ सप्तति वासराणाम् ५ दन्त.

रक्तश्यामोऽतिशूरो रिपुबलमथनः कम्बुकण्ठः प्रधानः
शूरो मर्ती नराणां द्विजगुरुविनतः क्षामसज्जानुजङ्घः ॥३१॥
खट्वाङ्गपाशवृषकार्मुकवज्रवीणा
रेखाङ्कहस्तचरणश्च शताङ्गुलश्च ।
मन्त्राभिचारकुशलस्तुलया सहस्रं
मध्ये च तस्य कथितं मुखदैर्घ्यतुल्यम् ॥ ३२ ॥
विन्ध्याचलसह्यगिरीन् भुनक्ति सप्ततिसमा नगरदेशान् ।
शस्त्रानलकृतमृत्युः प्रयाति देवालयं रुचकः ॥ ३३ ॥

॥ इति रुचकः ॥

तनुद्विजास्यो द्रुतगः शशोऽयं शठोऽतिशूरो निभृतप्रतापः ।
वनाद्रिदुर्गेषु नदीषु सक्तः कृशोदरी नातिलघुः प्रसिद्धः ॥३४॥
सेनानाथो निखिलनिरतो दन्तुरश्चापि किंचित्
धातोर्वादे भवति निरतश्चञ्चलः कोशनेत्रः ।
स्त्रीसंसक्तः परधनहरो मातृभक्तः सुजङ्घो
मध्ये क्षामो बहुविधमती रन्ध्रवेदी परेषाम् ॥३५॥
पर्यङ्कशङ्खहरिशस्त्रमृदङ्गमाला-
वीणोपमा यदि करे चरणे च रेखाः ।
वर्षाणि सप्ततिमितानि करोति राज्यं
प्रत्यन्तिकः क्षितिपतिः कथितो मुनीन्द्रैः ॥ ३६ ॥

॥ इति शशः ॥

रक्तास्योन्नतनासिकः सुचरणो हंसः प्रसन्नेन्द्रियो
गौरः पीनकपोलरक्तकरजो हंसस्वरः श्लेष्मलः ।
शङ्खाब्जाङ्कुशदाममत्स्ययुगलैः खट्वाङ्गचापाब्द-
चिह्नैः पादकराङ्कितो मधुनिभे नेत्रे च वृत्तं शिरः ॥ ३७ ॥
जलाशयेषु रमते स्त्रीषु न तृप्तिं प्रयाति कामार्तः ।
षोडशशतानि तुल्योऽष्टयुतानि दैर्घ्येण षण्णवतिः ॥ ३८ ॥

---

१ [illegible] २ [illegible] ३ पीन. ४ [illegible] ५ [illegible]

पातीह देशान्खलु शूरसेनान्गान्धारगङ्गायमुनान्तरालान् ।
जीवेदनूनां शतवर्षसंख्यां पश्चाद्वनान्ते समुपैति नाशम् ॥ ३९ ॥

॥ इति हंसः ॥

शार्दूलप्रतिमाननो द्विपगतिः पीनोरुवक्षःस्थलो
लम्बापीनसुवृत्तबाहुयुगलस्तत्तुल्यमानोच्छ्रयः ।
कामी कोमलसूक्ष्मरोमनिकरैः संरुद्धगण्डस्थलः
प्राज्ञः पङ्कजगर्भपाणिचरणः सत्वाधिको योगवित्॥४०

शङ्खासिकुञ्जरगदाकुसुमेषुकेतुचक्राब्जलाङ्गलविचिह्नितपाणिपादः ।
यानागुरुद्विपमदप्रथमाम्बुसिक्तभूकुङ्कुमप्रतिमगन्धतनुः सुघोणः॥४१
शास्त्रार्थविद्धृतियुतः समसंगतभ्रूर्नागोपमो भवति चाथ निगूढगुह्यः।
सत्कुक्षिधर्मनिरतः सुललाटशङ्खो धीरः स्थिरस्त्वसितकुञ्चितकेशभारः

स्वतन्त्रः सर्वकार्येषु स्वजनप्रीणनक्षेमी ।
भुज्यते विभवश्चास्य नित्यं मित्रिजनैः परैः ॥ ४३ ॥

भारस्तुलायां तुलितो यदि स्यान्मध्यदेशेष्वधिपस्तदासौ ।
यज्ञ्यादिपुष्टैः सहितः समद्रः सर्वत्र राजा शरदामशीतिः ॥ ४४ ॥

॥ इति भद्रः ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां पञ्चमहापुरुषलक्षणं नाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥

अष्टत्रिंशोऽध्यायः ।

विस्तरतो निर्दिष्टाः क्षितिपतियोगा विचित्रसंस्थानाः ।
भङ्गश्च भवति तेषां यथा तथा सम्प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥

शुक्रार्कजीवार्किभिरत्र नीचैर्द्वाभ्यां त्रिभिर्वैकतमे त्रिलग्ने ।
निशाकरे वृश्चिकराशिसंस्थे विशीर्यते राजकरो हि योगः ॥२॥

अन्त्याष्टमादिभागे चरराश्यादिषु शशी यदा क्षीणः ।
एकेनापि न दृष्टो ग्रहेण भङ्गस्तदा नृपतेः ॥ ३ ॥

---

१ जीवेच्चपूर्णा दश. २ लोरस. ३ चाति, चापि. ४ स्वजनं प्रति. ५. क्षमः, ६ भार्या, मित्र. ७ धान्यपुष्पाभिपति. ८ इत्यादिगुरुवैः.

सर्वे क्रूराः केन्द्रे नीचारिगता न सौम्ययुतदृष्टाः ।
शुभदा व्ययरिपुरन्ध्रे तदाऽपि भङ्गो भवेन्नृपतेः ॥ ४ ॥
लग्नं गणोत्तमोर्न न खेचरैर्दृश्यते तदा भङ्गः ।
भवति हि नृपयोगानां दारिद्र्याय प्रजातस्य ॥ ५ ॥

यद्योदये नीचगतैस्त्रिभिर्ग्रहैर्बृहस्पतौ सूर्ययुते च नीचगे ।
एकोऽपि नीचे तु शुभेन सङ्गताः प्रयान्ति नाशं शतशो नृपोद्भवाः ६
शून्येषु केन्द्रेषु शुभैर्नवेन्द्रावसं गतैर्नीचमथ प्रयातैः ।
चतुर्ग्रहैर्वाऽपि गृहे रिपूणां प्रणश्यति क्ष्माधिपतेस्तु योगः ॥ ७ ॥
स्वांशे रवौ शीतकरे विनष्टे पापैश्च दृष्टे शुभदृष्टिहीने ।
कृत्वाऽपि राज्यं च वने मनुष्यः पश्चात्सुदुःखं लभते गताशः ॥८॥

शिशिरकिरणशत्रुर्लग्नसंस्थश्चन्द्रदृष्टः
सहजरिपुमदस्था भानुभूपुत्रमन्दाः ।
शुभविरहितकेन्द्रैरस्तगैर्वाऽपि सौम्यै-
र्नृपतिजननयोगा यान्ति नाशं क्षणेन ॥ ९ ॥

पञ्चभिर्निम्नगैः खेटैरस्तं यातैरथापि वा ।
प्रयान्ति विलयं योगा भूभुजां ये प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥
उल्कायाः पतने चैव निर्घातव्यतिपातयोः ।
केतोश्च दर्शने चैव यान्ति नाशं नृपोद्भवाः ॥ ११ ॥
अन्यैः कुलालमिश्रशङ्खकारा यदोदयं यान्ति ।
सद्यः प्रयान्ति विलयं नृपयोगा भानुजो यदि विलग्ने ॥१२॥
कर्णाणि नृपतीनां गगनसदो युद्धकाङ्क्षिणो भणिताः ।
स्पष्टा जयेन्दिता विघ्नं जनयन्ति राजयोगस्य ॥ १३ ॥
पक्षान्तं गते चन्द्रे क्षीणो योगो महीपतेः ।
नाशमायाति गर्वेव दैवज्ञनिःक्षेमगः ॥ १४ ॥
तुलायां पद्मिनीबन्धुर्विनाशि दशमे स्थितः ।
हन्ति राज्यं यथा लोभः समस्तगुणसञ्चयम् ॥ १५ ॥
भृगोस्तु दशमे भागे स्थितः कमलबान्धवः ।

१ भट्टनेन. २ कमलबन्धनः.

सहस्रं राजयोगानां भन्दमेव करोत्यसौ ॥ १६ ॥
स्वत्रिकोणगृहं केचित्स्वोचं याताः समन्दिरम् ।
अतिनीचे रविश्चैको न तेषां फलसंभवः ॥ १७ ॥
गुरुर्व्यये विलग्नस्थो दुःखैः सन्तापयेन्नरम् ।
कामार्तमधनं वेश्या यदीन्दुर्न चेत्स्वभे ॥ १८ ॥
एकेनापि शशाङ्को ग्रहेण केमद्रुमे यदि न दृष्टः ।
विनयति राजयोगं मलिनाचारः प्रसूतः स्यात् ॥ १९ ॥
भिक्षामटति स्फारैर्नीचर्क्षगतैः सुदुःखितो मलिनः ।
सकलमहीभृत्पुत्रः परिभूतो जायते निःस्वः ॥ २० ॥
अत्यरिभवनं प्राप्तैः पञ्चादिभिरस्तगैश्च गगनचरैः ।
नाशं प्रयाति राजा यदि रविचन्द्रौ न तुङ्गसौ ॥ २१ ॥
सचिवो दानवेन्द्रस्य नीचांशे समवस्थितः ।
संप्राप्तमतुलं राज्यं नरैर्हापयते ध्रुवम् ॥ २२ ॥
राजयोगाः समाख्यातास्तेषां भङ्गश्च दारुणः ।
परीक्ष्य यत्नतः प्राज्ञः फलं ब्रूयाद्बलाबलात् ॥ २३ ॥
कमलभवनबन्धुः कन्ययालिङ्गिताङ्ग-
स्त्वलिनि कुजसुरेज्यौ चन्द्रमा मेषसंस्थः ।
न च यदि परिदृष्टैर्दश्यते स्यात्स भूपः
प्रचलितगजमेघच्छादिताशानभोग्रः ॥ २४ ॥

इति कल्याण[1]वर्मविरचितायां सारावल्यां राजयोगभङ्गो नामाष्टत्रिंशोऽध्यायः ॥

एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ।

अस्मिन्नायुर्दाये यस्माक्रान्तः समस्तलोकोऽयम् ।
तस्मात्पूर्वागमतः कथयामि निराकुलीकृत्य ॥ १ ॥
अंशोद्भवं विलग्नात्पैण्ड्यं भानोर्निसर्गजं चन्द्रात् ।
एतेषां यो बलवानेकतमस्तस्य कल्पयेदायुः ॥ २ ॥
लग्नदिवाकरचन्द्रास्त्रयोऽपि बलरिक्ता यदा यान्ति ।

---

१ चन्द्रमिन्दु.

पञ्चायुषः स्वांशं ददति मया श्रीयवनोक्तम् ॥ ३ ॥
नित्यमाद्विकत्या भाज्या व्योमशून्यपर्कैः समाः ।
लभ्यन्तेऽङ्कद्विनाः शेषाः मासादिर्गुणितांशकाः ॥ ४ ॥
होरा मर्त्ययोनेना गत्रिनुन्या नियच्छति ।
वर्षाण्यन्यानि मासादिभागैर्गशिकानुजः ॥ ५ ॥
वर्गोत्तमे स्वभवने स्वद्रेकाणे नवांशके ।
द्विगुणं सम्प्रयच्छन्ति त्रिगुणं वक्रतुङ्गगाः ॥ ६ ॥
यदा तुङ्गगतः सः स्वगृहादिर्विनैर्द्विदः ।
स्वमन्तरगणा तत्र कर्तव्या शास्त्रचिन्तकैः ॥ ७ ॥
केन्द्रादिसंस्थिते खेटे सकलद्विगुणैर्नकाः ।
शंसन्ति वर्गणां केचिन्न च यूडामर्मर्मतन् ॥ ८ ॥
यद्गुताढंनसम्प्राप्तो यां कलेत्येकवर्गणाम् ।
वराहमिहिराचार्यैः सा न दृष्टा पुरातनैः ॥ ९ ॥
रिपुराशौ त्रिभागोनमर्धोनं निम्नगास्तगाः ।
दायं ग्रहाः प्रयच्छन्ति नास्तगौ सितभानुजौ ॥ १० ॥
सर्वमर्धं तृतीयांशश्चतुर्थः पञ्चमस्तथा ।
षष्ठश्चांशः क्षयं याति व्ययाद्वामं ग्रहे स्थिते ॥ ११ ॥
सौम्ये चार्धमितो याति नाशं वहुभिरेकगैः ।
एक एव बली हन्ति स्वायुषः सर्वदा ग्रहः ॥ १२ ॥
एकोनविंशतिर्भानोः शशिनः पञ्चविंशतिः ।
तिथयः क्षितिपुत्रस्य द्वादशैव बुधस्य तु ॥ १३ ॥
गुरोः पञ्चदशाब्दानि शुक्रस्याप्येकविंशतिः ।
विंशती रविपुत्रस्य पिण्डायुः स्वोच्चसंस्थितेः ॥ १४ ॥
स्वोच्चसिंद्धो ग्रहः शोध्यः षड्भाख्यूनो भमण्डलात् ।
स्वपिण्डगुणितो भक्तो रांशिमानेन वत्सराः ॥ १५ ॥
पूर्वोक्तं चिन्तयेत्सर्वं वक्रं मुक्त्वारिराशिषु ।

---

१ हृतान्, नताः. २ शेषं. ३ नाम. ४ ताः स्वकाः. ५ स्थिते. ६ ग्रहे. ७ गाम्, काम्. ८ तच ननु, तनु. ९ वर्गण. १० शुद्धो. ११ भादि.

दिवारात्रिप्रसूतस्य रविशुक्रपुरःसराः ।
भणित्यस्त्वाह तज्ज्ञानं फलसाम्ये न तद्दशाः ॥ २ ॥
लग्नार्कशीतरश्मीनां यो बली तस्य चाग्रतः ।
तत्केन्द्रादिस्थितानां च दशाः स्युः सत्यभाषिते ॥ ३ ॥
होरादिनेशशशिनां प्रबलो भवेद्य-
स्तत्कण्टकादिषु गताः कथिता दशेशाः ।
पूर्वा दशाऽतिबलिनः सदृशेऽब्दवृद्धेः
साम्ये भवेच्च शरदां प्रथमोदितस्य ॥ ४ ॥
लग्नार्कशीतरश्मीनां यदि पूर्णबलं भवेत् ।
तदा सत्यमतं श्रेष्ठमन्यदा त्वपरा दशा ॥ ५ ॥
स्वोच्चस्वराशिनिजभागसुहृद्गृहस्थाः
सम्पूर्णवीर्यरुचिरा बलिनः स्वकाले ।
मित्रोच्चभागसहिताः शुभदृष्टियुक्ताः
श्रेष्ठां दशां विदधति स्ववयःसु खेटाः ॥ ६ ॥
नीचशत्रुगृहं प्राप्ताः शत्रुनिम्नांशसंयुगाः ।
विवर्णाः पापसंबन्धा दशां कुर्युरशोभनाम् ॥ ७ ॥
तुङ्गाच्युतस्य हि दशा सुहृदुच्चांशेऽवरोहिणी मध्या ।
नीचादिपुनीचांशे ग्रहस्य चारोहिणी कष्टा ॥ ८ ॥
सविता दशाफलानां पाचयिता चन्द्रमाः प्रपोषयिता ।
राशिविशेषेणेन्दोरतः फलोक्तिर्दशारम्भे ॥ ९ ॥
मूलदशायामिन्दोः कन्यासु प्रेक्षिते चन्द्रे ।
पण्याङ्गनाभिरनिशं समागमं प्राहुरिह यवनाः ॥ १० ॥
सौम्यस्त्रीधनलाभः कुलीरगेन्दौ भवेद्दशारम्भे ।
कन्यां दूषयति नरः कुजभवने हन्ति वा युवतिम् ॥ ११ ॥
विद्याशास्त्रज्ञानं मित्रप्राप्तिं करोति बुधराशौ ।
शैलेऽन्नपानमतुलं सौख्यं चैन्द्रे विनाशं च ॥ १२ ॥
सुखधनमानाज्ञाप्तिं जीवगृहे दिशति शीतांशुः ।
परिणतवयसमरूपां सौरगृहे वंधकीं याऽपि ॥ १३ ॥

१ प्राम्यं न दशा पृथा. २ पूर्णबलो. ३ चन्द्रस्त्रीमार्ग. ४ बन्धकी.

दुर्गारण्यनिवासं कर्षणगृहकर्मसेतुकर्मान्तम् ।
सिंहे शशी प्रकुरुते स्त्रीपुत्रविवादमरतिं च ॥ १४ ॥
धन्वर्धक्षयरोगाः कुजसौराभ्यां बुधेन पाण्डित्यम् ।
दृष्टे तपोनिसमैः शेषैश्चन्द्रे निशाफलैर्योगः ॥ १५ ॥
पाकस्वामिनि लग्ने सुहृदां वर्गेऽथवाऽपि सौम्यानाम् ।
श्रेष्ठदशायां संतिष्ठेमादुपचयगृहसंस्थैर्वा ॥ १६ ॥
मित्रोच्चोपचयस्थाने त्रिकोणे सप्तमे तथा ।
पाकेश्वरात्स्थितश्चन्द्रः कुरुते सफलां दशाम् ॥ १७ ॥
विपरीते स्थिते चन्द्रे दशादौ पर्यवसिते ।
स्वोच्चगस्यापि खेटस्य दशा न प्रतिपूजिता ॥ १८ ॥
स्वसुनीचनवांशेषु ग्रस्ते राशौ ग्रहस्य च ।
दशा मिश्रफला रिक्ता विफलस्य दशा मता ॥ १९ ॥
द्रेष्काणे च दशा मूर्तेः पूजिता मध्यमाधमा ।
चरे मिश्रप्रतीपा च स्थिरे पापेष्टमध्यमाः ॥ २० ॥
चन्द्रावनेयसोमजसितजीवदिवाकरार्किहोराणाम् ।
क्रमशो दशावरिमह इष्टो नैसर्गिकश्चैव ॥ २१ ॥
स्वोच्चस्वकालफलिनः सम्पूर्णफलस्य वा निसर्गभवा ।
उत्तमशुभफलदासौ ग्रहस्य नित्यं दशा भवति ॥ २२ ॥
स्वराशौ स्वत्रिकोणे च स्वांशे च शुभमध्यमा ।
स्वोत्साभिलाषिणश्चैव मित्रराशयादिसंस्थिते ॥ २३ ॥
शुभाधमदशा ज्ञेया विपरीतमवस्थिते ।
अनेनैव विधानेन विज्ञेया पापदा दशा ॥ २४ ॥
भानुदशायां लभते नैवौषधाद्भूविपदौस्थ्यनैरर्थ्यम् ।
गिरिदन्तचर्मवह्निशौर्येनरेन्द्राहवादिषु ॥ २५ ॥
नृपतेरर्थांशंसि चैव भूपस्तपोधमं तैक्ष्ण्यम् ।

---

१ दृष्टिः. २ दशाफलो, दशाफले. ३ शुभफलां सफलां. ४ मित्रोच्चस्थानगताः. ५ दिवार्धेश्च, देहावस्थ. ६ मित्रे. ७ अशुभ. ८ स्थानः. ९ दैवज्ञेश्च. दशाफलवैशेष्यं. १० इत्युक्ते.

दिवारात्रिप्रसूतस्य रविशुक्रपुरःसराः ।
मणित्थस्त्वाह तज्ज्ञानं फलसाम्ये न तद्दशाः ॥ २ ॥
लग्नार्कशीतरश्मीनां यो बली तस्य चाग्रतः ।
तत्केन्द्रादिस्थितानां च दशाः स्युः सत्यभाषिते ॥ ३ ॥
होरादिनेशशशिनां प्रबलो भवेद्य-
त्तत्कण्टकादिषु गताः कथिता दशेशाः ।
पूर्वा दशाऽतिबलिनः सदृशेऽब्दवृद्धेः
साम्ये भवेच्च शरदां प्रथमोदितस्य ॥ ४ ॥
लग्नार्कशीतरश्मीनां यदि पूर्णबलं भवेत् ।
तदा सत्यमतं श्रेष्ठमन्यदा त्वपरा दशा ॥ ५ ॥
स्वोच्चस्वराशिनिजभागसुहृद्गृहस्थाः
सम्पूर्णवीर्यरुचिरा बलिनः स्वकाले ।
मित्रोच्चभागसहिताः शुभदृष्टियुक्ताः
श्रेष्ठां दशां विदधति स्ववयःसु खेटाः ॥ ६ ॥
नीचशत्रुगृहं प्राप्ताः शत्रुनिम्नांशसंयुगाः ।
विवर्णाः पापसंबन्धा दशां कुर्युरशोभनाम् ॥ ७ ॥
तुङ्गाच्च्युतस्य हि दशा सुहृदुच्चांशेऽवरोहिणी मध्या ।
नीचादिपुनीचांशे ग्रहस्य चारोहिणी कष्टा ॥ ८ ॥
सविता दशाफलानां पाचयिता चन्द्रमाः प्रपोषयिता ।
राशिविशेषेणेन्दोरतः फलोक्तिर्दशारम्भे ॥ ९ ॥
मूलदशायामिन्दोः कन्यासु प्रेक्षिते चन्द्रे ।
पण्याङ्गनाभिरनिशं समागमं प्राहुरिह यवनाः ॥ १० ॥
सौम्यस्त्रीधनलाभः कुलीरगेन्दौ भवेद्दशारम्भे ।
कन्यां दूषयति नरः कुजभवने हन्ति वा युवतिम् ॥ ११ ॥
विद्याशास्त्रज्ञानं मित्राप्तिं करोति बुधराशौ ।
शौनेऽन्नपानमतुलं सौख्यं चेन्द्रे विनाशं च ॥ १२ ॥
सुखधनमानाज्ञाप्तिं जीवगृहे दिशति शीतांशुः ।
परिणतवयसमरूपां सौरगृहे वेश्यकीं वाऽपि ॥ १३ ॥

१ग्रम्यं न वा दशा. २ पूर्णबलो. ३ फलंदशेनाशं. ४ वधकीं.

पीडां धातुत्रितयात्पारुष्यं बन्धनं तथोद्वेगम् ।
मानसशोकं वाऽपि बुधस्य कष्टा दशा कुरुते ॥ ४० ॥
त्रिदशपतिगुरुदशायां मन्त्री नृपनृत्यनीतिभिर्वित्तम् ।
मानगुणानां लब्धिरतिप्रतापः सुहृद्विवृद्धिश्च ॥ ४१ ॥
कान्तासुवर्णवेसरगजाश्वभोगी सदा पुरुषः ।
माङ्गल्यपौष्टिकानां लाभो द्विषतां विनाशश्च ॥ ४२ ॥
लाभो भवति नराणां प्रीतिः सद्भूमिपैः सार्धम् ।
जनताया नृपवक्त्रात्पण्यात्प्राहुरजनाच्च धनलाभः ॥ ४३ ॥
व्यजनातपत्रसुमनो वस्त्रान्नजपेयभक्षणादीनाम् ।
गात्रक्षयपृष्ठशोकं पङ्गुत्वं गुल्मकर्णरोगांश्च ।
पुंस्त्वविनाशं मेदःक्षयं नृपतितो भयं समाप्नोति ॥ ४४ ॥
शुक्रदशायां विजयः क्ष्माभवनविलासशयनपत्नीनाम् ।
माल्याच्छादनभोजनयशःप्रमोदो निधिप्राप्तिः ॥ ४५ ॥
गेयरतिः स्त्रीसङ्गो नृपतेः कुपितो धनस्य सम्प्राप्तिः ।
ज्ञानेष्टसौख्यसुहृदां मन्मथयोग्योपकरणानाम् ॥ ४६ ॥
कुलगुणवृद्धैर्वादो यानासनसंभवानि पापानि ।
श्रीनृपनिकृतावश्यं लोकविरुद्धैः सह प्रीतिः ॥ ४७ ॥
सौरेर्दशां प्रपन्नः प्राप्नोति पुमान्खरोष्ट्रमहिषादीन् ।
कुलटां जरदङ्गी या कुलित्थतिलकोद्रवादींश्च ॥ ४८ ॥
वृन्दग्रामपुराणामधिकारभवं च सत्कारम् ।
लोहत्रपुकादीनां स्वकीयपक्षस्थिरास्पदं चैव ॥ ४९ ॥
वाहननाशोद्वेगस्त्वरतिः स्त्रीस्वजनविप्रयोगश्च ।
युद्धेष्वपजयदोषो भयपूतोद्भवो मरुत्कोपः ॥ ५० ॥
पुण्येष्वसिद्धिकलहं बन्धनतन्द्रीश्रमं तथा व्यङ्गम् ।
भृत्यापत्यविरोधो भवति च कष्टा यदा दशा सौरेः ॥५१॥
सौम्ये पापफलं प्रोक्तं सामान्यं सदृशास्विदम् ।
विशेषेण प्रवक्ष्यामि प्रत्येकं फलभेदतः ॥ ५२ ॥

१ भोगी. २ विशेषेण शोभ.. ३ वयस्याः. ४ विद.

ख्यातिं प्रतापवृद्धिं श्रेष्ठत्वं भूपतित्वं च ॥ २६ ॥
भृत्यार्थचोरचक्षुःशस्त्राम्बुदकक्षितीश्वराद्याधाः ।
सुतपत्नीबन्धुजनैर्निपीडितः स्याच्च पापरतिः ॥ २७ ॥
क्षुत्तृष्णार्तिः शोको हृत्पीडा पैत्तिकास्तथा रोगाः ।
गात्रच्छेदो भवति हि सूर्यदशायामनिष्टायाम् ॥ २८ ॥
चन्द्रदशायां वित्तं स्त्रीसंगममार्दवात्सुचि विहारात् ।
जलतुहिनक्षीररसैरिक्षुविकारैस्तथा क्रीडा ॥ २९ ॥
द्विजभक्तानां लब्धिः पुष्पाम्बरसेवनं मधुरता च ।
अर्थविनाशमकस्माद्भूपसदो (?) द्वेष्यतां लभते ॥ ३०
तैक्ष्ण्यादवाप्तसिद्धिः पूजां प्राप्नोति गुरुनृपाभ्यां च ।
मेधाधृतिपुष्टिकरी चन्द्रदशा शोभना नित्यम् ॥ ३१ ॥
कुरुते भयं कुलस्य च चन्द्रदशा स्वकुलविग्रहं कष्टम् ।
निद्रालस्यं स्त्रीणां भयजननी शोकदा रतिदा ॥ ३२ ॥
भौमदशायां लभते नृपाग्निचोरप्रयोगरिपुमर्दैः ।
व्यालविषपशुसबन्धनसुतैक्ष्ण्यकूटैश्च धनलाभम् ॥ ३३
क्षित्याजाविकताम्रिकस्वर्णाम्बरयादिभिस्तथा द्यूतैः ।
आसवकषायकटुकै रसैश्च धनधान्यभाग्भवति ॥ ३४ ॥
मित्रकलत्रनिरोधो भ्रातृसुतैर्विग्रहश्च तृष्णा च ।
मूर्च्छा शोणितदोषः शाखाच्छेदो व्रणश्चापि ॥ ३५ ॥
परदाररतिर्द्वेष्यो गुरुभृत्यानामधर्मनिरतश्च ।
पित्तकृतैरपि दोषैरभिभूतो मानवो भवति ॥ ३६ ॥
सौम्यदशायां प्राप्ते मित्रादाख्यादनस्य सम्प्राप्तिः ।
दीक्षितनृपतेर्दूताद्वणिग्जनाच्चापि सम्भवति ॥ ३७ ॥
वेसरमहीसुवर्णं शुक्तिद्रव्यं यशः प्रशंसा च ।
दूत्यं सौख्यमतुल्यं सौभाग्यं मतिचयख्यातिः ॥ ३८ ॥
धर्मक्रियासु सिद्धिर्हास्यरतिः शत्रुसंक्षयो भवति ।
गणितालेख्यलिपीनां कौतुकभागी सदा पुरुषः ॥ ३९

१ ताम्रकसुवर्ण. २ दासी. ३ पुरुषः.

पीडां धातुत्रितयात्पारुष्यं बन्धनं तथोद्वेगम् ।
मानसशोकं वाऽपि बुधस्य कष्टा दशा कुरुते ॥ ४० ॥
त्रिदशपतिगुरुदशायां मन्त्री नृपनृत्यनीतिभिर्वित्तम् ।
मानगुणानां लब्धिरतिप्रतापः सुहृद्विवृद्धिश्च ॥ ४१ ॥
कान्तासुवर्णवेसरगजाश्वभोगी सदा पुरुषः ।
माहात्म्यपौष्टिकानां लोभो द्विषतां विनाशश्च ॥ ४२ ॥
लाभो भवति नराणां प्रीतिः सद्भूमिपैः सार्धम् ।
जनताया नृपवक्त्रात्सम्याप्राह्णरुजनाश धनलाभः ॥ ४३ ॥
व्यजनातपत्रसुमनो वस्त्रध्वजपेयभक्षणादीनाम् ।
गात्रश्रमपुत्रशोकं पहुत्वं गुल्मकर्णरोगांश्च ।
पुंस्त्वविनाशं मेदःक्षयं नृपतितो भयं समाप्नोति ॥ ४४ ॥
शुक्रदशायां विजयः क्ष्माभवनविलासशयनपत्नीनाम् ।
माल्याच्छादनभोजनयशःप्रमोदो निधिप्राप्तिः ॥ ४५ ॥
गेयरतिः स्त्रीसङ्गो नृपतेः कृपितो धनस्य सम्प्राप्तिः ।
ज्ञानेष्टमौख्यसुहृदां मन्मथयोग्योपकरणानाम् ॥ ४६ ॥
कुलगुणवृद्धविवादो यानासनसंभवानि पापानि ।
स्त्रीनृपनिकृतावश्यं लोकविरुद्धैः सह प्रीतिः ॥ ४७ ॥
सौरेर्दशां प्रपन्नः प्राप्नोति पुमान्खरोष्ट्रमहिषायान ।
कुलटां जरदङ्गीं वा कुलित्थतिलकोद्रवादींश्च ॥ ४८ ॥
वृन्दग्रामपुराणामधिकारभवं च सत्कारम् ।
लोहमपुकादीनां स्वकीयपक्षास्पिरास्पद चैव ॥ ४९ ॥
वादननाशोद्वेगस्त्वरतिः स्त्रीस्वजनविप्रयोगश्च ।
युद्धेष्वपजयदोषो भयपूतोद्भवो महत्कोपः ॥ ५० ॥
पुण्येष्वसिद्धिकलहं बन्धनतन्द्रीश्रम तथा व्यहम् ।
भृत्यापत्यविरोधो भवति च कष्टा यदा दशा सौरेः ॥५१॥
सौम्ये पापफलं प्रोक्तं सामान्यं स्वदशास्विदम् ।
विशेषेण प्रवक्ष्यामि प्रत्येकं फलभेदतः ॥ ५२ ॥

भौमो. १ विशेषेण स्त्रीव. ३ वचनाद. ४ लिङ.

स्वोच्चनीचत्रिकोणर्क्षे केन्द्रं शत्रुगृहं तथा ।
पञ्चप्रकारसंयुक्ता दशा भानोः प्रकीर्तिता ॥ ५३ ॥
राज्यं ददाति विपुलं दशा रवेर्लग्नसंस्थितस्य नृणाम् ।
केन्द्रस्थितस्य दद्यात्कटिगलनेत्रप्रकोपमरिगस्य ॥ ५४ ॥
नीचस्य दशा भानोरक्ष्णोर्नाशं ज्वरं शिरोरोगम् ।
बन्धनमन्याश्च रुजः कुष्ठामयदर्शनं चिह्नम् ॥ ५५ ॥
स्वोच्चप्राप्तस्य दशा ददाति राज्यं सहस्रकिरणस्य ।
तुरगातपत्रचामरकरीन्द्रसंवर्धितं सम्यक् ॥ ५६ ॥
सवितुर्दशा च पुंसो विदधाति पुरा त्रिकोणसंस्थस्य ।
उत्तमविषयपतित्वं विध्वस्ताशेषदुःखस्य ॥ ५७ ॥
शत्रुगृहेऽर्कदशायां नयनविनाशो भवेच्च कुब्जत्वम् ।
ज्वालावक्रजरोगा भवन्ति कृमयः परिभवाश्च ॥ ५८ ॥
अष्टमगतस्य भानोर्दशा क्षयं नयति सर्वगात्रं च ।
भ्रमयति देशाद्देशं प्रमापयत्यपि च विक्लिष्टम् ॥ ५९ ॥
सामान्यतश्च षोढा चन्द्रदशा भिद्यते समासेन ।
स्वोच्चसुहृच्छत्रुगृहे नीचे क्षीणे प्रपूर्णे च ॥ ६० ॥
तथोच्चदशा राज्यं नीचदशा मरणमरिदशा बन्धम् ।
कथयति नलिनीशत्रोर्मित्रदशा स्वस्वजनसम्प्राप्तिम् ॥ ६१ ॥
क्षीणेन्दुदशायोगे चिह्नान्येतानि लक्षयेद्विद्वान् ।
उदरामयज्वरशिरोनयनोत्कोपधननिश्चयाश्चापि ॥ ६२ ॥
बलिनः परिपूर्णस्य च शशिनः कुरुते सदा दशा पुंसाम् ।
दयितामहत्परिवृतमन्तःपुरसुखमसर्वाकम् ॥ ६३ ॥
भवति नरस्य भ्रंशो विपक्षान्तःपुरस्य भृत्यानाम् ।
अष्टमचन्द्रदशायां म्रियते च स्वजनपरिभूतः ॥ ६४ ॥
पथनृपकाष्ठगोमयवंशकृष्यादिक्लेदकार्यार्थी ।
भवति कदन्नकुचेलो नृपोऽपि भूनन्दनोऽरिगृहदशायाम् ॥ ६५ ॥
उच्चगृहगस्य हि दशा मण्डलाभं तथोत्तमस्यापि ।
केन्द्रस्थितस्य कुरुते धनवाहनदेशसम्प्राप्तिम् ॥ ६६ ॥

१ लाट. २ कुनखः.

केद्रदशा व्यसनकरी मरणं च करोति नैधनस्य दशा ।
अस्तमितग्रहपाको बन्धनमात्रेण पीडयति ॥ ६७ ॥
चक्रोपगस्य हि दशा भ्रमयति च कुलालचक्रवत्पुरुषम् ।
व्यसनानि रिपुविरोधं करोति पापस्य न शुभस्य ॥ ६८ ॥
रिक्तानिरिक्तनिम्नातिनिम्नरिपुहतिरिपुगृहदशासु ।
पृथ्वीपतिरपि मूला स्वभृत्यभृत्यो भवेत्पुरुषः ॥ ६९ ॥
देशत्यागो व्याधिर्भ्रंशोत्थानं मुहुर्मुहुः कलहः ।
बन्धनमरातिजनितं रिपुराशिगतस्य हि दशायाम् ॥ ७० ॥
महितकरिगलितमदजलसेकक्ष्मापीठवारितरजस्कः ।
राजा कष्टदशायो रिक्तदशायां ध्रुवं भ्रमति ॥ ७१ ॥
ग्रहभस्थग्रहानां छेदं भिद्यानि पञ्चरन्ध्रदशा ।
कोणमूलारिदशा निधनारिदशा शिरश्छेदम् ॥ ७२ ॥
रिपुभयरिदेशगमनं बन्धनरोगादिपीडनं भवति ।
नीचस्थग्रहपाके राजाभिभवो ध्रुवं पुंसाम् ॥ ७३ ॥
चिन्ता स्वाभावानुभवैः परिणमति फलं विहीनवीर्यस्य ।
पचमदादपुरुषोक्ताध्यायांस्तांस्तानियोजयेदत्र ॥ ७४ ॥
आदौ दशासु फलदः शीर्षोदयराशिसंस्थितो विहगः ।
उभयोदये च मध्ये त्वान्ते पृष्ठोदये च मीनर्क्षे ॥ ७५ ॥
इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां कृष्णदशाफलं नाम चत्वारिंशोऽध्यायः ।

एकचत्वारिंशोऽध्यायः ।

अर्धमेकस्थितो भागं त्रिभागं सुतधर्मयोः ।
सप्तमे सप्तमं भागं चतुर्थं चतुरस्रयोः ॥ १ ॥
मूलं दशाधिनाथस्य कृत्वांशं स्वगुणैर्भवेत् ।
करोत्यन्तर्दशां सत्यां यतो हरति यागयोः ॥ २ ॥
शुभस्य शुभदः पूर्णैः क्रूरस्याशुभदो भवेत् ।
केन्द्रादिविधिना चान्ये केचित्पाकक्रमेण तु ॥ ३ ॥

---

१ स्वरता. २ भ्रमन्ति ३ दुष्टरिपुस्थ. ४ चतुरश्रके. ५ अन्यथाह.

सद्योक्तं तूच्यते कश्चिद्ददाति यत्नान्ग्रहः ।
नित्यं पाठक्रमात्कार्यः शेषास्तु परिपाकदाः ॥ ४ ॥
भागाः सदृशाः सहिता दशाब्दपिण्डस्य भागहारोऽयम् ।
प्रत्यंशताडितः स्यात्पृथक्पृथक्त्वन्तरदशाः स्युः ॥ ५॥
एकर्क्षसंस्थितदशा प्रदिशति धनं स्वनाशं वा ।
जनयति कण्टकसहिता त्रिकोणसंस्थस्य सुखमतुलम् ॥६॥
एकद्वित्रिचतुर्णा नक्षत्रे रिपुदशा ग्रहाणां स्यात् ।
व्याधिक्लेशविवादान्नृपतेश्च भयं तदा जनयेत् ॥ ७ ॥
दारमरणं च जनयति सप्तमगान्तर्दशा प्रणाशं वा ।
शत्रोर्दासीकरणं परपुरुषेणोपभोगं वा ॥ ८ ॥
अन्तर्दशा ग्रहाणामष्टमधाम्नि प्रभापयेत्पुरुषम् ।
कुरुते च धनविनाशं शत्रुगतां बन्धनं च विध्वंसम् ॥९॥
अन्तर्दशा यदा (स्यात्) द्वित्रिचतुर्णामेकराशिसंस्थानाम् ।
बन्धनविनाशदैन्यैर्विदधात्यशुभं ग्रहाणां तु ॥ १० ॥
चतुर्थस्थानसंस्थस्य ग्रहस्यान्तर्दशा भवेत् ।
मित्रारोग्यकरं नित्यं सौख्यमानविवर्धनम् ॥ ११ ॥
शमयति रिपुप्रतापं नीरोगत्वं करोति धनलाभम् ।
भानुदशायां चन्द्रः प्रविशंस्तन्नास्ति यन्न शुभम् ॥ १२ ॥
विद्रुमसुवर्णमणयः सङ्ग्रामजयः प्रचण्डता पुंसः ।
असृजो दशाप्रवेशे सूर्यदशायां भवति सौख्यम् ॥ १३ ॥
दद्रूविचर्चिकाद्यैः पाम्ना कुष्ठैश्च गर्हितशरीरः ।
तरणिदशायां प्रविशति बुधो यदा स्यादरेर्वृद्धिः ॥ १४ ॥
व्याधिभिररिभिर्व्यसनैः पापैश्च विमुच्यते तयाऽलक्ष्म्या ।
अनुयाति धर्मपदवीं जीवस्यान्तर्दशा यदा भानोः ॥१५॥
शिरसो रुग्गलरोगश्छिद्रं सहसा ज्वरः शूलम् ।
तपनदशायां शुक्रे देशत्यागो भवेदरिभिः ॥ १६ ॥
आदित्यस्य दशायां शनैश्चरान्तर्दशा यदा भवति ।
नृपपरिभूतो दीनो विपक्षसार्येन हतशक्तिः ॥ १७ ॥

---

१ भान्तर. २ तथा. ३ दैन्य. ४ करी. ५ वर्धनीम्

क्षयरोगभयं शौर्यं नृपप्रभावं सदा शिवम् ।
चन्द्रदशायां पुंसो भानुः कुरुतेऽर्थलाभं च ॥ १८ ॥
पित्तासृग्वह्निभयं क्लेशं रोगं करोति वक्रदशा ।
चन्द्रदशायां च भयं प्रमोषणं चैव चौरैश्च ॥ १९ ॥
चन्द्रदशायां ज्ञदशाप्रवेशने चिह्नमुत्तमो लाभः ।
गजवाजिनां धनानां सम्प्राप्तिः सौख्यमतुलं च ॥ २० ॥
चन्द्रदशायां शशभृत्सुरेड्यदशा करोति धनलाभम् ।
धर्मोपासनकरमाह्वमाल्यालङ्कारविविधवस्त्राश्च ॥ २१ ॥
दुर्दिनकरस्य दशायां प्रविशत्यन्तर्दशा यदाऽऽस्फुजितः ।
जलयानदारभूषणवस्त्रपत्नीभिः समागमं कुरुते ॥ २२ ॥
स्वजनायामवियोगं रोगाभिभवं तथा महाव्यसनम् ।
चन्द्रदशायां सौरिः करोति निःसंशयं पुंसाम् ॥ २३ ॥
चण्डं साहसनिरतं नरेन्द्रसंमानपूजितं धौम्यात् ।
विविधधनागमयुक्तं भौमदशायां करोति रविः ॥ २४ ॥
विविधधनागमलाभं सौख्यं बहुमित्रसम्प्राप्तिम् ।
वक्रदशायां चन्द्रः करोति मुक्तामणिप्रभृतीन् ॥ २५ ॥
दिशति भयं शत्रुभ्यो वाजिगजानां प्रमोषणं चौरैः ।
दाहं च यदा प्रविशति भौमदशायां बुधस्य दशा ॥ २६ ॥
वक्रदशायां च गुरोः सुचरितकरणेन शुभधर्मा ।
नृपनिर्विशुद्धचेताः पुण्यानि करोत्यनन्तानि ॥ २७ ॥
रुधिरदशायां शुक्रप्रवेशने भवति सङ्गरभयार्तिः ।
व्याधिव्यसनायासैर्धनापहारः प्रवासैश्च ॥ २८ ॥
व्यसनानि व्यसनानां भवन्त्युपर्युपरि जनविनाशश्च ।
वक्रदशायां रविजे प्रविशति चान्तर्दशायां हि ॥ २९ ॥
इन्दुसुतस्य दशायां प्रविशति सूर्यो यदा तदा चिह्नम् ।
कनकाश्वविद्रुमगजान् विदधाति श्रियमकस्माच्च ॥ ३० ॥
प्रविशन्ती चन्द्रदशा बुधस्य कण्डूं करोति कुष्ठं च ।
क्षयरोगमङ्गभङ्गं गजाढ्यं वाहनविनाशम् ॥ ३१ ॥

---

१ प्रमापणम्. २ चन्यं.

रिपुरोगपापमुक्तः पुण्यानि करोति भूपतेर्मंत्री ।
जीवे चरति दशायां बुधस्य पुरुषो भवेन्नियतम् ॥ ३२ ॥
मस्तकशूलैर्निरोधैर्नानाक्लेशैश्च युज्यते जन्तुः ।
इन्दुसुतस्य दशायां भौमस्यान्तर्दशा यदा भवति ॥ ३३ ॥
गुरुविबुधातिथिभक्तो वस्त्रालङ्कारपुष्पगन्धरुचिः ।
इन्दुसुतस्य दशायां शुक्रस्यान्तर्दशा यदा भवति ॥ ३४ ॥
षण्डमुखकामसेवी विलुप्तधर्मार्थभोगसुतवित्तः ।
भवति नरोऽत्र दशायां बुधस्य मन्दो यदा चरति ॥ ३५ ॥
रिपुभयकलहैर्मुक्तः प्रयाति गुरुतां नरेन्द्रस्य ।
विक्रमसाहससौख्यैर्जीवदशायां रवौ चरति ॥ ३६ ॥
पत्नीसहस्रभर्ता जितरोगरिपुः परोन्नतिं लभते ।
प्रकटयति राजचिह्नं चन्द्रदशा गुरुदशायां हि ॥ ३७ ॥
तीक्ष्णः परोपतापी शूरो रणलब्धकीर्तिधनः ।
सौख्यमनन्तं लभते जीवदशायां कुजे चरति ॥ ३८ ॥
वेश्यामद्यव्यसनैः परिभूतो भवति निर्धनः सोऽपि ।
सौम्ये जीवदशायां विलुप्तधर्मो भवेत्पुरुषः ॥ ३९ ॥
व्याधिविनाशं सौख्यं मित्रैः सह सङ्गतिं तथा पूजाम् ।
मातापित्रोर्भक्तिं जीवदशायां बुधे लभते ॥ ४० ॥
रिपुभयविनाशदुःखैरभिभूतो ब्राह्मणोपजीवी च ।
जीवदशायां शुक्रे प्रविशति नित्यं भवेत्पुरुषः ॥ ४१ ॥
वेश्यामद्यद्यूतैरभिभूतो महिषखरयुक्तः ।
सौरे जीवदशायां विलुप्तधर्मो भवेत्पुरुषः ॥ ४२ ॥
गण्डोदराक्षिरोगैः क्षितिपतितो बन्धनादिभिस्त्रस्तः ।
शुक्रदशायां सूर्ये विचरति नूनं भवेत्पुरुषः ॥ ४३ ॥
अन्तर्दशा दशायां सितस्य शशिनो यदा भवति चिह्नम् ।
नखदशनशिरोरोगैः सह भवति च कामिलारोगः ॥ ४४ ॥
पित्तासृक्कृच्छ्ररोगी भूलाभः संश्रयो नृपतितश्च ।
शुक्रदशायां भौमे मन्दोत्साहः पुमान्भवति ॥ ४५ ॥

१ शिरोभिः. २ निर्धनो भवति. ३ बुधो.

शुभदशायां पुंसां शुभस्य चान्तर्दशा यदा भवति ।
सुरचिरकृतं धनलाभं सौख्यं च मनोरथं लभते ॥ ४६ ॥
अन्तर्दशा दशायां भृगोर्गुरोर्धर्मशीलसम्पत्तिम् ।
विदधाति विपयराज्यं पुंसां धनरत्नमतिसौख्यम् ॥ ४७ ॥
सुरवर्गीभिः क्रीडां पुरनगरगणाधिपत्यमनिशम् ।
शुभदशायां सौरिः करोति बहुमित्रसंयोगम् ॥ ४८ ॥
धनपुत्रदारलाभं भवमतुलं संदधाति पुरुषस्य ।
रविपुत्रस्य दशायां सूर्यस्यान्तर्दशा न सन्देहः ॥ ४९ ॥
स्त्रीमरणं हरणं वा बन्धुवियोगं पुनः पुनः कलहम् ।
अन्तर्दशा दशायां शनेः शशाङ्कस्य विदधाति ॥ ५० ॥
देशभ्रंशं व्याधिं दुःखानि करोत्यनेकरूपाणि ।
अन्तर्दशा दशायां रविजस्य महीसुतस्य यदा ॥ ५१ ॥
सौभाग्यमारोग्यविजयप्रमोदसत्कारमानधनलाभम् ।
सौरिदशायां सौम्यो विदधात्यन्तर्दशाप्राप्तः ॥ ५२ ॥
अनुयाति शिष्टपदवीं ग्रामादिकलत्रसौख्यसंपत्तेः ।
रवितनयस्य दशायां प्रविशति जीवे सदा पुरुषः ॥ ५३ ॥
वर्धयति मित्रपक्षं भिनत्ति शोकान्यशः प्रकाशयति ।
सौरदशायां शुक्रः धर्मधनविजयलाभकरः ॥ ५४ ॥
नीचोच्चादिविभेदेन शत्रुमित्रफलाफलम् ।
अन्तर्दशासु मतिमांश्चिन्तयेच्च प्रयत्नतः ॥ ५५ ॥
अन्तर्दशा शुभानां मूलदशायां शुभा यदा भवति ।
भवति तदा बहुसौख्यं धनलब्धिरतीव पुरुषाणाम् ॥ ५६ ॥
रविकिरणसुपिनद्धैर्दशा ग्रहस्य मलिनां तनुं कृत्वा ।
मानयशोर्यविलासप्रतापरूपोपमान्हन्ति ॥ ५७ ॥
होरा जन्माधिपतेः शत्रुदशायां नरोऽनिर्भृदमतिः ।
राज्याच्च्युतो विपक्षैरभिभूतोऽन्यं समाश्रयति ॥ ५८ ॥
व्योमलग्नप्रपन्नस्य दशायां राज्यमाप्नुयात् ।
नरेन्द्राणां समायोगे सुरीर्यस्याथवा पुनः ॥ ५९ ॥

---

१ मनोरमं. २ संदधाति. ३ विपयो.. ४ विमूढ.

लग्ने जीवः सितबुधयुतः सप्तमस्थोऽर्कपुत्रः
कर्मप्राप्तो दहनकिरणो भोगिनां जन्म कुर्युः ।
केन्द्रे सौम्या न शुभगृहगा यत्र पापाभिधाना
यद्येवं स्याच्छ्वरनृपतिर्जायते वित्तनाथ ॥ ६० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अन्तर्दशाफलो नामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ।

क्रूरदशायां क्रूरः प्रविश्य चान्तर्दशां यदा कुरुते ।
पुंसः स्यात्सन्देहस्तदाऽरियोगः सदैव महान् ॥ १ ॥
क्षितितनयस्य दशायां रविजस्यान्तर्दशा यदा विशति ।
बहुकालजीविनामपि मरणं निःसंशयं कुरुते ॥ २ ॥
क्रूरराशौ स्थितः पापः षष्ठे स्यान्निधनेऽपि वा ।
तत्स्थितेनारिणा दृष्टः स्वपाके मृत्युदो ग्रहः ॥ ३ ॥
विलग्नाधिपतेः शत्रुर्लग्नस्यान्तर्दशां गतः ।
करोत्यकस्मान्मरणं सत्याचार्यः प्रभाषते ॥ ४ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां दशारिष्टफलं नाम द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ।

प्रवेशे बलवान्खेटः शुभैर्वा मुनिरीक्षितः ।
सौम्याधिमित्रवर्गस्थो मृत्यवे न भवेत्तदा ॥ १ ॥
मूलं दशाधिनाथस्य विबलस्य दशा यदा ।
बलिनः स्यात्तदा भङ्गो दशारिष्टस्य तद्ध्रुवम् ॥ २ ॥
युद्धे च विजयी तस्मिन्ग्रहयोगे शुभे यदि ।
दशायां न भवेत्कष्टं मोक्षादिषु च संस्थितः ॥ ३ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां दशारिष्टभङ्गो नाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

---

१ पुंसां. २ कार्त्तवमार्तिरे. ३ वा वी. ४ मूलं. ५ दशो.

वचसामधिपः पूज्यं सतां च सुविशिष्टकर्माणम् ।
मित्रगृहे भृगुतनयः सुहृत्प्रियं दयितवित्तमतिशूरम् ॥ १४॥
भास्करसूनुः कुरुते परान्नभोजिनमधर्मकर्मरतम् ।
नीचे सविता कुरुते प्रेष्यं बान्धवजनावधूतं च ॥ १५ ॥
हिमरश्मिरल्पपुण्यं रोगिणमपि दुर्भगं लोके ।
नीचस्थः क्षितितनयोऽनर्थव्यसनोपतप्तमतिनीचम् ॥ १६॥
कुरुते हिमकरपुत्रः क्षुद्रं स्वज्ञातिबन्धुवैरं च ।
नीचे गुरुः प्रकुरुते मलिनं प्राप्तापमानमतिदीनम् ॥ १७॥
असुरदयितोऽस्तगतं प्रणष्टदारं विषमशीलम् ।
कोणो विपन्नशीलं विगर्हिताचारमर्थरहितं च ॥ १८ ॥
कुरुते शत्रुगृहेऽर्को निःस्वं विषयप्रपीडितं चापि ।
तुहिनमयूखः कुरुते हृद्रोगिणमरिगृहे नरं सततम् ॥ १९॥
मैत्र्यारिगृहभाजं दीनं विकलं च दुर्भगं भौमः ।
अज्ञानमतिविहीनं बुधोऽरिभे नैकदुःखमतिदीनम् ॥ २०॥
क्लीबं गुरुर्विधत्ते नैयहीनं धनविहीनं च ।
शुक्रोऽरिगृहे भृतकं कुनष्टमतिदुःखितं जनयेत् ॥ २१ ॥
भास्करसुतोऽपि कुरुते मलिनं व्याध्यादिशोकसन्तप्तम् ।
स्वोच्चभागेषु फलं समग्रं स्वक्षेत्रतुल्यं भवनांशकेषु ।
नीचारिभागेषु जघन्यमेव मध्यं फलं मित्रगृहांशकेषु ॥ २२॥
द्वावुच्चगौ जनयतो धनिनं कीर्त्यान्वितं सदा पुरुषम् ।
नगरग्रामाध्यक्षं चमूपतिं त्रयः प्रथितम् ॥ २३ ॥
आढ्यं नृपानपीडितं चत्वारो राजधर्मसंयुक्तम् ।
स्थानं नृपतिश्रेष्ठं पञ्चानेकविधवृद्धकोशं च ॥ २४ ॥
षड् ग्रहाः स्वोच्चगाः कुर्युर्नृपतिं पुरुषं सदा ।
प्रदानमानसम्पन्नं बहुवादनमण्डितम् ॥ २५ ॥
स्वोच्चं याताः सर्वे समुद्रपर्यन्तमेदिनीनाथम् ।
जनयन्ति चक्रवर्तिनमरनीतं आतकं नित्यम् ॥ २६ ॥

१ दरिद्रमिह गुरुम्. २ बहोरे च. ३ [illegible] ४ [illegible]
[illegible]

द्वाभ्यां त्रिकोणसंस्थाभ्यां कुटुम्बी कुलवर्धनः ।
श्रेष्ठः प्रख्यातकीर्तिश्च ग्रहाभ्यां भुवि जायते ॥ २७ ॥
महाधनस्त्रिभिश्चैव गणग्रामाधिनायकः ।
आढ्यो नृपात्तसत्कारश्चतुर्भिर्लोकसंमतः ॥ २८ ॥
आरक्षकः प्रधानः सेनापुरनगरभूपकोशानाम् ।
पञ्चग्रहैस्त्रिकोणे भवति कुटुम्बी सुबहुसौख्यः ॥ २९ ॥
विद्यादानधनौघैः समन्वितो भवति षड्भिरेव पुमान् ।
राज्यं प्रशास्ति नियतं गोपालकुलेऽपि संजातः ॥ ३० ॥
स्वत्रिकोणगतैः सर्वैर्भवेज्जातो महीपतिः ।
वसुशीलबलसम्पन्नो विद्याशास्त्रविशारदः ॥ ३१ ॥
द्वौ स्वगृहस्थौ कुरुतः कुलाधिकं बन्धुपूजितं धन्यम् ।
वंशकरमर्थसहितं स्थानयशोभिस्त्रयो विहगाः ॥ ३२ ॥
ख्यातं विशिष्टचेष्टं श्रेणीपुरनगरपं च चत्वारः ।
पञ्चावनीश्वरसमं प्रभूतगोभूमियुवतिसम्पन्नम् ॥ ३३ ॥
षड्भिः प्रवृद्धशब्दं द्युतिकोशस्वजनवाजिमानाढ्यः ।
भवति नृपवंशजातो नियतं पृथिवीपतिः स्वर्क्षे ॥ ३४ ॥
राजाधिनृपं स्वर्क्षे जनयन्ति जितारिपक्षमिह सप्त ।
मित्राश्रयं सुवृत्तं द्वौ मित्रगृहसमाश्रितौ कुरुतः ॥ ३५ ॥
बान्धवसुहृदुपकर्ता त्रिभिर्विशिष्टो भवेद्गुणैः ख्यातः ।
ब्राह्मणदेवाराधनपरश्चतुर्भिर्धुरन्धरः ख्यातः ॥ ३६ ॥
राजोपसेवकः स्यात्पञ्चभिराढ्यो नरेश्वरः कर्ता ।
विस्तीर्णभोगवाहनवसुमान्षड्भिर्नरेन्द्रतुल्यः स्यात् ॥ ३७ ॥
सर्वैर्मित्रर्क्षगतैर्बहुवाहनभृत्यसाधनो राजा ।
द्वाभ्यां नीचे नीचश्चिन्ताबहुलग्रहसमेतः ॥ ३८ ॥
मूर्खोऽधर्मरतोऽस्वः त्रिभिर्ग्रहैरल्पगो नरः प्रेष्यः ।
आलस्यनष्टचेष्टश्चतुर्भिरिह नीचगैर्भृतकः ॥ ३९ ॥
अगृहः प्रभिन्नदारः पञ्चभिरिह कथ्यते नरो दासः ।
त्रासभयश्रमतप्तः षड्भिर्नीचो भवेत्क्षामः ॥ ४० ॥

१ राज्ञे. २ धर्माभिरत.. ३ नीचगैरल्पगः. ४ भृतः. ५ यात.

धनभागविहीनः पूर्वं पश्चाच्च सुखितिरस्कर्तारम् ।
मित्रपदे भृगुतनयः कुरुते दैवद्विजार्चितम् ॥ १४ ॥
भास्करसुतः कुम्भे परत्रभीतिमतापरिकर्मीणम् ।
नीचे सविता कुम्भे पैनं पन्नगरस्त्रं च ॥ १५ ॥
हिमगिरिकन्यापुत्रो गेणिमती दुर्भगं लोके ।
शीतगुः क्षितितनयोऽयं निगमनोदाममभिमीलिनम् ॥ १६ ॥
कुम्भे शिवतनयः कुर्यात् मत्सरिणं च ।
नीचे गुरुः प्रकुम्भे मलिनं नानाप्रमदमतिहीनम् ॥ १७ ॥
मधुरवचनोऽप्यथ प्रकटतरं विमलीनम् ।
कोणो विकलीके विगदितापाम्बरगंगहीनं च ॥ १८ ॥
कुम्भे शशुगहेऽर्कौ निःस्वं विगतश्रीहीनं भाति ।
सुखिनमसूनः कुम्भे हतोगिनमरिपदे नरं मनाम् ॥ १९ ॥
केन्द्राग्निमलमाने दीने विकले च दुर्भगं भौमः ।
भेग्नानमभिविहीनं बुधोऽरिभे वैकदुःखमभिदीनम् ॥ २० ॥
क्षीणं गुरुर्भिन्ने नैपर्दानं धनहीनं च ।
शुक्रोऽरिपदे मूलकं कुलसममनिदुर्गिनं जनयेत् ॥ २१ ॥
भास्करसुतोऽपि कुम्भे मलिनं व्याध्यादिशोकसन्तमम् ।
स्वोच्चभागेषु फलं समग्रं स्वक्षेत्रतुल्यं भवनांशकेषु ।
नीचारिभागेषु जघन्यमेव मध्यं फलं मित्रपदांशकेषु ॥ २२ ॥
द्वावुच्चगौ जनयतो धनिनं कीर्त्यान्वितं सदा पुरुषम् ।
नगरारक्षकमाढ्यं चमूपतिं भयः श्रयिनम् ॥ २३ ॥
आढ्यं नृपात्तकीर्तिं चत्वारो राजधर्मसंयुक्तम् ।
ख्यातं नृपतीष्टतमं पञ्चानेकविधवृद्धकोशं च ॥ २४ ॥
षड् ग्रहाः स्वोच्चगाः कुर्युर्नृपतिं पुरुषं सदा ।
प्रदानमानसम्पन्नं बहुवाहनमण्डितम् ॥ २५ ॥
स्वोच्चं याताः सर्वे समुद्रपर्यन्तमेदिनीनाथम् ।
जनयन्ति चक्रवर्तिनमवनीशं जातकं चिन्त्यम् ॥ २६ ॥

---

१ दयितमिह सुतम्. २ बदतैरं स. ३ कन्यारिभे भौमो विकलं वा दुर्भगं लोके. ४ आज्ञामात्र. ५ बधिरनरं. ६ आढ्यो. ७ सर्वं. ८ पुरु.

ननगामतिः पूर्णे मर्त्यां च मुनिनिरतमतिम् ।
मित्रगृहे भृगुतनयः सुरतिर्नं वैरिणीनिमर्दितम् ॥ १४ ॥
भास्करसूनुः कुम्भे नगरग्रामाधिनमार्गकर्मगतम् ।
नीचे मलिना कुम्भे प्रेष्यं पानाङ्गनारतं च ॥ १५ ॥
हिमरश्मिसम्पूर्णे रोगिणमपि दुर्भगं लोके ।
नीचस्थः पिशुनतरोऽनर्थगमनोऽपगमतिहीनम् ॥ १६ ॥
कुम्भे हिमकरपूर्णः धूर्तं मद्यादिपरं च ।
नीचे गुरुः प्रकुम्भे मलिनं संगारमानमतिहीनम् ॥ १७ ॥
असुरेड्यशिष्योऽधमतनयं प्रगल्भधरं निपुणशीलम् ।
कोणो मित्रशीर्षे निगदितामामयसंगरहितं च ॥ १८ ॥
कुम्भे शशिपुत्रोंऽशे निःस्वं निपुणशीलिनं चापि ।
तुहिनमयूखः कुम्भे स्वोंऽशेणमपि गृहे नरं मननम् ॥ १९ ॥
पंन्थारिमलभाजं हीने विकलं च दुर्भगं भौमः ।
भेषजानमतिविहीनं सुभोऽरिभे नैरुद्ध्यमतिहीनम् ॥ २० ॥
क्षीणं गुरुर्निभित्ते नैपहीनं धनविहीनं च ।
शुक्रोऽग्निगृहे भूनक कुनखमनिदुर्मित जनयेत् ॥ २१ ॥
भास्करसुतोऽपि कुम्भे मलिन व्याध्यादिशोकसन्तप्तम् ।
स्वेपूच्चभागेषु फलं समग्रं स्वक्षेत्रतुल्यं भवनांशकेषु ।
नीचारिभागेषु जघन्यमेव मध्यं फलं मित्रगृहांशकेषु ॥ २२ ॥
द्वावुच्चगौ जनयतो धनिनं कीर्त्यान्वित सदा पुरुषम् ।
नगरारक्षकमाढ्यं चमूपतिं त्रयः प्रथितम् ॥ २३ ॥
आढ्यं नृपात्तकीर्तिं चत्वारो राजधर्मसंयुक्तम् ।
ख्यातं नृपतीन्द्रतमं पञ्चानेकविधवृद्धकोशं च ॥ २४ ॥
षड् ग्रहाः स्वोच्चगाः कुर्युर्नृपतिं पुरुषं सदा ।
प्रदानर्मानसम्पन्नं बहुवाहनमण्डितम् ॥ २५ ॥
स्वोच्चं याताः सर्वे समुद्रपर्यन्तमेदिनीनाथम् ।
जनयन्ति चक्रवर्तिनमवनीशं जातकं चिन्त्यम् ॥ २६ ॥

---

१ दयितमिह सूतम्. २ बद्धवैरं च. ३ पन्थारिभज्ञं भौमो विकलं वा दुर्भगं लोके. ४ भाज्ञामात्र. ५ बधिरनरं. ६ आढ्यो. ७ सम. ८ गुण.

[illegible] ।
[illegible] ॥ ५१ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५२ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५३ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५४ ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥ ५५ ॥

[illegible]

॥ [illegible] ।

शौक्रे प्रकीर्णकामा च यौधे गुणवती भवेत् ॥ ७ ॥
जैवे सती शनौ क्लीवा दुष्टा कौजे सितर्क्षगे ।
शौक्रे ख्यातगुणा यौधे कलासु निपुणा मता ॥ ८ ॥
जैवे गुणान्विता मन्दे पुनर्भूश्चन्द्रभे ततः ।
स्वच्छन्दा कथिता कौजे शौक्रे च कुलपांसना ॥ ९ ॥
यौधे शिल्पान्विता नारी जैवे बहुगुणा स्मृता ।
पतिघ्नी चार्कभे कौजे वाचाला भार्गवे सती ॥ १० ॥
यौधे पुंश्चेष्टिता जैवे राज्ञी मन्दे कुलच्युता ।
कौजे बहुगुणार्यर्क्षे शौक्रे वाग्व्यसनी तथा ॥ ११ ॥
यौधे विज्ञानसंयुक्ता जैवे नैकगुणा स्मृता ।
मन्दे चाल्परतिः प्रोक्ता दासी कौजे तथार्किभे ॥ १२ ॥
सुप्रज्ञा च भवेच्छौक्रे बुधे दुःस्था खला तथा ।
जैवे पतिव्रता नित्यं मन्दे नीचानुसेविनी ॥ १३ ॥
शुक्रासितौ यदि परस्परभागसंस्थौ
शौक्रे च दृष्टिपथगावुदये घटांशे ।
स्त्रीणामतीव मदनाग्निमदः प्रवृद्धः
स्त्रीभिः शमं च पुरुषाकृतिभिर्लभन्ते ॥ १४ ॥
शून्येऽस्ते कापुरुषो बलहीनः सौम्यदर्शनविहीने ।
चरभे प्रवासशीलो भर्ता क्लीबो ज्ञमन्दयोश्च भवेत् ॥ १५ ॥
उत्सृष्टा सूर्येऽस्ते कुजे च विधवा नवोढैव ।
कन्यैवाशुभदृष्टे शनैश्चरे वृद्धतां याति ॥ १६ ॥
अशुभे क्षीणेऽस्तगते त्यक्ता पत्या भवेदशुभदृष्टे ।
क्रूरैर्विधवास्तगतैर्भवति पुनर्भूस्तथा मिश्रैः ॥ १७ ॥
अन्योन्यभागगतयोः सितकुजयोरन्यपुरुषसक्ता स्यात् ।
द्यूने शिशिरांशुतनये स्वाप्नुवनिरनुज्ञया भर्तुः ॥ १८ ॥
सौरारगृहे तद्वच्छशिनि सशुक्रे विलग्नगे जाता ।
मात्रा सार्कं कुलटा क्रूरग्रहवीक्षिते भवति ॥ १९ ॥

---

१ वाग्व्यसनी. २ बहिर्गत॰. ३ दृष्टि॰. ४ सर्व. ५ संभोग. ६ चरे वा.

द्यूने तु कुजनवांशे शशिना दृष्टे सरोगयोनिः स्त्री ।
सद्गुभागे चारुश्रोणी पतिवल्लभा भवति ॥ २० ॥
द्यूने वृद्धो मूर्खः सौरगृहे स्यान्नवांशके नाथः ।
स्त्रीलोलः क्रोधपरः कुजभेऽथ नवांशके भर्ता ॥ २१ ॥
शुक्रगृहेऽथ नवांशेऽतिरूपसौभाग्यसंयुतो भर्ता ।
नैपुणविज्ञानयुतस्तथैव चांवेऽथवा नवांशे वा ॥ २२ ॥
मदनार्तो मृदुचित्तः शशिभे नवमेंऽशकेऽथवा भर्ता ।
गुरुसितभागेऽप्यथवा गुणवान्विजितेन्द्रियो भवति ॥२३॥
अतिकर्मकृदतितीक्ष्णो रविभेऽप्यथवांशके भवति भर्ता ।
सप्तमभवनोपेतैर्नित्यं स्त्रीणां समवचार्यम् ॥ २४ ॥
ईर्ष्यान्विता सुखपरा लग्ने सितचन्द्रयोर्बुधेन्द्वोश्च ।
सुखिता कलासु कुशला गुणशतसहिता विनीता स्यात् ॥२५॥
शुक्रबुधयोर्विलग्ने रुचिरा सुभगा कलासु निपुणा च ।
दासम्भरसौख्ययुता शुभेषु पापेषु विपरीता ॥ २६ ॥
पापेऽष्टमे तु विधवा निधनाधिपतिर्नवांशके यस्य ।
तस्य दशायां मरणं वाच्यं तस्याः शुभैर्द्वितीयस्थैः ॥२७॥
कन्यालिवृषभसिंहे शिशिरमयूखेऽल्पपुत्रा स्यात् ।
पुत्रभवने शुभयुते निरीक्षिते वा तथैव स्यात् ॥ २८ ॥
रिक्ते सुधेन्दुभृगुजे गविजे च मध्ये
शेषैर्बलेन महितैर्विषमर्क्षलग्ने ।
जाता भवेत्पुरुषिणी युवती सदैव
पुंश्चेष्टिता विचरति प्रथिता च लोके ॥ २९ ॥
क्रूरे जामित्रगते नवमे यदि खेचरो भवति नूनम् ।
आप्नोति प्रव्रज्यां पापग्रहसम्भवामबला ॥ ३० ॥
यतिभिर्बुधगुरुशुक्रैः शशाङ्कसहितैर्विलग्नगैः समभे ।
स्त्री ब्रह्मवादिनी स्यादनेकशास्त्रार्थकुशला च ॥ ३१ ॥

१ चांवेः. २ पुत्रस्य तस्या.. ३ रिक्ते‍षु.

उच्चस्थाने स्थितौ च त्रिकोणे तथा ।
[illegible] ॥ १२ ॥

[illegible] ॥

षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ।

निधनस्थानस्थ [illegible] भवेन्मृत्युः ।
सूर्यादिभिर्निधनगैः [illegible] ॥ १ ॥
यो [illegible] मृत्युः ।
[illegible] स्यात् ॥ २ ॥
सूर्यारात्मजयोः [illegible]
[illegible] ।
पापाः [illegible]
[illegible] मेदः भेदतः ॥ ३ ॥
[illegible] मृत्युर्दोषकृतः स्यात् ।
[illegible] ॥ ४ ॥
कन्यायां [illegible] सदा ।
[illegible] मृत्युं [illegible] ध्रुवमेव हि ॥ ५ ॥
[illegible] विधानतम् ।
[illegible] तथा ॥ ६ ॥
[illegible] भवेन्मृत्युः ।
[illegible] गुरुणाम् ॥ ७ ॥
मीनोदये दिनकरे चन्द्रे पापान्वितेऽलग्ने मेषे ।
स्त्रीहेतुकं हि मरणं स्वमन्दिरे स्यात् [illegible] ॥ ८ ॥
रविणि [illegible] स्थिते यमे क्षीणचन्द्रसंयुक्ते ।
पापैस्त्रिकोणगैर्वा [illegible] निर्दिशेन्मरणम् ॥ ९ ॥

---

१ सदा. २ अस्मि. ३ पापाक्रा.. ४ लग्ना. ५ [illegible]. ६ गुरौ.
७ पुंसे.

हिबुकेऽर्के वियति कुजे क्षीणेन्दुयुतेऽर्कजेन संदृष्टे ।
काष्ठेनाभिहतः सम्म्रियते जातो न सन्देहः ॥ १० ॥
क्षीणेन्दुभौमरविचन्द्रजसूर्यपुत्रैः
छिद्रास्तदोदयसुखैर्लगुडाहतस्य ।
मृत्युर्वियन्नवमलग्नसुतस्थितैस्तै-
र्धूमाग्निबन्धनशरीरनिकुट्टनैः स्यात् ॥ ११ ॥
हिबुकास्तकर्मसहितैः कुजभानुशनैश्चरैर्भवति मृत्युः ।
आयुधहुतभुग्भूपतिकोपप्रभवः सदा पुंसाम् ॥ १२ ॥
कर्माम्बुवित्तसंस्थैः कुजेन्दुमन्दैः क्षतः क्रिमिकृतोऽन्तः ।
खस्थेऽर्केन्दुकुजे वा सुराग्रपानप्रतापकृतः ॥ १३ ॥
सप्तमभवने भौमे क्षीणेन्दुदिवाकरार्किभिर्लग्ने ।
मरणं जातस्य वदेद्यन्त्रोत्पीडनभवमवश्यम् ॥ १४ ॥
तुलायां रुधिरे याते कुजर्क्षे भास्करे स्थिते ।
चन्द्रे मन्दगृहं प्राप्ते विण्मध्ये मरणं भवेत् ॥ १५ ॥
गलितेन्द्वर्कभूपुत्रैर्गतैर्व्योमाष्टबन्धुषु ।
विण्मध्ये तु भवेन्मृत्युः सिद्धसेनः प्रभाषते ॥ १६ ॥
फलिना कुजेन दृष्टे क्षीणेन्दौ रन्ध्रगेऽर्कजे मृत्युः ।
गुल्ममहावेदनया क्रिमिदाहायुधकृतो भवति ॥ १७ ॥
रवौ सरुधिरे धूने निधने रविसंभवे ।
रसातलस्थे हिमगौ मृत्युः पक्षिकृतो भवेत् ॥ १८ ॥
लग्नछिद्रत्रिकोणेषु रव्याराकिनिशाकरैः ।
मृत्युः स्याच्छैलपातेन शैम्बकुड्यादिपाशजः ॥ १९ ॥
उदयनवांशाधिपतेः समानमूमी वदन्ति यवनेन्द्राः ।
ग्रहयोगेक्षणकाद्यैः परिकल्प्यं चान्यदपि तज्ज्ञैः ॥ २० ॥
उदितांशसमो मोहः 'शेषेण निरीक्षिते द्विगुणितः स्यात् ।
त्रिगुणः शुभैश्च दृष्टे ममस्तमुनयो व्यवस्यन्ति ॥ २१ ॥

१ सायुध. २ प्रयात. ३ व्योमाष्टनवबन्धुषु, व्योमाम्बबन्धुषु. ४ शिर
५ बक. ६ स्वंशेन.

उदयाद्द्वितीयद्रेष्काणो भवति कारणं मृत्योः ।
सैन्यादिपित्तभवो वा निर्याणं सूचयेन्मनुजैः ॥ २२ ॥
वृषाद्ये द्रेष्काणे कृकवाटीधिते च संयुक्ते ।
अश्वादिविषपित्तकृतं मरणं नृणां समादेश्यम् ॥ २३ ॥
विषाद्द्वितीयभागे मरणं जलकृमिहिमारण्यैः ।
एवं तृतीयभागे तटाककूपप्रपातनाद्वा ॥ २४ ॥
करभाश्वगोऽष्ट्रेभ्यो मृत्युर्ज्ञेयो वृषस्याद्ये ।
पित्ताद्दिव्यानयोगाद्द्वितीयभागे वृषस्यैव ॥ २५ ॥
विषतृतीयभागे यानागमवाजिपानकृतम् ।
पुंसां भवति हि मरणे रक्तविकारमपि मदात्ययकृतमेव ॥ २६ ॥
आद्ये मिथुनस्यांशे कासश्वासोद्भवो भवति ।
सेत्सुर्मदिपविषाद्द्वितीयभागे च संनिपाताद्वा ॥ २७ ॥
वनवासिचतुश्चरणात्संततोगाहनात्तयोरण्यात् ।
भवति हि मृत्युः पुंसामन्त्ये भागे तु युग्मस्य ॥ २८ ॥
मदेन मद्यपानात्कण्टकदोषेण वा तथा भ्रमात् ।
भवति हि कर्कटकाद्ये मृत्युर्नृणां तृतीयभागे तु ॥ २९ ॥
अर्भिपानाद्विषपानान्मध्ये प्यंशे भयं समादिष्टम् ।
विद्रोगभ्रमदगुल्माग्रमृलतंद्रीदोषेण च तथान्त्ये ॥ ३० ॥
सलिलविषाद्रोगात्सिंहाद्ये प्यंशके भवेत्पुंसाम् ।
मध्ये तृतीयभागे जलामयकृतो यनोरेशे ॥ ३१ ॥
विषशस्त्रयोगदोषैरभिशापाद्वा तथा च पाताद्वा ।
अन्त्ये सिंहस्यांशे भवति हि मृत्युर्न सन्देहः ॥ ३२ ॥
आद्ये कन्यास्यांशे मस्तकरोगात्तथानिलान्मृत्युः ।
व्यालगिरिदुर्गवनजो मध्ये भूपालजाद्यथवा ॥ ३३ ॥
करभपरशरतोयाद्विषानान्नीकृलायपानाद्वा ।
अन्त्ये कन्यास्यांशे नृणां मृत्युः सदा दृष्टः ॥ ३४ ॥

१ अधिपोद्भवो. २ मृत्युर्विषाद्भ्रमहिया. ३ पतनाद्वा. ४ रक्ते. ५ मन्त्ये. ६ अभिशापा. ७ स्त्रीद. ८ स्वर्लेमलदोषेण च तथान्त्ये. ९ भवन. १० न्मृत्युः. ११ उनलाद्, १२ वनदुर्गवजो.

आद्ये वणिक्त्रिभागे युवतिचतुष्पाद्विपातदोषेण ।
मध्ये तु जठररोगैरन्त्ये व्यालाम्बुजातिभ्यः ॥ ३५ ॥
आद्येऽलिनस्त्रिभागे विषशस्त्रस्त्रीकृतान्नपानभवः ।
मध्ये तु वस्त्रभारस्रंसनरोगैर्भवति मृत्युः ॥ ३६ ॥
अन्त्ये तृतीयभागे लोष्टकपाषाणजैनितवेदनया ।
भवति हि मरणं ह्यथवा नृणां जङ्घास्थिभङ्गकृतम् ॥ ३७ ॥
चापस्याद्ये त्र्यंशे गुदानिलसमुद्भवैर्विविधरोगैः ।
मध्ये विषगुरुदोषैरनिलकृतैर्वा भवेन्मृत्युः ॥ ३८ ॥
अन्त्ये तृतीयभागे जलमध्ये तत्समुद्यितैर्वाऽपि ।
मृत्युर्नृणां दृष्टो जठरामयदोषसंभूतः ॥ ३९ ॥
मकराद्ये द्रेक्काणे नृपहिंसाव्याघ्रकारणान्मृत्युः ।
ऊरुविनाशादथवा जलचरसत्वाद्विपैकशफसर्पात् ॥ ४० ॥
दहनास्त्रतस्करेभ्यो ज्वरादमानुषविभेदनान्मध्ये ।
अन्त्ये मकरत्र्यंशे स्त्रीणां मृत्युः सदा दृष्टः ॥ ४१ ॥
कुम्भे प्रथमत्र्यंशे स्त्रीभ्यस्तोयैस्तथा जठररोगैः ।
ज्ञेयो मृत्युर्नृणां पर्वतगहनद्विपादैर्वा ॥ ४२ ॥
मध्ये स्त्रीकृतदुःखैर्गुह्यजरोगैर्भवति मृत्युः ।
अन्त्ये मिथुनचतुष्पदमुखरोगकृतैर्भवेत्पुंसाम् ॥ ४३ ॥
अंशे मीनयुगाद्ये गुल्मग्रहणीप्रमेहयुवतीभ्यः ।
जङ्घानिलजै रोगैर्गजग्रहकृतैः समादिशेन्मृत्युम् ॥ ४४ ॥
नौभेदाज्जलमध्ये मृत्ये द्रगाणद्वितीयजातानाम् ।
अन्त्ये भवति हि मरणं कुत्सितरोगैर्न सन्देहः ॥ ४५ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां निर्याणफलं नाम
षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥

१ चतुष्पदसंज्ञान. २ दशा. ३ पाठेन. ४ कष्टरम.

सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ।

जन्मविशालस्थाने प्रधीरैरपि विकल्पनो भवेत्प्रभुः ।
जन्मसमये नराणामतः प्रयत्नेन संचिन्त्यम् ॥ १ ॥
दशविधविद्वैर्ज्ञात्वा जातं पुरुषं प्रसाधयेत्प्रथमम् ।
अत एव प्रथमतरं तानि समस्तान्यहं वक्ष्ये ॥ २ ॥
मेषविलग्ने जातः प्रचण्डरोषो विदेशगमनरतः ।
लुब्धः कृशोऽल्पधर्मा मान्यः सेर्ष्यः स्वजननिन्दाभिधायी च ॥३॥
सितानिलोष्णरोगैरभिभूततनुः क्रियापटुर्भीरुः ।
मेषर्क्षे धर्मपरः चलोऽल्पमेधाः परार्थनाशकरः ॥ ४ ॥
भोक्ता स्त्यानः कुलघ्नो भ्रातृविहीनस्तथा पितृत्यक्तः ।
ह्रीमगतिर्गन्धसुतो विविधार्थयुतः सुशीलश्च ॥ ५ ॥
कुलोन्नतां सुशीलां स्वजनेऽपि च निर्घृणां स्त्रियं लभते ।
अपकृष्टोदयसौख्यः कुधर्मसंवर्धितार्थश्च ॥ ६ ॥
वृषभविलग्ने शूरः क्लेशसहिष्णुः सुखी रिपुनिहन्ता ।
बाल्ये सचपयुक्तः पृथुपीनललाटघोणगण्डोष्ठः ॥ ७ ॥
उद्युक्तकर्मसुभगः पितुर्जनन्याः सुतसंकृतात्ता ।
त्रिविधव्ययोऽनिरीढः कफानिलात्मा पिता कुमारीणाम् ॥८॥
स्वजनावमर्दनपरो धर्मनिवृत्तोऽबलाप्रियश्चपलः ।
भोजनपाननिधुवननानाम्बरभूषणैकमतिः ॥ ९ ॥
मिथुनविलग्ने जातः प्रियदारो भूषणप्रदानरतिः ।
पूज्यवचः सुवचस्वी द्विमातृको रिपुविनीतः स्यात् ॥१०॥
गान्धर्वशिल्पकुशलः श्रुतिशास्त्रार्थप्रहासकाव्यमतिः ।
सौम्योऽथ मण्डनरुचिर्मदवयस्यः स्यात्सतां सत्यः ॥ ११ ॥
असहिष्णुरनिष्टसुतः शठोऽल्पबन्धुश्च संस्थितो भवति ।
हीनाधिकाङ्गपादो विनीतवृत्ताक्षिपक्ष्मा च ॥ १२ ॥

---

१ सोऽथ. २ समये. ३ संचिन्त्य°. ४ विधि. ५ पित्तानिलोष्म. ६ रतः. ७ दिशीलो. ८ व्यहां स्वजनेऽपूर्णा ९ निधुवो. १० पूज्यवचः. ११ मास्य.

चण्डाकारो वश्यो दारुणरिपुपक्षसंहरणशीलः ।
मूलकाश्चनोर्मिकजलार्थभागी भवेत्पुरुषः ॥ १३ ॥
कर्किणि लग्ने भीरुर्नैकनिवासश्चलप्रज्ञः ।
मेधान्वितोऽतिपुर्यो गुह्यरुगार्तो निहन्ति रिपून् ॥ १४ ॥
अन्तर्विषमः कामी द्विजदेवार्चनप्रदानरतः ।
धर्मरतः कफबहुलो युवतितनुसंस्थितो गुणैर्नियुतम् ॥१५॥
कन्यानुजो न बन्धुर्दद्यात्सुतो विगर्हितकुटुम्बः ।
बहुमतकुत्सितयुवतिः परार्थभागी दृढग्राही ॥ १६ ॥
परदेशगः सुधीरः साहसकर्मा जलाधिगतवित्तः ।
स्त्रीभूषणाम्बरसुखैर्भोगैश्च समन्वितो भवति ॥ १७ ॥
सिंहोदये प्रसूतो मांसरुचिर्नृपतिलब्धमानधनः ।
धर्माच्युतोऽप्यसंस्थः कुटुम्बकार्येषु रतवामः ॥ १८ ॥
सिंहस्य समानमुखः क्षितिमान्गाम्भीर्यसत्त्वसंयुक्तः ।
धृष्टोऽल्पवचा लुब्धः परघातकरो बुभुक्षावान् ॥ १९ ॥
पर्वतवनानुसारी सुरोपणो दृढसुहृत्प्रमादी च ।
दुष्प्रसहो हतशत्रुः ख्यातसुतः प्रणतसाधुजनः ॥ २० ॥
कृष्यादिकर्मधनवान्व्यापाररतो बहुव्ययो भवति ।
वेश्या नटी नियमनाद्धार्यातश्चातिदन्तरोगाच्च ॥ २१ ॥
षष्ठे साधुत्वयुतः शिक्षागान्धर्वकाव्यशिल्पपटुः ।
प्रियवल्गुकथाभाषी प्रणयी दानोपचाररतः ॥ २२ ॥
कन्याविलाससत्वस्थिर्निर्दयावान्परस्वभोक्ता च ।
भोक्ता देशभ्रमणः स्त्रीप्रकृतिर्विनयवाक् क्लिष्टः ॥ २३ ॥
भूमण्डलवर्धनभाक् सुभगः कामी यशोऽर्थ्यं लभते ।
ऋजुधर्मवान्सुरूपः सुरुचिः कान्तो गुरूणां च ॥ २४ ॥
पाँरदार्यवृत्तः सहजैश्च समं विरुद्धश्च ।
कन्याप्रजोऽनिष्टकरो नीचारिविवर्जितरूपश्च ॥ २५ ॥
सप्तमन्दमे जातो विषमाङ्गः शीलवर्जितमरुत्कः ।

---

१ नैःस्व. २ मनु· मेन्दुनो नर्मीनेवनम्. ३ बर्मेभ्य.

उपचितहीनद्रविणः सुखेहृदेहानुसारी स्यात् ॥ २६ ॥
कैफवातिककलिरुचिको दीर्घमुखशरीरधर्ममतिवेत्ता ।
बहुदुःखभाक्सुमेधाः परावमर्दी सुचारुकृष्णाक्षः ॥ २७ ॥
अतिथिद्विजदेवरतिः मैत्रुक्रियावान्गुरुषु भक्तः ।
पूज्यः पितान्यभाजां जातः सत्यश्च मृदुशुक्रः ॥ २८ ॥
भ्रातृप्रियोऽर्थमुख्यः शुचिश्च पापोपचारबन्धुश्च ।
कान्तः कुत्सितवृत्तो धर्मव्यवसायनीचमतिः ॥ २९ ॥
वृश्चिकलग्ने पुरुषः पीनपृथुल्यायताङ्गतीक्ष्णश्च ।
अन्तर्विषमः शूरो मातुरभीष्टे रतो यतस्त्यागी ॥ ३० ॥
गम्भीरपिङ्गलोद्धतदृक्सुमहाहृन्निमग्नजठरश्च ।
अन्तर्विलग्नघोणः साहसनिरतः स्थिरश्चण्डः ॥ ३१ ॥
विश्वासहासवत्यः पित्तरुगार्तः कुटुम्बसम्पन्नः ।
गुरुसुहृदां द्रोहरतः पराङ्गनाकर्षणानुरतः ॥ ३२ ॥
धन्वोल्वणवक्त्रः स्याद्भूपनिसेवी सशत्रुपक्षः स्यात् ।
प्रयतोऽर्थदः सुयुवतिर्धर्मं प्रति वत्सलः क्षुद्रः ॥ ३३ ॥
कार्मुकलग्ने जातः स्थूलरदस्तुङ्गपृथुलमूर्धा च ।
प्रणतानां प्रियकारी धृतिसत्त्वसमन्वितः सुनयः ॥ ३४ ॥
मलिनासिकोष्ठकुनखी ह्रीमानतिपीवरोरुजठरश्च ।
विज्ञानशास्त्रकुशलः प्रत्यग्रमतिः प्रकोपश्च ॥ ३५ ॥
मलिनाममर्षणपरः कुलमुख्यो नाशितारिपक्षश्च ।
संग्रामपदश्रेष्ठश्छलबहुलच्छिद्रबन्धुगुणः ॥ ३६ ॥
शिल्पादिकर्मनिरतः स्वकर्मवाग्बन्धुवर्गशुभदश्च ।
कान्तो वदनेंजिपदो नृपादृतार्थः सुधर्मरतः ॥ ३७ ॥
मृगवदने लग्नस्थे कृशगात्रो भीरुरेणवक्त्रश्च ।
वातव्याधिभिरार्तः प्रदीप्ततुङ्गोग्रनासः स्यात् ॥ ३८ ॥
लघुसत्त्वोऽमिततनयो रोमचितः पाणिपादविस्तीर्णः ।

---

१ सुखहृदेहा. २ कारी. ३ बराभिदः खलदधि. ४ मत्रु. ५ दाता.
६ तनुर्मो. ७ श्लोध. ८ वा. ९ बान्धनु. १० वदनाक्षिपदो.

आचारगुणैर्हीनस्तृषार्तरामाभिराममतिः ॥ ३९ ॥
गिरिवनचारी शूरः शास्त्रश्रुतिशिल्पगेयवाद्यज्ञः ।
क्षुद्रबलः सकुटुम्बो द्विष्टो दुष्टश्च बन्धुशठः ॥ ४० ॥
कुत्सितशीलः कान्तः कुत्सितदारोऽनसूयको धनवान् ।
धर्मरतो नृपसेवी न चातिदाता सुखी सुभगः ॥ ४१ ॥
कुम्भविलग्ने पुरुषः सुनीचकर्मा कुलाधिको मूर्खः ।
स्फुटिताग्रनमो नीचः सक्रोधपरोऽलसात्मा च ॥ ४२ ॥
वैरप्रियोऽप्रहृष्टः पारुष्यद्यूतनीचदासीष्टः ।
उपहृतबन्धुः क्षुब्धः क्षयोदयी प्राप्तवित्तश्च ॥ ४३ ॥
पिशुनः शठो दरिद्रो विनष्टबन्धुर्बहिष्कृतो लोके ।
नो संमतः परेषां प्रकृष्टसम्पद्गुरुरतिश्च ॥ ४४ ॥
कुम्भोदयो न शस्तो लग्नविधौ सर्वथैव सत्यमते ।
यवनैर्वर्गोऽपि तथा चाणक्यो वदति नो वर्गम् ॥ ४५ ॥
मीनविलग्ने जातो धन्यः स्फुटनासिकोऽस्फुटाक्षश्च ।
विज्ञानकाव्यबुद्धिर्मानादरलब्धकीर्तिश्च ॥ ४६ ॥
विवृतोष्ठरदः कुष्ठी विदारितास्यो धृपादि संलुब्धः ।
दाक्षिण्यप्रत्ययवान् मेधच्छागादिसम्पन्नः ॥ ४७ ॥
शौचाचारधुनिवाग्धृतिमान् कन्याप्रजो विनीतश्च ।
सौम्यमतिः सत्त्वयुतो गान्धर्वश्चीरनिन्नश्च ॥ ४८ ॥
बहुशीलोदारमतिर्भ्रान्तधनोऽमर्षणः सुबन्धुश्च ।
फलयति राशात्रेनतदधिपतौ वा फलं सर्वम् ॥ ४९ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नष्टजातकाध्याये लग्नगुणो नाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ।

स्थिलोन्नतरक्तदृक् कृशे धनपः सुशास्त्रियोऽसदारस्तः ।
पीनोन्नतः प्रचण्डस्तस्करनाथः क्रियादिहोरायाम् ॥ १ ॥

---

१ शुन. २ वर्ग.

धीरः प्रमादयुक्तः नराभपादाङ्गुलिर्द्वितीयायाम् ।
दीर्घायताक्षचतुरः पृथुपीनतनुः सुमेधाश्च ॥ २ ॥
श्यामो विशालचक्षुर्लम्बाष्टपेक्षाः प्रगल्भरतिरम्यः ।
स्थूलाङ्घ्रितनुर्वृषभमध्यमार्धे स्यात्पुमांश्च ॥ ३ ॥
पृथ्वायतवृत्ततनुरुदारसत्त्वं सुमूर्धजं जनयेत् ।
स्थूलकटिं वृषभाद्यं वृषभे होराद्वितीयायाम् ॥ ४ ॥
मध्यायतोऽतिदक्षो मध्यतनुर्मृदुशिरोरुहांघ्रिश्च ।
मिथुनाद्यर्धे शूरः सुरतेप्सुः स्याद्धनी प्राज्ञः ॥ ५ ॥
मधुरायताक्षकामी मृगे मृदुकर्मठो वचसी च ।
परदारदत्तरदो भवेत्समिथुनद्वितीयहोरायाम् ॥ ६ ॥
उन्नतमूर्तिः सुशिराः प्रगल्भधीर्मन्ददक्षचपलाशठः ।
श्यामतनुः शुक्लनखो भयाभरदः कुलीरहोरायाम् ॥ ७ ॥
पृते रतोऽप्यनिरतः पृथुवक्षाः सत्यमाणसम्पन्नः ।
कठिनशरीरः क्रोधी जायेत कुलीरभद्वितीयायाम् ॥ ८ ॥
रक्तान्तदथप्रगल्भो शुभ्रायतविग्रहश्च सिंहाद्ये ।
जितशत्रुभावसुखभागन्तस्थिरकार्यसत्त्वश्च ॥ ९ ॥
स्त्रीमृष्टपानभोजनवस्त्रेप्सुर्बहुविधेष्टकठिनाङ्गः ।
दानाम्बरतोऽल्पसुनो भोगी स्थिरसौहृदोऽन्त्यार्धे ॥ १० ॥
सुकुमारमूर्तिकान्तः सुवान्यगीतावनारतिर्मधुरः ।
गान्धर्वनिपुणवत्याः सुभगः पूर्वार्धजः श्रेष्ठः ॥ ११ ॥
ह्रस्वो दृढभुजार्धः स्थूलशिराः सम्भ्रतो विवादी च ।
सेवालेख्यलिपिज्ञः क्षयवृद्धियुतः सुखी द्वितीयार्धे ॥ १२ ॥
वृत्तानन उन्नतनसस्त्वसितायतसुनयनो विलासी स्यात् ।
पीनायतोऽस्थिसारो धनवान्स्वजनप्रियस्तुलाद्यर्धे ॥ १३ ॥
षड्ढर्मभाक्सिरार्धः श्यामाकुञ्चितशिरोरुहश्च शठः ।
वृत्ताक्षस्त्वपरार्धे सुलग्नपीनाग्रपादश्च ॥ १४ ॥
रक्तान्तपिङ्गदृष्टिः साहसकर्मान्वितो रणे शूरः ।

१ वक्षा.

दुष्टस्वभावरामाप्रियोऽर्थभाग्वृश्चिकाद्यर्धे ॥ १५ ॥
विस्तीर्णोपचितायतपीनाङ्गः क्ष्माधिपोपसेवी स्यात् ।
बहुगुणमित्रसमेतः स्फुटिताक्षो वृश्चिकापरार्धे स्यात् ॥ १६ ॥
दारितपृथुमुखवक्षाः परिकुञ्चितनेत्रगण्डः स्यात् ।
बाल्ये त्यक्तात्मगुरुश्चापाद्यर्धे तपस्वी च ॥ १७ ॥
पद्माक्षो दीर्घमहाबाहुः शास्त्रार्थवित्सुमूर्तिः स्यात् ।
वाक्सुभगो धन्योऽपि च धनुरपरे निर्वृतो यशस्वी च ॥ १८ ॥
श्यामो मृगाक्षधन्यः स्त्रीप्वजितः सौम्यमूर्तिशठ आढ्यः ।
मृष्टाशनः सुंचेष्टो मृगाद्यभागे तनूच्चघोणः स्यात् ॥ १९ ॥
रक्तान्तदृष्टिरलसो गुरुर्दीर्घाटनपरो भवति मूर्खः ।
श्यामो रोमचिताङ्गस्तीक्ष्णः सहसः सुरौद्रकर्मा च ॥ २० ॥
स्त्रीमित्रभागरसविन्मृदुलोऽल्पसुतश्च सद्गुणः शूरः ।
ताम्रो भास्करवर्णो यानमतिः कुम्भपूर्वार्धे ॥ २१ ॥
आताम्रदारिताक्षः कृशः स्थिरोऽत्यल्पमूर्तिरलसः स्यात् ।
नैकृतिकः सुविषादी कृपणः कुम्भापरे सुशठः ॥ २२ ॥
ह्रस्वः पृथुचारुतनुर्महाललाटो वृहद्वदनवक्षाः ।
स्त्रीदयितो मीनार्धे प्रथमे सुयशाः क्रियापटुः शूरः ॥ २३ ॥
दाता सुतुङ्गनासो निपुणो मेधान्वितः शुभदनेत्रः ।
नृपदयितः स्त्रीसुभगश्चारुर्मीनापरे सुवाक्यः स्यात् ॥ २४ ॥
चन्द्रार्कयोरेकतरे बलस्थे होरापतिः पश्यति केन्द्रगो वा ।
होरा यथोद्दिष्टफलप्रदा स्याद्भस्यसत्यस्य समुद्भवेषु ॥ २५ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां होरागुणो नाम
अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

---

१ सुचेष्टो.

एकोनपञ्चाशोऽध्यायः ।

दाता हर्ता दीप्तः क्षयोद्यमी सङ्गरप्रचण्डः स्यात् ।
निर्धनविमदग्निभागे मेषाद्ये बन्धुपूज्यदण्डश्च ॥ १ ॥
स्त्रीचपलो विरागी रतिमान्गीतप्रियो मनस्वी स्यात् ।
स्त्रियार्थभाक्सुरूपः स्त्रीजितरुचिर्द्वितीये च ॥ २ ॥
गुणवान्परदोषकरश्चलप्रसुनो नरेन्द्रसेवी स्यात् ।
स्वजनद्विषोऽतिधर्मस्तृतीयभागे प्रियादरोऽक्षश्च ॥ ३ ॥
प्रियपानभोज्यनारीवियोगतप्तो वृषस्य पूर्वांशे ।
पश्चाल्लक्षप्रसुतो युवतिप्रश्नानुसारी स्यात् ॥ ४ ॥
सौम्यवपुर्स्त्रीसुभगो महाधरो रूपधनयुक्तः ।
धनवान्निरगो मनस्वी लुब्धस्त्रीणां प्रियो द्वितीये स्यात् ॥५॥
चतुरोऽल्पभाग्यवीरो मलीमसः स्याद्धनान्युपादाय ।
सन्तप्यते नु पश्चाद्वृषस्य भागे तृतीये च ॥ ६ ॥
मिथुनादिमे द्रेष्काणे पृथूत्तमाङ्गो धनान्वितः प्रांशुः ।
विनयी गुणी विलासी नृपाप्तमानो यशस्वी स्यात् ॥ ७ ॥
ह्रस्वाननस्वरूपः सौम्यवपुः सूक्ष्ममूर्धजतनुः स्यात् ।
धन्यो मृदुर्महार्थी द्वितीयभागे प्रतापवान्सुयशाः ॥ ८ ॥
शौर्दर्पणो वपुष्मान्महाशिराः शत्रुसंयुतः प्रांशुः ।
रूक्षनखाङ्घ्रिकरतलश्चलार्थविभृतो दृढस्तृतीये स्यात् ॥ ९ ॥
कर्कटकादिमभागे देवब्राह्मणरतश्चलो गौरः ।
कृत्यकरश्च परेषां सुधीः सुमूर्तिः शुभाङ्गनः सुभगः ॥१०॥
लुब्धः स्वादनपरः स्वप्नरतः स्त्रीजितोऽभिमानी स्यात् ।
सहजान्वितो विलासी चपलो बहुरुग्द्वितीये च ॥ ११ ॥
स्त्रीचपलोऽर्थभागी विदेशनिरतः प्रियासवः साधुः ।
काननतोयानुरतो दुर्दृष्टिर्माल्यवांस्तृतीये स्यात् ॥ १२ ॥
सिंहादिद्रेष्काणे दाता भर्तारिनिर्जिगीषुः स्यात् ।
बहुधनयोषित्सुसुहृद्बहुनृपजनसेवकः सुसत्त्वश्च ॥ १३ ॥

गुरुनिरतकारी दाता मिते नयुपमानेन्दुः स्यात् ।
गुणभाक् गुणिसंसर्गी निर्मितनिर्मितिर्द्वितीये च ॥ १४ ॥
लुब्धः परस्वहर्ता कल्यः मन्त्री मदान्वितः क्लिष्टः ।
नायतनतनुमूर्तिः स्वाङ्गकारगः पवन्योऽन्त्ये ॥ १५ ॥
श्यामः सुखाभिमानी प्रांशुः सुकुमारमूर्तिराद्यंशे ।
भीष्मोऽनेकभागनिद्रो दीर्घशिरा मृदुस्वभावश्च ॥ १६ ॥
धीरो रिपुविभागी मित्रकृतार्जितः सवर्णोढः ।
वाचालः श्रुतवाग्मी गतौ क्षमां संयतो द्वितीये स्यात् ॥ १७ ॥
गीतावरार्थभागी महीनरविनेन्द्रयितः स्यात् ।
इन्द्रसरूपोपभाले पृथुहस्तशिराश्च ॥ १८ ॥
कन्दर्परूपनिपुणस्तुलादिभागेऽप्यमेवम्रः ।
श्यामकला पण्यगतो नियोगधीरः सुमेधावी ॥ १९ ॥
पङ्कजविशालनेत्रः सुरूपयास्याह्नमः कैलाशी स्यात् ।
स्थानः स्वसंशयविनिमृद्धानुचरो द्वितीये च ॥ २० ॥
चपलः शठः कृतघ्नो विरूपविभोपचितमूर्तिः ।
नष्टसुहृद्द्रविणयशाः स्वल्पमतिर्भागके तृतीये स्यात् ॥ २१ ॥
गौरः स्थिरः प्रचण्डो रणोत्कटः स्वाव्रतो विशालाक्षः ।
स्थूलविशालशरीरः कलिप्रियो वृश्चिकाद्यांशे ॥ २२ ॥
मृष्टान्नपानचतुरश्चलेक्षणो हेमगौरमूर्तिः स्यात् ।
कान्तः परवित्तयुतः शीलकलावान्द्वितीयेंऽशे ॥ २३ ॥
निःश्मश्रुरोमहिंस्रः पिङ्गाक्षमहोदरः प्रहर्ता च ॥
सहजच्युतस्तृतीये पीवरबाहुः सुधीरहृदयश्च ॥ २४ ॥
परिमण्डलाक्षवक्त्रो गणेषु मुख्यो धनुर्द्वगाणाद्ये ।
स्वोपचितस्वाचारस्तथा मृदुर्भवति संजातः ॥ २५ ॥
शास्त्रार्थविल्लवक्ता क्रतुशतहर्ता द्वितीये च ।
मन्त्रभृतां श्रेष्ठतमस्त्वनेकतीर्थायतनचारी ॥ २६ ॥
बन्धुप्रधानचतुरः सतां गतिर्धर्मभाक् तृतीयेऽपि ।

१ विद्यापी.

वेश्मी दाराङ्गनाभावरूपयशोभाजनो निजिष्णुश्च ॥ २७ ॥
व्यालम्बभुजः श्यामः प्रथितयशोरूपकान्तिशठः ।
स्मितभाषी मकराद्ये स्त्रीषु जितो वल्गुचेष्टधनयुक्तः ॥२८॥
ह्रस्ववदनश्च मध्ये चलः परस्त्रीधनापहर्ता स्यात् ।
चतुरः सतां गतिज्ञः प्रदानशीलो दुरन्तपादः स्यात् ॥२९॥
धीपालः कन्तुपकृष्णो दीर्घाङ्गः पितृवियुक्तश्च ।
लभते विदेशगमनागमनान्यपि मृगमुखस्यान्ते ॥ ३० ॥
श्रीमानयशोभूमिः स्त्रीजनप्रभवो घटस्याद्ये ।
प्रांशुः कर्मसु निष्ठो धनवान्नृपसेवको जातः ॥ ३१ ॥
लुब्धः समधर्मधुरो गौरः पिङ्गोद्धताक्षहास्यधनः ।
उद्धृष्टवचा मतिमान्पटुमिश्रः स्याद्द्वितीये तु ॥ ३२ ॥
दीर्घः शठः प्रतापी कृशोऽल्पपादः सुतार्थभाक्स्तब्धः ।
पद्धृतोऽन्तर्विषमो विदारिताक्षो रतिविदन्त्ये ॥ ३३ ॥
मधुपिङ्गाक्षो गौरो मेधावी सत्क्रियारतिज्ञश्च ।
सुखभागी मीनाद्ये जलचरयुगले विनीतश्च ॥ ३४ ॥
नार्युपचारप्रवरो मृष्टान्नरतिः परार्थभुक् कोरी ।
स्त्रीसज्जनाभिदयितो वदतां श्रेष्ठो द्वितीये तु ॥ ३५ ॥
श्यामः कलासु निपुणः पृथुपार्श्वसुहृत्प्रदानश्च ।
मृष्टान्नपानहासो मीनयुगान्त्ये भवेत्सुरूपः ॥ ३६ ॥

इतीरितोऽयं सगुणस्वभावो
द्रेष्काणजानां गुणविद्विकल्पैः ।
द्रेष्काणगे वीर्यवति स्वदृष्टे
द्रेष्काणकल्पं तु फलं विदध्यात् ॥ ३७ ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नष्टजातकाध्याये द्रेष्काणाध्यायो नामैकोनपञ्चाशोऽध्यायः ॥

---

१ माली. २ वाचाटः. ३ चारुगो. ४ रति . ५ कामी. ६ दान. ७ गुण-विदल्पैः. ८ नभे.

पञ्चाशोऽध्यायः ।

अजांशके लग्नगते तु यस्य जन्मस्मृतास्याकृतिलक्षणानि ।
प्रधानशास्त्रैर्ज्ञानी गर्गात् तस्मादिमानि कथयामि चित्रे ॥१॥
अजसंस्थानमुखः स्यान्मेषांशेऽन्यनामिकानखुजः ।
यगडघनिर्निरूपः संकुचितनाभिः कृशोऽशनाढ्यश्च ॥ २ ॥
श्यामगुल्फकलमुजो ह्रस्वतलावः गुरुनुरुः स्थूलस्कन्धः ।
दीर्घाम्बनसो मृदुगात्रस्तृतीयभागे कृशाङ्घ्रिमन्थिश्च ॥ ३ ॥
व्यालुमकेशगौरो व्यग्रभुजश्चाग्लयननामश्च ।
यामपण्डितस्तृतीये जातस्तु कृशोऽग्रजानुजंघश्च ॥ ४ ॥
विभ्रान्ताक्षप्रचण्डो ह्रस्वनखोऽग्रशाङ्गिरोमा च ।
अभ्रातृकः कृशः स्याच्चतुर्थनवभागजः पुरुषः ॥ ५ ॥
रक्तो गजेन्द्रनयनः पृथुनासा स्थूललाटको मध्ये ।
पीनोपचितांसतनुः खरतररोमाञ्चितनुकेशः ॥ ६ ॥
श्यामो मृदुसृगाक्षो गुरुः कृशस्फिक्स्थूलोरुचरणः स्यात् ।
व्यस्तोदरकभुजांसः षण्ढो भीरुश्च बहुभाषी ॥ ७ ॥
दूर्वाङ्कुराभचपलः सितनेत्रः सप्तमे भवेत्पुरुषः ।
कुलटापतिर्नृशंसो विशालविस्तीर्णमूर्तिः स्यात् ॥ ८ ॥
वानरमुखप्रवक्ता खरपिङ्गतनुश्च गुह्यगदः ।
हिंस्रोऽनृतभाषरतः सुहृद्वियोगः सदाष्टमजः ॥ ९ ॥
दीर्घः कृशो विहारी व्यस्तललाटश्रवोऽश्ववदनश्च ।
बहुभिधानाभिरतस्त्वनृजुर्नवमांशजो भवति ॥ १० ॥

इति मेषे ॥

समकृष्णतनुः स्तब्धः पूर्वभयान्तेऽन्त्यकर्मा स्यात् ।
नीचः प्रकृतिविरुद्धो विषमाक्षिनिरीक्षणो वृषस्याद्ये ॥११॥
गम्भीरदृगलसात्मा विनतशिरावक्रकश्च लघुमेधाः ।
प्रतिकूलकर्ममिथ्याबहुप्रलापी द्वितीये स्यात् ॥ १२ ॥

१ गर्वेति. २ स्थूलः. ३ ततो.

मृदङ्गवान्वपुष्मान्सुनसस्सायतताक्षमृदुदन्तः ।
यज्ञादिकर्मनिरतः स्थिरपार्ष्णिकरस्तृतीयनवमांशे ॥ १३ ॥
ह्रस्वोदरः सुरोषो मेषाक्षः पिङ्गलस्त्वधनयुक्तः ।
परधनहरणाभिरतश्चतुर्थभागे वृषस्य नरः ॥ १४ ॥
व्यालः सुतुङ्गघोणो महर्षभाकारवक्रघनकेशः ।
स्यात्पञ्चमे विटाक्षी बृहद्भुजस्कन्धकटिगौरः ॥ १५ ॥
स्वक्षः स्थिरः सुकेशः स्निग्धतनुर्वल्गुवाक्प्रगल्भः स्यात् ।
माधुर्यहास्यनिरतः कृशः सुनिपुणो भवेत्षष्ठे ॥ १६ ॥
मृतसुतयुवतीषु रतो मनाक्प्रलम्बाग्रनासिकाग्रः स्यात् ।
उद्भ्रान्तः स्वजनद्वेषी गुरुपादसूक्ष्मवेश्मश्च ॥ १७ ॥
व्याघ्रेक्षणः सुदशनस्त्वजितस्फुटनासिकोऽल्पकर्मा स्यात् ।
उद्वृत्तनीलकेशोऽग्रनसो मुखरस्त्वथाष्टमजः ॥ १८ ॥
मान्योऽल्पसत्त्वभीरुः क्रोधी समरुचिरमूर्तिकितवः स्यात् ।
सञ्चितधनः प्रसिद्धः कृशरत्यपत्याबलाप्यन्त्ये ॥ १९ ॥

इति वृषभे ॥

रोमोपचितांसभुजो घनासिताङ्घ्रहस्तकोघनसः ।
दूर्वाकाण्डश्यामः कृशाङ्घ्रिपाणिस्तृतीयमिथुनाद्ये ॥ २० ॥
पश्चीर्षोऽशुचिवर्मा घातकधीर्मध्यलम्बघोषः स्यात् ।
बहुभाषी पटुचेष्टो द्वितीयभागे तु विमलदृष्टिः ॥ २१ ॥
गौरोऽतिरक्तनयनः सनासिकः समतनुः सुवेषः स्यात् ।
दीर्घाननोऽसितमूर्धा चापधरस्तृतीयेंऽशे ॥ २२ ॥
शुभ्रललाटकामी नीलोत्पलमूर्तिविपुलवक्षाः स्यात् ।
सितरक्तो मृदुवर्णः प्रलम्बरोमाचितश्चतुर्थेंऽशे ॥ २३ ॥
पृथ्वाननो बृहत्स्फिक्पीवरवक्षोभुजश्च खलः ।
स्थूलशिरा मायावी सिताम्बुजेक्षणस्तु पञ्चमकः ॥ २४ ॥
मध्वीक्षणः प्रलापी ध्वस्तललाटः समगुणतनुः ।
कितवश्चलश्च रुचिरोदरः षष्ठे तु सत्त्वयुतः ॥ २५ ॥

---

१ हस्तो. २ वर्ष.

ताम्रारुणाक्षवर्णः समुन्नताक्षो विशालवक्षाः स्यात् ।
शिक्षासु शिल्पनिपुणो हास्यरतिः सप्तमे जातः ॥ २६ ॥
श्यामो गुरुर्मनस्वी ललितो मधुराभिधानश्च ।
व्यस्तविवृद्धशरीरो दीर्घासितपक्ष्मकलाविदष्टमजः ॥ २७ ॥
धृत्ता सितपक्ष्मसुतनुः स्निग्धो मेधाचलो रतिज्ञः स्यात् ।
विज्ञानकाव्यनिरतो नवमे जायेत मिथुनस्य ॥ २८ ॥

इति मिथुने ॥

निर्मलचारुसुगौरः सुमूर्धजः स्याद्विशालकुक्षिश्च ।
मण्डलमुखोन्नताक्षस्तन्वङ्गभुजः कुलीराद्ये ॥ २९ ॥
रक्तच्छविश्चरणोरुः कलाप्रियः स्याद्विडालमुखनेत्रः ।
कर्किद्वितीयभागे त्यागी कृशजानुजङ्घश्च ॥ ३० ॥
गौरः सुनेत्रवाग्मी सुकुमारस्थूलयोषिदङ्गश्च ।
धीमान्मृदुकर्मरतस्तृतीयभागे भवेदलसः ॥ ३१ ॥
श्यामच्छविर्निनम्रविलासपीनोन्नतः सुनासाक्षः ।
क्षीणः पुण्यो दाता सुजातिकार्यश्चतुर्थे स्यात् ॥ ३२ ॥
घण्टाशिरोनतास्यः सुसंहतभ्रूः सुदीर्घबाहुः स्यात् ।
सेवारतो विकर्मा मध्ये दुर्भगोऽल्पमेधाश्च ॥ ३३ ॥
दीर्घविशालशरीरः प्रलम्बनयनो बहुप्रतापः स्यात् ।
गौरः सुवंशघोणो वक्ता षष्ठे च पृथुदन्तः ॥ ३४ ॥
मिश्रशिरोरुहरोमा बृहत्तनुः स्यात्सिरालजङ्घश्च ।
परगृहरक्षणशीलः काकस्वरश्च सप्तमकः ॥ ३५ ॥
घण्टाशिराः कुशिल्पी सुमुखसुनासश्च कूर्मगतिः ।
मध्यविलम्बनमः स्यादष्टमभागे तु कुब्जश्च ॥ ३६ ॥
गौरो व्रणेनगुल्फस्फुटगोऽज्य पृथुपीनवक्षाः स्यात् ।
दीर्घदनुर्लम्बोष्ठो महोपकृत्प्रज्ञानानुगुल्फोऽन्त्ये ॥ ३७ ॥

इति कर्कटके ॥

१ [illegible]. २ [illegible].

मन्दोदरः प्रचण्डो रक्तोन्नतनसो बृहच्छिराः शूरः ।
उन्नतमांसलवक्षाः सिंहे प्रथमे भवेद्भागे ॥ ३८ ॥
उन्नतविततललाटश्चतुरस्रतनुर्विलोमनेत्रश्च ।
दीर्घभुजोन्नतवक्षाः पृथुप्रघोणो द्वितीयेंऽशे ॥ ३९ ॥
रोमान्वितायतभुजश्चकोरनयनश्चलस्त्यागी ।
उन्नासिकस्तृतीये स्निग्धतनुर्वाहुवृत्तगलः ॥ ४० ॥
घृतमण्डगौरगात्रो दीर्घासितलोचनो मृदुशिरोजः ।
भिन्नध्वनिश्चतुर्थे पृथुकरचरणश्च भेककुक्षिः स्यात् ॥४१॥
घण्टाशिरोऽल्पकेशो सितघोणाक्षश्च लोमशाङ्गतनुः ।
लम्बोदरप्रचण्डो दंष्ट्रोत्कटपीनहृन्मध्ये ॥ ४२ ॥
स्वल्पाल्परोममूर्तिः स्निग्धसमासितविलोचनो दीर्घः ।
श्यामः स्त्रीणां चतुरो विकत्थनो वाक्यपण्डितः षष्ठे ॥४३॥
दीर्घाननः सिरालः पीनतनुः स्त्रीषु दुर्भगः कृष्णः ।
स्यात्सप्तमे सुचण्डो रोमचितः कूटनिष्ठुरभाषी ॥ ४४ ॥
उत्कृष्टवाक्स्थिराङ्गः सुभगो गम्भीरदृग्विकर्मा च ।
निःस्वः कूटकरः स्यादष्टमभागे प्रसक्तश्च ॥ ४५ ॥
रासभमुखोऽसिताक्षो व्यालम्बभुजः सुपार्ष्णिजङ्घश्च ।
श्वासनिर्पीडितवक्षा नवमांशे जायते मनुजः ॥ ४६ ॥

॥ इति सिंहे ॥

सारङ्गाक्षो वक्ता प्रदानसम्भोगबान्धनाढ्यश्च ।
श्यामोन्नतहृदयः स्यात्षष्ठे प्रथमांशके जातः ॥ ४७ ॥
पूर्णाननः सुचक्षुः स्निग्धो मृदुवादशीलश्च ।
लम्बोदरश्चलः स्याद्द्वितीयभागे महोरुश्च ॥ ४८ ॥
स्फुटनासिकापुटः स्यात्प्रशस्तपादश्च पीनपीनभुजः ।
विस्पष्टवाक्च गौरः कन्यासु सुहृत्तृतीयेंऽशे ॥ ४९ ॥
श्रुतवान्स्त्रीषु च रमते सुकुमारो मधुररक्तगौरश्च ।
तीक्ष्णश्चतुर्थभागे प्रपोषनोपकृश्चो द्विमूर्धा च ॥ ५० ॥

१ सुभूर्त. २ वक्षाः. ३ स्निग्ध वक्षःस्थितः पुरुषत्वदाः. ४ पार्ष्णि.

स्थूलोष्ठबाहुरुन्नततनुः पृथुशिरोरुद्धांसः स्यात् ।
पञ्चमजः पृथुवक्षा पराश्रयोद्बद्धजङ्घश्च ॥ ५१ ॥
स्निग्धच्छविः सुवाक्यः ग्रस्ततनुः शास्त्रकृतमतिप्रचुरः ।
लिपिलेख्यकलाभिज्ञः सुमनाः षष्ठांशजो विहारी च ॥५२॥
ह्रस्ववदनोन्नतांसः स्निग्धभुजोऽन्ते च केशगौरः स्यात् ।
सप्तमजः पृथुजठरः पृथुतरचरणोऽम्बुभीरुश्च ॥ ५३ ॥
सुकुमारगौरदीर्घश्चित्रोन्नतवक्त्रप्रचण्डमानी स्यात् ।
व्यालम्बपीनबाहुः पिङ्गलरोमाष्टमे जातः ॥ ५४ ॥
स्यातो मृदुसुसमूर्तिर्विशालनेत्रो घनाग्रघनमलः ।
चतुरो नवमेंऽशे सान्नतांसलेख्यादिविद्वांश्च ॥ ५५ ॥

॥ इति कन्यायाम् ॥

गौरो विशालनेत्रः श्लाघी दीर्घाननोऽर्थगोप्ता स्यात् ।
नवपण्यकर्मकुशलस्तुलाधरार्धंशजः सुविख्यातः ॥ ५६ ॥
द्रुतमण्डलनेत्रः स्यात्करालदन्तो निमग्नमध्यस्तु ।
युगले विस्तृतहृदयः कृतनुर्घनसंहतभ्रूश्च ॥ ५७ ॥
गौरोऽश्वमुखः सुरदो महोन्नताक्षः कृशोऽपि लब्धयशाः ।
दीर्घकरोरुहघोणस्तृतीयजः स्यात्सुचरणश्च ॥ ५८ ॥
तन्वंसबाहुभीरुस्तून्नतदन्तः कृशो मृगतरलदृक् ।
ह्रस्वनसः सुविपादी श्यामो शीलश्चतुर्थजो भवति ॥५९॥
गम्भीरदृक्स्थिरात्मा सुहृत्प्रियः पञ्चमे क्षमानी स्यात् ।
खरकेशः समनेत्रो मध्यप्रतिलग्नघोणदृत्तश्च ॥ ६० ॥
पीनाङ्गो गौरः स्याद्विशालनेत्रः सुनासिकावंशः ।
स्निग्धनखः सुनयज्ञः षष्ठेंऽशे शास्त्रविज्ञातः ॥ ६१ ॥
रक्तावदातमतिमान्गुरुह्रस्वतनुः कृशो ललाटे स्यात् ।
लुब्धः प्रचण्डदुर्गः सप्तमभागे मनस्वी च ॥ ६२ ॥
तुङ्गांसगण्डमोचत्र कठिनतनुर्दीर्घकृष्णभ्रूः ।
निर्णिक्तवाक्यशान्तः सद्वक्षस्त्वर्धमस्तकोऽष्टमजः ॥ ६३ ॥

---

१ रति.

स्वक्षः प्रमदागौरः समचारुतनुः पटुः कलाभिरतः ।
दाक्षिण्यदाननिरतो नितम्बभारो भवेद्दशमे ॥ ६४ ॥

॥ इति तुलायाम् ॥

हृस्वोन्नतोरुपीनः सुललाटः स्याद्दृढाङ्गगौरश्च ।
दर्दुरकुक्षिर्वृत्तकोऽष्टमराशौ प्रथमनवभागे ॥ ६५ ॥
गौरः पृथ्वायतहृद्बाहुस्ताम्राक्षोऽष्टमद्वितीये स्यात् ।
उद्धतपरनिन्दात्मा स्यादसकृन्नल्पकेशश्च ॥ ६६ ॥
प्राज्ञो ह्रस्वांसपादुः प्रपञ्चकोशो रिपुक्षयाख्यः स्यात् ।
कानीनको वपुष्मान्गौरो रुचिराधरस्तृतीयेंऽशे ॥ ६७ ॥
परदाररोदरनिःक्लेशा धीरश्चतुर्थजो दीर्घः ।
श्यामोऽसितकेशाक्षो नटप्रगल्भश्च पीनरोमांसः ॥ ६८ ॥
गम्भीरस्ताम्राक्षो मधुनसः पञ्चमे धीरः ।
स्थूलोदरोग्रकर्मा प्रस्फुरदोष्ठो यशस्वी स्यात् ॥ ६९ ॥
पृष्ठे धरिद्रबुद्धिः पृष्ठोन्नसो गभीरसत्वः स्यात् ।
सुनसः प्रचण्डकर्मा षष्ठे दक्षोऽल्पकचघनभ्रूश्च ॥ ७० ॥
दन्तिमुखः स्थिराङ्गः प्रविकीर्णरदः शिरावनद्धाङ्गः ।
निम्नोदरः सुनाक्षः सस्रुततनुः सप्तमे भवेदंशे ॥ ७१ ॥
स्फुटितामनसः कालो विषमशीलो मलीमसाङ्गः स्यात् ।
मिलोत्कटैः शिरोभिः सन्त्यक्तमतिस्तथाऽष्टमजः ॥ ७२ ॥
गौरो मृगाकृतिमृदुः प्रशान्तपिङ्गाक्षरोमरदपीनः ।
सुसमेतश्च गुरूणां मतः प्रजातो नवमभागे ॥ ७३ ॥

॥ इति वृश्चिके ॥

सुवृद्धवक्षोजदृष्टिः स्फुटप्रभाषी सुदन्तरोमा च ।
गौरः सुपुष्टवृषणश्यामाधाशी प्रचण्डः स्यात् ॥ ७४ ॥
प्रोत्तुङ्गशिराः स्थिरविद्धिद्वस्तीर्णाक्षो गुरुस्फिगूरुश्च ।
विकृतास्यनसो दीर्घो महाहनुः स्याद्द्वितीयेंऽशे ॥ ७५ ॥
शिक्षाशास्त्रनिज्ञः प्रगल्भगम्भीरमूर्तिसुनयश्च ।
स्त्रीवल्लभो मनस्वी तृतीयजो हास्यशिल्पज्ञः ॥ ७६ ॥

दक्षो मधुमण्डलदृग्गौरः कृच्छ्रप्रवृद्धकुक्षिः स्यात् ।
प्राज्ञोऽटनः सुकेशः पृथुशुभमूर्तिश्चतुर्थे स्यात् ॥ ७७ ॥
पृथुकण्ठनेत्रवदनः प्रवृद्धहरिविग्रहो महाभ्रूः स्यात् ।
पीनोन्नतांसहन्ता पञ्चमजो रूढरोमदृढबुद्धिः ॥ ७८ ॥
स्निग्धासितान्तपृथुदृक् महाललाटः सुवृत्तिकाव्यरतः ।
पृथुपीनमुखो हीनः षष्ठे विद्वान्कथाभिरतः ॥ ७९ ॥
श्यामो मृदुर्वचस्वी तुङ्गशिराः सङ्गहानुसन्धिरतः ।
दीर्घो विशालनयनो दाक्षिण्यपटुश्च सप्तमजः ॥ ८० ॥
चिपिटाग्रनासिकः स्याद्विस्तीर्णशिराः सुवृद्धवैरश्च ।
विभ्रान्तदृक्प्रलापी गुरुप्यभिमतोऽष्टमांशभवः ॥ ८१ ॥
गौरो हयाकृतिमुखो दीर्घासितदृक् तथाल्पवास्यः स्यात् ।
सत्यः सतां विषादी नवमे कुटिलोरुजङ्घश्च ॥ ८२ ॥

॥ इति धनुषि ॥

विरलाग्ररदः श्यामः प्रभिन्नवाक् खरशिरोरुहखजानुः ।
गीताध्ययहासनिरतो मकराद्ये चलधनः कृशाङ्गः स्यात् ८३
अठसशठः कुटिलनमो गीताभिरतिर्विशालदेहश्च ।
प्रचुराङ्गनासु निरतो बहुभार्यो[1] स्याद्द्वितीयजः कल्पः ॥८४॥
गान्धर्वकलाकामः स्यानाक्षो गौरवक्त्रसुमनमः ।
बहुमित्रबन्धुरतिर्मांसतृतीयजः प्रियकर्मा च ॥ ८५ ॥
रक्तासितवृत्ताक्षो महाललाटसुनदुर्बलाङ्गरुचः ।
भवति हि विकीर्णकेशश्चतुर्थजो विरलदन्तवास्यः स्यात् ८६
उद्दण्डघोणकुक्षिर्भवति हि भोक्ता सुनासिकावंशः ।
श्यामो धृतोरुभुजः पञ्चमभागे प्रियारम्भः ॥ ८७ ॥
स्निग्धच्छविः सुवेषः कामरतः सूक्ष्मनयनरदगुरुवक्षा[2] ।
षष्ठांशजः पृथुहनुर्महाललाटः पुमान्भवति ॥ ८८ ॥
श्यामोऽल्पमः सुभाषी कैश्चितदेहो मृदुतनुः कठिनः ।
मृदुवादसानिमग्नमानसमथनः शीतमग्नः ॥ ८९ ॥

---

१ भार्यो. २ गुर्वङ्ग.

गम्भीरस्वरघोषो स्फालो विततगलशिरोधरः स्यात् ।
दृढकायः समोऽन्नदो घनपुष्टश्च ॥ ९० ॥
विपुलांशस्तनुमेदाः पृथुगुल्फो नीचकार्यनिरतश्च ।
मृदुदेहस्तनुजः मार्गांशे भवेत्पुरुषः ॥ ९१ ॥

॥ इति मकरे ॥

श्यामो मृदुः कृशाङ्गः पीनतनुः शास्त्रकाव्यमतिः ।
कामी धृतिमान्कान्तः कुम्भस्यार्धांशके भवेन्मनुजः ॥ ९२ ॥
स्थूलगलदीर्घशिरोऽङ्गः सौम्यश्च शुचिपवनलालसः साधुः ।
दीर्घो विशिरा मृदुनो द्वितीयभागे भवेन्मनुजः ॥ ९३ ॥
शीतलतनुः प्रमदाप्रियश्च वैदूर्यकान्तिनयनः ।
ज्ञातार्थविजयमत्तः तृतीयनवभागसंजातः ॥ ९४ ॥
कान्तानुरक्तो मौनी विख्यातिमान्यो विपुलप्रणयावहः ।
गम्भीरधीरसत्त्वशुद्धजो भोगसंयुक्तः ॥ ९५ ॥
स्थूलार्धविवृतकोशः मार्गीणधराह्रियपः स्यात् ।
शीघ्रगमनपटुकर्णः पञ्चमजः कृष्णवर्णश्च ॥ ९६ ॥
श्यामाननः प्रगल्भः कुञ्चितकेशः शुचिविधिविचारश्च ।
व्यालमृगोग्रदन्ता षष्ठेंऽशे चलभी नृपतेः ॥ ९७ ॥
मेघाक्षिपुष्पलीढो ग्राम्यगतिः स्त्रीषु परिभूतः ।
विसंवादिनिर्देहः सप्तमजः सत्यधृतियुक्तः ॥ ९८ ॥
स्थिरमल्पपुलिङ्गनिभासोऽल्पयोधो नरेश्वरः सुभगः ।
स्थूलरदो विपुलाक्षः कुम्भे स्यादष्टमेंऽशके पुरुषः ॥ ९९ ॥
श्यामः सम्प्रवृद्धनासिकोऽशनिः सुधनदारपुत्रश्च ।
नवमांशजः सुवाक्यः प्रधिनः शक्तो भवेत्पुरुषः ॥ १०० ॥

॥ इति कुम्भे ॥

मीनेऽपि रक्तदेहः प्रमाणमृदुर्दीर्घनिश्चलचित्तः ।
दृढगात्रः कृशमध्यो मीनस्याद्यांशके पुरुषः ॥ १०१ ॥
पृथुपीनभुग्ननासः क्रियापटुर्ग्रामभुक्शुचिर्देहः ।

---

१ दृढतो. २ पृथुपीनभुग्ननास.

काननपर्वतचारी बृहच्छिराः स्याद्द्वितीयांशे ॥ १०२ ॥
गौरः शठः सुचक्षुः शस्ततनुर्धर्मवान्सुविद्वांश्च ।
दाक्षिण्यवान्विनीतस्तृतीयजो रूपवांश्चतुरः ॥ १०३ ॥
गुणवान्विषयशीलः प्रवृद्धसेवी क्रियापटुर्विद्वान् ।
सत्याधिको नयज्ञस्तुङ्गनसः स्याच्चतुर्थे तु ॥ १०४ ॥
दीर्घोऽसितः प्रतापी तुङ्गाङ्गः स्वल्पनासिकः स्वक्षः ।
हिंसारतिः शुभरदो दुष्प्रसहः पञ्चमे प्रतापी स्यात् ॥१०५॥
कान्तः प्रतापगुणवान्प्रसन्नवंशोऽल्पनासिको मानी ।
तिर्यग्वदनः स्यातः षष्ठेंऽशे स्यात्तथा निपुणः ॥ १०६ ॥
पुरुषाभिमानपरकृद्धर्मरुचिः श्रेष्ठगश्च सचिवः स्यात् ।
प्रचलो विषादशीलः शठोऽस्थिरः सप्तमे भागे ॥ १०७ ॥
दीर्घो बृहच्छिराः स्यात्कृशोऽलसो रूक्षनेत्रकेशश्च ।
मन्दात्मजोऽर्थनिरतो रणकुशलो ह्यष्टमे भागे ॥ १०८ ॥
ह्रस्वो मृदुः सुधीरो विशालवक्षोक्षिनासिकः स्निग्धः ।
विहिताङ्गबुद्धिगुणवान्नवमेंऽशे स्यात्सुमान्स्यातः ॥१०९॥

॥ इति मीने ॥

यत्प्रोक्तांशादिफलं द्वादशभागेऽपि तत्फलं वाच्यम् ।
सप्तमभागसमानं शेषेषु विनिर्दिशेत्प्राज्ञः ॥ ११० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नष्टजातकाध्याये नववर्गगुणचिन्ता नाम पञ्चाशोऽध्यायः ॥

एकपञ्चाशोऽध्यायः

प्रश्नकाले विलग्नस्य पूर्वार्धेऽप्युत्तरायणे ।
अपरे दक्षिणे ब्रूयाज्जन्मसम्पृच्छतो बुधः ॥ १ ॥
ऋतुर्वाच्यो दृगाणांशे लग्नसंस्थेऽपि वा ग्रहैः ।
अयनस्य विलोमे तु परिवर्तः परस्परम् ॥ २ ॥
शशिज्ञगुरुभिः सार्धं सितलोहितसूर्यजैः ।

१ पटुर्वाः. २ शठः. ३ विन. ४ प्रोक्त राशि. ५ ग्रहे.

द्रेष्काणेऽर्थे भवेत्पूर्वे मासः पूर्वे[1] परे परः ॥ ३ ॥
अनुपाताक्तिथिः कल्प्या केचिदाहुर्निशाजाम् ।
लग्नभागैर्दिरभ्यस्तैः पञ्चभिर्लभ्यते गुरुः ॥ ४ ॥
पयोऽनुमानादब्दानि द्वादश द्वादश क्षिपेत् ।
युगत्रिनामधेयेषु विलोमाज्जन्मसम्भवः ॥ ५ ॥
लग्नभागैः क्रमेणैव वेला मृग्याऽनुपाततः ।
लग्नत्रिभागराशीनां यो बली जन्मकृद्भवेत् ॥ ६ ॥
शीर्षादि संस्पृशन् प्रष्टा पृच्छेत्तद्राशिमादिशेत् ।
यावद्गतः शशी लग्नाच्चन्द्रात्तावति जन्मभः ॥ ७ ॥
मीनोदये वदेन्मीनं लग्नांशसदृशोदयम् ।
लग्नाद्यावन्नुपगाणे च यावत्यकांश्च तावति ॥ ८ ॥
विलग्नं कथयेत्प्राज्ञ इति शास्त्रस्य निश्चयः ।
लग्ने वीर्यगे पादपि च्छायाङ्गुलदत्ते हते ॥ ९ ॥
रविभिर्जन्मशिष्टं हि कथयेदविशङ्कितः ।
तिष्ठतः शयनस्थस्य निविष्टस्योत्थितस्य च ॥ १० ॥
लग्नादिकेन्द्रवेश्मानि वदेज्जन्मविधौ क्रमात् ।
भावं विचार्य सकलं यथातुल्यं तु तत्तथा ॥ ११ ॥
संस्कारनाममात्रा द्विगुणा च्छायांगुलैः समायुक्ताः ।
त्रिपनविभक्ताच्छेषं नक्षत्रं तद्धनिष्ठादि ॥ १२ ॥
वृषसिंहौ दशगुणितौ वसुभिर्मिथुनालिकौ वणिच्छेषौ ।
मुनिभिः कन्यामकरौ चापैः शेषाः स्वसंमितैरेव ॥ १३ ॥
गुरुणा कुजेन भृगुणा बुधेन्दुभान्वार्किभिः क्रमशः ।
वर्षर्तुमासतिथयो द्युनिशामनवांशवेलाश्च ॥ १४ ॥
एवं क्रमेण हत्वा स्वविकल्पविभाजिताच्छेषम् ।
एवं भवन्ति सर्वे नवदानविशोधने च पुनः ॥ १५ ॥
यवनेन्द्रदर्शनाद्यैः कथितं तदिहात्र सर्वमेव मया ।
किन्तु स्फुटं न सर्वं स्पष्टं सारस्वतं चिन्त्यम् ॥ १६ ॥

---

[1] पूर्वं.

काननपर्वतचारी बृहच्छिराः स्याद्द्वितीयांशे ॥ १०२ ॥
गौरः शठः सुचक्षुः शस्ततनुर्धर्मवान्सुविद्वांश ।
दाक्षिण्यवान्विनीतस्तृतीयजो रूपवांश्चतुरः ॥ १०३ ॥
गुणवान्विपन्नशीलः प्रवृद्धमैत्री क्रियाचतुर्विद्वान् ।
सत्वाधिको नयज्ञस्तुङ्गनसः स्याच्चतुर्थे तु ॥ १०४ ॥
दीर्घोऽसितः प्रतापी तुङ्गाङ्गः स्थूलनासिकः स्वस्थः ।
हिंसारतिः शुभरदो दुष्प्रसहः पञ्चमे प्रतापी स्यात् ॥१०५॥
कान्तः प्रतापगुणवान्प्रसन्नवंशोऽल्पनासिको मानी ।
तिर्यग्वदनः स्यातः षष्ठेंऽशे स्यात्तया निपुणः ॥ १०६ ॥
पुरुषाभिमानपरक्रुद्धर्मरुचिः श्रेष्ठगश्च सचिवः स्यात् ।
प्रचलो विषादशीलः शठोऽस्थिरः सप्तमे भागे ॥ १०७ ॥
दीर्घो बृहच्छिराः स्यात्कृशोऽलसो रूक्षनेत्रकेशश्च ।
मन्दात्मजोऽर्थनिरतो रणकुशलो ह्यष्टमे भागे ॥ १०८ ॥
ह्रस्वो मृदुः सुधीरो विशालवक्षोऽक्षिनासिकः स्निग्धः ।
विहिताङ्गबुद्धिगुणवान्नवमेंऽशे स्यात्सुमान्स्यातः ॥१०९॥

॥ इति मीने ॥

यत्प्रोक्तांशादिफलं द्वादशभागेऽपि तत्फलं वाच्यम् ।
सप्तमभागसमानं शेषेषु विनिर्दिशेत्प्राज्ञः ॥ ११० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नष्टजातकाध्याये नववर्गगुणचिन्ता नाम पञ्चाशोऽध्यायः ॥

एकपञ्चाशोऽध्यायः

प्रश्नकाले विलग्नस्य पूर्वार्धेऽप्युत्तरायणे ।
अपरे दक्षिणे ब्रूयाज्जन्मसम्पृच्छतो बुधः ॥ १ ॥
ऋतुर्वाच्यो द्रगाणांशे लग्नसंस्थेऽपि वा ग्रहैः ।
अयनस्य विलोमे तु परिवर्तः परस्परम् ॥ २ ॥
शशिज्ञगुरुभिः सार्धं सितलोहितसूर्यजैः ।

---

१ पट्वर्चाः. २ शठः. ३ विन. ४ प्रोक्तं राशि. ५ ग्रहे.

प्रायस्त्र्यागतपःसुतेषु तपनात्स्वात्पंचिकर्मादिषु
स्वाज्ञायाग्निधनाष्टमेषु शशिनो लग्नात्स्वपूर्वांत्सुखः ॥ ५ ॥
केन्द्रायायधनेषु भूमितनयात्स्वात्साग्रादिषु भार्गणो
भानोः सत्रिकेषु धर्मदशधीशेषात्रिगो भार्गवात् ।
धर्मायाग्ब्धनात्मजेषु शशिनः स्वेषात्रिपट्धीष्वये
स्वाङ्गीयाम्बुलयारिपुत्रतनुषु ज्ञात्स्वात्स्वगस्तूदयात् ॥ ६ ॥
लग्नादाननयायरन्ध्रतनयधर्मान्त्यगः स्वप्नगात्
स्वात्स्वाङ्गेषु शुभो यमाद्ययदशाद्यायायरत्नाम्बुषु ।
स्वन्त्यायारिसुहृत्सुतेषु रुधिरात्रिस्मरत्यंशसिनात्
ज्ञात्स्वायाग्निसान्मजेष्वय गुरोर्धीधर्मकर्माययगः ॥ ७ ॥
स्वाद्व्यायायरुषपदहिबेषु रविजः स्वान्त्यायपरस्थः कुजात्
भानोः केन्द्रधनायमृत्युषु तनोर्व्यायारिशायाम्बुगः ।
आज्ञायाष्टमयान्त्यपञ्चसु कुधाद्विन्दोर्भवारित्रिषु
शुभमध्यस्यमवारिषु त्रिकदशाद्यायापधीसुतगः ॥ ८ ॥
इत्युक्तं शुभमन्यदेवमशुभं धारयेषेण ग्रहाः
शम्नाशमन्नविशेषिनं जिदपति प्रोत्पृष्टमेतत्फलम् ।
स्वर्क्षस्योच्चसुहृद्गृहेषु सुतरां शस्तं त्वनिष्टे समं
नीचस्यास्तगता दशाभिपदादन्त्यपरगोच्चरम् ॥ ९ ॥
रविरुधिरौ भवनं शशिशुक्रौ गुरुभृगुजौ गृहमप्यसमेतौ ।
शनिशशिनौ यातु निर्गमकाले शशितनयः फलदस्तु सदैव १०

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अष्टकवर्गाध्यायो नाम द्विपञ्चाशोऽध्यायः ॥

त्रिपञ्चाशोऽध्यायः ।

दैवविदां प्रीतिकरं विस्मयनीयं समस्तलोकस्य ।
कनकाचार्यस्य मताद्वियोनिर्णयं प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥

---

१ स्वायकर्मशिनः. २ स्वाया. ३ नवमे कन्नुज. ४ स्वाद्वायपञ्चमत्र. ५ मात्स्यः. ६ स्वस्वस्वानिगतं. ७ प्रीतिकरं.

पादत्रितयं विदलं दिनरजनीमानयोः क्रमात्क्रमशः ।
पृच्छकराशिसमानैर्दिवसनिशासंज्ञिताः पिण्डम् ॥ १७ ॥
वारत्रमनिहताग्रं शोद्ध्यति तावदेव नक्षत्रम् ।
अश्विमघामूलाद्यं नैवकं नवकं क्रमाद्दक्षम् ॥ १८ ॥
तन्निशासप्तहृताच्छेपाद्वारो भवेच्च नैक्षादि ।
शेषं प्राग्वत्कार्यं पृच्छकसूर्यादिभिर्दीयम् ॥ १९ ॥
उद्धृतदशा व्यतीता गम्याथ विलोमतो भवेन्नित्यम् ।
तावत्संख्या योज्या नष्टविधौ कालपरिमाणे ॥ २० ॥

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां नष्टजातकाध्यायो नामैकपञ्चाशोऽध्यायः ॥

द्विपञ्चाशोऽध्यायः

उक्तो हि यवनवृद्धैरष्टकवर्गो निवेदयति पुंसाम् ।
हेतुं शुभमशुभं वा प्रतिदिवसं संभवन्तमिह ॥ १ ॥
स्वात्केन्द्रायनवाष्टवित्तगृहगो भौमार्कसून्वोरवि-
र्जीवाद्दायनवात्मजारिषु सितात् षड्द्वादशास्तस्थितः ।
चन्द्राद्व्द्यब्धिषु बोधनात्सनवधीरिःफेषु लग्नाच्छुभः
साम्बुद्वादशगोऽष्टवर्गविधिना संशोधितो भास्करः ॥ २ ॥
लग्नात्त्र्यातृदशायशत्रुषु शशी स्वान्त्यादिषु स्वाच्छुभः
भौमान्मार्थनवात्मजेषु रवितः साष्टाङ्गनाम्यो गुरोः ।
केन्द्रायाष्टधनेषु धर्मसुतधीव्यायात्मगम्यः सितात्
केन्द्रायत्रिसुताष्टगः शशिसुतात्कर्मायषट्स्वर्कजात् ॥ ३ ॥
भौमो वृद्धिषु मान्मजासु रविनः सापासु लग्नाच्छुभः
चन्द्रात्सदत्रिफलेषु केन्द्रविरत्सोमिभ्निनः स्वाद्धात् ।
धर्मायाष्टमकण्टकेषु रविजाच्चाम्यायरीशत्रुषु
शुक्रादन्त्यमशाम्भुन्युषु गुरोः षड्वायकर्मान्त्यगः ॥ ४ ॥
श्रोऽष्टायादिसुमार्थबन्धुषु सुतप्रातृष्विनो भार्गवात्
भौमार्क्योः मदत्राम्नगो व्युभयच्छिद्रान्त्यर्मणो गुरोः ।

१ त्रिसुग्न्धं. २ त्रिनव नवर्क. ३ सूच्छादि. ४ सुन्ति.

प्रायान्त्यारितपःशुतेषु तपनात्स्वात्संत्रिकर्मादिषु
ज्ञाज्ञायारिनवाष्टमेषु शशिनो लग्नात्सपूर्वान्त्यगः ॥ ५ ॥
केन्द्रायास्तधनेषु भूमितनयात्स्वात्खत्रिषु भार्गणो
भानोः सधिनवेषु धर्मदशधीलाभारिगो भार्गवात् ।
धर्मायाग्नधनात्मजेषु शशिनः कोणाधिपद्धीव्यये
ज्ञात्याज्ञायाम्बुनवारिपुत्रतनुषु ज्ञात्स्वात्स्वगस्तूदयात् ॥ ६ ॥
लग्नादातनयायरन्ध्रनवगश्चन्द्रात्स्वितः सव्ययान्
स्वात्साज्ञेषु शुभो यमाज्ञयदशात्मायाष्टधर्माम्बषु ।
व्यन्त्यायारिसुतेषु रुधिराद्रिःफायरन्ध्रेष्विनात्
ज्ञाव्यायारिनवात्मजेष्वथ गुरोर्धीज्ञाष्टधर्मायगः ॥ ७ ॥
स्वोव्यायात्मजधट्शिकेषु रविजः सान्त्याम्बरस्थः कुजात्
भानोः केन्द्रधनायमृत्युषु तनोस्त्र्यायारिखाम्बुगः ।
आज्ञायाष्टनवान्त्यशत्रुषु बुधादिन्दोर्भवारित्रिषु
शुक्रादन्त्यभवारिषु द्विजवरास्सोऽरपापधीशत्रुगः ॥ ८ ॥
इत्युक्तं शुभमन्यदेवमशुभं धारमन्मेण ग्रहाः
शस्ताशस्तविरोधिनं विदधति प्रोत्कृष्टमेतत्फलम् ।
सर्वत्रोपचुद्धद्देषु सुतरां शस्तं त्वनिष्टं समं
स्वोपस्वामिगता दशापतिफलाद्दन्त्यष्टवर्गोद्भवम् ॥ ९ ॥
रविरुधिरौ भवनं प्रविशन्तौ गुरुभृगुजौ गृहमध्यसमेतौ ।
शनिशशिनौ खलु निर्गमकाले शशितनयः फलदस्तु सदैव १०

इति कल्याणवर्मविरचितायां सारावल्यां अष्टवर्गाध्यायो नाम द्विपञ्चाशोऽध्यायः ॥

त्रिपञ्चाशोऽध्यायः ।

दैवविदां प्रीतिकरं विश्वसनीयं समस्तलोकस्य ।
कनकाचार्यस्य मताद्वियोनिसंज्ञं प्रवक्ष्यामि ॥ १ ॥

---

१ स्वायकर्मत्रिगः. २ स्वाया. ३ भवरि फजुष. ४ स्वात्स्वायात्मज. ५ प्रास्पा. स्वस्वस्वामिगतं. ७ प्रीतिकरं.

लग्ने कर्कटके सशीतकिरणे वा सद्ग्रहैः सङ्गते
स्वर्क्षस्थैर्जगतोऽस्य सृष्टिमकरोद्विश्वेश्वरः शाश्वतीम् ।
यस्यैवं भवति प्रसूतिसमये पुंसः स सम्पालयेत्
त्रैलोक्यं सुरसुन्दरीजनवृतः क्रीडां समां सेवते ॥ २ ॥
सममभिव्यनक्ति होरा सस्थावरजङ्गमं यथा लोके ।
कालनिमित्ताकारैर्देशेन च तत्प्रपञ्चोऽयम् ॥ ३ ॥
क्रूरैः सुबलसमेतैः सौम्यैर्विबलैर्वियोनिलग्ने वा ।
सौम्यार्किभ्यां केन्द्रे तदीक्षिते वा वियोनिः स्यात् ॥ ४ ॥
आधाने जन्मनि वा प्रश्ने वा द्वादशांशगे चन्द्रः ।
यस्मिन्व्यवस्थितः स्याल्लग्ने वा तत्समं सत्त्वम् ॥ ५ ॥
वर्णाकृतिप्रभेदाद्ग्रहयोगनिरीक्षणैर्मुनिभिरुक्ताः ।
तानहमपि प्रवक्ष्ये विशेषतः सारमादाय ॥ ६ ॥
मेषवृषौ मुखगलयोरंसकपादेषु मिथुनमीनौ स्तः ।
पृष्ठोदयपार्श्वेषु च निवेशितौ कर्किकुम्भधरौ ॥ ७ ॥
सिंहमृगौ जघनस्थौ पश्चिमचरणे स्थितौ युवतिचापौ ।
गुह्यवृषणप्रदेशस्फिक्पुच्छौ जूककीटर्क्षौ ॥ ८ ॥
मिथुनादयस्तुलान्ताः सव्ये भागे चतुष्पदानां च ।
वामे झषघटधरमृगकार्मुकमृद्वृश्चिकाश्चिन्त्याः ॥ ९ ॥
मेषादिभिरुदयस्थैरंशैर्वा ग्रहयुतैश्च दृष्टैर्वा ।
स्वं स्वं वर्णं ब्रूयाद्गात्रे चिह्नं व्रणं वाऽपि ॥ १० ॥
स्वगृहांशकसंयोगाद्विपाद्वर्णान्परांशके ऋक्षान् ।
सप्तमसंस्थाः कुर्युः पृष्ठे रेखा स्ववर्णसमाः ॥ ११ ॥
वीक्षन्ते यावन्तो वियोनिवर्णाश्च तावन्तः ।
बलदीप्तो गगनचरः करोति वर्णं वियोनीनाम् ॥ १२ ॥
पीतं करोति जीवः शशी सितं भार्गवो विचित्रं च ।
रक्तौ दिनकररुधिरौ रविजः कृष्णं बुधः शबलम् ॥ १३ ॥
स्वं राशौ परभागे परराशौ स्वांशके तिष्ठन् ।
पश्यन् ग्रहोऽपि लग्नं गुरुर्नवर्णं तदा कुरुते ॥ १४ ॥

१ ममार्धेरने. २ तदीक्षिते कोरके.

निपपरिवेषजन्दैः शाङ्कवेर्धेश्वैश्च वृक्षैश्च ।
पुष्पमृगदर्पैः सर्पैः शफपनुःपांशुभिर्वापि ॥ १५ ॥
तद्वर्णेन वृतः स्यादेवमिह वर्णमादिशेन्मतिमान् ।
स्याभाविकैःप्रदाणां वर्णैर्वर्णा भवन्ति जातानाम् ॥ १६ ॥
विहगोदितलग्ने ग्रहेण बलिना युते च परमांशे ।
धीषेऽशे वा विहगाः स्थलाम्बुजाः शनिनिरीक्षिताः क्रमशः ॥
लग्ने जलजे पञ्ची पेक्षितः स्याद्वीक्षितेऽपि वा जलेशाः ।
स्थलजे वा तद्रूपे ग्रहवर्णसमस्थलप्रभवः ॥ १८ ॥
लग्नार्कजीवचन्द्ररबलैः शेषैश्च मूलयोनिः स्यात् ।
स्थलजलभवनविभागा वृक्षादीनां प्रभेदकराः ॥ १९ ॥
अन्तःसारान्वृक्षान्भानुर्दुर्गान्करोति तद्रूपान् ।
क्षीरस्नेहसमेतान् शशी गुरुः फलसमेतांश्च ॥ २० ॥
कटुकण्टकिनो रुधिरः सुदुर्भगांस्तरणिजस्तथा शुक्रः ।
कुसुमफलस्नेहयुतान्बुधश्च फलवर्जितं जनयेत् ॥ २१ ॥
क्रूरः सौम्यगृहस्थो वृक्षमनिष्टं करोति शुभदेशे ।
सौम्यश्च पापभवने कुत्सितदेशे शुभं चापि ॥ २२ ॥
व्यामिश्रैः शुभभूमौ भवन्ति मिश्राः सदा वृक्षाः ।
स्थलजलपतयस्तेषां स्थलजलजानां संभवे दक्षाः ॥२३॥
स्थलजलखगौ विलग्नाद्यावति राशौ तु तेऽपि तावन्तः ।
स्वांशात्परांशगामिषु यावत्संख्या भवन्ति तावन्तः ॥२४॥
स्वांशे सौम्यैरबलैर्वियोनिलग्ने वियोनिजातं च ।
तद्वद्बलिभिः पापैः स्वराशिमध्यांशसंयुक्तैः ॥ २५ ॥
अचलग्रहराशिगता अस्तं याताः पराजिता मिश्राः ।
क्रूरयुता दृष्टा वा सद्यो निघ्नन्ति ते नित्यम् ॥ २६ ॥
उद्भिज्जरायुजानां तथैव संस्वेदजाण्डजानां च ।
प्रसवं व्यस्तसमस्तं ग्रहयोगैर्लक्षणैर्वक्ष्ये ॥ २७ ॥

---

१ शनिशशीक्षणाद्योगात्. २ पक्षी. ३ जलज.. ४ सौम्य.

दुर्बलगृहे ग्रहेन्द्रा मेषो राशिर्यदोदयं याति ।
भानुश्चतुष्पदगृहे चतुष्पदस्तत्र भवति सामान्ये ॥ २८॥
सामान्येनाभिहितो वियोनिसंज्ञो मया समासेन ।
अधुना कौतुकजननं विशेषतः संप्रवक्ष्यामि ॥ २९ ॥
इह तु द्वादशभागो राशौ राशौ प्रचोदितः पूर्वम् ।
जनयन्ति ते वियोनिं याता बलिभिः शशाङ्करविलग्ने ॥३०॥
मेषे शेषी तदंशे छागादिप्रसवमाहुराचार्याः ।
गोमहिषाणां गोंऽशे नररूपाणां तृतीयेंऽशे ॥ ३१ ॥
तत्र चतुर्थे भागे कूर्मादीनां भवेदुदकजानाम् ।
व्याघ्रादीनां परतः परतो ज्ञेयं नराणां च ॥ ३२ ॥
वणिगंशे नररूपा वृश्चिकभागे तथा भुजङ्गाद्याः ।
खरतुरगाद्या नवमे मृगेशिखिनां स्यात्तथा दशमे ॥ ३३ ॥
ज्ञेयाश्च तत्र विविधा वृक्षास्तृणजातयश्चित्राः ।
एकादशे च पुरुषा जलजा नानाविधाश्चान्त्ये ॥ ३४ ॥
मेषे द्वादशभागे जायन्ते जातयो विविधरूपाः ।
शेषेष्वपि चैवं स्याद्भवनेषु यथाक्रमं नियतम् ॥ ३५ ॥
यो यत्र भवेदाद्यस्तस्याकृतिमादिशेत्कृते तत्र ।
भूयात्क्रमेण मतिमान्द्वादशभागात्मके नवमे ॥ ३६ ॥
ज्ञेयादेवं पुंग्रहनवांशकैर्लग्नगैर्द्विमूर्तिभ्यः ।
आद्यांशे योगैरपि जायन्ते बहुविधाः सत्वाः ॥ ३७ ॥
श्वप्रभृतीनां प्रसवे यावन्तो द्वादशांशका लग्ने ।
तावन्ति वदेत्प्राज्ञः पुंस्त्रीसंज्ञान्यपत्यानि ॥ ३८ ॥
लग्ने जीवोऽथवा सौरश्चन्द्रोवाऽपि स्थितो भवेत् ।
कूर्मादीनां तथा संख्या द्वादशांशेषु यावती ॥ ३९ ॥
शुक्रो भौमो बुधो वाऽपि चन्द्रो वापि शनैश्चरः ।
कुर्वन्ति वलयुक्तानि भागेष्वङ्गानि पूर्ववत् ॥ ४० ॥
स्वांशात्परस्य भागे यस्मिन्काले ग्रहाः समुपयान्ति ।
तत्र विकारा ज्ञेया लोकविरुद्धा ध्रुवं प्राज्ञैः ॥ ४१ ॥

१ सम्भवति तत्र. २ शशिनि. ३ मृगाः सगीनाख्या. ४ श्वसा गुल्मा.

दृश्यन्ते भवने नदनम्लोऽन्तरा द्विपदर्द्धि ।
विन्ध्यादीनां प्रगुणैर्योगानां निर्दिशेत्तत् ॥ ४२ ॥
गोधानां वल्मीकं गौधानां च प्रावकानां च ।
कृष्णदिग्भागानां शालिमनां चापि क्षीरानाम ॥ ४३ ॥
रसनादिदेशनदे दाडिमाणी नदीनिके माजि ।
दर्दुरादि सं॰दर्शाविकपादोषलिसंवेदपाय ॥ ४४ ॥
मृगाणां मनुष्याणां वृक्षिवर्णीगुडमाखकानां च ।
अविचलानां सर्पाणां भ्रमरानिवासिनां चैव ॥ ४५ ॥
शालिप्रमथनानां लोमद्विपानां नदीप्राप्ताय ।
मूर्च्छकस्य पान्थरदेवस्थिरान्वनेनैव ॥ ४६ ॥
मृगपदके स्थाने मगधाणि गवादि कुर्यात् ।
आरण्यानां हानिं ग्रामाणां निर्दिशेन्मनसः ॥ ४७ ॥
नागानां गजानां पृथुलाम्बरदाहनगानां च ।
कर्पासगुल्मलानां श्यामादीनां भवेत्पुष्टिः ॥ ४८ ॥
मीने मीनानि वा गर्ते गृहमांसवेऽपि वा तले ।
कुम्भे शिखिनो वृद्धकोशः सदा भवतः ॥ ४९ ॥
मेषे मेषाणि वा श्रीमेन निर्दिशेत् महाराज्ञी ।
वृषभे तु पदेष्वद्रोमदियापान्स्तदा भृगुणा ॥ ५० ॥
स्वे स्वे पूर्वनिलये स्वैः स्वैरेते वसेद पतिभिस्तु ।
शमथनगराणिनिशात्कथयेदेवविहितं तत्र ॥ ५१ ॥
ग्राम्यपदेषु नवांशाः पर्यन्तचर्मांशसंयुक्ताः ।
आरण्यानां हानिं ग्रामेषु सुनिश्चितां कुर्युः ॥ ५२ ॥
स्थलजलराशिविभागा नागरभवनेषु लक्षसंख्येषु ।
स्थलजलचरसत्त्वानां जनयन्ति भवं हि विटपानाम् ॥५३॥
उदयन्ति यदि विल्वात्तद्वाणे सितेन संघट्टे ।
शुक्लागिकान्यपुष्पाश्चकोरमासाश्च जायन्ते ॥ ५४ ॥

---

१ पक्षमदग्रामाहराशि.

	अ० श्लो०
नवनवराशिमध्ये	८–२
निवारितरणवेग·	२२–४६
नुदिनचरार्यगुनैः	९–२२
नुगमदेहं कुरुते	२३–६२
नुगमधैर्यं कुरुते	२३–७३
नुगमधियानं	२७–६६
नुगहनदेहबुद्धि·	३०–३८
नुपातारिथि. कन्या	५१–८
नुपानि शिष्टदर्शी	४१–५३
नुनप्रियं सुवाक्यं	२६–२७
नूनं वचनपरं	२७–२८
न्तर्दशा महाणां	४१–९
न्तर्दशा दशायां भृगोः	४१–४७
न्तर्दशा दशायां मित्रस्य	४१–८४
न्तर्दशा यदा (स्यात्)	४१–१०
न्तर्दशा शुभायां	४१–५६
न्तर्विषमः कामी	६७–१५
न्तःसारान् हृष्टान्	५३–२०
न्त्याष्टमादिभागे	३८–२
न्त्ये तृतीयभागे अल	८६–२९
न्त्ये तृतीयभागे लोष्टक	४६–३७
न्त्ये वयसि च लक्ष्मी	२९–१८
न्यैः क्रूरोत्पातैः	३८–१२
न्योन्यभागगतयोः	४५–१८
न्योन्यं रविचन्द्रौ	८–१८
पगतधृतिहस्तश्मश्रु	३७–२३
परिमितायद्वारो	३०–६०
चलग्रहादिगताः	५३–२६
व्दाधिपाश्चतुर्थाः	७–२
भिधानाद्विगणनात्	४२–३०
भिजात कुलपुत्र	२३–३४
भिमुखकरप्रवाहा·	३६–२८
यनक्षणदिवसर्तुक	४–१७
यमेव समुद्राख्यो	३५–५९
र्कः कलिन्नविषये	७–१४

	अ० श्लो०
अर्थाढ्यो न्ने	२२–१२
अर्थादिमद्दनमन्त्रैः	४–१३
अर्थारम्भाद्रमा	२९–११
अर्थविहीनः प्रेष्यो न	२९–३
अर्थार्जने महान्तः	२–२
अर्थोपार्जनकुशलं	२३–१६
अर्पयेकमिनो मार्गे	४३–१
अलम मलिनं मगनं	२३–३१
अलसशठः कुटिलमतौ	५०–८६
अलसं कुटिलं स्थूलं	३०–३३
अलसितगुणमित्रयुतो	३०–१५
अलसो लोकद्वेष्यो	३०–६१
अलिनि त्रिविंशदंशे	१०–११२
अल्पवदनश्च मध्ये	४९–२६
अल्पायुर्बन्धनभाग्दीनो	१८–३
अविकलमार्गे नयनं	२३–२६
अविनयवचनं मधुरं	२६–३७
अविरूपं मन्दगृहे	२५–६४
अविषादी कर्मपरः	३०–२३
अशपतेश्चन्द्रस्य	२४–२४
अशाधिपजन्मपती	१०–१७
अशुचिः पराभकाङ्क्षी	२२–५५
अशुभगगनचारैः	२५–३
अशुभशुभैः सन्दृष्टे	१०–५२
अशुभे क्षीणेऽस्मपते	४५–१७
अंशे मीनयुगाये	४६–४४
अंशोद्भवं विलग्नात्	३९–२
अश्विन्यनुगधास्थः	३५–१६५
अष्टमगतस्य भानोः	४०–४९
असदृक्कायः पूज्यः	१६–१४
असहः प्रचण्डशूरः	२५–९
असहिष्णुरनिष्टसुतः	४७–१२
असितजलदकान्तिः	३७–१९
असुरदयितोऽस्ततस्त	४४–१८
असंयतो विरदिम	३६–९

	अ० श्लो०
त्युक्तं शुभमन्यदेवमशुभं	५२-९
त्यं होराशास्त्रं	५४-१०
न्दुर्जलं कुजोऽग्निर्जलम्	८-३
न्दुसुतस्य दशाया	४१-३०
न्दुः स्वोच्चे पश्यन्	३५-१११
न्दोर्भागविभूतिकाश्चन	५४-४
सुकरणदस्युबन्धन	२१-३८
त तु द्वादशभागो	५३-३०

ई.

प्स्याद्याविरा जीवः	४-११
प्योन्विता सुस्वरा	४५-२५
भरश्चतको मूर्खः	३३-७३
ललितशकलोचनश्रुति	४-२५

उ.

क्तं बहुप्रकारं	३२-११२
कं फलं गगनगा	१५-२१
क्तो हि यवनवृद्धैः	५२-१
बलेन समेन परौ	५-२८
बलं कन्यायां बुधस्य	५-२१
ं भागविनयं तत्र	५-२२
राशिभेदैर्दोरा	३५-२६
रायो त्रिलोभे च	५-१७
स्थः शशिनयः	३५ ११६
[illegible]	३०-१२१
र्भिकारी शशिता	३५-७६
[illegible]	११-२
[illegible]	५०-७५
[illegible]	३२-२०
[illegible]	४-३७
[illegible]	३२-१७
[illegible]	११-२०
[illegible]	३०-७१
[illegible]	८-१२

	अ० श्लो०
उत्सवसमाजशीलो	३३-११
उत्सृष्टवचाः स्मृतिमान्	१४-६
उत्सन्न सूर्येऽस्ते	४५-३६
उदक्चरनवांशकेषु	३५-२७
उदयगिरिनिविष्टैः	३५-७
उदयति गुरुरूपे	३५-१८
उदयति मीने शशिनि	३५-१४
उदयति शनिरिक्लमे	५३-५४
उदयनवांशाधिपतेः	४६-२०
उदयशिखरिसंस्थो	३५-१७६
उदयाद्यविंशतिम०	४६-३२
उदयास्तगतैः पापैः	८-३६
उदिताशसमो मोहः	४६-३१
उदये दिनकरपुत्रे	१४-७८
उदये भार्गवसुतैः	१३-५
उदयेऽसुरमन्त्रिवरो	३५-७०
उद्गतरसा ब्यतीता	५३-३०
उद्योगो दृढदेहः शुद्ध	२३-७३
उन्नतपोनकुक्षिः	५०-८७
उन्नतमूर्तिः सुशिराः	४८-७
उद्बन्धनमतिचपलं	२८-३६
उद्विग्नरागुणानां तथैव	५३-३०
[illegible]	४०-८
[illegible]	५०-३६
[illegible]	३३-३६
[illegible]	३३-४४
[illegible]	३८-३३
[illegible]	२८-३०
[illegible]	३५-३३
[illegible]	८-५
[illegible]	८-११
[illegible]	३०-३२
[illegible]	३३-३८
[illegible]	३८-३३

	अ० श्लो०
कन्यापुररक्षद्वारे	२५-३८
कन्यायांनाथयान्	८-२६
कन्यायां पश्चिनीशत्रुः	४६-५
कन्यायां प्रथमेंऽशे	१०-११३
कन्यायां बहुदारं	२३-८२
कन्यालिङ्गस्थमंशे	४५-२८
कन्याविलासरतस्थितिः	४७-२३
कन्यैव स्वगृहे दृष्ट्य	४५-६
कफमारुतरोगार्तः	३३-३३
कफवातिककलिरुचिको	४७-२०
कमलदहनदीप्तिः	३७-२०
कमलवनबन्धुः	३८-२८
करभवदनस्थलोयान्	४६-३४
करभाश्वयोऽर्द्धेन्दो	४६-२५
कर्केन्दुयुक्तयोगीनिरुद्ध०	३५-३६
कर्कटमदिनभागे	४५-१०
कर्कटके शशिजीवौ	३५-१६३
कर्कटधामनि सौम्यः	१०-१०.
कर्कटस्थः केन्द्रे	३५-१९५
कर्किणि मन्दे मकरे	४६-४
कर्किणि लग्ने भौमः	४०-१४
कर्किलग्ने गुरुः सेन्दुः	३६-२२
कर्णांते मृगदीनां	३८-१३
कर्पूरागरुतलपुष्पगन्धो	३७-१६
कर्मणि दिनकरसितयोः	३१-३१
कर्मणि सुरेज्यशशिनोः	३१-३७
कर्मेशे सुखांगी	३८-४३
कर्मेशस्थानदेहम्	२-३
कर्मेषु चरत. स्थाने	३३-३६
कर्मांशुमित्रमर्षैः	४६-३३
कर्म.पत्र कुर्वे	३३-५५
कर्म.लग्नदोदय	३५-५८
कर्मोगुच्चो दृष्टे	३०-३५
करेकमशिदन्दे	३३-९
करेऽम्बरं कुरुते	३३-३६

	अ० श्लो०
कर्षणनिरतनधान्यं	३६-२५
कलहप्रियो मृदुवचाः	३९-३३
कलहप्रियं कुशीलं	३३-३५
कलहरुचिर्निन्दकः	१०-३३
कलिकुसुमोत्पन्नमि	७-८
कल्पदशा कमनकर्ता	४०-६१
कान्तः क्लेशसहिष्णुः	२५-९
कान्तः प्रतापगुणवान्	५०-१०६
कान्तः सुखाभिनिरतो	३०-१४
कान्तं मधुरं सुभगं	२८-१८
कान्तानुरतो धीरो	५०-५४
कान्तासमानगृहस्थ	१३-७
कान्तासुवर्णवेसर	४०-४२
कान्तिविहीनं मलिनं	३३-६१
कामपरमति च सुभगं	२८-३८
कामरतिं गणकुलं	३०-१४
कामी बहुसुरपनदः	१८-३३
कामे विवादकृत्ये	१६-४
कारकयोगे जाता	३५-१२०
कारकवेयो बलवान्	६-६
कार्मुकलग्ने जातः	४०-१४
कार्मुके निदधनावकन्यकौ	३५-३४
कार्यविनाशनदक्षः पंगो	३३-४१
कालनरस्यावयवान्	३-६
काव्यकथास्वतिनिपुणः	१५-५
कीर्तिप्रथमानश्रिमेवैः	३९-१०
कुक्कोदरा सुखांदा	४०-६
कुजबुधयोरुपनिशार्के	२०-११
कुजवस्सुबुधेन्दुरवि	३-१३
कुजसौरयोरप्रधाने	९-१०
कुजार्कभौमार्किनिरते	१८-३
कुजार्कदेवेज्यसितेन्दुसुरैः	३०-१८
कुजार्कभौमात्मजदेव	३
कुजेन्दुसूर्यस्थितेऽपि च	९
कुजे स्थिते च शशी	

	अ० श्लो०
क्लेशो मातुः क्रूरैर्बन्ध०	९-३४
कचिद्राज्यं कचित्सूर्जा	५-३८
कचित् समाग्रैः कचिदेव	२१-१०
क्षमायुतः स्तोत्रमुपाश्रितो	३५-८६
क्षयरोगमयं शौर्यं	४१-१८
क्षितितनयस्य दशायां	४२-२
क्षिताजातिवृताब्जिक०	४०-३४
क्षीणशरीरश्चन्द्रो	१०-२०
क्षीणेन्दुदशायोगे	४०-६२
क्षीणेन्दुमौलरविचन्द्र	४६-११
क्षीणे शशिनि विलग्ने कण्टक	१०-३८
क्षीणे शशिनि विलग्ने पापैः	१०-३२
क्षीणे शशिनि सपापे	९-४९
क्षीर्णे यदा शशाङ्के	१२-११०
क्षुत्तृष्णार्तिः घोरो	४०-२८
क्षुद्रः कठोरचौरः	२८-२
क्षुद्रः परधनलुब्धो	३१-२८
क्षेत्रस्थानां शुद्धो	३५-४७
क्षेत्रे महेन्द्रगुरुस्था	३४-४४
क्षोणीमध्यं याते यस्य	३५-१५२
ख.	
खड्गकनकधनधर्मुक०	३७-३१
खड्गश्रितिर्भवन०	९-१८
खपेट्सौ: खचरगः	३६-२४
खयान्ते मृदुमुखमूर्तिः	५०-५५
खयानं नरेन्द्रपुरं	३८-५६
खयानं त्रिपिटचैटं	४७-३३
खयनः धर्मेषु विमती	१३-२१
ग.	
गगनस्थौ दिवसकरः	१०-११
गगनस्थौ गुरुबुधौ	३३-४८
	२८-५९
गगनस्थाश्चपोऽग्नो	३५-६
	३५-८८
गन्धोदर्पाशीनैः	४१-४१

	अ० श्लो०
गन्धर्वर्त्यैन्द्रशक्तः कविः	३३-३६
गम्भीरहक् सुशोभो	५०-६०
गम्भीरहक् स्थिरात्मा	५०-६०
गम्भीरहगश्टसात्मा	५०-१२
गम्भीरनिद्रोऽखेदग्रहक्	४७-३१
गम्भीरस्त्वाग्रायो	५०-६६
गम्भीरः स्थिरसत्त्वो	३२-३५
गर्ग......विस्तरे	५४-१२
गर्भप्रसवविधानं	८-४१
गर्भाधाने चरे राशौ	८-४९
गलितेन्द्रकर्ममुनेः	४१-३६
गान्धर्वकलाकुशलः	५०-८५
गान्धर्वशिल्पकुशलः	४७-११
गाम्भीर्यसत्त्वमेधास्थान	३३-३७
गिरिदुर्गतोयवनन	३१-५६
गिरिवनचारी शूरः	४७-४०
गोनहः गौनभीरुः	३३-१५
गोनागगर्भसामी	४९-१८
गुणवान् परदोषहरः	४९-३
गुणवान् विनयशीलः	५०-१०४
गुरुचन्द्रसनैश्चराः	३४-७१
गुरुणा कविश्रयाणं	३४-५
गुरुणा कुजेन भृगुणा	५१-१४
गुरुस्थो मीनस्थो	३१-८१
गुरुबुधचन्द्रा नवमे	३३-७१
गुरुबुधशुक्राः सौम्याः	४-९
गुरुभागे गुरुस्थो	३४-१६
गुरुभेत्रहक् शनिदः	३५-६०
गुरुभौमशनैश्चरसूर्याः	३१-३१
गुरुणि दशमस्थाने	३१-३१
गुरुशृङ्गे स्थितस्थो	३८-१८
गुर्विबुधशीविमलो	४१-३४
गुरुशशिरवयो नैवे	९-११
गुरुगुरुको लग्नाः	३४-४९
गुरुपूर्णी च केमली	१२-११

	अ० श्लो०
क्लेशो मातुः पूर्वैर्जन्म०	९-१८
कश्चिद्ग्राम्यं कश्चिद्दूतो	५-१८
कश्चित् सभार्थैः कश्चिदेव	२१-१०
क्षमायुतः शौचगुणाधिको	३५-८६
क्षयरोगमयं चौर्यं	४१-१८
क्षितितनयस्य दशायां	४२-२
क्षित्याद्यविकलाश्च०	४०-३८
क्षीणशरीरश्चन्द्रो	१०-२०
क्षीणेन्दुदशायोगे	८०-६२
क्षीणेन्दुभौमरविचन्द्र	४६-११
क्षीणे शशिनि विलग्ने कण्टक	१०-३८
क्षीणे शशिनि विलग्ने पापैः	१०-३२
क्षीणे शशिनि सपापे	९-४९
क्षीणे सदा शशाङ्के	१२-११०
क्षुत्तृष्णार्तिः शोके	४०-२८
क्षुद्रः कठोरघोरः	२८-२
क्षुद्रः परधनलुब्धो	३१-२८
क्षेत्रगृहाणां सुहृदां	२९-४७
क्षेत्रे महेन्द्रतुल्यां	३४-४८
क्षोणीभर्ता याने यस्य	३५-१५३
ख.	
खड्गाग्रपाशरथकार्मुक०	३७-३२
खट्वास्थितिर्भवनक०	९-१८
खरोष्ट्रयोः पशुवर्गैः	३९-२४
ख्यातो मृदुसुखमूर्तिः	५०-५५
ख्यातं नरेन्द्रपुरुषं	२८-५६
ख्यातं विशिष्टचेष्टं	४४-३३
ख्यातः कर्मसु विभवी	१३-२१
ग.	
गगनस्थो दिवसकरः	१०-१३
गगनस्थौ गुरुशुक्रौ	३१-७८
गजतुरगगोधनाढ्यं	२८-५९
गणोत्तमे लग्नगतांशकोद्गतो	३५-६
गण्डान्तविष्टिपरिघ०	३५-८८
गण्डोदराक्षिरोगैः	४१-४३
गन्धांकेलिरतः कविः	३१-३६
गम्भीरदृग् गुणयोगी	५०-९०
गम्भीरदृक् स्थिरात्मा	५०-६०
गम्भीरस्यकमात्मा	५०-९२
गम्भीरगिरलोलदनाद्	४०-३१
गम्भीरसाभासो	५०-६९
गम्भीरः स्थिरयत्नो	३२-३४
गर्भं......विस्तरं	५४-१२
गर्भग्रगवविधानं	८-४६
गर्भाधाने चरे राशौ	८-४९
गलितेन्दुकर्मभुजैः	४६-१६
गान्धर्वकलाश्रमः	५०-८९
गान्धर्वशिल्पकुशलः	४०-११
गाम्भीर्यसत्वमेधास्थान	३३-१७
गिरिदुर्गतोयकानन	३१-१३
गिरिवनचारी क्षुद्रः	४७-४०
गीतज्ञः शीतभीरुः	२३-६५
गीतापरार्थभागी	४९-१८
गुणवान् परदोषकरः	४९-३
गुणवान् विपन्नशीलः	५०-१०४
गुरुचन्द्रसितबैज्याः	३४-७०
गुरुणा कविप्रधानं	२४-५
गुरुणा कुजेन भृगुणा	५१-१४
गुरुदृष्टो मीनस्थो	२३-८३
गुरुबुधचन्द्रा नवमे	३३-७१
गुरुबुधशुक्राः सौम्याः	४-९
गुरुभागे गुरुदृष्टे	२४-१६
गुरुभेऽस्थरक् शनिदृष्टः	२५-६०
गुरुभौमसौरसूर्याः	३२-९२
गुरुरपि दशमस्थाने	३३-११
गुरुभृगू विलग्नस्थौ	२८-१८
गुरुविबुधातिथिभक्तो	४१-३४
गुरुशनिरवयो नीचे	९-३३
गुरुशुक्रयोः स्ववर्गैः	३४-४९
गुरुशुक्रौ च केन्द्रस्थौ	१२-१३

	अ० श्लो०
क्लेशो मातुः कूरैर्लग्न०	९-१४
क्वचिदाढ्यं क्वचिन्मूर्खो	५-३८
क्वचित् समार्थैः क्वचिदेव	२१-१०
क्षमापुनः स्तोकमुपाश्रितो	३५-८६
क्षयरोगमयं शौर्य	४१-१८
क्षितितनयस्य दशायां	४२-२
क्षितिजातिकतनाश्रिक०	४०-३४
क्षीणशरीरश्चन्द्रो	१०-२०
क्षीणेन्दुदशायोगे	४०-६२
क्षीणेन्दुभौमरविचन्द्र	४६-११
क्षीणे शशिनि विलग्ने कण्टक	१०-३८
क्षीणे शशिनि विलग्ने पापैः	१०-३२
क्षीणे शशिनि सपापे	९-४९
क्षीणं यदा शशाङ्कं	१२-११०
क्षुत्तृष्णार्त्तिः शोकैः	४०-२८
क्षुद्रः कठोरचोरः	२८-२
क्षुद्रः परधनलुब्धो	३१-२८
क्षेमप्रहर्षा सुहृद्वो	२९-४७
क्षेत्रे महेन्द्रगुरोर्यां	३४-४४
क्षोणीभर्ता याने वस्त्र	२५-१५३
ख.	
खड्गाग्रपाशधनुः०	३७-३२
खड्गास्थितिर्भवन०	९-१८
खरोष्ट्रयोः पशवर्गः	३९-२४
ख्यातो मृदुसुखमूर्तिः	५०-५५
ख्यातं नरेन्द्रपुत्रं	२८-५६
ख्यातं विशिष्टचेष्टं	४४-३३
ख्यातः कर्मसु विभवी	११-२१
ग.	
गगनस्थो दिवसकरः	१०-१३
गगनस्थौ गुरुशुक्रौ	३१-७८
गजतुरगगोधनाढ्यं	२८-५९
गजोत्तमे समनवांशकोन्नतो	३७-६
गण्डान्तविरिपरिष०	३५-८८
गण्डोदराशिरोगैः	४१-४१
गन्धर्वैस्तुल्यरूपः कविः	१३-१६
गम्भीरदृक् सुयोगो	५०-९०
गम्भीरदृक् स्थिरात्मा	५०-६०
गम्भीरस्तनकान्या	५०-१२
गम्भीरपिङ्गलोदनदृक्	४०-११
गम्भीरन्याप्रासौ	५०-६६
गम्भीरः स्थिरसम्बो	२२-१५
गर्भ......विस्तरं	५४-१२
गर्भप्रभवविधानं	८-४६
गर्भाधाने चरे राशौ	८-४५
गलितेन्द्रकर्मसुतैः	४५-१६
गान्धर्वकलाकामः	५०-८५
गान्धर्वशिल्पकुशलः	४०-११
गाम्भीर्यसत्त्वमेधास्थान	११-१७
गिरिदुर्गतोयकानन	३१-५६
गिरिवनचारी क्षुद्रः	४७-४०
गीतज्ञः शीतभीरुः	२३-६५
गीतापरार्थभागी	४९-१८
गुणवान् परदोषकरः	४६-३
गुणवान् विपन्नशीलः	५०-१०४
गुरुचन्द्रशनवेश्याः	३४-७०
गुरुणा कविप्रधानं	१४-५
गुरुणा कुजेन भृगुणा	५१-१४
गुरुस्थो मीनस्थो	२३-८३
गुरुबुधचन्द्रा नवमे	३९-७१
गुरुबुधशुक्राः सौम्याः	४-९
गुरुभागे गुरुस्थो	२४-१६
गुरुभेऽम्बक् शनिस्थः	२५-६०
गुरुभौमशौरसूर्याः	३२-९२
गुरुरपि दशमस्थाने	३३-११
गुरुभृगी विलग्नस्थो	३८-१८
गुरुभिपुपातिविभक्तो	४१-३४
गुरुशशिरविसौ नीचे	९-३३
गुरुशुक्रयोः सवर्णाः	३४-४९
गुरुस्थौ च केन्द्रस्थौ	१२-१२

	अ० श्लो०
चन्द्रार्कभार्गवसाग्युताः	२०-१५
चन्द्रार्कयोरेकतरे	४८-२५
चन्द्रार्काभ्यां दृष्टे	३२-९
चन्द्रावनेयसोमजजित०	४०-२१
चन्द्रे कुजेन दृष्टे पुष्पवती	८-६
चन्द्रेक्षितस्तु कुरुते	२७-१८
चन्द्रेन्दुसुतारसुरेज्यभास्करैः	२०-८
चन्द्रे भवति च ग्रहो	३०-१८
चन्द्रे भौमांशगते	३४-३३
चन्द्रोऽपि धनस्थाने	३४-१६
चन्द्रो भार्गवसहितो	३२-३५
चन्द्रो रुधिरसहायो	३२-३६
चपलं भीरुप्रकृति	३६-२६
चपलः शठः कृतघ्नो	४६-३१
चरलग्नगते पापे	३६-६२
चरलग्नसहितं जनन्या	३५-६३
चरराशिगते सूर्ये	१०-५५
चरराशिगते सौरे	१०-५२
चापस्थाने भृगौ	३६-१८
चापांशे भगवान्	३५-३०
चापे मन्दसुतयुतः	३५-१४०
चारित्र्यहीनायाः पुत्रो	३६-३१
चार्वङ्गश्च पुष्टः	४-३६
चित्रं नाम गुरुः	६-१५
चिन्त्यं वै जायमानस्य	१०-११६
चिन्त्या सदानुकूलैः	६०-०८
चिरकालजीवितः स्यात्	५०-८१
चूडा भद्रं लभ्य	१८-३५
चोरः परदाररतः क्रूरो	३६-१
चोरः परदारगुणः	४८-२
चौरभयं कुरुते	३५-१०
चौरकृतो भयः स्यात्	३१-३५

छ.

छत्रेण सम्पूर्णः	३६-६

	अ० श्लो०

ज.

जनयति गुरुभवनस्थो	३६-५८
जनयति बुधेन दृष्टो	२१-८२
जनयन्ति त्रिदिवनिलये	११-३१
जनयन्ति भाग्यसंस्थाः	३३-११३
जन्मकाले विवाहे च	४५-३२
जन्मनि मातुरनिष्टं	३६-४४
जन्मराशिर्विलग्नं	२०-३४
जन्मविधातृगते	४७-१
जन्मसमये ग्रहाणां	३३-३५
जन्माधिपः सूर्यसुतेन दृष्टः	२०-२३
जन्माधिपतिः केन्द्रे	३५-११४
जन्माधिपो निर्बलवान्	११-१२
जन्माधिपतिर्ग्रहैः दृष्टः	११-११
जन्माधिपतिः सूर्यः	१०-३६
जन्माशमलग्नपति	१०-५५
जन्मोदयराशौ	३-८१
जन्मोदयभवनराशौ	३५-४१
जलचरराशिनवांश	३५-६१
जलयोनिना सहितं	३३-६२
जलमुष्यमनिलैः	३३-८१
जलपथाभाजुपरसरथ	३४-३६
जलाशिया पुष्पवती	११-६८
जलसंवासी [illegible]	३५-८८
जातकलग्नपत्नी	३३-१
जातकस्थितो यदि	३-८
जातो न जीवति यदि	३-३१
जातस्तो बहुदुःखी	३८-८
जामित्रे [illegible]	८-८३
जामित्रे [illegible]	३३-८०
[illegible]	३५-८८
[illegible]	५-३३
[illegible]	३३-३६
[illegible]	३८-३३
[illegible]	३३-३३

	अ० श्लो०
त्रिस्रोऽविशतीप्तमयोक्षे	२५-२४
जीर्णवधूवनरमयो	१५-१२
जीवः पुनर्हितकरे	४४-७
जीवः जीवसहाशो	१२-४९
जीवति माता म्रियते	१०-५९
जीवति पितावार्दीर्घविह०	१५-२०
जीवनिशाकरसूर्योः	२५-१६८
जीवसहायः सूर्यैः	११-१९
जीवसितदोर्विकमे	११-७५
जीवार्कयोर्युगयुतौ	११-१४
जीवार्कयोर्युवल्लो	११-१६
जीवार्कास्फुजितोऽह्नि निश	४-२६
जीवेक्षितस्तुलायां	११-४८
जीवे सार्पी नदी	४५-७
जीवो बुधो भृगुसुतोऽथ	१५-७५
ज्येष्ठस्य दशमे भागे	१८-१६
ज्येष्ठे शुभान्विता कन्ये	४५-५
ज्येष्ठे सदी धर्मौ	४५-८
ज्ञस्य स्थापयिमान्यथा	५४-६
ज्ञानकपालविलासः	२६-२२
ज्ञानदम्भविहीनो	२६-५
ज्ञैमारैर्वं पुंग्रहवराधीकैः	५१-१७
ज्ञैसाथ तत्र विविधाः	५१-१४
[illegible] धीर्षं रविमवके	२६-५१
ज्योऽष्टमासिशुभार्धकगत्	५१-५
ज्येष्ठः पुन्नः प्रहर्तां	२६-११
ज्योतिषशास्त्रविधिज्ञै	११-४०
त.	
तत्कर्मणदूदिवसे तदेव	७-६
तत्काल्यग्रहदर्शिं वर्ज	९-४८
तत्काले यदि निवसी	११-६
ततस्तद प्रमाणेन	१२-२५
तत्र चतुर्थे भागे	५२-१२
तत्र शुभाशुभमिश्रैः	८-१०
तत्र स्थितो रविसुतः	१४-११

	अ० श्लो०
तत्रोक्तदशा राज्यं	४०-६१
तनुद्विभास्लो द्युतयः	१७-१४
तन्वर्थसहजबान्धव०	१-२६
तन्वंशपाद्युधीकः	५०-५९
तपोपदं यस्य भवेत्	१५-७६
तमवाप्नुते समन्तात्	२-१
तरणिबुधचन्द्रशौराः	१२-८७
तस्मिन्साहस्रहतात्	५१-११
तस्मिन्नेव च भौमे	१४-११
तात्कालिकदिवसनिशा	८-५०
तामवमेत्रदर्शिन्तो	१७-९
तामसितारव्यदुरित०	४-१२
तामसाद्याध्वर्ज.	५०-२६
तिमिरावयी दृशिः	१८-१९
तिर्यग्विधोर्मन्ये	५४-१
तीक्ष्णं चोरं युद्धं	११-४६
तीक्ष्णः परोपतापी	४१-१८
तीक्ष्णालसधनरहिताः	११-४८
तीर्थेषु सदा रमते	१९-६
तीव्रकलापयोगा	१०-११
तीव्रमदं प्रकार्थे	११-८०
तुङ्गग्रहास्तवदाधे	६-६
तुङ्गोऽनुगतस्य हि दशा	४०-८
तुङ्गावस्थागतोदय	१५-१२६
तुङ्गांशगोऽन्यशोभा	५०-५१
तुङ्गेषु वहिद्बुधमार्गवकः	१५-५०
तुरगनमर्पास्तर्षेच	११-११
तुल्यमा वधिनीवर्गा	१८-१५
तुल्यमां धविरे वार्षे	४६-१५
तुर्द्विककाव्य दशमो	४१-११
तृतीयचया द्वकवराहश्मतरशाः	१५-७४
तेजस्विने कुजवधे	४०-९
तेजस्विनकतिमुखपे	५-१०
तेजस्वि निरोधे	११-४४
तेजस्वी विपुलमतिः	१६-२

	अ० श्लो०
तेजस्वी वित्तयुतः	१७-३४
तेजस्वी सत्वयुतः	२५-१
तैक्ष्ण्याद्वासत्सिद्धिः	४०-३१
त्रपुसीसकाललोहक०	५-१३
त्रयो ग्रहा भ्रातृसुतायसंस्थाः	३५-५७
त्रिकोणस्थो यदा चन्द्रः	१०-७९
त्रिकोणे दक्षिणे सूर्यः	१०-७८
त्रिचतुःपञ्चखगेन्द्राः	३२-११०
त्रिदशगुरुभूमिसुतयोः	३१-५४
त्रिदशगुरुमन्दसूर्याः	३२-३७
त्रिदशगुरुसौरसूर्याः	३२-६५
त्रिदशगुरौ रविहिंमकरस्य	३५-११५
त्रिदशगुरौ सिंहस्थे	२७-१०
त्रिदशपतिगुरुदृष्टायां	४०-४१
त्रिविधमिह वादकाराः	१०-३
त्रिंशद्भागे भानुर्गृहस्य	९-४७
त्रिंशत्त्रिभिः सहिता	१६-१६
त्रिंशत्खनवा गावो	१६-२१
त्रिंशन्मण्डलसहिता	१६-२०
त्रिंशांशकेन तथा	५-३३
त्रिषु लोकेषु ख्यातौ	३१-१३
त्वङ्मुखदंष्ट्रशिरोभिः	५०-६३

द.

दक्षः प्रगल्भदाता	३६-१
दक्षिणमष्टमसंस्थः शर्व	१०-६८
दक्षो मधुमण्डलहे	५०-७०
दद्रुविचर्चिकाद्यैः	४१-१८
दन्ताक्षिरोगतमः	३३-३
दम्भदर्पं पालनं	१६-८८
दर्शनं बाढवीणां	३०-३६
दर्शनं श्रीणां सुवर्णं	३०-५३
दशवर्षा गुणावा०	३६-३३
दशनाख्य ईश्वरस्य च	५-१३
दशमे गुरुदर्शी	३३-७८
दशमे नक्षत्रपति(तं)	३३-६
दशमे बुधहिमकरयोः	३१-३३
दशमे भास्करजीवौ	३१-८२
दशमे विज्ञानयुतान्	३३-४७
दर्शनभागे सौम्याः	१०-१०६
दशविधचिह्नैर्ज्ञात्वा	४७-२
दहनाम्बुतस्करेभ्यो	४६-४१
दाक्षिण्यदानगुणवान्	२८-३३
दाक्षिण्यरूपधनभोगगुणैः	३०-१४
दाता परकार्यकर.	१९-२
दाता गुरुजनाढ्यो	४८-२४
दाता हर्ता दीप्तः	४९-१
दानरतो बहुभक्तो	३३-८
दानवपूज्यः कुरुते	४४-११
दानिम्यामुपकारी	३१-५१
दारमरणं च जनयति	४१-८
दारितशुभ्रघनवक्षाः	४८-१७
दारितमुखाः स्थिराङ्गाः	५०-७१
दारिद्र्यं यतः	३१-४६
दारिद्र्यालस्ययुता०	३६-३३
दासविदारणदक्षः शूर०	३५-३२
दाताः पचाः सुरीशाः	३१-८३
दिक्स्थानकालचेष्टाकृतं	४-३४
दिक्स्थानकालादिवशैः	३५-१३३
दिग्भागराशिमण्डल	९-१८
दिग्देशपदविनिविष्टिः	३-३६
दिनकरदृष्टः शुभो	२८-३३
दिनकरयुतेन दृष्टो	२८-४२
दिनकरयुतेन सहितो	१०-६५
दिनपकरांशैः सार्धैः	३१-८१
दिवसे मातापितरौ	८-३०
दिवारात्रिप्रसूतस्य	८०-२
दिवौकसां पन्नेषी	३५-१०५
दिव्यस्त्रीभोगयुतः	३३-५८
दिशति नृपं चतुर्भ्यो	४३-३६

	स० श्लो०
दंष्ट्रां बिभर्ति पुरतः	५-५
दंष्ट्रा स्वच्छो द्युतिभिः	५-६
दंष्ट्राविदारितपरि	५०-१४
दीर्घे. हरो विराजी	५०-१०
दीर्घः शरः प्रतापी	६१-११
दीर्घोदधः विराजः	५०-४४
दीर्घगुरुगुरुभुवः	१०-६६
दीर्घोदधः सम्यगुदितः	१७-११
दीर्घो बहुविधाः प्राप्	५०-१०८
दीर्घो रोमशपाशो	१८-६
दीर्घोऽङ्कितः प्रतापी	५०-१०५
दु खपिशुनदेहः	११-६
दु खसंदोहस्पथकः	११-६५
दु खी बहुमत्वो	१८-१
दुःखोर्मिभिरविरि	५-१०
दु.खासमतोऽ	१८-११
दु खीयवा: पुत्रा पतित	१६-१८
दुर्गन्धो बहुतापको	१०-२४
दुर्गोच्चनिवासं	४०-१४
दुर्गोच्चनिवसे	६६-६०
दुर्गमपुरोगिविभ्रमे	६९-४०
दुर्भक्ष्यः खरः	१८-११
दुर्भगो महेन्द्रा मेघो	५१-२८
दुर्भिक्षपतो भावे	१२-५
दूर्वांदुरसमधकः	५०-८
दृढोद्यमस्थीरः	२७-६
दृष्टाभिवृद्धो पुंसो	६६-४८
दृढोद्गतो विनीतः	५५-१०
दृष्टो महेन्द्रनयना	५०-६
दृष्ट्वैव द्रुमैः सपीन	१५-१५
दृष्टो बुधेन चन्द्रः	६१-४७
देवगुरो भास्करे भानौ	१२-६
देवगुरो भास्करे चम्पार्ध०	१२-२१
देवमानपुरपोषण०	१-५
देवमातारसी द्रुतरं	१०-४१
देवमन्त्री बृहस्पते	१५-१११
देवालयमन्दिरसमतोऽपि	६६-१६
देवालयपुरगच	६-१०
देवालये स्थावि:	४०-७७
देवार्चनं स्यादि	४१-५१
देवार्चनं यदपि	११-६६
देहविशिष्टाधिताः	११-७६
देशविद्युद्धवत:	१०-६६
देशविद्युत्केतो	१० ५८
देशवित् श्रीदेवे	५१-१
दोर्दण्डभिदे. स्यात्	६४-१८
द्युविद्योत्पलितसोः	६-६६
द्युते लोकाभिरतः	४८-८
द्रुमपदेऽर्के बले	१०-११
द्रुमपुष्पसंभवे	१०-१४
द्रुमायमदैः पापै०	१०-१६
दूरे कुजभार्गवयोः	१४-५१
दूरे तु कुजसौम	४५-१०
दूरे गुणधनुष्मे	११-११
दूरे हरो गुर्थः	४५-११
द्वारायामित्रमतो	१०-८६
द्वारे च दयामूर्तेः	४०-१०
द्रोहवशादितबुद्धि	६५-१६
द्वादशाभावस्थे	६-१४
द्वादशायस्थलभवने	१-६
द्वाभ्यां विलोमसंख्याभ्यां	४४-१७
द्वावभिन्नवयसोर्वै	४६-४२
द्वागुच्चो जयवतो	४४-२१
द्विगुणा द्विगुणं वपुः	५-४२
द्विगुणाः सुदीर्घितयो	१६-८
द्विपाः पक्षिनिराः पथ	१६-११
द्विजमन्त्रार्था लचिः	४०-१०
द्विपदचतुष्पदभागिव०	१७-११

	अ० श्लो०
द्विपदचतुष्पदभागी	३०-४
द्विपदचतुष्पदरूपं	३३-३
द्विपदाद्यो विलग्नात्	८-८
द्विशरीरराशिकयुक्तान्	८-२३
द्विशरीरराशिकयुक्तान्	८-२४
द्वे चार्धयोगसंज्ञे	२१-६
द्वेषपरो विषमो वा	२६-१५
द्वेष्यः पतितः क्षुद्रो	३०-२५
द्वेष्यः परकर्मरतः	३२-४५
द्वौ द्वौ राशी मेषात्	९-१३
द्वौ खगहस्ती कुरुतः	४४-३६
द्व्यन्तरयोगाध्याये	३३-७
द्व्यादिग्रहसंदृष्टं	३४-१०
ध.	
धनकनकरत्नभाजं	३२-६७
धनकनकवस्त्रयोषित्	२३-२८
धनजनसुखहीनः	३४-४२
धनदारपुत्रवन्तं	२५-३५
धनदारपुत्रसुखितो	२२-२४
धनधान्यमूलवणिजः	३३-७४
धनपुत्रदारनाथं	४१-४६
धनपुत्रमित्रभागी	३०-१०
धनरहितविकलदुःखित०	२१-३६
धनराशौ द्वादशभे चन्द्रः	१०-६१
धनवान् कल्यो वाग्मी	१६-२०
धनवान् प्राज्ञः शूरो	३०-८३
धनवान् बहुसुतभागी	३०-२४
धनवान् भोजनसारो	३०-५३
धनवान् वनितानिन्द्यः	१७-२
धनवान् विद्यायुक्तो	३२-१८
धनवान् विधेयभृत्यः	३०-४८
धनवान् सुखप्रधानः	१७-१७
धनसौख्यमानरहितं	२८-२७
धनहीनमनिष्टकरं	२३-१४
धनिनं नियुद्धकुशलं	२६-८०

	अ० श्लो०
धनिनं परदाररतं	२६-६६
धनुषि च त्रिंशे जीवः	३५-१६०
धनुषि सुरेज्यः शशभृत्	६५ १६
धन्यो वित्ताढ्यो सुख०	२५-१६
धर्मक्रियासु सिद्धिः	४०-३६
धर्मपरः शास्त्रज्ञो	१३-२८
धर्मपरो निपुणमतिः	३५-६
धर्मप्रियोऽतिवाग्मी	३६-११
धर्मरतं हिमरश्मिः	४४-९
धर्मरहितोऽल्पधनिकः	३०-८२
धर्मव्यवहाररतो विनीत०	३६-३४
धर्मसुतयोस्त्रिकोणं	३-३०
धर्मायसहजसुतगाः	३४-७७
धर्मिष्ठमनृतभीरु	३७-३५
धातुज्ञो धर्ममयः स्वधर्म०	१५-७
धात्विन्द्रजालकुशलः	१५-१६
धीरो विदेशभागी	४६-१७
धृतगीतनृत्तविभवः	३८-६
धृतिमेधाशौर्ययुतो	११-३७
धृतिसत्त्वबुद्धियुक्तो	१४-७
धृष्टो वरिष्ठबुद्धिः	५०-७०
ध्वंसयति शत्रुपक्षं	२२-६२
न.	
न केन्द्रे कश्चिदामेषो	१०-६४
नक्तं बला मिथुनकर्कि०	३-२४
नक्षत्रनाथसहितः	३५-१०१
नखरोमधरं मलिनं	२१-७८
नगरग्रामपुराणां	३१-४४
नगरजनयोषभोगैः	३४-६२
नगरपुरसुन्दयोगैः	३४-६४
न च केन्द्रगताः पापा	१०-५७
न नीचगृहसंस्थिताः	३५-४१
न नैधने ग्रहः कश्चिन्	३०-६३
नन्दन्ति सौभाग्यैः	२१-८
न प्राप्नोति जरामायु	३५-३३

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
नदनदीपती यस्तौ	१०-३७	नीचांशतिप्रवासं	२९-४६
नदनातुरः स्तु मीनः	१६-८	नीचयुके संभूतः	६-५
नरपतिपुरमध्ये	२१-२४	नीचक्रियासु निरतो	२९-१०
नरपतिसुतमसमाः	३-२१	नीचगतो महानो च	५-४९
नरमपदे भवति पुमान्	१०-४६	नीच. परकर्मरतः	१९-४
नवनलिनोत्पलदलः	४६-७	नीचः पितृतो द्वेष्यो	३३-१९
नवमं दशमभवं	१०-७०	नीचनरपुरुषमित्र	३१-७०
नवमे धनधान्यो	१०-६६	नीचस्थं ग्रहमेव	५-२६
न स्पृशेद्भो न विषमपु	१०-२९	नीचस्तुदरं प्रजाः	४०-७
नागानां महानां	५१-४८	नीचस्य दशा भावेः	४०-५५
नानारत्नधनानां	३३-५०	नीचस्थं मृगयं यदि	९-३१
नानाविधप्रकारैः	३१-४	नीचापति विलग्नं	२६-६५
नानाविधसौख्ययुते	२७-४६	नीचापन्नं कुर्वन्	३३-५७
नाम्नानि चतुर्दश तु	३-३६	नीचाशिरादिसंस्थः	३३-३६
नारीषु दुष्टासु	२८-३२	नीचारिवर्गरहितैः	३५-४९
नाशुरचारप्रस्तौ	४९-३५	नीचे पीरवसायें	३४-७२
नित्यं च धनधान्यं सुखितं	२८-६०	नीचोच्चादिविवेकेन	४३-५५
नित्यं विद्वज्जनीके	२९-३४	नष्टो मूर्खः पापः	२६-३९
नित्यं दुःखि. प्रतापी	१९-७	नीचोऽस्तगो दरिद्रो	२२-१७
नित्यं सुखप्रधानाः	२३-४१	नृपतिविरोधीज्ञाता प्राज्ञो	१५-१७
निद्रोद्गमो रोगी	१८-३२	नृपहस्तकरं शुभदं	२६-२९
निधनधनादिव्ययदाः	३८-७६	नृपमोक्षकरं यथार्थं	३३-२८
निधनालयवसमः	१०-२८	नृपमदनीयकीर्तिः	२८-३७
निधने दक्षिणनयनं	१०-६६	नृपति नृपगुणयुक्तं	२१-३७
निधिकरणं निपुणधियः	२१-२९	नृपति नृपतिप्रतिमं	२८-५४
निरिन्द्रियमनीपुत्रः	२१-३३	नृपति नृपतुल्यं वा	२९-४९
निपुणमतिर्मार्गदुर्लिखे	१३-१४	नृपतिमतिर्विततकान्तिं	३५-६६
निपुणो ज्योतिर्वेत्ता	२२-३३	नृपतिमधान्यं कुरुते	२१-५९
निरन्तरं यदि भवनेषु	३५-३३	नृपतिर्नृपमन्त्री वा	२२-३६
निर्मलचारगुणैः	५०-३३	नृपतिसमाविततविभवं	२९-४५
निर्मलः पापरतो	१९-३	नृपतिसमो विख्यातो	३१-३१
निशाभर्ता यावे	३५-९	नृपतीः कसुतवान्	३९-३३
निःस्वपुरोमहिषः	४९-२४	नृपतुल्यं क्षिप्रपतनं	२९-२८
निःशीलः परिभूतः	३०-८	नृपवंदयोपानि पंचे	४०-२९
निषेकपाके भरताधिपेऽर्के	८-४४	नृपपूज्यं विख्यातं	२८-५३

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
नृपपुरुषसूरसुमं	२७–२७	परदारद्रोहरतिः	५०–६८
नृपमन्त्रिणं गुणाढ्यं	२४–८	परदाररतश्चण्डो	१४–५
नृपमन्त्रिण नृप वा	२८–१२	परदाररतश्चोरो	१७–१२
नृपमन्त्री नृपतिसमो	१८–२१	परदाररतं पापं	३३–६२
नृपमन्त्री नृपदयितः	२५–३५	परदाररतः शूरः	२२–३७
नृपतिविरुद्धं जनयति	२७–५५	परदाररतिर्द्वेष्यो	४०–३६
नृपसचिवचतुष्पालन॰	३३–७७	परदेशगः सुधीरः	४७–१७
नृपसचिवो निहतशत्रुः	३१–८०	परधनहरणे निपुणं	२५–३७
नृपतिसपत्नं कुरुते	३३–३१	परधनहरणे निपुणः	१६–४
नृपसमतः क्षताङ्गो	१६–३०	परनीचं गते चन्द्रे	३८–१४
नेत्रातुरोऽविधनवान्	१६–१०	परपुत्राणां नित्यं	३६–५५
नेहविहमलसमधनं	३६–५२	परबाधको विशिष्टो	३६–६
नैवान्यो बहुदोषो	२८–१	परभाग्यबलस्थशौर्याः	३१–९
नौच्छयहृष्टकार्मुक॰	२१–२	परमकुलीनायुष्यं	२८–३९
नौभिदाङ्कलमाद्ये	४६–८०	परमोच्चगता सर्वे	३५–४९
न्यूने कुलेऽपि जातो	१६–३५	परमोच्चे शिथिलतनुः	११–५
न्यूने मण्डलशोभ्यः	३६–६	परमोच्चे स्निग्धतनुः	३५–१४
न्यूनोऽपि कुमुदबन्धु॰	३५–१०६	(प)रयुवतिधननिभूषण॰	३३–७०
प.		परयोषिदाप्राप्ता प्रभु॰	३६–१९
पक्षवलादिगुणाढ्या	[illegible]	परयुवतिषु निपुण	३९–४९
पङ्कजसदृशनेत्र	४९–३०	परनिरतः [illegible]	३६–३५
पञ्चदशारसमेतः	१०–११७	परिकर्मको दरिद्रो मृदु॰	१४–८
पञ्चानामपि [illegible]	३६–१०	परिणामविरसकारी	४३–१५
पञ्चमनवमगृहे	[illegible] ३०	परिभूतो दासानुचरो	३०–[illegible]
[illegible]	[illegible]	परिभूतः सुखरहितं	३१–६१
[illegible]	२८–४६	परिपक्वकायदुष्टो	४९–३५
[illegible]	३०–४१	[illegible]	१३–०
[illegible]	४१–३०	[illegible]	३०–१६
[illegible]	४८–१८	[illegible]	६०–३०
[illegible]	१८–२	पश्यति न गुरुः यदि च	९–१३
[illegible]	३५–०	पश्यति वक्रः यदि	८–१९
[illegible]	३६–११	पश्यति शनिर्मो बलवान्	९–१९
[illegible]	३६–१८	पश्यन् [illegible]	३६–८
[illegible]	३६–३९	[illegible]	६०–३६
[illegible]	३०–३५	[illegible]	३१–३१

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
पातीह देशान् सद्यु	१७-२९	पिशुनः शठो दरिद्रो	४७-४४
पादत्रितयं विदलं	५१-१७	पिशुनस्त्वसत्यचेष्टो	२६-२०
पानाम्बरभुरहित	३१-७२	पिशुनो न साधुशीलः	२७-२१
पानाम्बरौघ्यरहितः	३१-६०	पीडा भानुत्रितयात्	४०-४०
पापकरं सुदरिद्र	२६-६६	पीडितहृदयो हिबुके	३०-७७
पापकरा जामन्ते	१६-१६	पीनं करोति जीवः	५३-१२
पापग्रहमध्यगतो	१०-४७	पीनाङ्गो गौरः स्यात्	५०-६१
पापग्रहसंयुक्तधर	१०-४९	पीनो विशालदेहः	३७-३
पापद्वयमध्यगते	१०-३५	पुण्येष्वसिद्धिरुद्धं	४०-५१
पापभवनं तृतीयं	३४-२१	पुंराशिगैः शुभराशिः	५-५१
पापा निघ्नन्ति मूलादीन्	३०-८९	पुरुषाकृतिशीलयुता	४५-४
पापा यदि शुभवर्गे	१२-२	पुरुषाभिमानपरक्रम्	५०-१०७
पापा मर्ण जाक्घनमेषु	८-६	पुष्कलयोगे पुरुषा	३५-१४६
पापास्तृतीयषष्ठा	३२-६४	पुंस्त्रीभवनबलेन च	५-३४
पापाख्योऽपि मिलिताः	१६-३८	पूज्यः सतां प्रशान्तो	२२-४९
पापात्रिकोणकेन्द्रे	१०-१६	पूज्यः सतामतिधनो	२५-११
पापेऽष्टमे तु विधवा	४५-२७	पूज्या सुभगा धीराः	३६-१४
पापैर्नभःस्थलस्थैः	३३-६२	पूज्यो गणप्रधानो	१५-१५
पापैर्वलिभिर्युक्ते	३४-३७	पूर्णाननः सुचक्षुः	५०-४८
पापैरहार्यवृत्तिः	४७-२५	पूर्णेन्दुयुते भागे	३९-२८
पापैर्युक्ते षष्ठे मातुः	१६-३६	पूर्णैर्विलग्नमिरश्मि	५४-२
पापं मलिनाचारं	३२-४४	पूर्णे पश्यति रविज.	४-३१
पापव्यवत्त्वनिरतः	२६-१६	पूर्वार्धे संभूतो जननी	३३-१५
पार्थिवमन्त्रिगणमध्ये	२६-४०	पूर्वोक्तं चिन्तयेत्सर्वं	३९-१६
पाशुपतयज्ञदीक्षा	२०-३५	पृथुकण्ठनेत्रवदनः	५०-७८
पारी बन्धनभाजः	११-५०	पृथुपीनभुजनासाः	५०-१०२
पाषण्डभागिनो वा	२१-४७	पृथ्वाननो मृदुलिप्त	५०-२४
पाषण्डव्रतनिरता	२०-३६	पृथ्वायतास्तनुं	४८-४
पिङ्गो निम्नविलोचनः	४-२७	पौलिशरोमकवासिष्ठ०	५४-११
पितृमातृभक्तमार्ये	१७-६२	पौष्णे फाल्गुन्यां वा	३५-१४८
पित्तव्यार्दितदेह	२५-४३	प्रकथितमुनियोगे	३०-१७
पित्तानिलोत्थरोगैः	४७-४	प्रकृतिस्था खेटेन्द्रो	४५-३
पित्ताद्यकृतरोगो	४१-४५	प्रचुरतुरङ्गमद्विरदराशिः	३१-४५
पित्ताद्यगदविमर्दं	४१-१९	प्रचुराम्बरपानविभवैं	३०-१३
पित्रा रहितं बाल्ये	३९-४३	प्रचुराम्बिकरसीवो	३०-१९

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
[illegible]	११-१०	[illegible]	११-११
[illegible]	१०-४४	[illegible]	५०-१०
[illegible]	[illegible]	[illegible]	११-१०
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	११-६
[illegible]	[illegible]	[illegible]	११-१०
[illegible]	१०-०	[illegible]	[illegible]
[illegible]	१०-११	[illegible]	११-११
[illegible]	[illegible]	[illegible]	११-१४
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

	अ० श्लो०
बन्धुसुहृत्सेवकः	३१-५२
बन्धुसुहृत्सुतसहितः	३१-६४
बन्धुसुहृत्सुतसहितं	३०-६५
बन्धोल्बणवक्त्रः स्यात्	४७-३३
बन्ध्वर्थक्षयरोगाः	४०-१५
बन्ध्वास्पदोदयविलग्न०	१२-१४
बलरहितेन्दुरविभ्यां	३७-२८
बलवति सूर्ये दृष्टे	९-२६
बलिभिः परिपूर्णस्य च	४०-६३
बलिना कुजेन दृष्टे	४६-१७
बलिनामर्पणपरः	४७-३६
बलिभिर्बुधगुरुशुक्रैर्दृष्टैः	८-४२
बलिभिर्बुधगुरुशुक्रैः प्राप्ताङ्ग०	४५-३१
बहवो यदि बलयुक्ता	९-४६
बहवो यदि शुभफलदाः	१२-११
बहुकनकमधुरवचनं	२७-५४
बहुताडनसम्प्राप्ती	३९-९
बहुदारं बहुमित्रं	२७-४७
बहुधनधान्यसमृद्धं	२६-६४
बहुधनरत्नाः क्षितिपाः	२१-३६
बहुधर्मो नृपसचिवः	१५-५
बहुभिः क्षतैः कृताङ्गो	२५-१७
बहुभिर्व्याधिभिरार्तो	२५-४४
बहुमूल्यधनयुक्तो	३३-५
बहुवर्णं सससारं	३३-६१
बहुजनोद्विग्नमनाः	३३-२५
बहुयुवतिरतसहितः	३८-३
बहुविषयपतिं दृष्टं	३३-७८
बहुशत्रुमित्रपक्षो	२२-१५
बहुशत्रुमित्रपक्षः	१८-२०
बहुशास्त्रज्ञानपटुः	१८-१७
बहुशास्त्रवारितसुखो	२२-३३
बहुशास्त्राज्ञो कुशलो	२७-३५
बहुशिल्पज्ञो दुष्टः	१९-५१
बहुशीलोदारभक्तिः	४७-६९
बहुसाधनोऽपि राजा	५-११
बहुसूतः सुमहान् स्यात्	२९-२१
बह्वर्थभाक् स्थिरार्थः	४८-१४
बह्वायुः स्थिरविभवः	३०-८४
बह्वाशिनो दरिद्राः	२१-३४
बहूणबन्धनतापः	२९-५
बान्धवमात्रनिमित्तं	२७-१६
बान्धवरहितः सहितो	३१-४८
बान्धवसुतसुखहीनो	३१-२
बान्धवसुहृदुपकर्ता	४४-३६
बालैः सुखी सुशीलश्च	५-५०
बाल्ये मृतजननीकः	१६-१९
बाल्यो मङ्गलवादी	२९-१६
बिभ्रद्रश्मिकलापूर्णे	३५-५६
बुधः कन्यालग्ने	३५-११६
बुधः कर्कटमारूढो	३५-१०१
बुधः स्वोच्चे लग्ने	३५-३३
बुधगुरुभार्गवसचयो	३३-६१
बुधगुरुशुक्रा भाग्ये	३२-९०
बुधदृष्टक्षितिसुत०	३४-१८
बुधदृष्टे प्राग्लग्ने	३४-४
बुधदृष्टे हास्यकरं	३४-१७
बुधभवनगतः शुक्रः	१८-४१
बुधभागे बुधदृष्टः	३४-७
बुधभार्गवयोरस्ते	३४-५६
बुधरविजरविसिताः	३२-१५
बुधशुक्रयोर्बलवतो	३१-६३
बुधशुक्रयोर्विलग्ने	३१-६७
बुधशुक्रौ हिबुकस्थौ	३१-६८
बुधसूर्यभार्गवयुताः	३३-३४
बुधोदये सप्तमगे	३५-८२
बुद्ध्योपार्जितविभवो	३०-३२
बुन्दयामसुराणां	४०-४२
बृहस्पतिर्भौमदेहस्थः	१०-४
बृहस्पतौ भौमदिवाकरे	३५-१७०

	अ० श्लो०
...दशाप्तेऽहाये पापे	९-४१
...मणिगुणगुरेभ्यः	११-५७
...मलिनतातिशयमंदाः	११-५८
...म. ...दनिरतं	११-९
...म गुरुगुरुगहितो	११-२०
...म सोमयशोहितो	२१-१९
...म. सौरतदायी	११-२२
...मादीनां बलं देयं	११-९
...मेते गुरुयो	१४-१
...मे बलदशे	१४-५०
...मेन मरणतियमं	१४-२०
...मेन गुरुसंघर्म	२४-१४
...मेशगुरुगुरुपूज्याः	११-१९
...मेशगुरुबलोनाः	२१-१००
...नो दृष्टि सावशायु	५१-४
...म पद्मभवने	१४-४१
...म गुरुयुते	१२-४२
...मप्यदशो निहन्य	२१-११
...मनति च देयोऽयं	२१-४९
...मानुबलायतो	१०-१६
...मानुवियोऽर्धयुतः	४७-१९
म०	
मदरस्य पवनाद्ये	१५-१६२
मदराये देशाये गुप०	४६-४०
मगधेषु गुणो जातः	७-१५
माङ्स्वदशांशस्य०	२७-२०
मदनार्तो मृदुचित्तः	४५-२१
मद्बहुलः स्थिरजीवी	१२-३६
मर्दितः समधर्मा मानी	२२-२७
मदमीहृतसौहृदं	२१-३६
मधुपिङ्गाक्षो गौरो	४६-१४
मधुरवचनो द्विजिः	२२-५२
मधुरायतासकामी	४८-६
मध्यायतोऽतिदक्षो	४८-५
मध्ये पापमहयोः	१४-७४
मध्ये सोम्यग्रहयो०	४६-४१
मन्दीक्षणः प्रतापी	५०-१५
मन्दार्थिनारद्युतौ	१०-४२
मन्दिग्मध नृपति वा	१७-५८
मन्त्री गुणप्रधानो	११-५१
मन्त्री गुरुस्य गुणय.	११-५
मन्त्री राजप्रतिमः	३१-१५
मन्दरदां स्थिरवर्णं	१४-२
मन्दोदरः प्रचण्डो	५०-१८
मलिन संहतदेहो	१०-७६
मलिनः पापाचारः	२५-४५
मलिनमतीव च सुभगं	२७-६०
मलिनं कृष्ण तीक्ष्णं	२७-१०
मलिनतापीरः पापी	११-७१
मलिनातिलोहकुनखो	४७-१५
महनातिसारयुक्तं	२६-६१
महत्कदलनिरोधैः	४१-१२
महाजनधितिमिथिव	४४-१८
महितकमिमतिव०	४०-७१
महीयुवत्सरयुतादहरन्ति	१७-३
माङ्स्वधर्मपरिष्कि०	७-११
मान्दलिके मन्त्री वा	२७-१८
मातुलभ्यो मितसो	२५-१२
मातुर्न शुभो मतिमान्	२५-५०
मातृपितृयुतवतः	११-२
मातृपितृविप्रयुक्तो	१७-७
मातृरहितं सुतोकं	११-५६
मातृरहितं सनार्द	२५-२६
मातृसपत्नीजनकं	१२-०२
मातृसपत्नीजननं कन्या	२८-४४
मातृसपत्नीजननं सुधति०	२८-५०
माता रहितः सुभगस्त्वन्दोषी	१७-२०
मानधनज्ञानयुताः	११-४४
मानाज्ञाविभवयुतः	२१-४१
मानार्थविभवहीनो	१८-६

	अ० श्लो०
मान्दं गुरुर्क्षमिन्दुः	३८–२९
मान्यो गुरुबन्धूनां	२७–६
मान्योऽल्पधत्वभीरुः	५०–१९
मायापटुश्चलमतिः	२२–५८
मारयति षोडशाहाच्छनैश्चरः	१०–१९
माला सर्पार्धेन्दू	२१–३
मासाधिपसङ्गुणिता	७–३
मासि तृतीये स्त्रीणां	८–४३
मासेष्वाधानादिषु गर्भस्य	८–२९
मासेऽष्टमे च नृणां	८–३०
मित्रफलद्वविरोधो	४०–३५
मित्रगृहेऽर्कः ख्यातं	४४–१२
मित्रद्वादशभागे	३६–७
मित्रस्वगृहगतोऽर्थं	३४–६७
मित्राणि सूर्याद्गुरुभौमचन्द्राः	४–२८
मित्रान्विताः सुवचसः	२१–५२
मित्रेभ्यो धनलाभं	३१–८४
मित्रैः सुतैश्च हीनः	३१–८
मित्रोपचयस्थाने	४०–१७
मिथुनविलग्ने जातः	४७–१०
मिथुनस्य मनोभावो	८–१३
मिथुनादयस्तुलान्ताः	५३–९
मिथुनादिमे दृगाणे	४९–७
मिथुने चापेऽर्कगुरू	८–१६
मिथुने धनुरंशगतान्	८–२५
मीनविलग्ने जातो	४७–४६
मीने निशाकरः पूर्णः	३५–१५१
मीने मीनांशे वा	५३–४९
मीनोदये च दृष्टे	८–६०
मीनोदये दिनकरे	४६–८
मीनोदये वदेन्मीने	५१–८
मीनोदयेंऽशे नवमे	३९–२१
मुखरः सुभगः प्राज्ञो	१७–१९
मुखपो धूर्तोऽनृतवाक्	१६–३४
मुदिते विलसति मुदितो	५–७

	अ० श्लो०
मुनिभागे दिवमनिशोः	८–५१
मूर्खं दृष्टमनार्यं	२८–२८
मूर्खं प्रवासशीलं	२३–६८
मूर्खोऽधर्मरतोऽलसः	४८–३९
मूर्खोऽधमो वचयिता	३७–६
मूर्त्यादयः पदार्थाः	३०–१
मूर्धालोचनकर्णमन्यवहनं	८–५
मूलदशायामिन्दोः	६०–१०
मूलं दशाधिनायस्य कृत्वार्थं	४१–२
मूलं दशाधिनायस्य निबलस्य	४३–१
मृगवदने लग्नस्थे कुजगामी	४७–३८
मृगवदने लग्नस्थे तनवमांशे	५३–६७
मृगराशिं परित्यज्य	३५–१०४
मृगे मन्दे लग्ने	३५–१३
मृगोदये भूमिसुते	३५–११८
मृतदारो रोगार्तो	३०–१२
मृदुर्दयालुर्बहुदारभृत्यः	३७–४
मृद्धनवान्सुप्मान्	५०–१३
मृष्टान्नपानचतुरः	४९–२३
मृतसुतयुवतीषु रतो	५०–१७
मेधाविनमविदग्धं	२६–४६
मेधाविनं सुनिपुणं	२५–५७
मेधावी धर्मपरः	२७–११
मेधावी बहुपुत्रो	२७–१३
मेधावी वाग्मिपुरो	२२–१८
मेधावी सुकल्पः	२२–३६
मेधावी शास्त्ररतो	१७–३५
मेषविलग्ने जातः	४७–२
मेषवृषौ सुखगलयोः	५३–७
मेषवृषमिथुनकर्कटसिंहाः	३–३
मेषस्य धसमांशे	३५–१५८
मेषाद्यिसुखस्थोष्णो	५०–९८
मेषादिभिरुदयस्थैः	५३–१०
मेषादीनां क्रियतावुरु०	३–७
मेषाद्ये द्रेक्काणे	८६–३३,

	अ० श्लो०
रजकं मालाकारं	२६-४३
रजनिकरः षष्ठगतो	१०-६२
रजनीकरेण दृष्टो	२६-२६
रतिधर्मरतः प्राज्ञो	२८-७
रमते सर्वधूमिः	३१-८३
रविकिरणमुषितदीप्तिः	४१-५७
रविकुजबुधभानुसुताः	३३-५२
रविकुजशशिशुक्रचन्द्र०	२०-१६
रविगुरुबुधभूतनयाः	३२-८८
रविगुरुभार्गवतनयो	३३-५६
रविगुरुवक्रा नवमे	३२-५८
रविगुरुसितभानुसुता.	३२-५६
रविचन्द्रबुधा भाग्ये	३२-५३
रविचन्द्रभौमशशिजाः	३२-८३
रविचन्द्रभौमगुरुभिः	१०-१००
रविचन्द्रभौमबुधजीव०	७-१
रविचन्द्रसिता नवमे	३२-७५
रविजबुधचन्द्रभौमाः	३२-९९
रविजीवशुक्रसौम्याः	३३-५२
रविजीवसौम्यसौराः	३३-५४
रविजे जलजविलग्ने	९-९
रविणा युक्तः शशिजः	१०-१०१
रवितनयो जूकस्थः	६-२
रविदृष्टे प्रारब्धे	३४-१
रविदृष्टे युक्ते वा	३४-५८
रविदृष्टः शशिभवने	२७-४३
रविबुधगुरवो दशमे	३३-३३
रविबुधगुरवो नवमे	३२-६१
[illegible]	३२-९३
[illegible] दशमे	३३-३५
रविबुधशुक्रा भाग्ये	३२-६२
रविभागे रविदृष्टे	२८-३३
रविभिर्जन्मदिष्टं हि	५१-१०
रविभूगुजदेवपूज्याः	३३-३६
रविभौमचन्द्रपुत्राः	३३-२९
रविभौमदेवपूज्याः	३३-३०
रविभौमबुधगुरेभ्याः	३३-५०
रविभौमगुधा नवमे	३२-५७
रविभौमयोर्विलग्ने	३१-६
रविभौमौ धनसंस्थौ	३४-१६
रविरपि विपनं जनयति	३८-१७
रविरस्थिभिमित्रस्थो	३५-११५
रविरविजभूमितनयाः	३८-३५
रविर्विधिरौ भवनं	५२-१०
रविर्नभस्थः सत्रिकोणयो	३५-८१
रविर्यदा चन्द्रमसः	१०-८१
रविशशिकुजमेषे लग्ने	३५-१३३
रविशशिबुधशुक्रैः	३५-८३
रविशशिभवने शुक्रो	१०-५
रविसहितः शशितनयो	३२-३२
रविसितबुधभानुसुताः	३३-५५
रविसुतसहितश्चन्द्रो	३२-४०
रविसौरिचान्द्रिभौमाः	३२-५०
रविस्तृतीये भृगुनन्दनः	३५-१६९
रवीन्दुभौमेन्दुजजीव	२०-९
रवीन्दुवागीशशनैश्चरैश्च	२०-१२
रवेर्द्वितीये बुधजीव०	३५-१२४
रवौ सस्थिरे सूने	४६-१८
रश्मिप्रधानमेतत्	३६-१
रहितो बुधगुरुशुक्रैः	१०-४६
राजपुरुषं प्रख्यातं	२५-४०
राजयोगाः समाख्याताः	३८-२३
राजाधिनृप स्वर्क्षे	४८-३५
राजा रविः शशधरः	४-७
राजा राजसमो वा	२२-२८
राजोपयोगि शास्त्रं	३५-१
राजोपसेवकः स्यात्	४८-३७
राज्ञः समाप्तधनो	३१-६२
राज्ञः सुनीतिशिक्षा	२७-२४
राज्यं ददाति विपुलं.	४०-५४

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
ादिवाबलपूर्णैः	५-४१	रुधिराद्रक्षीरयुक्तः	१०-६३
शिको दानरतः	२५-२	रुधिरे सुखेऽथवार्के	४६-९
ादशवर्गभूपति०	१-३	रुधिरः सोमजसहितो	३३-४१
ापतौ बलयुक्ते	२३-८६	रूपान्वितमतिचतुरं	२६-५०
ाप्रभेदसंज्ञः कथितः	५-१	रोगार्ताः कुकलत्रा मूर्खाः	२१-३०
ाग्रमितैर्वर्षैः	१०-१८	रोगार्तो मन्दसुतः	२५-२३
ाफल यद्व	२४-२३	रोगिणमरूपभार्यं	२९-६१
ःखदीश्वरस्य च बलेन	५-१५	रोमशगात्रो विकृतो	२५-२२
ं होरान्तरं प्राप्य	१०-७१	रोमान्वितायतभुजः	५०-८०
ो कर्कटहोरायां	१०-५६	रोमोपचितांसभुजो	५०-२०
ाधिपेन च दृष्टे जीवे	३२-२३	ल.	
पन्तगतैः पापैः	१०-३३	लग्नं यमोत्तमोनं	३८-५
पन्तांशैर्लग्नात्	२१-१६	लग्नगाः सितशशाङ्कज	३५-७२
ादिफलविभागः	८-१	लग्नदृगणस्य हि दशा	४०-६६
ार्दौ लग्नपतिः	३५-१४७	लग्नाद्धिद्विर्वोर्येषु	४६-१९
ःसनुपोऽङ्कितांक्षो	५०-४६	लग्नदायोऽङ्कतुल्यः स्यात्	३९-३७
धनुष्टयस्थो मरणाय	१०-१५	लग्नदिवाकरचन्द्राः	३९-३
गतसमनवर्वे	१०-१०७	लग्ननवभागतुल्या मूर्ति.	९-४५
ाक्षिपटलाभे लग्नात्	१२-४	लग्नवे स्फुटरश्मि.	३५-१७४
ातिरिक्तनिशा०	४०-६९	लग्नभागै. क्रमेणैव	५१-६
ः बुधेन्दुतनुजैः	४५-२९	लग्न सुखला रिपवे	८-१७
ौषदरहू सूरे	४८-१	लग्न विहाय केन्द्रे	३५-१०७
ान्धवकुलपीला	२२-१०	लग्नव्ययदशमस्थैः	३४-५४
मयकलहरुमेदो	२३-२३	लग्नस्थः सुरवंश्यो	६-४
मयकलहैर्मुक्तः	४३-३६	लग्नस्थे रवितनये	३४-५३
मयविदेशगमन	४०-७३	लग्नाच्छशी त्रिरिपुलाभ०	३५-५५
मयविनाशकृ यैः	४१-४१	लग्नात् पद्मदायवे	३०-१३
ाावे क्षितिपुत्रः	३४-७३	लग्नात्तद्धनसुखिर्दं	४-८
ादौ त्रिभागोनं	३९-१०	लग्नादाजनकाय रन्ध्रवयः	५१-७
ागपापयुक्तः	४३-३३	लग्नादिकण्टकेभ्यः	३१-१२
हन्ता चोरपरो	३१-३४	लग्नादिके-दवेदमावि	५१-११
गृहं पातिरयो	२६-३०	लग्नादीनां ज्ञेया ज्ञेयाः	३-१८
रदयारा युक्त०	७१-१८	लग्नाद्युपचयसंस्थैः शुभैः	११-२९
ानेभ्यरस्थे	१०-४५	लग्नादुच्चे चन्द्रे	३४-४०
ारहितरतु सौरः	१०-५३	लग्नादुच्चे राशौ	३३-१

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
लग्नाद्द्विपमर्क्षगतः	८-२८	लग्ने सुरेज्यशशिनोः	३१-३४
लग्नाद्वादशधनगैः	१०-२८	लघुचित्तो मृदुनिपुणः	२८-११
लग्नाद्व्ययरिपुगतयोः	३४-५२	लघुनीवी मकरस्थे	२७-१९
लग्नाद्भ्रातृदशायशत्रुषु	५२-३	लघुसत्त्वोऽसिततनयो	४७-३९
लग्नाधिपजन्मपती	१०-२५	ललितः कान्तः सुभगो	३२-१०
लग्नाधिपतिः पापः	१०-१०५	ललितशरीरं सुभगं	३३-८९
लग्नाधिपतिः स्वोच्चे	३५-११०	लाभधर्मस्थिताः सौम्याः	३५-९६
लग्नाधिपश्चेच्चन्द्रो	१०-१०८	लाभे तृतीयषष्ठे	३५-१७५
लग्नाधिपतेस्तुल्यः	४-१८	लाभो भवति नराणां	४०-८३
लग्नान्निशाकराद्वा	३२-२	लाभे मन्दो गुरुश्च	३५-१८६
लग्नान्त्यनवमनैधन०	१०-४१	लवणवाही बहुभारवाही	३७-१३
लग्नार्कजीवचन्द्रैः	५३-१९	लिपिकरतस्करलुब्धो	१७-१
लग्नार्कशीतरश्मीनां यो	४०-३	लिपिकरपुस्तकवाचक०	१६-२५
लग्नार्कशीतरश्मीना यदि	४०-५	लिपिगणितकाव्यकुशलं	२५-३९
लग्नांशलिप्तिश्च हत्वा	३६-१८	लिपिपाठपरोऽभिज्ञो	२९-९
लग्नास्तगतैः सौम्यैः	२१-१४	लिपिलेख्यकाव्यनिरतं	३३-४६
लग्ने कर्कटके सहीत०	५३-२	लिपिलेख्यकाव्यपुस्तक०	२२-१४
लग्ने चन्द्रेऽर्के वा पापाः	१०-४२	लुब्धः कविः प्रधानः	१७-२०
लग्ने जलजे बन्धौ	५३-१८	लुब्धः कुशीलवकः	२२-५६
लग्ने जीवबुधौ दिवाकर०	४-३५	लुब्धः परस्वहरणे	४९-१५
लग्ने जीव. सितबुधयुतः	४१-६०	लुब्धः समर्थमधुरो	४९-३२
लग्ने जीवार्कजयोः	२१-७९	लुब्धः स्वाद्वन्नपरः	४९-११
लग्ने जीवोऽथवा सौरः	५३-३९	लुब्धाः कुकर्मनिरताः	५-४६
लग्ने नयो विगतशोक०	३४-१२	लुब्धो वृत्तोरुभक्षः	२३-५१
लग्नेन्द्वोर्यो बलवान्	४५-५	लुब्धो व्याधिग्रस्तः	२७-२२
लग्ने बुधद्रेक्काणे	३८-७१	लूतानां नकुलानां	५३-४५
लग्ने भौमो रविजसहितः	३५-१०५	लेख्यकमतिसुकुमारं	२६-५६
लग्ने यद्द्रेक्काणा निगडा०	१०-१४	लोकनमस्यं सुभगं	२५-५५
लग्ने रविपुत्रसंयुते	३५-६९	लोहितसितशुक्लहरिताः	३-४०
लग्ने रविमन्दकुजैः	१०-१०२	व०	
लग्ने रविसयुक्ते क्षीणेन्दौ	८-४०	वक्रदशायां च गुरोः	४१-२७
लग्नेऽर्केऽस्तस्वचः	३०-२	वक्रार्कशुक्रसौम्याः	३३-५१
लग्ने शनैश्चरांशे	८-८९	वक्रार्कसोमात्मजदानवेज्याः	२०-१३
लग्नेश्वरस्य चन्द्रः षट्	३१-१६	वक्रिणस्तु महावीर्याः	५-३९
लग्ने समराशिगते	८-३१	वक्री शनिर्भौमगृहे	१०-५

	अ० श्लो०		अ० श्लो०
वक्रोपगस्य हि दशा	४०-६८	वाग्बुद्धियुतोदारः	२८-२४
वक्रोऽपि तस्करपतिः	४४-६	वाग्बुद्धिविक्रमगुणैः	११-६
वक्रो वा सौरो वा द्वादश	१०-५७	वाग्बुद्धिविभवपुत्रैः	२९-५०
वर्षं त्रयोदशमितानि	३७-३०	वाग्मीन्द्रजालनिरतः	१८-१०
वचसां पतिः सितयुतः	३३-२६	वाग्मी प्रभुर्द्विजरतानुगतः	११-५
वचसामधिपः पूर्वं	४४-१४	वाचालः चल्यवृद्धो	४९-३०
वणिजि निपुणो महार्थः	१६-७	वाणिज्याध्यतराणां	५३-४६
वणिक्कुलसभाक् स्यात्	१४-९	वाणिज्यविषमिश्रीवाः	३३-७३
वणिग्गंधो नररूपाः	५१-३३	वातव्याधिगृहीतं	२९-५७
वदनाधिरोगततः	२२-१०	वादविवादे कलहे	३०-४३
वधबन्धनकृन्मृत्युः	३१-१२	वादिगुणैः संपन्नः	२७-१
वधबन्धनरोगार्तो	१८-११	वादित्रगीतविधिषु.	२५-३४
वनपर्वतेषु रमते	२५-३३	वानरमुखप्रवक्ता	५०-९
वनवासिवसुधरणात्	४६-२८	वामकर्णे मकारान्ते समे	८-४९
वनितासरदाचारः	१७-१०	वारप्रमनिहनार्थ	५१-१८
वयोऽनुमानाद्वर्षाणि	५१-५	वार्धके धनमदात्	९-१६
वरयुवतिमाल्यवस्त्रैः	२१-२१	वाहनधनधान्ययुतं	२८-५३
वर्गे प्रथमराशौ	३४-३१	वाहननाशोद्वेगः	४०-५०
वर्गे रविचन्द्रमसोः	३४-३६	वाहनबन्धुविहीनः	३०-५
वर्गोत्तमगते चन्द्रे	३५-११	विकलं कलहप्रायं	२५-५६
वर्गोत्तमस्थभवनेषु	३५-३८	विकलमहितं चवन्याः	३३-८५
वर्गोत्तमा भवाद्याः	३-११	विकलवचनोऽप्रमत्तो	३०-९
वर्गोत्तमे त्रिप्रभृतिग्रहेन्द्राः	३५-२९	विकलशरीरः श्वासः	३०-११
वर्गोत्तमे स्वकीये	२४-११	विकलः पतितो गुरुतो	३०-८५
वर्गोत्तमे स्वभवने	३९-६	विकलः सुभगो वाग्मी	१७-६
वर्गोत्तमे हिमकरः	३५-६९	विकलाङ्गः सुकलत्रः	१७-३४
वर्णांशु त्रिभेदात्	५३-६	विकलाङ्गो भवरहितः	१६-९
वर्षपति मित्रवर्गे	४१-५४	विकलो भीमवागे	१७-३६
वर्षान् भारदति शशी	१०-२१	विकलो रविसुतकालो	५-४
वसुदेवविशागुरून्	१४-३	विगतभयोऽर्थभोक्ता	३०-७५
वसुमतिरत्नभूषण	७-१९	विगतवितमारो	३३-१०
वक्षायां स्थूलहतधिधि	४-१६	विगतो धनयुक्तो	३०-८
वहति मृदुचमीनो	३५-१४१	विज्ञप्त्यर्थं मांसं	३६-३६
वाक्पटुर्मित्रसौम्यं	२६-६३	विच्छर्दं गुरुताल्पं	४४-३
वाग्गुरुत्वर्धनिरतः	२६-२१	विद्वत्तावाक्छलाः	३०-३५

	स० श्लो०
विन्ध्यानमवनोदिन	२१-३९
विन्ध्यानोदारगुणः	२६-१०
विन्ध्यान्तो गुणमन्त्रो	२५-८६
विन्यादि नरेन्द्रभवने	२२-५३
विन्यादी गुरुणो	३०-१०६
विद्यानन्दनमाग्रज्ञः	२८-५
विरुपादी पार्श्वभीयं	३५-३५०
विदिशा त्रियं वेतन्	१०-७१
विद्याचार्य नलातं गुणिति	११-१२
विद्यानुत्तीयभागे	८६-२६
विद्याशानधनैरीः	४८-३०
विद्यादित्रीयभागे	४६-२८
विद्याधनजनहीनान्	३३-४१
विद्याधनपर्मरतः	११-१
विद्याधनवीर्ययुतं	२५-३०
विद्यामानयशोभिः	२२-३०
विद्या शास्त्रज्ञानं	४०-१२
विद्याधाराचार्यं	२३-२०
विद्यासंस्कृतमविरपि	१६-२१
विद्रुमसुवर्णमणयः	४१-११
विद्वान् लिपिलेख्यकरः	२२-३८
विद्वान् विमानुपितृकः	१०-२७
विद्वान् सुरूपदेहः	२७-७
विद्वास धनवन्तं	३३-१०
विद्वास धर्मरतं	३३-४८
विद्विशो बहुदु खो	२३-७
विद्वेषरतिर्दुर्वंशो	२८-१५
विधात्रा लिखिता यासा	२-१
विनताङ्ग. स्त्रीलोलः	१६-१७
विन्ध्याचलमह्यगिरीन्	३७-३३
विपरीते स्थिते चन्द्रे	४०-१८
विपुलविमलमूर्तिः	९-५०
विपुलधनैश्च सुखितः	२५-१८
विपुलाक्षिह्रस्वमेधाः	५०-९१
विफलारम्भो मृतको	३१-९
विगुणगुणस्त्रि श्रीमनसो	१०-८१
विभाग्याड्क प्रयत्नो	५०-९
विलासमनः सत्तमः	५०-८३
विलयं दयकेन्द्रगः	५१-९
विलमनाथः स्नु मम	३९-५१
विलमादिका माला	३९-८
विलमाधिपतिः सुतः	४२-४
विविध स्नानमकार्यं	४१-२५
विविधव्ययपुण्ययुतं	४८-८२
विविधश्रीभोगयुतः	२५-५२
विविधोरभोगमार्गं	२५-६५
विशीर्णदरः पुष्टो	८०-८०
विंशतिरेवाः सिद्धे	५-३४
विंशतिरेक द्विनयं	३६-२०
विश्वायहानवरयः	४७-३२
विषमशरीरो दुष्टः	१७-८
विषमाः क्रूरा नि.स्वाः	३३-८२
विषये विषमांशगता	८-१४
विशदनयोपदेशैः	४६-३२
विस्तरकृतानि मुनिभि.	१-२
विस्तरतो निर्दिष्टः	३८-१
विस्तीर्णभुजो नेता	११-३९
विस्तीर्णोपविलासत	४८-१६
विहगोदितदशायै	५३-१७
वीक्ष्यन्ते यावन्तो	५१-१२
वृत्तानन उन्नतसत्ताललिता०	४८-१३
वृत्तायितदक्षु सुतनुः	५०-२८
वृद्धचरित कुलाम्यं	१३-२९
वृद्धश्रावकमल्लधूलि	२०-३१
वृद्धस्त्रीभिः क्रीडा	४१-४८
वृद्धाकारो निस्वः	२५-५४
वृन्दसमानां ज्येष्ठो	२९-१४
वृश्चिककुलीरलग्ने	९-८
वृश्चिकलग्ने पुरुषः	४७-३०
वृश्चिकलग्ने भवने	५३-४२

	अ० श्लो०
वृषभगणे दशमस्थे	११-६७
वृषभविलग्ने सूरः	४७-७
वृषसिंहौ दशगुणितौ	५१-११
वृषे शशी लग्नगत·	३५-८५
वेदाधिसंस्थैश्च मयूख	३६-२४
वेदार्थशास्त्रवेत्ता	२७-३१
वेश्यामयपूतै·	४१-४२
वेश्यामयमध्यसनै·	४१-३९
वेश्यारतिर्दुर्वचाः	३२-११
वेश्याक्रीडितसौख्यः	३१-२८
वेश्याभोजनबहुलः	३४-६
वेश्यास्त्रीसंयोगि·	३४-६३
वेश्मरहीमुवर्णे	४०-३८
वैचर्त्यं निधने चिन्त्यं	४५-१
वैरप्रियोऽग्रहृदः	४७-४१
व्यजनातपत्रमुखनौ	४०-४४
व्ययगेऽर्के शशिनि हरौ	८-३७
व्ययभवपरिसंस्थौ	१८-११
व्ययभवनगतचन्द्रौ	८-५५
व्ययाम्बुधनयायेषु	४-३०
व्ययाष्टषष्ठोदयगे	१०-३०
व्यवहारवोऽम्यधिक्षा	२१-१७
व्यसनपरिश्रमतप्तः	११-१
व्यसनानि व्यसनानां	४१-३१
व्यसनकन्यागमसर्वं	२-२
व्याघ्राननः प्रगल्भः	५०-१७
व्याघ्रेक्षणः सुदशनः	५०-१८
व्याधिप्रायोऽल्पायुः	३०-३३
व्याधिभिररिभिर्मस्तं	२६-३३
व्याधिभिररिभिर्मस्त, स्थान	१८-१४
व्याधिभिररिभिर्मस्तः पर	३२-५१
व्याधिभिररिभिर्व्यसनैः	४१-१५
व्याधिविनाशं सौख्यं	४१-४०
व्याप्यार्तश्रमबहुलः	२७-३६
व्यापममातृवंशं	३२-७०

	अ० श्लो०
व्यापारपुत्रविपुलघोर	२५-१५
व्याधिभिः शुभभूमौ	५१-२१
व्यायतगात्रं स्रस्तं	२६-५४
व्यालभयोरगहन्ता	२५-१०
व्यालम्बभुजः श्यामः	४६-२८
व्याल· सुतुङ्गघोणो	५०-१५
व्यालुप्तकेशगौरो	५०-४
व्यूढोरस्कोऽविदाता	२१-८
व्योमलग्नप्रमस्थ	४१-५९
व्योमाम्बुयातामिमही	३७-११
व्योम्नि शशूधवलो	३५-११६
व्रणिताङ्गमरूपं वा	३२-६९
व्रतनियमनमङ्गलपराः	२१-२७

शः

शक्तिधनपौरुषयुत	३-२७
शङ्केभ्यः सचितः शुचिः	३५-११०
शङ्खप्रवालमनिभिः	२२-६२
शङ्खातिकुङ्करगदा	३७-४१
शत्रुगृहेऽर्कदशायां	४०-५८
शत्रुनीचनवांशेषु	४०-१९
शत्रुभयात्सोद्वेगो	१६-१५
शनिवर्गस्थे चन्द्रे	३४-३४
शनिशुक्रबुधशशाङ्काः	३२-१०५
शनिशुक्रमरगुरवो	३२-८९
शनैश्चरस्य होरायां	१०-८८
शनैश्चरे लग्नगते	३५-१३६
शफरीयुगले चन्द्रः	३५-१८२
शब्दार्थविद्यायपटुः	३७-१२
शमयति रिपुसंतापं	४१-१२
शयनोपचारकुशलं	२१-७५
शरणप्राप्तमुनीन्द्रिय	३-१५
शशिगुरुसौरा नवमे	३२-७५
शशिजलनिधिसंस्थैः	३६-३३
शशिसुतदर्शनः सार्धं	५१-३
शशिवनयोऽपि विपद्ये	४४-१०

	अ॰ श्लो॰		अ॰ श्लो॰
शशिनो दशमे शुक्रः	३३-१२	शिशिरकिरणशत्रुः	३८-९
शशिनोऽन्त्ये बुधसितयोः	११-१५	शिशिरकिरणे स्वोच्चे	३५-१२
शशिसुतदृष्टिराक्षैः	३५-१८४	शीतांशौ बहुभागस्थे	३७-२३
शशिसुतदृष्टिरार्कैः	३५-५८	शीर्षादि संहरन्	५३-७
शशिसुतसौरा नवमे	३२-७३	शीर्षास्यबाहुहृदयं	१-५
शशिवक्त्रार्कसुरेज्या	३२-१०१	शीर्षोदयर्क्षेषु गताः समस्ताः	३५-३३
शशिसुरगुरुबुधरवयो	३२-८५	शीर्षोदये विलग्ने मूर्धा	९-२
शशिसहिते केन्द्रस्थे	३५-१५४	शीर्षोदयेषु राशिषु	३३-५
शशी दशमे रविजस्य	२०-२२	शुक्रकुजयोर्विलग्ने	३३-५५
शशीन्दुसुतक्षितिजार्कसुताः	२०-१४	शुक्रः कुटुम्बभवने	३४-२०
शशी पूर्णः स्वोच्चे	३५-४७	शुक्रगुरुभौमरवयो	३२-९१
शस्त्रदहनप्रभेदैः	३३-७९	शुक्रगृहेऽथ नवांशे	४५-३३
शस्त्रप्रहरणविद्याशक्ति	१५-६	शुक्रगृहेऽङ्गारकः	२६-३६
शस्त्राग्नियोनिपीडन	३३-६९	शुक्रभौमसूर्यैः	३२-८९
शस्त्राशनिशिलाग्नि	३३-८०	शुक्रदशायां शुभा	४१-४६
शाकटिक मणिकाराः	३३-७१	शुक्रदशायां विजयः	४०-४५
शान्तं प्रशान्तचित्तः	५-८	शुक्रनवांशे तस्मिन्	३०-३८
शार्दूलप्रतिमाननो	१७-४०	शुक्रबुधयोर्विलग्ने	८५-३६
शास्त्रगुणरूपविदग्धं	२०-२९	शुक्रबुधौ रविलग्नगतौ	३५-१०३
शास्त्रकुशलो नरेन्द्रः	१०-३३	शुक्रगुरुरविशशिसौम्याः	३३-८५
शास्त्रार्थकाव्यबुद्धि	२८-९	शुक्रनवकरेन्द्रो	३५-७१
शास्त्रार्थकविकलाभिः	२२-२	शुक्रशशिबुधैः	३५-१५१
शास्त्रार्थगतबुद्धिः	३९-३०	शुक्रशनैश्चरशशिनः	३३-८१
शास्त्रार्थविदवक्ता	४९-३९	शुक्रदशायाः सूर्ये	३३-३०
शास्त्रार्थविद्बुद्धियुतः	३०-८९	[illegible]	३३-८८
शास्त्रार्थचिन्तकाद्यैः	३०-१२	[illegible]	३३-३८
[illegible]	५०-७६	[illegible]	५८-८
[illegible]	४६-१	[illegible]	८-३३
[illegible]	४१-३६	[illegible]	८-३६
[illegible]	३२-२०	[illegible]	८-३३
[illegible]	३६-३३	[illegible]	४९-३०
[illegible]	१५-३०	[illegible]	३३-८३
[illegible]	३३-३६	[illegible]	३०-३६
[illegible]	४०-३०	[illegible]	३०-३
[illegible]	३३-०६	[illegible]	३०-८३

	अ० श्लो०
शुक्रेन्दुभौमरवयो	३२–८४
शुक्रेन्दुयमा नवमे	३२–७६
शुक्रे घटे कुजो मेषे	३५–१७
शुक्रे भौमो बुधो वाऽपि	५३–४०
शुक्रे रविशनिसहितो	१०–४३
शुक्लप्रतिपद्राके मध्यबलः	५–१६
शुभफलफलदाः शुभप्रदाः	३५–५२
शुभभवनसमेतैः	३५–५१
शुभमूर्तिः शुभश्लोको	३१–६२
शुभवेषः प्रियभाषी	२६–५
शुभस्य शुभदः पूर्णः	४१–२
शुभाधमदशा ज्ञेया	४०–२४
शुभे लग्ने यावे	३५–१००
शुभेषु केन्द्रेषु शुभैः	३८–७
शुभेऽक्षे धनुदयो	४५–१५
शूरं नरेन्द्रयोधं	२७–६३
शूरं प्रमेहपीडितं	२६–५५
शूरं विकलशरीरं	२३–२५
शूरः कलाकाव्यनिधिः	१७–५
शूरः क्षुधार्त्तचपलो	१७–१५
शूरः पण्डप्रकृतिः	२२–६०
शूरः सङ्ग्रामरविः	२२–१३
शूरोऽथ सूत्रकारचक्रधरो	१७–११
शूरो भवलब्धो	३०–२८
शूरो रणप्रतापी मल्लो	१५–८
शूरो वित्तसमृद्धो नगरा	१५–२१
शूरो विद्वान् वाग्मी	१७–३२
शूरो विमातृपितृको	१७–२३
शोभनकर्मा मतिमान्	२२–६१
शोभनशिल्पाभिरतान्	३३–४०
शोषभगन्दररोगैः	२२–२६
शौचाचारश्रुतिवाक्	४७–४८
श्यामः कलासु निपुणः	४१–३६
श्यामगुरुकन्धमुखो	५०–३
श्यामरूपविनेतभ्रूः	५०–१२
श्यामः समभवदनाभिशोषित.	५०–१००
श्यामः सुवाग्विनीतः	४९–१६
श्यामो गुरुर्मनस्वी	५०–२७
श्यामो मृगाक्षधन्यः	४८–१९
श्यामो मृदुः कृशाङ्गः	५०–९२
श्यामो मृदुर्मृगाक्षो	५०–७
श्यामो मृदुर्वचस्वी	५०–८०
श्यामोऽलसः सुभाषी	५०–८९
श्यामो विशालचक्षुः	४८–३
श्रमनिरतः परिहीनः	३०–४०
श्रमलब्धवित्तशूरो	२८–१३
श्रमशोकानर्थपर.	२६–३५
श्रीदेवकीर्तिराज्या	३७–१
श्रीमान् श्विशप्रसन्धिः	३७–२६
श्रीमान् स्वबाहुविभवो	१३–४
श्रुतकिशितशिल्पशील	७–१०
श्रुतवान् स्त्रीषु च रमते	५०–५०
श्रुतिकल्पकलाभिज्ञः	२६–६
श्रुतिनीतिशास्त्रनिरतं	३१–१५
श्रुतिशास्त्रगेयकुशलो	११–३१
श्रेणी गणराजाग्र्या	२७–४३
श्रेणीश्वविनयराज्या	२६–५७
श्रेष्ठो राज्ञो मन्त्री	२९–३१
श्लेष्मवतीनां प्रसवे	५३–३८
ष.	
षट्कोणे रिपुभवनं	३–३१
षट्दशभवयुगिवयानि	३–३२
षड् महा. स्रोतसः	४४–३५
षड्भिः ग्रहसम्पर्कै	४४–३४
षण्डसुखकामसेवी	४१–३५
षण्डाकारोऽप्रशठः	२९–११
षष्ठिरौप्यविंशत्पदानां	३–१७
षष्ठे पूर्वमपार्श्वे	३५–३१
षष्ठे साधुत्वयुतः	४७–३२
षष्ठे कुजार्किरवयः	३५–१४२

	अ० श्लो०
स.	
सकलकरभारभारित	५-८८
सकलगगनगेहाः	३२-२९
सक्षेत्रो निरंशः सुख	३१-२७
संख्या नवांशतुल्या	३८-२०
संग्रहनिरतं गुरौ	२८-५२
सङ्ग्रामदक्षमिष्टं	२९-३३
सङ्ग्रामलब्धविजयो	३१-५५
सङ्ग्रामे लब्धयशाः	२३-५१
सङ्ग्रामे विक्रान्तं शूरं	२७-५७
सङ्ग्रामोत्कटवीर्यः	२२-५
सचराचरस्य जगतो	२१-४
सचिवात्तुगमगुरुवान्	३३-८८
सचिवो दानवेन्द्रस्य	३८-२२
सञ्चयनिरतो बलवान्	३०-१२
सज्ञा वेदमाप्तमयोषनुरसं	३-२८
सततमनारोग्यतप्तं	३०-८०
सततं मानार्थपरा	२१-३२
सन्तोषिनं विनीतं	२६-४२
सत्यवचनं सुखाढ्यं	२६-२५
सत्यं सतां गुरूणां	२७-५१
सत्यसमाधिप्रयुक्तः	२७-८
सत्योक्तं दृश्यते कश्चित्	४१-४
सत्येन वायोः पुरुषः	३७-१४
सत्सुतमूलासमधाः	२२-६७
सद. प्रतिरणविजयी	२५-२०
सद्धर्मकर्मधनजैः	२८-१७
सद्वस्तुभूषणयुतो	२७-४
सद्वित्तसारसुभगो	२८-१८
सधनं नरेन्द्रपूज्यं	३३-२३
सन्नाहका मणीना	३३-७०
सप्तोदराग्निपुंस्त्वः	३०-५५
संनिरीक्ष्य रवेर्वीर्ये महाणा	१४-१०
संपदयन्ति स्थानात्सदा	,०४-३२
सप्तमभवने भौमे	४६-१४

	अ० श्लो०
सप्तमभवने सौम्याः	३१-८२
सप्तमभागे चन्द्रे	३८-३०
सप्तमलग्ने जातो	८०-२६
सप्तधर्मेर्महेन्द्रैः	२१-१३
सप्तर्षिभे महेन्द्राः	८८-८२
सप्तांशकव्याप्तैः	५-२२
समाष्टमसंख्याः	११-०
संभूताश्चितरूपा भवः	११-१
समरूपतनुः स्वच्छः	५०-११
समभिव्यनक्ति होरा	५३-२
समलापवततनुवित्तो	३०-३०
समधमी सविश्लिष्टयोः	८-२२
समाः स्तैः सिद्धस्तत्र	३०-८
समुदितपुत्रं नरेन्द्रं	२३-६५
सम्पूर्णमूर्तिर्भगवान्	२५-५८
सर्वग्रहदृष्टे योगे	३५-६२
सर्वग्रहयुतदृष्टे	३८-६६
सर्वद्वन्द्वविमुक्तो	३१-८६
सर्वजनपद्दाय चिन्त्यं	३२-१
सर्वमये तृतीयाद्यः	३६-११
सर्वसहः सुभद्रः सम्भ्रमः	१४-११
सर्वस्य सर्वफलं	२२-१
सर्वाविद्याप्तविकलः	१२-१
सर्वे क्रूराः केन्द्रे	३८-४
सर्वे प्रमाणलेवे	३६-४
सर्वैर्गगनभ्रमणैरिष्टैः	११-२
सर्वैर्गगनभ्रमणैरिष्टैः	३४-११
सर्वैर्मिथर्क्षगतैः	४४-३८
सलिलभवनं च चन्द्रो	९-६
सलिलनृपारण्यानां	१०-८
सलिलविषपादरोगात्	४६-३१
सलिलाश्रयवतो धनवान्	२५-८
सलिलाश्रयेषु रमते	३७-३८
सलिलौघजीवविभवाः	२१-२१
संवाहनादिकर्मसु दक्षः	२२-८२

	अ० श्लो०
सविता दशाफलानां	४०-९
सवितुर्दशा च पुंसो	४०-५७
सवितुस्तृतीयपद्म	३५-१७३
सव्यापसव्यभागे	१०-७२
सव्यासौम्येकदेशस्थे	७-७
सहजगाश्च रूक्षं	१२-५२
सहजतनु. प्रमदाप्रियश्च	१०-६४
सहजादिनामभावा द्विगुणा	५१-१२
सहितौ चन्द्रबालिशे	१०-७६
साधुः कल्पशरीरो	१८-३८
साध्वीतनय. प्राज्ञः	१६-२३
साध्वीमनङ्गकरः	२५-३
सामान्यतश्च योगा	४०-६०
सामान्येनाभिहितौ	५३-२६
साराक्षो वक्ता	५०-४७
साहसकर्माभिरतः	२२-३
साहसबहुलामदर्पैः	३४-३
साहसिकमतिधूर्तं	३३-६०
सितगुरुरविजशशाङ्काः	३२-१०३
सितदृक् शनिः कुम्भे	३५-१८३
सितभागे सितदृष्टे	२४-४
सितशशिकुजगुरुमन्दैः	२०-१७
सितशशिवर्गे धीरो	३४-३६
सितशशिसुतजीवैः	३५-११४
सितारसूर्यात्मजजीवभास्करैः	२०-७
सितार्कसौमार्कसुता.	२०-५
सितेन्दुजीवार्कजसूर्ये	२०-१०
सिद्धारम्भो मान्यः	३०-४६
सिद्धस्थमेव कन्या	३-३४
सिंहमृगौ चपलस्त्री	५३-८
सिंहस्य समानगुणः	४७-१२
सिंहाजगोभिरुदये	९-४२
सिंहादिद्रेष्काणे दाता	४३-१३
सिंहे कमलिनीनाथः	३५-१८०
सिंहे रविर्दे स्थाने	२७-४२
सिंहोदये सभावे	५३-५५
सिंहोदये दिनकरो	३५-६६
सिंहोदये प्रसूतो	४७-१८
सुकलत्रो हतशत्रुः	३१-६५
सुकल्पविद्मलाढ्यं	२८-४५
सुकविःक्षोणीनाथः	१६-२६
सुकुमारगौरदीर्घः	५०-५४
सुकुमारमतिप्राज्ञं	२६-५२
सुकुमारमूर्तिकान्तः	४८-११
सुखतनुमदना. शुभाः	३५-६५
सुखधनमानाप्तिं	४०-१३
सुखधनसहितं शुभे	३०-६४
सुखधनसौभाग्ययुतं	२६-२६
सुखधनहीनमनार्यं	२६-४६
सुखनयविज्ञानयुतः	११-२८
सुखबुद्धिसत्वयुक्तः	३१-३०
सुखभाक् ख्यातो धनवान्	२५-३६
सुखरहितमथालस्यं	२६-३७
सुखसुतमित्रविहीनं	३०-७८
सुखसुतमित्रसमृद्धः	३०-५४
सुखसुतमित्रोपचितं	३०-६६
सुखसुतवित्तविहीनः	३०-६
सुखितं कुम्भे शशिजः	२६-३८
सुखितं धनिनं प्राज्ञं	२७-५६
सुखितमतीव हि कथितं	२३-६३
सुगृहीतवाक्यमतुलं	३०-४६
सुतनु धनिता रिपुणो	१६-३२
सुतभवने शशिदेवजयस्थे	३५-७४
सुतभवनं शुभयुक्तं	३४-२५
सुतगुणबुद्धिवयस्काः	३५-६३
सुधामयूखाश्रेयसबिम्ब	३५-५७
सुरपतञ्चन्द्र सुदराः	३३-१
सुरज्ञानभाषरूपाः	३३-३
सुवसनमुदारदारं	२८-२६
सुवसनवरनारीकं	३०-६२

	अ० श्लो०
स्नानविभूषणनिरतः	२५–२०
स्नानोपभोगभूषण	२८–२२
स्निग्धच्छविः सुवाक्यः	५०–५२
स्निग्धच्छविः सुवेषः	५०–८८
स्निग्धमृदुपवनभाजो	१२–८
स्निग्धस्तेजोयुक्तः	३७–१०
स्निग्धा सिता च हरिता	३७–१८
स्निग्धासितान्तपृथुदृक्	५०–७९
स्निग्धैर्भवन्ति भूपाः	३७–९
स्पष्टार्थविस्कलाङ्गः	५०–६६
स्फटिकोपलसकाशा	३७–१७
स्फीतधनस्त्रीसहितः	२६–४
स्फीतयशसो गुणाढ्याः	२१–२८
स्फुटनासिकास्फुटः स्यात्	५०–४९
स्फुटवाक्यं विगतधनं	२५–३१
स्फुटितामनसः कालो	५०–७२
स्मृतिमतिकुलसपत्नं	२६–५८
स्यातां यथाधाने	८–५३
स्यान्मल॰ परपुष्टः	१७–३३
स्रग्धौताम्बरयुक्तः	१५–११
स्रस्ताल्परोममूर्तिः	५०–४३
स्वक्षः प्रसन्नगौरः	५०–६४
स्वक्षः स्थिरः सुकेशः	५०–१६
स्वक्षेत्रे च चतुष्टये	३७–२
स्वगृहनवांशे लग्ने	९–४
स्वगृहाधकसंयोगात्	५३–११
स्वगृहे तृतीयभागे	३५–६७
स्वगृहे मित्रभागेषु	३५–४४
स्वगृहेऽग्यकृस्थितदृष्टः	३५–२९
स्वगृहोचसौम्यवर्गे	३८–१८
स्वजनपरिच्छदवाहन	३०–५३
स्वजनायासवियोगं	४१–२३
स्वजनावमर्दनपरो	४७–९
स्वजनाश्रयो दयावान्	२१–२३
स्वतन्त्रः सर्वकार्येषु	३७–८३
स्वत्रिकोणगतैः सर्वैः	४४–३१
स्वत्रिकोणगृहं केचित्	३८–१७
स्वद्रेक्काणबलेनाढ्यो	५–३१
स्वप्नेऽभिपश्यति सुवर्ण	३७–२५
स्वमित्रक्षेत्रसस्थाना	५–४७
स्वराशौ स्वत्रिकोणे च	४०–२३
स्वर्क्षत्रिकोणतुङ्गस्थाः	६–१
स्वर्क्षबलेन च सहितः	५–३९
स्वर्क्षसुतनवमभेशाद्रेक्काणानां	३–१४
स्वर्क्षात् केन्द्रेषु यातैः	३५–२६
स्वर्क्षे नक्षत्रनाथः	३५–१०
स्वर्क्षे शशी विपुलरश्मि	३५–८०
स्वर्भानुनोपसृष्टा यदि	१०–६०
स्वल्पश्रुतमतिसुखरं	२६–४५
स्वल्पसुखं स्वल्पधनं	२८–३६
स्वल्पाकुञ्चितमूर्धजः	४–३१
स्वस्थ॰ करोति जन्मनि	५–६
स्वस्थशरीरसमागम	५–४०
स्वस्थानपरिभ्रष्टः क्लिष्टः	५–१२
स्व स्व पूर्वविक्रम	५३–५३
स्वस्वामिदृष्टयुक्तं	३२–४
स्वात्केन्द्रायनवाष्टवित्तगृहगो	५२–२
स्वाध्यायात्नजपद्वित्रिकेषु	५३–८
स्वायुषो लग्ने क्रूरे	३९–१९
स्वांशात्परस्य भागे यस्मिन्	५३–४३
स्वांशे दिनकरदृष्टः	२४–१०
स्वांशे दिवाकरे यस्य	३५–६८
स्वांशेऽधिमित्रभावे	३५–११२
स्वांशे रवौ शीतकरे	३८–८
स्वांशे सौम्यैरबलैः	५३–३५
स्वे राशौ परभागे	५३–१४
स्वे स्वे भवने पुंसां	३२–२७
स्वोच्चत्रिकोणगृहगैः	३५–२
स्वोच्चनीचत्रिकोणगर्ह	४०–५३
स्वोच्चप्राप्तस्य दशा	४०–५६

	अ० श्लो०
स्त्रोषं याताः सर्वे	४४-२६
स्त्रोषस्थितो मद्ग' शोभ्यः	३९-१५
स्त्रोषस्थलद्देऽप्यवापि	११-१४
स्त्रोषस्थितः शुभफलं	५-२५
स्त्रोषस्थे रवा सूर्ये	३६-२
स्त्रोषस्थे रविभौमशौर	३५-५
स्त्रोषस्थो रवितनयो	४८-४
स्त्रोषस्वबलवजिनः	४०-२२
स्त्रोषः स्वगृहभवने	३०-७४
स्त्रोषस्वराशिनिजभाग	४०-६
स्त्रोषाश्रिताः श्रेष्ठबलाः	५-१५
स्त्रोषे गुरावबनिजे	३५-८
स्त्रोषे गुरुस्तनुगतः	३५-१२९
स्त्रोषे दशमे जीवे	९-१२
स्त्रोषे भवति च दीप्तः	५-३
स्त्रोषे भानुः प्रकटितबलो	३५-८४
स्त्रोषोदये हतपदः	३५-१०२

ह.

हतपुनरावनि.स्ताः	२१-४०
हयनरविदेहलग्ने	५२-४४
हिबुकनरिपुखशा ये	४-३१
हिबुकगते धरणिसुते	८-३९
हिबुकास्तकर्मसहितैः	४६-१९
हिबुकेऽर्के वियति कुजे	४६-१०
हिमरश्मिररूपपुष्यं	४४-१६
हिंस्रोऽभिकर्मकुशलो	३१-४७
हृद्रोगी बहुसत्वः सतां	२२-६४
हेमप्रवालभूषण	३४-६०
हेलिभांशुः शशी चन्द्रः	४-१०

	अ० श्लो०
होरायतेर्धनगते	११-८२
होराप्रदबलसाम्ये निसर्गजं	५-२०
होरा चतुर्थसप्तमदशमेषु	११-१
होरा जन्माधिपतेः	४१-५८
होरानुष्णार्तानां शिष्याणां	१-६
होरादिकण्टकेभ्यः	२१-११
होरादिनेशशशिनौ	४०-४
होराधिपविहीने	१०-२६
होरानिधनास्तपतेः	१०-४०
होरामनीक्षमाणे शशिनि	९-२८
होरायां कण्टके चन्द्रो	१०-८५
होरायां कण्टके भौमो	१०-८३
होरालेखामुपेतः स्फुट	१५-११२
होराशशिनोर्बलवान्	२२-६५
होराष्टमस्थितः सूर्यः	१०-८२
होरा सर्वबलोपेता	१९-५
होरासंस्थे जीवे सुशरीरः	२०-५०
होरास्तपतेः शार्के	२१-१५
होरेन्दुयुतैः सौम्यैः	८-३४
होरेन्दुर्बलयोगायो	११-९
होरेभरस्तु यत्नां	१०-३८
हसः पिङ्गललोचनो	४-११
हसः पृथुबाहतनुः	४८-१२
हस्तवदनोन्नताधः	५०-५१
हस्ताननस्वरूपः	४९-६
हस्ताश्विमित्रोत्पन्ना	३-१७
हस्तोदरः सुरोषो	५०-१४
हस्तोन्नतोष्ठपोषः	५०-६५
हस्तौ मृदुः सुधीरो	५०-१०९
हस्तौ दन्तुनार्थः	४८-१२

इति सारावलीयपद्यक्रमकोशः संपूर्णः ।